Iulian Boldea
Cornel Sigmirean
(Editors)

The Dialogue of Multicultural Discourses

COMMUNICATION, JOURNALISM, EDUCATION SCIENCES, PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY

Arhipelag XXI Press | Targu Mures | 2020

ISBN: 978-606-93590-3-7

THE DIALOGUE OF MULTICULTURAL DISCOURSES
Section: History, Political Sciences, International Relations

Date: 12-13 December 2020

Location: „DIMITRIE CANTEMIR" University, Tîrgu Mureș

ISBN: 978-606-93590-3-7

Edited by:
The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8
540522, Tîrgu Mureș, România
Tel./fax: +40-744-511546
Email: iulian.boldea@gmail.com
Published by:
"Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2020
Tîrgu Mureş, România
Email: tehnoredactare.ldmd@gmail.com

Contents

THE MODERN LESSON IN THE MODERN SCHOOL 6
Teodor Pătrăuță 6
Prof., PhD, „Vasile Goldiș" University of Arad 6
TIMIȘOARA CAMPAIGNE FOR EUROPEAN CULTURAL CAPITAL 11
Odette Arhip and Cristian Arhip 11
Prof. PhD, , Assist., PhD, Ecological University of Bucharest, „Gr. T. Popa" University of Medicine and Pharmacy, Iași 11
MAKING TECHNOLOGY WORK: FACE-TO FACE VS ONLINE PRESENTATIONS AS TAUGHT IN ESP CLASSES 17
Laura Ioana Leon.....17
Assoc. Prof., PhD, ,,Grigore T. Popa" University of Medicine and Pharmacy, Iași.....17
PSYCHOTHEOLOGICAL AND PSYCHOPEDAGOGICAL ANALYSIS OF THE DIALOGUE BETWEEN JESUS AND THE SAMARITAN WOMAN (CF. JOHN 4, 7-26).....22
Călin-Daniel Pațulea.....22
Lecturer, PhD, „Babeș – Bolyai" University of Cluj-Napoca 22
STEAM EDUCATION - MENTORING PROGRAME IMPLEMENTED AT THE STUDENTS FROM TEACHER TRAINING DEPARTMENT 35
Sorina-Mihaela Bălan 35
Lecturer, PhD, „Dimitrie Cantemir" University of Târgu Mureș 35
COVID 19 PANDEMIC AS A STRUCTURAL FAILURE OF PUBLIC COMMUNICATION'S RESPONSIBILITY 46
Adrian Păcurar and Lia Lucia Epure 46
Lecturer, PhD, "Vasile Goldiș" Western University of Arad, Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiș" University of Arad.....46
A SHORT FILE: ROMANIA AND SPAIN.....54
Samira Cîrlig and Alin Bulumac 54
Scientific Researcher, PhD, Researcher, PhD, The European Centre of Ethnic Studies, Romanian Academy, University of Bucharest.....54

THE DEMOGRAPHIC EVOLUTION IN COUNTIES HARGHITA, COVASNA AND MUREȘ. MEDIUM AND LONG TERM CONSEQUENCES 72

Samira Cîrlig and Narcis Rupe.....72

Scientific Researcher, PhD, MA Student, The European Centre of Ethnic Studies, Romanian Academy, University of Bucharest.....72

THE RIGHT TO LIFE AS A FOUNDATION OF HUMAN RIGHTS.....89

Costina Sfinteș.....89

Scientific Researcher, PhD, „Constantin Brâncuși" University of Târgu Jiu.....89

CONNECTIVITY WITH THE OTHER.....96

Diana Chisalita.....96

Lecturer, PhD, „Vasile Goldiș" Western University of Arad.....96

MEDIA AND SURVIVAL: FROM INVESTIGATIVE JOURNALISM TO CONSTRUCTIVE JOURNALISM AND SOLUTIONS.....100

Viorel Nistor.....100

Lecturer, PhD "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca.....100

AUDIOVISUAL MEDIA CONSUMPTION AND TRUST DURING THE PANDEMIC ..108

Eugen-Adrian Cojocariu.....108

PhD Student, „Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca.....108

PHILOSOPHY AS A WAY OF LIFE. INCURSION INTO THE HISTORY OF PHILOSOPHY 117

Adela Daniela Podină (Moldovan).....117

PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca, Baia Mare Northern University Center.....117

THE METHODOLOGY OF SWIMMING LEARNING 126

Alexandru Băltean.....126

PhD Student, University of Pitești 126

NORWAY – THE FIRST COUNTRY IN THE WORLD DEFINITIVELY WAIVING THE ANALOGUE RADIO TRANSMISSION. AN EXAMPLE OF GOOD PRACTICES AND THE APPLICABILITY OF A SIMILAR DECISION IN ROMANIA.....131

Camelia-Alexandra Boierean.....131

PhD Student, „Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca.....131

THE INVOLVEMENT OF ROMANIANS IN THE DIASPORA DURING THE PARLIAMENTARY ELECTIONS FROM THE 6th OF DECEMBER 2020.....139
Alexandra-Georgiana Poenaru 139
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 139
THE IMPACT OF LITERATURE ON THE DEVELOPMENT OF ADEQUATE AFFECTIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS.....146
Aurica Nicoară 146
PhD Student, „Ion Creangă" University of Chișinău, Moldova 146
THE SPECIFICITY OF PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT AND LEARNING IN CHILDREN WITH MENTAL DEFICIENCY 151
Cornelia Mocanu 151
PhD Student, „Ion Creangă" University of Chișinău, Moldova 151
LEARNING IN COVID TIME - 19 AND AFTER 158
Marian Ciontescu 158
PhD Student, „Valahia" University of Târgoviște 158
ȘTEFAN BÂRSĂNESCU: EPISTEMOLOGICAL CRITERIA NECESSARY TO WRITE THE PEDAGOGICAL CONTEMPORARY UNITY AS SCIENCE 163
Simona-Andreea Șova 163
PhD Student, „Ion Creangă" University of Chișinău, Moldova 163
SUCCESS AND WAYS OF APPROACHING SUCCESS.....169
Teodor-Sorin Cumpănășoiu 169
PhD Student, Free International University of Moldova, Chișinău 169
MOTIVATION AS AN ABILITY.....182
Oana-Mălina Stoian.....182
PhD Student, State University of Moldova, Chișinău 182
FROM ABANDONMENT AND INSTITUTIONALIZATION TO SOCIO-PROFESSIONAL187
INTEGRATION OF YOUNG BENEFICIARIES OF SOCIAL PROTECTION SERVICES187
Victor Amarandi.....187
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași 187
THE ROLE OF PARENTS AS PARTNERS IN EDUCATION.....195
Janeta Iuga and Ionela Toda.....195
postdoctoral researcher, MA student, West University of Timișoara 195

THE MODERN LESSON IN THE MODERN SCHOOL

Teodor Pătrăuţă
Prof., PhD, „Vasile Goldiș" University of Arad

Abstract: Education is a profound social act, through which the individual discovers his own personality, through which he manifests his social aspirations and ideals, nuanced and determining the evolution of social events[1]*. In achieving this goal, it is necessary that all institutions involved in the formation and development of the individual socially and existentially consider the same educational model, speak the same language, look more responsibly and realistically the importance of such a social act, such as education. .*
Education, as a determining social act present in social life, in all its forms of manifestation, becomes effective through the means and methods of transmission at the level of each individual, of the respective community, of its cultural, economic, technological, historical, social, therefore of the civilization that characterizes it[2]*.*
It is very important that this educational process is carried out in accordance with the evolution of society and the requirements of its members, so it is flexible, flexible and efficient.
In a society where information is becoming increasingly important as a source of survival and as a tool for social development, education acquires the essential role of preparing the individual for an information society, so that he can be able to select from this new universe that manifests itself in social life which everyone must acquire in order to be able to manifest as a unique, creative and responsible personality.
Education becomes, therefore, through its form of social manifestation and a religious act, because, by the very fact that it works on the individual, it is a form of personality perfection, through which man manifests himself according to moral-religious principles well outlined in memory and the experience of mankind.
The major changes in the field of social life in recent years impose on the educational process the need to find appropriate solutions for children, for youth, for them to discover their own personality, to fulfill themselves socially in the given conditions, in an age of computer science, a world whose development can no longer be conceived without proper IT education.
The school must find the most appropriate ways to meet such a requirement and change its methods and means of educating in an age of computer science, the Internet, an explosive environment.
To this end, educational programs, especially lessons, internet courses, come to the aid of the student, transmitted with the necessary care and responsibility to the educator, personality trainer, man behind these special creations of the modern world.

Keywords: lesson, modern school, education, internet, educational novelty.

Lecţia a fost încă din timpuri îndepărtate, chiar de la Antichitate modalitatea de comunicare între profesor și elev. Structura acesteia a rămas însă aceeași. Ea s-a schimbat mereu, evoluând în funcție de transformările multiple și complexe, care au avut loc în societate. Lecţia tradiţională, cum bine sesiza specialistul belgian Gilbert Leroy, profesor la Școala Normală din Mains, acordă o atenție excesivă unor aspecte ale predării elevului fiind obligat să accepte și să rețină în mod egal toate materiile predate „Acesta este nevoit să primească și să rețină tot ceea ce i se dă" în fond, este vorba ca școlarii să învețe tot ceea ce li se dă, fără a avea un punct de vedere. Ei se lasă în acest caz conduși de o schemă prealabilă.

Astfel, distanța dintre elev șl profesor după cum sesiza pedagogul francez R. Cousinet acum aproape cinci decenii *„devine tot mai mare, iar comunicarea dintre cei doi este din ce*

[1] Stan, E., *Managementul clasei,* Ed. Institutul European, Iași, 2009
[2] Albu, M., Jurcău, N., *Procesul decizional managerial în sfera educațională,* Ed. Ascred, Cluj Napoca, 2011.

în ce mai grea"[3] Profesorii rămân în felul acesta tributari modelului tradiţional, gândirea, dar mai ales practica lor nu a evoluat. Sesizând lucrurile amintite, cercetătorul Michel Tardz arată acum ceva mai bine de patru decenii că *„pedagogia trăieşte sau moare din cauza modelelor urmate, create de o anumită epocă istorică, dar al cărui caracter istoric ea nu-l cunoaşte*"[4].

Comunicarea cultural pedagogică vizează:

- acumularea unei bogate experienţe sociale de viaţă sub formă de cultură;
- transmiterea şi asimilarea acestei experienţe de la o generaţie la alta prin scris, ori pe cale orală.

Această semnificaţie ne permite să gândim actul de predare ca formă de comunicare interumană, implicată în procesul de cunoaştere specific speciei umane şi în cel de influenţare al comportamentului acesteia.

Sub incidenţa dublei semnificaţii a comunicării interumane, împreună cu logicianul G. Kneller, privim predarea în şcoală ca fiind alcătuită din trei principale variabile[5]:

1) variabila independentă în cadrul căreia comportamentul profesorului cuprinde:
a) acţiuni verbale;
b) acţiuni motorii;
c) acţiuni expresive;
2) variabila dependentă în care primează comportamentul elevului format din operaţii logice, prin care arată că înţelege instruirea, acţiuni performative şi expresive;
3) variabila intermediară compusă din cunoştinţele anterioare dobândite de elevi, necesităţile, interferenţele şi mecanismele asociative în procesul complex al cunoaşterii.

În organizarea activităţii de predare, învăţare, amintitele variabile sunt urmate de cele care aparţin elevului. Profesorul poate să deducă din reacţiile şcolarului că informaţia transmisă de el îl interesează sau nu pe cel aflat în bancă.

Lecţia tradiţională stabileşte un fel de dialog între profesor şi elevi. Dialogul este mai mult formal decât autentic. Şcoala are datoria să răspundă la nevoile omului trăind în societate într-o epocă determinală.

Aspiraţiile sociale au evoluat în decursul timpului, datele psihologice şi sociologice ale problemelor educative s-au modificat şi dezvoltat. Totuşi mulţi profesori rămân legaţi de modelele şi principiile sistemului tradiţional.[6] Elevul nu are dreptul să întrebe profesorul că doreşte sa ştie pentru că acesta nu-i permite. Educatorul se dovedeşte a fi „de modă veche" şi nu vrea ca lecţia să fie tulburată de cineva. Şcolarii sunt consideraţi necunoscători ai conţinutului lecţiei, ei nu pot interveni pentru a-şi spune punctul de vedere. Rareori aceştia sunt puşi în faţa realităţilor şi nu li se lasă timpul necesar să analizeze documentele, planşele pe care le foloseşte dascălul. Profesorul poate transmite uşor şi repede materia prevăzută în programă fără să fie interesat dacă cei din bancă au înţeles-o. în felul acesta sunt neglijate aspectele afective sociale şi efective personalităţii.

Sistemul tradiţional şi-a pus amprenta asupra personalităţii elevilor formându-le anumite automatisme, nu îi face să gândească ci să reproducă mecanic, pe baza memoriei anumite fapte şi evenimente. Evidenţiind acest lucru, pedagogul francez Jean Wittwer sublinia într-o carte publicată la Paris în anul 1966 următoarele: *„Când un copil a fost supus mai mult de zece ani dogmatismului, repetitiv, apăsător al învăţământului tradiţional, e lucru de mirare şi încurajator, totodată să constatăm cu unii subiecţi continuă să ia în considerare procesul de cunoaştere sub formă de întrebări şi probleme de rezolvat"*[7]

Antichitatea clasică greco-romană a fost aceea care a dat mai multa libertate gândirii umane. Platon a avut primele preocupări în problema explicită a lumii. Marele filozof al vechii Elade a lansat celebrele sale dialoguri, care au dăinuit până astăzi, în care încearcă să

[3] R. Cousinet, *Pedagogie de Vappresitissage, Pads,* Presses Uni verşi taires de France, 1959, p. 97.
[4] Tardy. *Le projesseur ei les images.* Paris. Presses Universitaires de France. 1966, p. I.
[5] George Kneller, Logica şi limbajul educaţiei. Bucureşti,, Editura Didactică şi pedagogică, 1972, pp. 261-262
[6] Gilbert Leroy, *Dialogul în educaţie,* Bucurcţti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1974, p. 70
[7] Jean Witter, *Pour une revolution pedagogique* , Paris, Editions Universitaires, 1966, p. 173

stabilească condiţiile necesare ale cunoaşterii individuale.[8] La rândul său, un alt celebru gânditor antic, Socrates a analizat cunoaşterea umană. Dialogurile sale despre lume şi societate aveau loc în piaţa publică. Ele erau cunoscute şi răspândite de mulţi oameni ai cetăţii, fapt care i-a adus o mare popularitate, dar i-a înmulţit şi adversarii. Curajul şi talentul său i-au adus chiar pieirea.

Societatea medievală este considerată o epocă întunecată, deoarece s-a opus cunoşterii umane. Tradiţia antichităţii nu a mai fost cunoscută. Şcola şi în general cultura erau strâns legate de biserică. Aceasta se opunea comunicării deschise cu oamenii. Cei care contraziceau dogmele religioase erau aspru pedepsiţi. De regulă ei erau socotiţi eretici şi erau aruncaţi în temniţe ori condamnaţi la moarte prin ardere pe rug. Şcolile se găseau pe lângă biserici şi mănăstiri, iar materiile predate aveau mai ales o tentă teologică. Profesorul era foarte sever, ordinea şi disciplina în clase trebuiau respectate cu strictеţe. Materialul didactic era sumar. Elevii şi studenţii memorau, de regulă pagini întregi din cărţi bisericeşti. Dialogul profesor elev era practic inexistent. De obicei preoţii şi diaconii predau în şcoli, ei fiind în cele mai multe cazuri cu o nuieluşă în mână, pe care o foloseau atunci când liniştea şi ordinea nu erau respectate. Opiniile contrare nu erau acceptate.

Epoca modernă, mai ales în secolul al XVIII - lea odata cu Jean Jacque Rousseau a adus la modernizarea lecţiei, folosirea unor metode noi, la schimbarea mentalităţii în ceea ce priveşte relaţia profesor - elev. Discipolul său Pestalozzi (1746-1827), dar mai ales urmaşul acestuia Froebel (1782- 1852) au fundamentat principiile şcolii active. Ei au dezvoltat şi amplificat ideile şi principiile fundamentate de J.J. Rousseau privind înflorirea spontană a copilului. Pestalozzi era convins de trecerea de la simplu la complex în toate ramurile ştiinţei, culturii, învăţământului începând cu ciclul primar şi sfârşind cu cel universitar. Froebel a înţeles intuitiv semnificaţia funcţională a jocului şi în special a exerciţiului senzorial şi motor.[9]

Odată cu secolul al XlX-Iea, lucrurile se schimbă fundamental. Invenţiile tehnice, modernizarea tiparului, revoluţia industrială au creat condiţii favorabile progesului societăţii umane şi implicit modernizării învăţământului. Elevul devine treptat un particpant activ, direct la lecţie, încă din ultimii ani ai veacului XIX, cercetătorul francez Georges Compayre scria într-o lucrare publicată la Paris că „*metoda interogativă prezintă avantajul de a interesa mai direct activitatea elevului, ca fiind prin excelenţă metoda potrivită pentru a face să se descopere adevărul, pentru a-1 sugera fără să-1 impună*".[10] Tot la sfârşitul secolului XIX s-au remarcat specialiştii americani Stanley Huli şi J. Baldwin, apoi John Devvery care au creat în 1896 o şcoală experimentală pedagogică în care munca elevului era centrată pe interesele sau trebuinţele fiecărei vârste. Cu toate acestea, ideile noi, moderne, pătrundeau destul de greu.

Începând cu anul 1935, transformările extraordinare din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei şi a altor ştiinţe experimentale au atras după sine şi unele schimbări în domeniul pedagogic. Metodele şi mijloacele de învăţământ au cunoscut o serie de transformări. Acest lucru s- a datorat numărului de elevi, mai ales în ciclul gimnazial şi liceal datorită saltului demografic, dar mai cu seamă a ridicării nivelului de trai şi de cultură al populaţiei, urbanizării. Apariţia telefonului, a radioului, iar din 1936 a televiziunii în Anglia şi Germania au impus schimbarea opticii faţă de învăţământ.

Transformări importante au avut loc şi în România la sfârşitul secolului al XlX-Iea şi începutul secolului XX cu toate că ţara noastră era preponderent agrară, rămasă în urmă. S-au elaborat şi aplicat o serie de legi referitoare la învăţământul de toate gradele de către marele ctitor Spiru Haret. Această operă a fost continuată şi amplificată de doctorul Constantin Angelescu un alt celebru ministru al instrucţiunii publice.

---

[8] Platon, *Opere,* voi Vil, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1989, p. 60.
[9] Jean Piaget, *Psihologie şi pedagogie,* Traducere de Dan Răulu, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1972, pp. I25-126
[10] Gilbert Leroy, op. cit, *Cows de pedagogie* , Paris, Del aplane, 1891, p. 262.

Trebuie să remarcăm totodată activitatea laborioasă a unor pedagogi și psihologi americani, care au activat înainte de cel de-al doilea război mondial și în primii ani postbelici. Remarcăm pe H. Andersen, M.F. Reed. Ei au contestat metodele tradiționale din predare, ineficiente, perimate, criticând pe profesorii duri, autoritari, nereceptivi la dialog, la nou, care își impun cu orice preț punctul de vedere.[11]

Pedagogul belgian R. Buyse era și el de părere încă din anul 1935 când publica un studiu de pedagogie experimentală că „*a devenit o obișnuință a transmite repede elevilor ceea ce profesorul a cucerit cu greu"*. El aprecia ca simpla expunere a educatorului „nu este deloc ceeace a urmat pentru a activiza mintea elevului și a-i deprinde frumoasa artă de a învăța"[12]. Se pune de fapt problema că la clasă profesorul să nu fie doar un transmițător de cunoștințe. El trebuie să realizeze dialogul. Cooperarea cu elevii nu este simplă, ea necesită nu numai pregătire de specialitate foarte bună, dar și una psihopedagogică corespunzătoare. Prin metodele vechi, scolastice, după cum bine și sesiza pedagogul francez J. Wittwer nu se realizează „*libertatea de a răspunde a interlocutorului*"[13], învățământul modern are datoria să furnizeze operații și noțiuni noi, plecând de la experimente trăite de elevi. Pe lângă informațiile perceptive trebuie realizate după cum afirmau cu justificat temei acum ceva mai mult de patru decenii cunoscuții pshilogogi francezi Jean Piaget și B. Inhelder „*și construcții specifice de natura mai mult sau mai puțin complexe"*.[14]

Comunicarea profesor-elev, fenomen complex, a fost studiată sistematic în decursul timpului, nu numai prin prisma emițătorului. Didactica modernă, cea a ultimelor trei decenii, se ocupă și de receptorul mesajului, adică elevul, care nu mai este privit ca un participant pasiv, ci ca unul activ. Prin urmare nu trebuie să acordăm atenția cuvenită doar actului de predare al profesorului ci și modului cum este receptat.

Chiar și în prima jumătate a secolului XX, comunicarea profesor-elev deși realizase însemnate progrese, nu era la nivelul așteptărilor. Mulți slujitori ai școlii dintr-un motiv sau altul - conservatorism, comoditate, lipsă de receptivitate față de nou, rămâneau tributari unor concepții învechite, retrograde pe alocuri. O activitate educațională nu se poate mărgini doar la transmiterea cunoștințelor, ea trebuie totuși să facă apel la activitatea mintală superioară.

Dacă până în anul 1945 se foloseau la clasă de către profesori cu precădere creta și buretele, treptat s-au dezvoltat mijloacele de comunicare în masă datorită progreselor economice, creșterii nivelului de trai, saltul spectaculos al științei și tehnicii. Evoluția rapidă a electronicii, electrotehnicii, comunicațiilor, apariția internetului, toate acestea au avut implicații asupra mijloacelor de învățământ.

Folosirea pe scară largă a microscopului la orele de biologie a contribuit la lărgirea universului de cunoaștere. Elevii au putut observa ființe care nu se pot detecta cu ochiul liber. Apoi s-au dezvoltat televiziunea cu circuitul închis, filmele didactice, retroproiectoarele, planșele în relief, hărțile, calculatorul, în felul acesta, lecțiile profesorilor au devenit mai interesante, mai atractive[15].

Concomitent s-au produs schimbări și în mentalitatea educatorilor. Severitatea excesivă a acestora s-a redus considerabil, odată cu transferul de generații. Profesorul și învățătorul și-au dat seama că Ia lecția un cadru didactic autoritar atenția elevilor este mai ușor de distrat, ei fiind în realitate ostili față de dominația profesorului. Copiii dau numai impresia că sunt ascultători, docili, atenți, interesați de lecție. în fond și ieri și astăzi, dar și mâine va fi o luptă între vechi și nou, între modern și înapoiat.

Într-adevăr, materialul didactic a fost și este foarte important în procesul instructiv - educativ, dar pentru ca lecțiile să se desfășoare în condiții bune să fie benefice pentru ambele

[11] Cf. Joci Davitz, Samuel Ball (coord.) Psihologia procesului educational. Traducere de Irina Burlui, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978, p. 295
[12] R. Buyse, *L'experinienialion enpedagogie*, Bruxelles, Lamarlin, 1935, pp. 34-35
[13] J. Wittwer, *op. cit.*, p. 187
[14] J. Piaget, B. Inherder, *La psychologic de l'engant*, Paris, Presses Universitaires de Prance, 1966, p. 39.
[15] Pânișoara, O. I., *Un profesor de succes*, Ed. Polirom, Iași 2000

părți, este necesară folosirea unor metode noi, moderne, activ participative. Multă vreme dascălii au utlilizat metode învechite, care puneau accent mai ales pe autoritate, învățarea mecanică pe de rost a unor idei, concepții. Dictarea era însoțită de repetarea cu voce tare a celor spuse. Treptat textele literare, istorice, filosofice au început să fie comentate, interpretate pe baza unor discuții libere.

Așteptările cadrelor didactice referitoare la capacitatea unor elevi pot constitui un motor de dezvoltare pentru aceștia. Același lucru poate duce la rezultate mai slabe, dacă așteptările sunt pe măsură, chiar dacă performanțele reale ce pot fi atinse ar fi mai ridicate.

Fenomenul poate avea și direcția inversă. Dacă elevilor li se spune că un profesor este competent și inteligent, ei vor învăța mai bine, vor fi mai atenți la ore, mai liniștiți și mai sârguincioși.

Dacă mesajul adresat elevilor în privința unui comportament este pozitiv, sunt șanse mari pentru a obține comportamente pozitive.

În situația în care un cadru didactic consideră că toți elevii sunt deștepți și nu se poate să nu reușească, el va obține maximum de la aceștia, prin simplul fapt că a ignorat o realitate obiectivă/evidentă.

În învățământul modern discuția și dezbarea în grup sunt foarte frecvent folosite. încă din 1972 Jean Piaget remarca faptul că un copil reacționează cu mai multă logică atunci când este angajat într-o discuție cu altcineva, fiind nevoit astfel să-și organizeze propria gândire. Copiii își pot da seama prin aceste metode că nu toți colegii au aceeași părere în legătură cu obiectul cercetat, exprimând păreri diferite, găsind corelații, în felul acesta își dezvoltă spontaneitatea și gândirea de grup. Ei nu-și perfecționează deprinderile intelectuale rigide, stereotipe, ori false absolutizări. Cercetările întreprinse de E. Utterbuck arată că discuțiile, dezbateriile contribuie la exersarea și educarea spiritului critic, la dezvoltarea puterii de discernământ, la cultivarea obiectivității, a modestiei și a reflexiunii discursive, implicat la o mai bună cunoaștere de sine. Profesorul are rolul de a comunica cu elevii, de a le stimula interesul, de a le deveni un model de viață.

BIBLIOGRAPHY

1. Albu, M., Jurcău, N., *Procesul decizional managerial în sfera educațională,* Ed. Ascred, Cluj Napoca, 2011;
2. Buyse R., *L'experinienialion enpedagogie,* Bruxelles, Lamarlin, 1935;
3. Cousinet R., *Pedagogie de Vappresitissage, Pads,* Presses Universitaires de France, 1959;
4. Davitz J., Ball S., (coord.) *Psihologia procesului educational*. Traducere de Irina Burlui, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978;
5. Kneller G., *Logica și limbajul educației*. București,, Editura Didactică și pedagogică, 1972;
6. Leroy G., *Dialogul în educație,* Bucurcți, Editura Didactică și Pedagogică, 1974;
7. Leroy G.,, , *Cours de pedagogie* , Paris, Deltaplane, 1891;
8. Pânișoara, O. I., *Un profesor de succes,* Ed. Polirom, Iași 2000;
9. Piaget J., Inherder B., *La psychologic de l'engant,* Paris, Presses Universitaires de Prance, 1966;
10. Piaget J., *Psihologie și pedagogie,* Traducere de Dan Răulu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972;
11. Platon, *Opere,* vol VII, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989;
12. Stan, E., *Managementul clasei,* Ed. Institutul European, Iași, 2009;
13. Tardy M., *Le projesseur ei les images.* Paris. Presses Universitaires de France, 1966;
14. Witter J.,, *Pour une revolution pedagogique* , Paris, Editions Universitaires, 1966.

TIMIȘOARA CAMPAIGNE FOR EUROPEAN CULTURAL CAPITAL

Odette Arhip and Cristian Arhip
Prof. PhD, , Assist., PhD, Ecological University of Bucharest, „Gr. T. Popa" University of Medicine and Pharmacy, Iași

Abstract: The theme of our contribution refers to the campaign for the city that will be the European cultural capital, because the visibility of Romania and the Romanian specificity is a topical issue, assuming professionalism and originality alike. It can be said that our country already has a tradition, because Sibiu obtained this chance to represent us in 2007. This first designation of a Romanian city was a success and, in the preamble, we summarize the experience of ten years ago. The paper focuses on the logo and slogan, while making a comparison with what the city of Sibiu managed to do in 2007.

Keywords: European Cultural Capital, logo, symbols, culture, tradition.

Campania orașului Timișoara are următorul slogan: Shine your light/ Light up your city! În 2021, Timișoara își va răsfăța vizitatorii cu o ofertă de excepție care cuprinde: un program cultural creativ, dinamic, tânăr, bazat pe jocul multiplicității populațiilor, culturilor și limbilor; experiențe unice; o călduroasă primire turistică; șarmul unui peisaj urban unic; cultura în zeci de fațete: teatru, muzică, literatura, picture, dans, film, arhitectură, meșteșuguri, artă contemporană, fotografie, gastronomie; un peisaj natural uimitor.

Considerat drept unul dintre cele mai frumoase orașe ale României, Timișoara este un important regional în domeniile administrației, industriei și serviciilor. Convieţuirea de secole a adus timișorenilor o competenţ interculturală deosebită , ce contribuie la creșterea calității vieții. În ciuda secolelor încărcate de istorie, Timișoara este un oraș foarte tânăr: mai mult de jumătate din populația orașului are vârsta sub 50 de ani. Mediul academic a trasformat Timișoara într-un centru universitar în ascensiune, iar numărul mare de instituții culturale și artistice au contribuit la faima sa de oraș al artelor. Reabilitarea centrului istoric, programele vaste de modernizare urbană și revitalizare industriilor și serviciilor din ultimii ani dau Timișoarei aspectul unui oraș în plin proces de renaștere. În 2021, Timișoara va fi poarta prin care Europa se va revedea cu România. Orașul a fost de-a lungul istoriei lui o poartă între civilizații – punctul de contact între lumea apuseană și Bizant sau lumea Balcanilor, alături de Sibiu. Și în ziua de azi Timișoara este cel mai potrivit loc de unde turistul își poate începe călătoria în România. Plasată în apropierea graniței, Timișoara invită turistul să își urmeze drumul într-o țară plină de surprize, cu oferte pentru toate anotimpurile

Timișoara. „Shine your light- Light up your city"

Programul de manifestări din 2021 va reflecta profilul pluricultural al orașului și se va derula sub semnul unei polarități date de cele două seturi de valori specifice Timișoarei: pe de o parte trecutul său, tradițiile și patrimoniul cultural extrem de bogat și, pe de altă parte, tinerețea, energie nouă, cretivitate și forță îndreptată spre viitor a unui oraș în plină renaștere.

Evenimentele organizate la nivelul orașului vor fi prezentate în rândurile de mai jos. În primul rând, este important de reținut faptul că bugetul alocat proiectului este de 48.5 milioane de Euro. De asemenea, cu toate că agenda culturală a Timișoarei la orizontul obținerii titlului de Capitală Culturală Europeană cuprinde anual între 3.500 și 4.000 de evenimente, aceasta este lipsită de coerența culturală și capacitatea de a-și mări publicul. Unul dintre scopurile proiectului, în acest sens, este acela de a schimba acest aspect pe viitor, de a construi un brand de oraș la confluența dintre tehnologie și cultură și de a reînvia „valorile pierdute ale clasei de mijloc, care au fost dintotdeauna parte a istoriei sale".[1]

[1] http://www.capitalaculturala2021.ro/Files/dosare/timisoara/TM2021%20Bidbook_RO_0610-digital.pdf accesat

De asemenea, în contextul candidaturii pentru Capitala Culturală Europeană, conceptul „Luminează oraşul prin tine" străluceşte de civism şi semnifică „un transfer dinamic prin care identitatea culturală şi memoria subiectivă, împărtăşite cu ceilalţi, îi conferă individului 'strălucire' şi, în acelaşi timp, îl implică civic să „lumineze" viaţa oraşului".[2] Programul cultural din spatele său se mulează pe cinci priorităţi şi probleme puse în lumină de discuţiile cu cetăţenii: absenţa energiei civice, lipsa toleranţei faţă de grupurile marginale, pierderea spaţiului public, inexistenţa unui profil internaţional al oraşului şi a unei viziuni asupra viitorului său.

85-88% din bugetul cultural local este investit în susţinerea instituţiilor publice, doar 12-15% fiind rezervat sectorului independent şi ONG-urilor.[3] Timişoara şi-a structurat programul cultural sub forma unei călătorii, sub forma unor „staţii- program / proiect" şi trasee pe şi de-a lungul canalului Bega, care conectează idei, oameni, locuri. În oraș sunt disponbile, de asemenea, 24 de biblioteci, 19 săli de cinema, 11 săli de conferinţă, 14 galerii de artă contemporană, 6 teatre, 4 muzee, Filarmonica şi Opera, 4 spaţii culturale, 47 de situri de patrimoniu, 24 de şcoli, 8 centre ale industriei culturale şi creative, 340 de pieţe şi curţi interioare, 18 clădiri publice şi comerciale şi 3 centre de tranzit destinate refugiaţilor.[4] În sens cultural, oferta prefigurează un peisaj în care zonele defavorizate ale oraşului vor fi metamorfozate prin cultură, în care zona metropolitană a Timişoarei va fi transformată într-o reţea densă de spaţii de exprimare şi creaţie destinate publicului. Membrii acesteia vor putea juca în spectacole sau avea rolul de ghizi, curatori şi animatori locali, iar timişorenii şi europenii vor sărbători un 1 Mai invers, respectiv timp de o zi, se vor opri din desfăşurarea activităţilor cotidiene, obişnuite, cu scopul de a ilustra efectele crizei economice, fenomen care i-a adus pe mulţi cetăţeni la stadiul de şomer. Comunităţile locale de rromi îşi vor exprima viaţa din ghetourile de la marginea oraşului prin artele vizuale şi artele spectacolului, iar copiii de etnie rromă din Grecia, Bulgaria şi România, care îşi duc existenţa în aşezări improvizate, vor reprezenta subiectul unor piese de teatru şi documentare.

Un proiect de 2,5 milioane de euro a fost adresat urgenţei lipsei spaţiului public – versiunea extinsă la o mie de persoane a spectacolului „Ars Electrica DEEP SPACE Arena – va oferi, într-un scenariu post-urban de sit industrial abandonat și în imagini 3D în format uriaș, „o nouă dimensiune a călătoriei prin spaţiu şi timp" sau reprezentări fidele ale activităţii solare din 2016 până în 2021. În altă zonă a oraşului, artiştii *videomapping-ului*, alături de companiile de teatru şi dans experimental vor recreea scene tipice văzute în instituţii şi servicii publice – spitale, penitenciar, pompieri, servicii de apă-canalizare ș.a. – creaţiile fiind proiectate apoi pe zidurile instituţiilor respective.

În ceea ce privește desfășurarea în condiții optime a proiectului TIM2021, se remarcă și programe ca „Mega Bega" – ce propune 21 de scene plutitoare care pot ajunge până la Dunăre, „cea mai lungă scenă din lume", precum şi spaţii culturale împânzite de-a lungul Canalului Bega, sau „Baroc Reloaded" – cu ale sale spectacole contemporane şi discoteci tăcute din Sala Barocă, Biserica Evanghelică în stil baroc sau Sinagoga din Fabric şi cu al său carnaval baroc din mall, acţiuni menite să aducă Timișoara pe scena internaţională.

Punctele forte şi punctele slabe ale candidaturii Timișoarei în vederea obţinerii titlului de Capitală Culturală Europeană în anul 2021 sunt:[5] centrul oraşului este conservat, datorită influenţei Imperiului Habsburgic, cu toate că astăzi urmează un trend descendent din cauza investiţiilor imobiliare; Timișoara are o reputaţie bună de multiculturalism, de oraş civilizat şi glorios întrucât la nivelul acesteia s-a declanşat Revoluţia ; autorităţile reprezentative au făcut lobby la Bruxelles; asemenea Clujului, Timișoara prezintă o scenă culturală reală; o parte a scenei culturale timișorene

6.12.2020.

[2] http://www.scena9.ro/article/patru-scenarii-de-capitala-europeana-a-culturii-in-romania accesat 8.12.2020.

[3] http://www.romaniatv.net/bucuresti-timisoara-cluj-napoca-si-baia-mare-in-cursa-pentru-titlul-de-capitala-culturala-europeana-2021-ce-atu-are-fiecare-oras_314637.html#ixzz4ZXMoqRSv accesat 5.12.2020

[4] http://www.romaniatv.net/bucuresti-timisoara-cluj-napoca-si-baia-mare-in-cursa-pentru-titlul-de-capitala-culturala-europeana-2021-ce-atu-are-fiecare-oras_314637.html#ixzz4ZXMoqRSv accesat 6.12.2020

[5] https://www.vice.com/ro/article/ce-sanse-au-cele-11-orase-din-romania-care-viseaza-s-ajunga-capitala-culturala-europeana-in-2021-712 accesat 9.12.2020

este împotriva proiectului, întrucât se consideră că Asociaţia Timişoara Capitală Culturală Europeană 2021 ar fi folosită de diverşi oameni de afaceri în vederea obţinerii de profituri.

Prezentarea principalilor participanţi autohtoni la cursa pentru obţinerea titlului de Capitala Cultural- Europeană a anului 2021 se impune în acest context competiţional. Dintre oraşele româneşti care au intrat şi care au rămas până la un anumit moment în cursa pentru titlul de Capitală Culturală Europeană a anului 2021, trebuie amintite: Baia Mare, Cluj-Napoca, Bucureşti.

BAIA MARE – „CULTURA OSPITALITĂŢII”*:* Bugetul alocat proiectului la nivelul oraşului Baia Mare a fost de 40 de milioane de euro. Oraşul poate fi considerat o pasăre Phoenix ce vrea să renască din cenuşa mineritului industrial şi dintre spaţii urbane contaminate. Aripile acesteia sunt *start-up*-urile, Baia Mare urmărind ca până în 2030, să facă *nesting* în „cel mai dinamic centru al industriei creative din România”. La momentul actual, identitatea culturală a oraşului presupune existenţa unui patrimoni folcloric şi a meşteşugurilor tradiţionale din Maramureş, dar şi „Colonia Pictorilor”, o fostă şcoală de pictură fondată în 1896. Se poate spune, astfel, că Baia Mare miza pe moştenirea arhaică, pe folclor, pe arhitectura în lemn, respectiv pe talentul comunităţii. "Potenţialul oraşului este incontestabil. În prezent, Baia Mare se mândreşte cu resurse culturale bogate, precum moştenirea autentică în etnologie arhaică şi folclor, arhitectura în lemn, istoria orală şi semiotica", conform dosarului de candidatură.[6]Punctele forte şi punctele slabe ale candidaturii oraşului Baia Mare în vederea obţinerii titlului de Capitală Culturală Europeană în anul 2021 sunt:[7] Conservarea turnurilor cu ceas, acestea fiind foarte numeroase; primarul oraşului Baia Mare a fost implicat în evacuarea comunităţii de rromi ce lucra în fosta fabrică de chimicale, după care i-a marginalizat pe aceştia, ceea ce a pus într-o lumină negativă participarea oraşului pe plan cultural european; singurul proiect de construcţie culturală pe care concret materializat a fost reprezentat de o catedrală ortodoxă ; prezenţa centrului istoric este un aspect pozitiv, însă comparativ cu alte oraşe ardeleneşti, acesta nu primează; lipsa unei organizări adecvate a localurilor de zi şi de noapte

CLUJ-NAPOCA – „EAST OF WEST”: *B*ugetul alocat oraşului Cluj- Napoca în vederea demarării programului pentru obţinerea titlului de Capitală Culturală Europeană a fost de 35 de milioane de euro. Fiind definit drept „inima Transilvaniei”, oraşul Cluj-Napoca se mândreşte cu tradiţia sa culturală ce dăinuie de secole, cu o multitudine de instituţii şi evenimente culturale[8].

Programul său cultural urmărea existenţa unei „teorii a schimbării în cinci paşi” – WEAST, fiecare literă fiind acronimul unei etape de transformare comunitară: *Wonder, Explore, Activate, Share, Trust*, stagii ce reprezintă fiecare câte o linie de programe. Unele dintre ele au caracter religios şi sunt reprezentate de dialog inter-cultural. Spre exemplu, se urmărea existenţa unui itinerar ce urmărea rutele şi tradiţiile de venerare a Fecioarei Maria în vestul catolic şi estul ortodox. „Clujul întâlnirilor ecumenice” viza conectarea principalelor confesiuni din oraş şi din Europa prin prisma evenimentelor culturale, culminând cu Consiliul Mondial al Adunării Bisericilor, iar Castelul de la Gilău, aflat la 12 km de oraş, găzduitor al unui centru intercultural destinat etniilor din regiune. Punctele forte şi punctele slabe ale candidaturii oraşului Cluj- Napoca în vederea obţinerii titlului de Capitală Culturală Europeană în anul 2021 sunt:[9]centrul oraşului este foarte bine conservat; diversitate în ceea ce priveşte divertismentul şi locurile de manifestare a acestuia; existenţa anuală a unui val uriaş de turişti europeni cu vârste cuprinse între 40 şi 50 de ani care apreciază, într-adevăr, dimensiunea culturală a aşezării; existenţa unor tentative de multiculturalism prin folosirea mai multor limbi în zonele turistice; existenţa unei scene culturale reale; până la momentul de faţă, Cluj-Napoca nu a fost centrul niciuni scandal mediatizat; statutul de Capitală Europeană a Tineretului

[6]http://www.romaniatv.net/bucuresti-timisoara-cluj-napoca-si-baia-mare-in-cursa-pentru-titlul-de-capitala-culturala-europeana-2021-ce-atu-are-fiecare-oras_314637.html#ixzz4ZXM002gT accesat 14.12.2020 accesat 8.12.2020

[7]https://www.vice.com/ro/article/ce-sanse-au-cele-11-orase-din-romania-care-viseaza-s-ajunga-capitala-culturala-europeana-in-2021-712 accesat 5.12.2020

[8] http://www.scena9.ro/article/patru-scenarii-de-capitala-europeana-a-culturii-in-romania accesat 6.12.2020

[9]https://www.vice.com/ro/article/ce-sanse-au-cele-11-orase-din-romania-care-viseaza-s-ajunga-capitala-culturala-europeana-in-2021 accesat 5.12.2020.

BUCUREȘTI – „ORAŞUL IN-VIZIBIL”: Bugetul alocat municipiului București în vederea demarării programului pentru obținerea titlului de Capitală Culturală Europeană a fost de 75 de milioane de euro. Din perspectivă culturală, Bucureștiul reprezintă o zonă dominată de „o stare permanentă de haos creativ”, un oraș cu spațiu fragmentat în „insule” și micro-teritorii, cu o populaţie polarizată şi comunităţi segregate, cu o cultură hibridă ce reuneşte numeroase culturi şi etnii, cu politici urbane centrate mai mult pe imagine decât pe conţinut şi cetăţeni însufleţiţi de neîncredere. Cultural vorbind, reprezentative Bucureștiului sunt cele 2627 de monumente istorice, cele 378 de biblioteci, cele 37 de muzee, cele 46 de instituţii de spectacol şi concert, „cel mai mare număr de universităţi de artă din România (șapte)”, respectiv cei peste 7.500 de studenţi înregistraţi anual la facutăţi cu profil artistic.[10] În ceea ce privește candidatura la Capitala Culturală Europeană, municipiul București urmărea conceptul „oraşul in-vizibil”, propunându-și, într-o reinterpretare postmodernă a haosului creativ, să identifice „ceea ce uneşte şi angajează”. Programele sale se concentrau pe istoria pierdută/ uitată/ invizibilă a oraşului şi pe memoria colectivă a locuitorilor, pe minorităţi etnice puțin vizibile și grupuri marginalizate, pe fragmentaritatea oraşului şi pe exploatarea energiei civice născute în micro-teritoriile sale. [11]

Etapa de*StartUp* are drept scop fundamentarea pregătirii și punerea în aplicare a Programului Cultural TM2021 și a moștenirii sale. Pe parcursul acestei etape, va fi reformată Asociaţia Timișoara-Capitală Culturală Europeană pentru a deveni o organizaţie profesională internaţională, sunt create și testate evenimente și va fi continuată implicarea cetăţenilor. De asemenea vor fi create oportunităţi de colaborare internaţională sub forma unor evenimente artistice și expoziţii cu invitaţi speciali. Reţelele și iniţiativele europene vor intra în contact cu partenerii locali și regionali și viceversa. Toate acestea se vor întâmpla pe parcursul a doi ani de sensibilizare a comunităţii europene.[12]

Scopuri şi obiective clar definite

Conducerea Asociaţiei Timișoara Capitală Culturală Europeană 2021 a dezbătut şi adoptat strategia de abordare şi pregătire a Programului Timișoara 2021. Conducerea Asociaţiei a stabilit declaraţia de misiune a Programului Timișoara Capitală Culturală Europeană 2021 (pe scurt Programul TIM 2021) şi lista de obiective majore, care urmează să fie propuse spre aprobare Adunării generale la proxima întrunire a acesteia. Definirea şi agrearea obiectivelor este un pas esenţial în succesul programului, un instrument decisiv pentru eliminarea neînţelegerilor dintre parteneri cauzate de lipsa unor obiective comune sau de neclaritatea acestora.

Analiza acţiunilor din etapa I, precum şi a cerinţelor generale ale Programului TIM 2021 în raport cu principiile statutate de Comisia Europeană, au impus formularea obiectivelor în raport cu un set de valori. Luând în considerare aceste valori, caracterul specific al proiectului, precum şi priorităţile comunităţii pe termen mediu şi lung am definit urmatoarele obiective ale Programului TIM 2021: îmbunătăţirea vizibilităţii internaţionale a Timişoarei; dezvoltarea culturală pe termen lung a oraşului; atragerea vizitatorilor de pe plan naţional şi internaţional; îmbunătăţirea sentimentului de mândrie locală şi încredere; creşterea audienţei pentru actul cultural; îmbunătăţirea coeziunii sociale şi dezvoltării comunitare; îmbunătăţirea infrastucturii culturale şi non-culturale; promovarea cooperării la nivel european; promovarea creativităţii şi inovaţiei.

Misiunea Programului

Programul *„Timişoara, capitalã culturalã europeanã 2021”* are datoria ca, pe lângă recunoaşterea oficială a vieţii şi moştenirii culturale de excepţie pe care o are oraşul Timişoara , să încurajeze comunitatea să dezvolte şi să imagineze modalităţi inovatoare de dezvoltare prin acţiune culturală. Programul este gândit astfel încât sa promoveze cooperarea culturală şi să celebreze destinul european al oraşului Timişoara printr-un program cultural cu dimensiuni şi semnificaţie europeană. Programul *“*Timişoara, capitalã culturalã europeanã 2021*”*este gândit astfel încât să ofere oportunităţi pentru probleme de incluziune şi coeziune socială, educaţie, turism, patrimoniu şi

[10] http://www.scena9.ro/article/patru-scenarii-de-capitala-europeana-a-culturii-in-romania accesat 9.12.2020
[11] http://www.scena9.ro/article/patru-scenarii-de-capitala-europeana-a-culturii-in-romania accesat 10.12.2020
[12] http://www.timisoara2021.ro/2016/12/21/timisoara-2021-lanseaza-strategia-de-implementare-a-programului-cultural/ accesat 10.12.2020

regenerare urbană la toate nivelurile. Programul pune cultura în centrul vieţii oraşului şi caută în ea inspiraţie pentru a conduce comunitatea spre viitor.

Pe baza analizei datelor de mai sus, ca răspuns la întrebarea "Este programul Capitala culturală a Europei o şansă pentru dezvoltarea locală?", se poate concluziona că este cu siguranţă. În ceea ce priveşte municipiul Timişoara, deşi dezvoltarea turistică a oraşului a fost evidentă până în prezent, efectele deţinerii acestui titlu vor fi şi mai mari, în ciuda crizei economice mondiale. Se pot avea în vedere trei mari categorii de efecte generate de organizarea acestui program la Timişoara, care sunt:

- marketingul urban şi economic care se referă în principal la investiţii publice şi private, la regenerarea spaţiului public şi la modernizarea facilităţilor culturale; atragerea de noi investitori; îmbunătăţirea imaginii oraşului şi stabilirea unei imagini pe termen lung a oraşului şi a culturii sale; promovarea produselor şi a facilităţilor creative locale durabile, precum şi a participării culturale; asupra dezvoltării pe termen lung a infrastructurii culturale; stimularea şi transformarea dezvoltării urbane;
- turismul, în sensul dezvoltării unei politici de turism mai raţionale; Includerea oraşului în destinaţii turistice de succes; Atragerea de mai mulţi vizitatori;
- aspecte sociale şi instituţionale care se referă la sporirea sentimentelor de mândrie locală şi de încredere în sine;
- Managementul cultural mai integrat şi mai pronunţat care a condus la dezvoltarea unei oferte variate de evenimente culturale în Timişoara, în timp ce căile de colaborare între profesioniştii din diferite discipline culturale au condus la apariţia unor noi furnizori culturali care nu fuseseră recunoscuţi anterior;
- Îmbunătăţirea coeziunii sociale.

Pentru oraşul Timişoara, organizarea acestui program în viitor ar fi o modalitate bună de a dezvolta turismul, mai ales turismul cultural şi ar implica, de asemenea:

- restaurarea unor clădiri patrimoniale care ar putea fi transformate în noi centre de cultură urbană sau sedii pentru diferite instituţii culturale ;

- un alt aspect care trebuie îmbunătăţit este promovarea şi publicitatea evenimentelor culturale care au loc în oraş - în multe cazuri locuitorii oraşului Timişoara nu sunt conştienţi de existenţa lor;

- muzeele oraşului trebuie să fie „reinventate", iar expunerea lucrărilor sau a exponatelor ar trebui făcută într-un mod mai atrăgător prin organizarea de diverse evenimente care ar trebui să agite interesul vizitatorului. Cooperarea lor cu alte muzee din ţară sau din străinătate ar fi utilă mai ales prin schimburi de lucrări şi invitaţi speciali care vin la expoziţie la Timişoara. Pentru ca oraşul Timişoara să fie un bun candidat la această competiţie, trebuie să existe o cooperare strânsă între toţi operatorii de cultură, autorităţile publice şi instituţii.

Acesta este un program benefic atât pentru turism, cât şi pentru restul ramurilor care formează viaţa urbană, ceea ce ar putea conduce la o dezvoltare durabilă, deoarece cultura este cea care îl defineşte pe individ şi arta este cel mai frumos mod în care ne putem exprima. Imediat ce se alege un anumit domeniu, cum ar fi evenimentele culturale, competitivitatea nu se mai bazează pe obţinerea profitului mai mare, ci mai ales pe obiective suplimentare şi colaterale, comunicarea fiind mijlocul pentru atingerea acestora. Capitala culturală europeană înseamnă bani, profitând astfel, dar câştigătorul real primeşte expunere, o viaţă mai bună şi o poziţie mai înaltă. Toate acestea ca urmare a unei competitivităţi mai bune, dar în sensul său modern.

BIBLIOGRAPHY

Dincă, Dragoş, Cătălin Dumitrică. Dezvoltare şi planificare urbană. Pro Universitaria, 2010.
Institutul Intercultural Timişoara. "„Ghidul turistic cultural al Banatului”, 2009.
Ispas, Ana; Patriche, D; Brătucu, G. – *Marketing turistic*, Ed. Informarket, Braşov, 1999

Majocchi, A. "Dezvoltarea unui mediu de afaceri favorabil: din experienta firmelor italiene din regiunea Timisoara, Romania." Clusteri de intreprinderi si internationalizarea IMM-urilor. Cazul zonei Timişoara, Romania. Timişoara Cerca con Google, 2004.

Nistor, S.- *Raport asupra instituirii, pregătirii, finanţării şi desfăşurării programului prioritar naţional Sibiu Capitală Culturală Europeană 2007, Aprilie 2005-Decembrie 2007*, Bucureşti, 2008.

Olteanu, V. – Marketingul serviciilor: o abordare managerială, Ed.Ecomar, Bucureşti, 2003.

Oskar Snack, Economia turismului, Ed. Expert, Bucureşti, 2001.

Petroman, I., P. Petroman. "Turismul cultural." Editura Eurostampa, Timisoara, 2005.

Primăria Municipiului Timişoara,. „Serviciul Dezvoltare Locală și Integrare Europeană, 2008. „Plan Integrat de dezvoltare, Polul de Creştere Timişoara.

Sandu, A – *Dezvoltarea organizaţională centrată pe succes şi apreciere*, Ed. Lumen, Iaşi, 2009

Sasu, D.V; Coitan, D.C. – *Aspecte privind opţiunile strategice de dezvoltare turistică a României*, http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2006/management-si-marketing/27.pdf

Stănciulescu, Gabriela- *Managementul agenției de turism,* Ed. ASE, București, 2005, cap.5.

Thomlinson, J. "„Globalizare şi cultură" , Editura Amarcord.", Timişoara, 2001.

Vintilă, I.; Turcescu, A. Tehnologia activităţilor din unităţile de alimentaţie publică şi turism.Editura Didactică şi Pedagogică*, Bucureşti*, 2005.

MAKING TECHNOLOGY WORK: FACE-TO FACE VS ONLINE PRESENTATIONS AS TAUGHT IN ESP CLASSES

Laura Ioana Leon
Assoc. Prof., PhD, „Grigore T. Popa" University of Medicine and Pharmacy, Iaşi

Abstract: As part of the challenges brought by the SARS-COV-2 pandemic, ESP teachers, besides having to adapt themselves to the requirements of the online medium used in their didactic activity, they also had to revisit some of the topics they teach from a different perspective. This may be a very offering topic to talk about, due to the complexity of the situation. However we chose to address the topic of giving presentations. Designing an effective presentation is part of the compulsory chapter on Academic Writing that medical students are supposed to take as part of their basic linguistic training. With all the changes brought by the pandemic, ESP teachers realized the importance of providing students with additional information on how to design their speech in the online medium. Presenting online is thus the new challenge of Academic wiriting. As we are going to show in this paper, skills to present online may differ significantly from what it takes to deliver a speech in the traditional format. Thus we are going to look at the most important features that are to be taken into account when presenting online. We are also going to emphasize how we should deliver this information to students in order to make them understant the delienation between these two types of presentation.

Keywords: ESP, giving presentations, presenting online, communication skills, presenting in English.

The SARS-COV-2 pandemic has brought some changes and challenges in our teaching system, not necessarily at the level of *how* we have come to teach (making the transfer to the online medium), but also at the level of *what* topics we have come to discuss. Since most (if not all) of our activities started to be online, foreign language teachers have started to realize that some new topics could be introduced in the student's curriculum. If a lot of scientific activities were first postponed in March 2020, people soon realized that these kinds of activities can also be carried online and thus more and more conferences have started to re-think their organizations and they have made it possible to carry out such events online. Thus, online conference participations have brought to our attention the need to learn new skills (face-to face-presentations differ from online presentations) and, as we started to experience and learn some of these skills, we have also found it important to share this knowledge with our students.

We used to talk about the topic of designing an effective presentation with students, as part of their Academic Writing training, but restricting the topic only around the traditional (face-to-face) way of presenting research may be a big mistake. Online scientific events are expected to increase their popularity even when the pandemic is over. There are many reasons to do that as they are cost effective (people no longer have to travel to specific places), hence the participants may be more numerous and, due to the technology available in the online medium, even the actual recording and storage of such events may be simpler. This paper aims to present the perspective of an ESP teacher who works with medical (dental) students, in order to show some effective ways in which we can transfer this knowledge to our students, taking into account the fact that we still consider ourselves at the beginning of this experience that may be investigated even deeper in the years to come.

The ability to communicate is essential for medical students, in various ways, and therefore they should never regard this aspect of their academic training only from the perspective of the doctor-patient relationship: "The most important point to realize is that you have the ability to communicate when relating to other people. Learning communication skills is, therefore, different from learning, for example, to take someone's blood pressure, which you are unlikely to have done

before coming to medical school. The communication skill courses that are now part of the curriculum in all medical schools aim to help you to hone your innate skills and develop specific skills that enable you to communicate effectively with patients" (Lloyd 6). Ultimately this is the most important target, to practice as much as possible in order to develop better communication skills with the patient, but "presenting information orally is a key professional skill for medical students and doctors" (Washer 38). In the book on *Essential Skills for Dentists*, communication skills are, along with application of numbers, improving one's own learning and performance, information technology and problem solving called *key skills*: "Key skills are the skills that are commonly needed for success in a range of activities in education and training, work and life in general" (Mossey 469). Therefore "communication skills can be learnt, and they should be a systematic part of all dental education" (Mossey 37).

If the topic of the traditional way of presentations are already familiar to the students, it is probably easier to trigger the new topic, of the online presentation to them, stressing upon the new things that are involved. However, if the topic has never been discussed before, a thorough analysis of the two ways of presenting could be done, stressing the differences that may come with unexpected challenges for the speaker (presenter). Either way, students should understand that nothing is ever changed in the process of research or preparation of speech. Methods of research are always the same, their integrity in this respect having to be observed. Both types of presentation require practice and rehearsal and the preparation of speech would require the organization, in written format, of some ideas that may take the form of the final speech the presenter is going to deliver. This is one of the reasons for which we include this topic in the larger chapter of Academic Writing. No experienced and reliable speaker could afford to come in front of an audience to deliver a speech without a prior thorough preparation that would include the actual putting of the speech in a written format. Once students understand this important detail, we cam tell them that the actual differences lie in the technical part, the one involving the way in which we understand and relate to the online medium. Thus, once you have to be an online presenter, you will still have to have a good subject and message, a coherent structure (introduction, body and conclusion) by organizing your thoughts and materials and using strategies to involve the audience. The technical part is the most complex one and it focuses around three important elements: *the presenter*, *the technology used*, and *the audience*. Likewise, we should not forget, when we discuss these, that everything takes place in a new *context*, *the online medium* that comes with its own challenges.

We should refer first to the context, i.e. the online medium, and see exactly what kind of challenges it brings and how it manages to shape a new type of relationship that the presenter has to build with their audience. First and foremost, we have to understand that we relate to people in a completely different way online than we do it face-to-face. Being separated by a screen, with access to only a part of your body, it is obvious that body language and other nonverbal components no longer weigh as much as in real life situations. This thing works both ways, that is if the audience cannot get a full image of the presenter, nor will the presenter be able to see all the faces of the participants and get a feedback of any kind as it would happen if they would be seated in a conference room. For the presenter this is probably the biggest challenge, that of not being able to get a real time nonverbal feedback from the audience that may be helpful in face-to-face presentations. In face-to-face presentations the presenter may pick up these nonverbal cues from the audience, that could indicate signs of boredom, of the need to clarify things or go deeper into details. So it takes a lot of self-confidence and control for the speaker to manage to go on with the speech without really being aware of how well they might be understood. On the other hand, one could say that the overall experience of presenting online is a more relaxed one for at least two reasons. The first one is related to the idea of performance. It is said that the burden of giving a speech online is diminished in the comfort of your home: "Online, the confidence issue seems to be reduced. Presenters are in the comfort of their homes and this seems to relax them [...]. Even though the audience may be large (you may present to hundreds online) they are probably more laid back and relaxed and there is greater intimacy and less of a sense that you have to be a bigger version of yourself when presenting. There is a greater chance in fact that presenters can be more authentic in

the relative informality of online presentations" (Cassell https://jeremycassellcoaching.com/online-presentations/distinctions-presentations/). We would go even further in saying that even though you may be more vulnerable in the comfort of your familiar environment, you are indeed more authentic, and it is a different kind of relationship that can be built between you as a presenter and your audience. Though it is recommended, in online presentations, to avoid cluttered backgrounds (being preferable to have an empty wall behind you), some presenters my actually choose to add a personal touch to their presentations by choosing, on the contrary, to display a background that is familiar and represents them. At this level we may say that, up to a certain extent, it may function as a distraction for the audience, but at the same time, people will try to relate to you based on those familiar things that can be seen in the background. These would lead our discussion further in admitting that we may actually make a more conscious decision when we decide to like an online presenter: "It takes time to like someone online. […] To like someone online feels much more of a conscious decision – precisely because there are fewer unconscious signals generated via online situation" (Huckle https://www.secondnature.com.au/blog/online-versus-face-to-face-presenting/). In a face-to face situation, people in the audience are tempted to decide in the very few seconds before the beginning of the speech, whether they like the speaker or not. While this opinion evidently relies on some exterior factors (appearance, facial expression, clothing and accessories), the speaker will have to fight more, throughout his speech, to win those people in the audience who priorly decided they did not like him / her.

Technology is the immediate element that is shaped by the context and though it is not an exterior factor exclusively, sometimes it may determine the failure or the success of an online presentations, independently of our will. It is not extremely hard to understand the obvious parts that are related to technology: the internet connection, the application used, the electronic devices with everything that this means. The presenter is not in control of the network quality during the presentation. The good thing is that most applications give a warning when the connection is bad and thus, the presenter may pause and ask for some feedback from the audience when deciding to start again. If this experience is repeated, though, the presenter may have difficulties in going on with the presentation therefore we recommend, especially when an important presentation is involved, to prepare a back-up plan just in case a bad network connection occurs. This is an exterior thing, up to a certain extent, along with the quality of the application used that may temporarily experience some errors. These are, so to say, out of the presenter's control, most of the times, as they happen. Nonetheless, since we have started our work online, we have probably searched for hiring the company that offers the best network quality. It is up to us to learn about the application used and understand how they work and what needs to be done when errors occur. It is an essential part of being online. Moreover, all the other elements contained by the idea of technology are still in the area of the presenter's control: a good electronic device, a good microphone and webcam. Likewise, though not technological, but still in the area of the technical elements, the very preparation of the decorum can also be included here (good lighting, good positioning of the webcam, clothing and accessories).

When it comes to *the audience*, the presenter has to understand that it is all about creating rapport, how you build this kind of rapport determined by the online medium. An online presentation is no longer about a shared experience between the presenter and the audience. The presenter is physically apart from the audience: "It is not a shared and connected experience in the same room (temperature, same atmosphere, lighting, the room's acoustics, background, noise, distractions, interruptions)" (Huckle https://www.secondnature.com.au/blog/online-versus-face-to-face-presenting/). Because of this, many of the things are not in the presenter's control, either. They have their own distractions, perfectly mentioned in Jeremy Cassell's distinctions between in-person and online presentations: other work, sending an email, eating or making food, going to the restroom, texting, checking social media, playing video games, online shopping, exercising, taking another phone call (Cassell https://jeremycassellcoaching.com/online-presentations/distinctions-presentations/). What the presenter can do is to find other ways that are in his / her control in order to create rapport with the audience: to check whether they are visible on camera, that they can get

the most out the body language involved – making good use of effective gestures – sounding positive, using good tone of voice, looking interested, using good webcam technique – this being the online equivalent of eye contact: "Try predominantly to look into the webcam and not at your audiences' thumbnail images on the screen. This dramatically changes the connection you can create with your audience. It's eye contact for online presenting" (Huckle https://www.secondnature.com.au/blog/online-versus-face-to-face-presenting/). The author of the same article on online versus face-to-face presentations insists on developing skills of using the webcam as they are very important, this giving to the audience the feeling that the presenter establishes eye contact with them. This may be weird in the beginning, but it is as though you would get used to the idea of looking into a TV camera.

Last, but not least we have to mention some details about the presenter who is in charge with everything. We have seen that there may be things that are beyond his / her control, but, by and large, everything goes down to how much effort he / she puts in the preparation of the presentation. The key to a good presentation, be it face-to-face or online, is a good preparation and rehearsal. We have seen some of the challenges determined by the online medium. The rest goes back to the traditional way of organizing things, maybe only with this thought in mind: people may be less patient in the online medium, therefore an attempt to make the presentation short would not harm anything, on condition this is also done with skills, i.e. trying not to lose the essential. Indeed, people may more easily get bored online and here are some reasons why: "Watching and listening to a presenter online requires us to stare at their screen image, quite rigidly, moving our eyes, our head very little. This is very tiring for our brain and our eyes […]. Our attention / concentration span is shorter when we are watching and listening to a presenter on a screen. So give shorter presentations and do things that help the audience stop staring for longer periods" (Huckle https://www.secondnature.com.au/blog/online-versus-face-to-face-presenting/). Belinda Huckle, the author of the above-mentioned article, also mentions some techniques to do that: vary what's on the screen, making slides more graphic and involving the audience. Nonetheless, the best way to reach the audience is enthusiasm: "Without exception, all good presenters have one thing in common, enthusiasm, both for their subject and for the business of presenting it. Enthusiasm is infectious. Audiences can't help but be affected by it. And the best public speakers always make what they say sound as if it really matters. They know that if it matters to them, it will matter to their audience. Many things contribute to the success of a presentation – new and unusual content, a clear structure, a good sense of timing, imaginative use of visual aids, the ability to make people laugh… and think. But above and beyond all of these is enthusiasm" (Powell 6). This is indeed the most important tip one could learn, no matter if it is used online or face-to-face.

We believe that online presentations belong to the future and as we get to gather more experience in the field, teachers or students, we will acquire more effective skills that will enable us to make good use of technology. There may be voices that will always say that the real authentic experience is the face-to face presentation whose power of persuasion will never be surpassed: "Face-to face presenting is inherently more persuasive […]. If you want to persuade someone, going to see them is likely to be more effective than the phone and the phone is likely to be more effective than sending an email […]. Humans evolved in a face-to-face world. We are optimized for the face-to-face situation. I believe face-to-face presenting will continue to have a persuasive edge." (Mitchell https://speakingaboutpresenting.com/presentation-philosophy/6-reasons-face-to-face-presenting-persuasive). This is definitely true, but we should also take into account the effects the pandemic will have upon us from a psychological, social, financial perspective. At least for a while these will create barriers and impede the carrying out of the scientific events as they used to be: people will be more afraid to gather, to travel, to spend money on these type of events, when they know they could work online quite effectively. Social interaction will probably never be the same, and let us admit that a coffee break during between two sections of an international congress could never be replaced by anything: getting to know specialists in your field from all over the world. Likewise, the whole experience of feeling the audience, as you deliver the speech. Getting all the nonverbal cues that assure you that the people in the audience have got the message as you

intended, can never be replaced by the online medium. However, under the circumstances, this is an important experience that we need to go through in order to acquire and improve skills. For the time being, the online medium has been one of the most important tools that has helped us to keep in touch and go on with our activities.

BIBLIOGRAPHY

Cassell, Jeremy. **4 key distinctions between in-person and virtual presenting**. https://jeremycassellcoaching.com/online-presentations/distinctions-presentations/

Huckle, Belinda. **Do you know the difference between presenting online and presenting face-to-face** posted on July 28, 2020. https://www.secondnature.com.au/blog/online-versus-face-to-face-presenting/

Lloyd, Margaret & Robert Bor. **Communication Skills for Medicine**. London: Churchill Livingstone Elsevier, 2009.

Mitchell, Olivia. **The 6 reasons why face-to-face presenting is more persuasive**. https://speakingaboutpresenting.com/presentation-philosophy/6-reasons-face-to-face-presenting-persuasive/

Mossey, Peter (ed) & others. **Essential Skills for Dentists.** Oxford: Oxford University Press, 2006.

Powell, Mark. **Presenting in English. How to give successful presentations**. Heinle Cengage Learning, 2009.

Washer, Peter (ed). **Clinical Communication Skills**. Oxford: Oxford University Press, 2009.

PSYCHOTHEOLOGICAL AND PSYCHOPEDAGOGICAL ANALYSIS OF THE DIALOGUE BETWEEN JESUS AND THE SAMARITAN WOMAN (CF. JOHN 4, 7-26)

Călin-Daniel Paţulea
Lecturer, PhD, „Babeş – Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The theme of the research is that of education in terms of faith, following the method and educational dynamism applied by Jesus to Samaritan. The meeting was for the Samaritan woman the beginning of her educational itinerary in terms of faith, becoming a believer so convinced that she became a missionary for her fellow citizens. To today's Christians, it allows us to better highlight certain psycho-pedagogical dynamics by drawing particular attention to the principles and doctrine of Jesus, but especially to highlight in particular the person who acts, his concrete and particular action. The Gospel is not a treatise on the humanities, but in reality, speaking of the man Jesus, it reveals His techniques and style, which will be codified in the scientific terms of our modern times. Jesus' psychopedagogy immediately presupposes his person, his action, his didactic technique and his educational art. The psychopedagogy of Jesus can be examined and formulated with great precision and clarity because He is God among men, is the eternal Wisdom clothed by the human body to bring people news, to teach and to put into practice the truths essential to the Christian life, and not only. One of Jesus' tasks was to educate. He learned by dialogue with people, aiming for perfection, helping them in the process of change, proposing to them an ideal of life.

Keywords: Educational art, faith, educational dynamism, psychopedagogical dynamics, Gospel, Christian psychopedagogy, didactic technique

Introducere

În amplul dialog al lui Isus cu Samarineanca (cf. 4, 7-26), evanghelistul Ioan urmăreşte să dezvăluie misiunea lui Isus, revelaţia şi psihopedagogia Sa. Dialogul înregistrează trei teme importante, şi anume tema apei, radiografia interioară şi starea vieţii matrimoniale, mai puţin convenabilă a femeii, şi autenticitatea cultului. Întâlnirea este într-adevăr un dialog deplin, străbătut de afectivitate şi de căutarea semnificaţiei trăirii, a moralei şi a spiritualităţii, în care toate dimensiunile persoanei umane se disting şi pot să găsească o armonie la care femeia, până în acel moment, nici măcar nu se gândea. Dialogul descoperă elemente mai mult decât suficiente pentru a revoluţiona şi a-şi schimba viaţa, astfel încât să beneficieze din partea lui Isus de acele semne providenţiale pe baza cărora femeia să se poată simţi împăcată cu Dumnezeu[1].

1. Darul apei celei vii, descoperirea misterului vieţii private a femeii şi momentul culminant (4, 7-26)

Analiza textului, comentariu exegetic şi explicarea textului

În prima parte a dialogului privind tema apei celei vii (cf. 4, 7-15), Maestrul ia iniţiativa dialogului şi astfel elimină orice barieră care exista în acele vremuri, de la sex la rasă, de la naţionalitate la religie[2]. Isus adresează cuvântul Samarinencei, provocând în aceasta o uimire de înţeles; o interpelează cu un imperativ/cerere «Dă-mi să beau» (v. 7b)[3]: «Fiind om, Isus

[1] Pentru o aprofundare a temei, cf. C.-D. Paţulea, *Povestea unei întâlniri: Isus și Samarineanca. O lectură presărată cu elemente psihopedagogice (In 4, 1-42)*, Argonaut, Cluj-Napoca, 2017, 47-228.
[2] Cf. F.-M., Braun, *Évangile selon Saint Jean,* în *La Sainte Bible*, X, Letouzey et Ané, Paris, 1950, 342-343; G. Maier, *Evanghelia după Ioan*, Lumina Lumii, Korntal, 1999, 146-152.
[3] «În realitate, acela care cerea de băut, avea sete de credinţa acelei femei», Augustin, *Commento al Vangelo di San Giovanni*, I, 355 (NBA 15, 11). Isus adresează cel dintâi cuvântul femeii, cu scopul de a-i câştiga bunăvoinţa, voia să

experimentează nevoia, şi este deci solidar cu nevoile fiecărui om [...] Solidaritatea cu Isus înseamnă solidaritatea cu omul. Este încercarea iubirii; nevoia înseamnă ocazia de a ne manifesta în favoarea omului; a răspunde este condiţia necesară pentru a primi darul lui Dumnezeu»[4]. Isus vorbeşte cel dintâi femeii, ia iniţiativa şi se adresează unei Samarinence, «nu porunceşte: cere»[5]. Nu era onorabil pentru un rabin să vorbească în public cu o femeie, şi cu atât mai puţin cu una care aparţine unei rase impure, faţă de care, la fel ca şi faţă de păgâni, evreii stăteau cât mai departe[6]: «Isus, care în mod deschis vorbeşte în public cu o femeie, deschide o breşă în mentalitatea rigidă a vremurilor sale [...]. Cu el au fost de acum dărâmate frontierele vechi ale separării şi au fost inaugurate vremurile cele noi ale unei egalităţi substanţiale»[7]. Isus, în timpul ministerului său public, a zdrobit orice fel de barieră, (cf. Sir 9, 1-9), propunând o viziune reformatoare, preamărind în femei demnitatea şi capacitatea de a înţelege şi de a vesti înseşi misterele lui Dumnezeu.

Femeia Samarineancă nu înţelege şi se miră că un străin, un iudeu, cu care nu sunt în relaţii bune, se înjoseşte să ceară de băut ei[8], şi îi răspunde: «Cum, tu, care eşti iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt o femeie samarineancă?» (v. 9a)[9]. S-ar părea că răspunsul său ar conţine ceva ostil[10]. Mirarea femeii la cererea lui Isus este de înţeles[11], pentru că între Iudei şi Samarineni, deja de secole, era ranchiună şi ostilitate[12]. Poporul Samarinenilor îşi are originea în urma procesului de

---

declanşeze un dialog, să converseze cu femeia, să o determine să vorbească şi să participe la conversaţie pentru a stârni în ea acel tip de activitate, acea consolidare, prin intermediul căreia ar fi parcurs acel proces de dezvoltare care ar fi condus-o către ţelul voit de Isus: convertirea sa. Isus, ca un bun psihopedagog, a intuit că, dacă voia să obţină rezultatele scontate, trebuia să fie el cel dintâi care să-i adreseze celeilalte cuvântul. Gestul ar fi dat naştere, în aceasta, acelor bune dispoziţii, care erau atât de necesare. Un educator mai puţin virtuos, probabil, în circumstanţe asemănătoare ar fi făcut apel la problema demnităţii, a dreptului pentru a-şi justifica aversiunea privind împlinirea unui astfel de gest. La polul opus, un adevărat psihopedagog, care într-adevăr iubeşte persoana umană, nu vede decât binele care trebuie făcut în favoarea elevului său, toate rămăşiţele rămân în afara zonei sale de observaţie, motiv pentru care acţionează solicitat în exclusivitate de acest sentiment marcat de iubire. Isus iubea cu adevărat şi dorea acele rezultate şi consecinţe bune pentru femeia respectivă: condus de lumina sa şi de virtutea sa, a ales mijlocul cel mai natural în acea circumstanţă şi, împreună, acela care din punct de vedere pedagogic era cel mai perfect: a cerut femeii un act de bunătate pe care ea l-ar fi putut împlini fără vreo mare tulburare. O adevărată şi proprie psihopedagogie a iubirii care s-a declanşat între Maestru şi interlocutoare sa.

[4] J. Mateos – J. Barreto et al., *Il Vangelo di Giovanni. Analisi linguistica e commento esegetico,* Cittadella, Assisi, 1995[3], 216.

[5] P. Mazzolari, *Perché non mi confesso? La Samaritana. Zaccheo,* Dehoniane, Bologna, 1986[2], 62.

[6] Cf. A. Poppi, *Sinossi dei quattro Vangeli*, II, Messaggero, Padova, 1994[4], 458.

[7] M. Orsatti, *Giovanni, il vangelo „ad alta definizione”*, Ancora, Milano, 1999, 70. În scrierile iudaice erau emise judecăţi cu privire la faptul că un rabin nu putea să se coboare atât de mult încât să adreseze un cuvânt unei femei în public. Iată câteva dintre acestea: «Ne-au învăţat maeştrii noştri: şase lucruri nu se cuvin unui doct: nu trebuie să iasă parfumat pe stardă, nu trebuie să iasă singur noaptea, nu trebuie să vorbească cu o femeie în piaţa publică ...» (Talmud b. Ber 43b); «A zis R. Johanan: mai bine să mergi în spatele unui leu decât în spatele unei femei» (Talmud b. Ber 61a), etc; cf. şi A. Cohen, *Il Talmud,* Gius. Laterza&Figli, Bari 1986[3], 199- 202; S. A. Panimolle, *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni,* I, Dehoniane, Bologna, 1991, 387.

[8] Cf. B. Maggioni, *Il Vangelo di Giovanni*, în Barbaglio, G. – Fabris, R. – Maggioni, B., *I Vangeli,* Cittadella, Assisi, 1998[9], 1395.

[9] «Acest răspuns este străbătut de o puternică polaritate: unul în faţa celeilalte, ca şi extremele unei coarde întinse, sunt un tu şi un eu, un bărbat şi o femeie, un iudeu şi o samarineancă. Se tratează de o contrapunere care se înrădăcinează în rolurile sexuale predefinite şi într-o antică ostilitate etnico-religioasă. Această structură dual domină întreaga primă parte a dialogului dintre Isus şi samarineancă şi împiedică recunoaşterea reciprocă», C. Termini, *Gesù e la Samaritana: dalla seduzione del dialogo alla testimonianza (Gv 4, 1-42),* PV 2(2004), 13; cf. şi J. Calloud – F. Genuyt, *L'Évangile de Jean. Lecture sémiotique des chapitres 1 à 6,* I, CTM-CDDIR, L'Arbresle-Lyon, 1989, 83-85.

[10] Cf. P. Mazzolari, *Perché non mi confesso? La Samaritana. Zaccheo,* 66.

[11] Mirarea care a luat naştere pe neaşteptate în sufletul Samarinencei, a fost probabil sentimentul cel mai puternic pe care l-a trăit atunci când a auzit că i se adresează acea cerere cu un ton cinstit, sincer, umil şi politicos. Această mirare, revelată în mod clar în prima cerere din partea lui Isus, a fost cea dintâi formă de activitate provocată în sufletul ei. Noi putem să recunoaştem că ea a fost cea mai potrivită să împrăştie sentimentul anterior şi să pregătească pe cel succesiv. Femeia, probabil, ar fi gândit în felul următor: dacă un Iudeu, orgolios asemenea tuturor bărbaţilor din neamul său, iar, de cealaltă parte, cu o înfăţişare atât de cinstită, îmi cere mie, Samarineancă, de băut, trebuie să aibă un motiv bine întemeiat. Care va fi? Să-l cerem şi noi împreună cu femeia: «Cum, tu, care eşti iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt o femeie samarineancă?» (4, 9a).

[12] Ioan se zoreşte să clarifice în partea a doua a v. 9: «De fapt, iudeii nu aveau legături cu Samarinenii»; verbul

amestecare a populaţiilor străine, pe care împăratul asirian Sargon II le-a introdus în regiunea Samariei în 721 î.H., după nimicirea Regatului de nord. Noii sosiţi au adoptat cultul lui Iahve, dar l-au contaminat cu credinţele lor idolatrice. Iudeii, întorşi din exilul babilonian în 538 î.H., nu vroiau să aibă niciun fel de raporturi şi colaborări cu aceştia; Samarinenii, la rândul lor, au îngreunat reconstruirea templului de la Ierusalim. Mai târziu, Samarinenii şi-au edificat un templu pe muntele Garizim, situaţie care a determinat o ruptură incurabilă cu iudeii. Un dicton rabinic aparţinând lui R. Eliezer (90-130 d.H.) afirma: «Cine mănâncă pâine din partea samarinenilor este ca şi cum ar consuma carne de porc»[13].

Întrebarea femeii are rolul de a permite lui Isus să continue prezentarea revelaţiei sale şi în acelaşi timp să pregătească şi condiţiile psihopedagogice privind itinerariul gradual pe care femeia, fără a observa, îl parcurge. Comentează A. Marchadour: «Cea dintâi rezistenţă a femeii (cum, tu, un iudeu ...) poate să semnifice în acelaşi timp respect (tu, iudeu, te vei contamina dacă vei bea apa mea), cochetărie în faţa străinului (simbolistica sexuală a fântânii este cunoscută în diverse culturi) sau menţinerea distanţei (noi suntem duşmani)»[14].

Isus transferă discursul de la apa materială către o realitate misterioasă (cf. v. 10), care este darul lui Dumnezeu şi «cunoaşterea darului lui Dumnezeu înseamnă a şti cine este Isus. Această descoperire progresivă a misterului lui Isus, cine este El, este tocmai darul lui Dumnezeu, darul apei celei vii»[15]. Dar femeia nu realizează încă această schimbare: «Isus vorbeşte de apa vieţii, femeia se gândeşte la apa curentă, cu mult mai dorită decât apa stătută din puţuri»[16]. Răspunzând la această mirare şi bazându-se pe aceasta, Isus îi răspunde: «Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu şi cine este acela care îţi spune „Dă-mi să beau", tu ai fi cerut de la el şi el ţi-ar fi dat apă vie» (4, 10b), adică, în alte cuvinte, dacă femeia ar fi cunoscut persoana Sa şi darurile pe care le-ar putea împărtăşi, nu doar s-ar minuna de atitudinea Maestrului, ci ar înţelege cine ar fi cel mai potrivit să ceară şi cine să dăruiască. Prin intermediul cuvintelor şi al tonului unei înţelegeri nobile manifestate de către Isus, Maestrul vrea să actualizeze planul său psihopedagogic într-un mod cu totul delicat, prezent şi manifestat încă din primele momente ale întâlnirii. Isus, aşadar, hotărăşte să se apropie de mintea interlocutoarei sale prin intermediul unui limbaj cu o intuiţie imediată şi o asemenea preocupare, încât femeia să poată percepe imaginile şi să aibă posibilitatea de a-i stârni interesul.

Versetul conţine figura retorică a chiasmului[17], iar folosirea acestei figuri retorice exprimă corespondenţa dintre dar şi apa vie. Scrie R. Schnackenburg: «Pe baza construcţiei chiastice a frazei, care de la „darul lui Dumnezeu" conduce la persoana celui care vorbeşte, pentru a se reîntoarce din nou de la aceasta la apa vie, Isus ar putea să înţeleagă prin „darul lui Dumnezeu" tocmai „apa vie", pe care el are puterea să o dăruiască, adevărata „apă a vieţii", care nu este un dar pământesc, natural, ci o ofertă generoasă, cerească, a lui Dumnezeu. Din acest punct de vedere, nu este Isus cel care are nevoie, ci femeia; iar în faţa acesteia se află omul capabil să satisfacă necesităţile umane interioare»[18].

Procedeul răstălmăcirii sau al diferenţei de nivel permite evanghelistului să continue discursul (cf. v. 11). Fraza lui Isus, în acea circumstanţă, a fost suficientă pentru a trezi curiozitatea

---

sygchrôntai, de obicei este tradus cu «a avea raporturi, legături bune». Traducerea nu este unanimă printre studioşi. Se preferă şi varianta «nu folosesc nimic în comun …», «iudeii nu se pot folosi de aceleaşi unelte ale samarinenilor»; D. Daube, de exemplu, susţine că panorama ar fi supoziţia generală, şi anume că Samarinenii ar fi impuri din punct de vedere ritual. Având în atenţie conceptul iudaic cu privire la impuritate, versiunea propusă pune în evidenţă raporturile de adversitate care existau între cele două etnii; *The New Testament and Rabbinic Judaism*, Athlone, London 1956, 373-382.

[13] Cf. R. Schnackenburg, *Il Vangelo di Giovanni*, Paideia, Brescia, 1981, 634-635; S. A. Panimolle, *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni*, I, 387-388; R. Fabris, *Giovanni*, Borla, Roma, 1992, 296; A. Poppi, *Sinossi dei quattro Vangeli*, II, 458.

[14] *I personaggi del Vangelo di Giovanni. Specchio per una cristologia narrativa*, Dehoniane, Bologna 2007, 76.

[15] M. Magnolfi, *Gesù nel Vangelo secondo Giovanni*, in AA. VV., *Gesù Cristo,* Città Nuova, Roma 1984[3], 121.

[16] R. E. Brown, *Giovanni. Commento al Vangelo spirituale*, Cittadella, Assisi, 1991[3], 222.

[17] A – *Dacă ai fi cunoscut darul Dumnezeu;* B – *Dă-mi să beau;* B' – *Tu ai fi cerut de la el*; A' – *Şi el ţi-ar fi dat apă vie;* cf. Cf. R. Schnackenburg, *Il Vangelo di Giovanni*, 635-638; S. A. Panimolle, *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni*, I, 388-389.

[18] *Il Vangelo di Giovanni*, 635-636.

şi interesul din partea femeii. Sentimentele nutrite anterior au dispărut pentru a lăsa locul celor noi, mai bune şi mai favorabile. Femeia nu înţelege adevărata dimensiune a cuvintelor lui Isus, este interesată, dar rămâne încă doar la nivelul utilitaristic[19]. Este tulburată, dar «întrebările puse de aceasta, pe când certifică neînţelegerea sa, ridică probleme pertinente: originea darului oferit de Isus; adevărata sa identitate. Fără ca femeia să conştientizeze bine, Hristos o conduce către adevăr, care la sfârşit îi va fi dezvăluit»[20]. Isus a căutat să atragă atenţia asupra persoanei sale, ca centru al dialogului. Noile interogaţii ale femeii manifestau faptul că a reuşit pe deplin. Într-adevăr, în acestea, întreaga atenţie a fost îndreptată către Isus şi asupra acelei puteri misterioase a sa, la care el a făcut aluzie în cadrul discursului său. I se adresează cu respect, îl numeşte *Doamne*, chiar dacă pare să fie aici pur onorific (cf. 4, 11.19.49; 20, 15), dar experimentează o presimţire, şi anume că omul care îi este în faţă are în sine ceva particular, înainte neconsiderându-l necesar[21]. Femeia, datorită ironiei sorţii[22], constată că acela care i-a cerut să bea nu este în posesia niciunui mijloc ca să scoată apă, ţinând cont de adâncimea fântânii, atunci îşi formulează întrebarea cu privire la proveniența acelei ape, întrebare care reflectă perspectiva teologică ioanină. Adverbul interogativ *póthen*, care pe de o parte reintră în acea preocupare ioanină cu privire la proveniența lui Isus, identitatea sa dumnezeiască[23], iar de cealaltă parte situează femeia încă în cadrul itinerarului Legii, neînregistrând o îmbunătăţire a persoanei umane decât numai prin intermediul observării acesteia[24]. Dacă Isus ar fi fost un maestru obişnuit, un bun maestru uman, fără un discernământ superior realităţii ordinare, ar fi profitat de ocazia respectivă, oferită în mod spontan de femeie, pentru a-i răspunde afirmativ şi de a-şi proclama mesianicitatea sa. Aşa îl putem descoperi făcând în alte circumstanţe, la fel putea să facă şi de această dată: interogaţia pare să-l fi îndrumat în acest sens. În schimb, el a considerat că era necesar să conducă femeia prin intermediul altor pasaje şi pe alte trepte. Ea, într-adevăr, în acel moment nu era încă pregătită din punct de vedere spiritual, nu avea încă inima şi mintea suficient de deschise şi dispuse să accepte şi să înţeleagă acel adevăr, pe care în mod impulsiv şi cu o oarecare uşurinţă a cerut să-l cunoască. Deci, Isus o ghidează în continuare, provocând în persoana femeii o nouă activitate necesară. Printr-un limbaj clar şi în acelaşi timp misterios şi profund, îi direcţionează mintea şi dorinţa acestei noi ucenice către culmi înalte, supranaturale.

În v. 12 avem un exemplu clasic de ironie ioanină: Samarineanca afirmă fără să vrea superioritatea lui Isus. Comparaţia cu patriarhul serveşte pentru a inversa, în avantaj propriu, contrapunerea etnică iniţială. În ochii Samarinencei, pelerinul iudeu pare că se pretinde a fi mai glorios decât strămoşul lor Iacob, care le-a lăsat moştenire fântâna aceasta[25]. Aici întâlnim ironia verbală a Samarinencei, care îl ironizează pe Isus, şi ironia dramatică prin intermediul căreia femeia

---

[19] Femeia a simţit stimulul curiozităţii şi l-a manifestat prin noua sa interogaţie, care a fost mai puţin nepoliticoasă ca cea anterioară şi mult mai inspirată de un sentiment de supunere, aproape de a deveni devoţiune; cf. R. Schnackenburg, *Il Vangelo di Giovanni,* 638; S. Grasso, *Il Vangelo di Giovanni. Commento esegetico e teologico,* Città Nuova, Roma, 2008, 196.

[20] F. MOSETTO, *Gesù in Samaria (Gv 4, 1-42),* în G. Ghiberti şi coll., *Opera Giovannea,* 7, Elle Di Ci, Leumann (TO), 2003, 195.

[21] «Vocativul *kyrie* de fapt, apare destul de frecvent în dialogurile ioanine, pus pe buzele Samarinencei (In 4, 15.19), ale funcţionarului regal (In 4, 49), ale paraliticului (In 5, 7), ale mulţimii (In 6, 34), ale lui Petru (In 6, 68; 13, 6.9.36.37; 21, 15.16.17.20.21), ale femeii adultere (In 8, 11), ale orbului din naştere (In 9, 36.38), ale Martei şi Mariei (In 11, 3.21.27.32.34.39), ale ucenicilor (In 11, 12), ale ucenicului iubit (In 13, 25), ale lui Toma (In 14, 5), ale lui Filip (In 14, 8), ale lui Iuda, nu Iscarioteanul (In 14, 22), ale [Mariei din Magdala In 20, 15]. Cu toate acestea, nu în toate cazurile are valoarea cristologică ce se verifică mai ales în gura ucenicilor», S. Grasso, *Il Vangelo di Giovanni,* 196.

[22] Cf. G. W. Macrae, *Theology and Irony in the Fourth Gospel,* în M. W. G. Stibbe (ed.), *The Gospel of John as Literature. Anthology of Twenty-Century Perspectives,* E. J. Brill, Leiden-New York-Köln, 1993, 103-113.

[23] Cf. S. Grasso, *Il Vangelo di Giovanni,* 197.

[24] Cf. J. Mateos – J. Barreto şi al., *Il Vangelo di Giovanni. Analisi linguistica e commento esegetico,* 217; F. J. Moloney, *Il Vangelo di Giovanni,* Elle Di Ci, Leumann (TO), 2007, 103.

[25] «Aluzia exactă la Iacob se explică prin legătura particulară pe care samarinenii o revendică faţă de acest patriarh şi cu tradiţiile biblice şi postbiblice cu privire la fântâna pe care el a lăsat-o moştenire descendenţilor săi», F. Mosetto, *Gesù in Samaria (Gv 4, 1-42),* 195.

proclamă, în mod inconştient, autenticitatea măreţiei lui Isus faţă de patriarh[26]. Prin intermediul ironiei verbale, care este întotdeauna premeditată şi conştientă, cel care vorbeşte ştie mai mult faţă de ceea ce pare că pronunţă prin cuvinte. Întrebarea femeii este ironică şi presupune un răspuns negativ. De cealaltă parte, în ironia dramatică, acela care vorbeşte ştie mai puţin din ceea ce exprimă, iar implicarea sa este în întregime neintenţionată. Femeia, prin cuvintele sale, zice ceva care anticipează desfăşurarea evenimentelor într-un mod foarte diferit de cum le-ar fi gândit[27]: «Aceste cuvinte funcţionează ca un *boomerang*, răsucindu-se în sensul exact opus intenţiei femeii: semnificaţia literară, obiectivă, nepremeditată a spuselor sale are valoarea exactă a adevărului în măsura în care se află în contrast cu ceea ce vrea să spună»[28].

Isus promite o apă misterioasă care potoleşte setea pentru totdeauna (cf. vv. 13-14), şi care va deveni în el izvor de apă, la rândul său misterioasă. El se referea, înainte de toate, la revelaţia misterului persoanei sale. În tradiţia biblică, apa vie simboliza viaţa (cf. Is 12, 3; 55, 1) sau înţelepciunea, care invita la sine pe toţi cei care aveau sete (cf. Înţ 24, 20; Prov 13, 14; 18, 4). Isus substituie această apă care nu potoleşte setea (cf. Sir 24, 20), dăruind pe Spiritul Adevărului care «are sarcina de a-i conduce pe credincioşi la plenitudinea adevărului»[29]. Ignace de la Potterie observă că verbele sunt la viitor (cf. 7, 38-39), adică s-a declanşat vremea lui Isus, în acelaşi timp este şi vremea Bisericii, caracterizată de dinamismul Spiritului, care va îngădui credincioşilor să aprofundeze şi să asimileze în intimitatea inimii lor revelaţia lui Isus (cf. In 16, 12)[30]. Xavier Léon-Dufour consideră că termenul de referinţă al apei este diferit în funcţie de perioadă. În perioada pre-pascală, aceasta indică revelaţia manifestată de Isus, iar în perioada post-pascală indică pe Spiritul Sfânt. Cele două interpretări nu sunt alternative, întrucât revelaţia lui Isus este pe deplin înţeleasă şi devine izvor de mântuire doar în virtutea Spiritului Sfânt[31].

În v. 15 întâlnim un alt caz de răstălmăcire: femeia dovedeşte faptul că nu a înţeles nimic, iar revelaţiei lui Isus se contrapune neînţelegerii umane. Ea persistă în echivocul său şi cere acea apă extraordinară care trebuie să potolească setea şi care o cruţă de osteneala de a veni să scoată apă din fântână: «Samarineanca nu este încă la nivelul lui Isus, prin apă înţelege încă o realitate corporală şi materială, chiar dacă poate fi uimitoare sau magică, pentru că o cruţă de truda de a merge în fiecare zi la fântână»[32]. Dar, ajungând la stadiul de a cere acea apă, putem să vedem deja o schimbare de atitudine, cere nu doar pentru a şti, ci şi pentru a avea, voind să-l determine pe interlocutor la trecerea de la cuvinte la fapte. Afirmă R. Vignolo: «Cererea este formulată cu dibăcie, [...] femeia adoptă punctul de vedere al lui Isus doar la nivelul formal şi aparent, rămânând divergenţa esenţială cu privire la substanţa obiectului în discuţie. Dialogul a început printr-o neclaritate şi cu neîncredere. Aceasta s-a încheiat datorită calităţii apetisante a apei vii promise de Isus, cea care, în schimb, durează»[33]. Dinamismul dialogului şi psihopedagogia lui Isus ne pregătesc în vederea unei mari cotituri iar, dacă argumentul cu privire la apa vie nu a atins punctul culminant, Maestrul schimbă registrul şi se apleacă asupra unui argument care poate să aibă o influenţă asupra interlocutoarei sale. Samarineanca, după ce i-a adresat cererea sa, a rămas ca într-o stare de aşteptare, trepidantă şi chiar un pic îndoielnică. Isus s-a folosit de această stare sufletească pentru a o ajuta să progreseze. El ştia că femeia nu ar fi avut puterea să ajungă la lumină, adică să aibă acea apă pe care ea însăşi a cerut-o, fără recunoaşterea şi condamnarea vinovăţiilor sale. A orientat, aşadar, acţiunea sa în această direcţie.

Dialogul câştigă o nouă dimensiune. Isus vrea să ilumineze dorinţa sa profundă implicând-o şi obligând-o la o recitire a istoriei sale personale. Se trece la tema vieţii matrimoniale, iar femeia

---

[26] Cf. R. Vignolo, *Personaggi del Quarto Vangelo. Figure della fede in San Giovanni,* Glossa, Milano, 2006[2], 147-148.
[27] Cf. M. H. Abrams, *A Glossary of Literary Terms,* Holt Rinehart and Winston, New York, 1971[3], 80; P. D. Duke, *Irony in the Fourth Gospel,* John Kox Press, Atlanta, 1985, 22-23.
[28] R. Vignolo, *Personaggi del Quarto Vangelo. Figure della fede in San Giovanni,* 148.
[29] G. Ferraro, *Lo Spirito e Cristo nel Vangelo di Giovanni,* Paideia, Brescia, 1984, 92.
[30] Cf. *Studi di cristologia giovannea,* Marietti, Genova 1986, 72.
[31] Cf. *Lecture de l'évangile selon Jean,* I, Du Seuil, Paris 1988, 357-359;
[32] S. A. Panimolle, *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni*, I, 392.
[33] *Personaggi del Quarto Vangelo. Figure della fede in San Giovanni,* 149.

este pusă în faţa realităţii proprii, pentru a întemeia o relaţie în adevăr. Întreaga compoziţie rămâne mereu supusă teologiei şi psihopedagogiei lui Isus. Pe lângă problemele sale sociale, determinate de contrastul religios şi social profund şi antic, care exista între Iudei şi Samarineni, precum şi problemele domestice, de a veni în fiecare zi ca să scoată apă din fântână, Samarineanca adaugă şi problemele sale afective, faptul că a avut cinci bărbaţi, iar cel cu care locuieşte nu este bărbatul său, deci o viaţă trăită în insatisfacţie şi nelinişte. Scrie M. Orsatti: «Isus imprimă dialogului un nou mers şi se îndreaptă către viaţa morală a femeii. De ce această trecere? Tema apei a avut rolul de a crea condiţiile dialogului. Acum este nevoie de o nouă încercare pentru a face să se înţeleagă sensul cuvintelor neînţelese anterior, şi pentru a descoperi identitatea interlocutorului misterios. Isus intră în acea lume misterioasă care este conştiinţa femeii»[34]. Isus abandonează tema apei şi cere femeii să-şi cheme bărbatul: «Mergi şi cheamă-l pe bărbatul tău şi vino aici» (v. 16). S-ar părea că evoluţia dialogului nu mai este logică, iar pericopa reprezintă o anomalie în ţesutul narativ. Dar perspectiva psihopedagogică şi teologică demonstrează că această trecere este bruscă doar în aparenţă. Isus demonstrează faptul că îi este cunoscută situaţia în care trăieşte femeia, prin intermediul ştiinţei profunde, supraomeneşti, cunoaşterea sa supranaturală, care caracterizează imaginea Logosului lui Dumnezeu, Trimisul Tatălui ceresc în ansamblul celei de a Patra Evanghelii. Îşi manifestă măiestria psihopedagogică, nu doar pentru a o distrage din comportamentul său păcătos, ci şi în vederea unei pregătiri care să o facă aptă pentru a primi marea revelaţie şi pentru a accepta dezvăluirea hotărâtoare în cadrul itinerariului de credinţă[35].

Isus însă, care vroia să îmbunătăţească raportul său cu femeia, nu a luat în consideraţie ceea ce putea să fie greşit în răspuns, ci doar ceea ce era sincer şi adevărat. El, care ştia că nu va putea să obţină ceva util dacă ar fi ruşinat-o şi umilit-o, vrea, în schimb, să o înalţe şi să o ajute, alimentându-i voinţa de răscumpărare, care se năştea în acele momente. De aceea şi-a început răspunsul cu o laudă, chiar dacă nu a evitat să spună tot adevărul: «Bine ai zis: „Eu nu am bărbat”» (In 4, 17b). «Cum? A zis bine?» am fi gândit noi cu o insinuare răutăcioasă dacă am fi fost prezenţi la scena respectivă. Locuieşte cu un bărbat iar Isus consideră ca ea zice bine afirmând că nu este bărbatul său?[36] Da, a zis bine, iar Isus lămureşte: «Căci cinci bărbaţi ai avut, şi acela, pe care îl ai acum nu este bărbatul tău; aceasta adevărat ai spus-o» (In 4, 18). Sublimă prudenţă, elegantă abilitate pedagogică şi generoasă iubire a Maestrului, Păstorul dumnezeiesc. Pentru a spune un adevăr arzător, pentru a atinge cu milostivire rănile secrete ale acelui suflet căzut şi suferind, vrea să înfăşoare, între două expresii binevoitoare, «bine ai zis» (In 4, 17b), şi «aceasta adevărat ai spus-o» (In 4, 18), fraza care i-ar fi descoperit cum el îi cunoaşte viaţa trecută, marcată de greşeli şi vinovăţii, o situaţie neregulată: «Isus, pentru a nu o răni, laudă sinceritatea sa, dar îi revelează întreaga gravitate a condiţiei sale»[37]. Revelaţia însoţită de atât de dulcea milostivire, a dat naştere în sufletul păcătoasei unui nou flux de activitate şi de bune sentimente.

Isus elogiază sinceritatea femeii. Situaţia înregistrează o transformare care se săvârşeşte în lumea interioară a femeii, semn că se continuă pe tărâmul convertirii. Dialogul dintre Isus şi femeie pune în evidenţă înţelepciunea psihopedagogică a Maestrului, determinând în femeie schimbarea şi acceptarea de a înainta către credinţă sub influenţa desăvârşită a cuvintelor misterioase ale lui Isus: «Rămânem uimiţi în faţa redactării înţelepte a lui Ioan în această povestire atât de vie, atât de adevărată [...] Cu dificultate în Noul Testament se va găsi o tratare mai eficace cu privire la convertire. În întregime este construită pe prezenţa lui Isus şi dezvăluirea sa progresivă în faţa creaturii. Forţa întregii pagini stă tocmai aici: întâlnirea personală cu Isus, dialogul cu El produce

[34] *Giovanni, il vangelo „ad alta definizione”*, 72.
[35] Cf. R. Schnackenburg, *Il Vangelo di Giovanni*, 643.
[36] Comentează Chiril al Alexandriei: «Cine nu înţelege în mod clar că Mântuitorului nu-i scapă faptul că ea nu ar fi avut un bărbat legitim, ci că invitaţia de a merge să-şi caute bărbatul era o ocazie pentru a descoperi realităţile ascunse? Acesta era, de fapt, aproape unicul motiv pentru a o ajuta, dacă Hristos reuşea să se facă admirat, nu ca noi oamenii simplii, ci ca un om superior, pentru faptul că ştia, în mod extraordinar, secretele sale. Aprobă în mod util răspunsul său, prin care afirma că nu are bărbat, deşi a fost sedusă de mulţi», *Commento al Vangelo di Giovanni/1 (Libri I-IV),* Città Nuova, Roma 1994, 276.
[37] J. Mateos – J. Barreto şi al., *Il Vangelo di Giovanni. Analisi linguistica e commento esegetico*, 220.

convertirea»[38]. Metoda propusă de Isus trebuie să devină mereu un principiu psihopedagogic de care să ţinem cont în slujirea pastorală a Bisericii în lumea actuală, adică întâlnirea eficace cu cuvântul mântuitor al lui Isus astfel încât să determine în persoana umană o înflăcărată dorinţă de a se lăsa transformată din interior. După ce a fost radiografiată în viaţa sa interioară, femeia conştientizează faptul că are în faţă un profet[39] şi «cu un astfel de titlu, ea îl include pe Isus printre mai marii lui Israel, profeţii, oamenii lui Dumnezeu care au avut un rol de prim rang în promovarea raporturilor dintre Dumnezeu şi poporul său»[40].

Atitudinea femeii se concentrează în exclusivitate asupra cunoaşterii adevărurilor de credinţă. Cu interogaţia sa, femeia cere lui Isus soluţia unei controverse disputate, aceea a locului unde trebuie să fie adorat Dumnezeu: «Părinţii noştri s-au închinat pe acest munte; voi ziceţi că în Ierusalim este locul cuvenit pentru închinare» (v. 20). Ne-am fi putut gândi că trimiterea la o tematică atât de importantă în acea vreme, celebră şi spinoasă, ar fi constituit o fugă sau o ficţiune. Isus nu a gândit-o în acest fel, prea uman, şi se conformează. Acesta este semnul că problema nu era chiar aşa cum ar putea să ne apară nouă. Femeia face apel la înaintaşii săi, care în urma celei dintâi schisme, cea a lui Ieroboam, au construit propriile lor altare (cf. 1 Re 12, 25-33), interzicând astfel locuitorilor regatului Samariei să meargă în pelerinaj la templul din Ierusalim. A doua etapă a schismei are loc pe vremea lui Esdra (cf. Esd 4, 1-3), cu interzicerea impusă de către evrei Samarinenilor de a participa la construirea templului de la Ierusalim, situaţie care a condus la construirea propriului lor templu pe muntele Garizim (cf. Dt 11, 29; Ios 8, 33)[41]. În Pentateuh se găsea legea care prescria unitatea locului de cult, dar fără determinări topografice ulterioare: «Cu Domnul Dumnezeul vostru să nu faceţi aşa! Ci locul pe care îl va alege Domnul Dumnezeul vostru din toate seminţiile, în care să-şi aşeze numele ca să sălăşluiască într-însul, să-l cercetaţi şi să veniţi la el [...] să aduceţi, în locul pe care-l va alege Domnul Dumnezeul vostru ca să sălăşluiască într-însul numele său [...]» (Dt 12, 4-5.11). În teologia deuteronomistă, această formulă desemna în exclusivitate Ierusalimul ca loc de cult, legea unicităţii sanctuarului care va deveni unul dintre punctele principale ale reformei lui Iosia (cf. 2 Re c. 23). În Dt 27, 4, textul samarinean propunea ca loc al primului sacrificiu pe care evreii ar fi trebuit să-l ofere la intrarea lor în Palestina, muntele Garizim, pe care, probabil în sec. IV î.H., a fost construit un templu rival celui de la Ierusalim, distrus de evrei în anul 128 î.H., în realitate de către hasmoneul Ioan Hircanul, fiind redus la o grămadă de dărâmături. Cu toate acestea, Samarinenii au continuat să exercite cultul pe munte. Isus nu neagă cultul în templul din Ierusalim şi nici măcar nu-l condamnă nici pe cel din Samaria, «nu judecă nici maniera iudaică, nici maniera samarineancă de a-l adora pe Dumnezeu; nu exclude nici *muntele* nici *templul*: vesteşte că a venit ceasul pentru ceva nou»[42], adică îl readuce la dimensiunea cea mai semnificativă şi profundă: cultul în Spirit, «care îl ridică pe om din neputinţa sa, situându-l în unicul loc în care cu adevărat se întâlneşte Tatăl»[43] şi în Adevărul care ne-a fost oferit în Isus[44]. Găsindu-se încă o dată la periferia acestei revelaţii, femeia răspunde manifestându-şi speranţa în Mesia care trebuie să vină.

Se poate observa bunătatea delicată şi înţelepciunea psihopedagogică superioară cu ajutorul cărora Isus a oferit acest ultim răspuns femeii. Este necesar acum să notăm şi o altă particularitate, şi anume că răspunsul lui Isus este precedat de un cuvânt, «crede-mă» (v. 21), care este în acelaşi timp o exortaţie, o invitaţie şi o indicaţie a unei necesităţi morale, o posibilitate oferită femeii în

[38] M. Làconi, *Il racconto di Giovanni,* Cittadella, Assisi 1993[2], 96.
[39] «În loc să se substragă umilitoarei revelaţii a trecutului său, samarineanca recunoaşte în acela care îi vorbeşte cu atâta fermitate un profet [...] Profetul este vocea lui Dumnezeu, în momentele de rătăcire şi de umilinţă, când apelurile obişnuite nu sunt de ajuns pentru a ridica poporul şi de a-l reconduce pe căile binelui. El este trimis ca şi judecător al regilor şi al preoţilor, apărător al săracilor şi al celor asupriţi, ambasador al dreptăţii şi al bunătăţii [...] Samarineanca, care îl acceptă pe Isus ca şi profet, începe imediat să primească compensaţia profetului», P. Mazzolari, *Perché non mi confesso? La Samaritana. Zaccheo,* 101.
[40] M. Orsatti, *Giovanni, il vangelo „ad alta definizione",* 72.
[41] Cf. A. Poppi, *Sinossi dei quattro Vangeli*, 459.
[42] P. Mazzolari, *Perché non mi confesso? La Samaritana. Zaccheo,* 105.
[43] B. Maggioni, *La brocca dimenticata. I dialoghi di Gesù nel vangelo di Giovanni,* Vita e Pensiero, Milano, 1999, 57.
[44] Cf. I. De La Potterie, *Adorare il Padre nello spirito e nella verità,* în «PSV» 3 (1981), 140-155.

vederea unei cunoaşteri mai profunde a propriei persoane şi a propriului rol încredinţat anterior de către interlocutoare[45].

Înainte de a-i revela acest adevăr, Isus i-a cerut femeii, aşa cum a făcut deja cu Nicodim, şi cum va proceda cu toţi, actul său de credinţă. Cere să creadă în mărturia sa, cuvântului său. Este necesar ca ea să creadă, deoarece credinţa îi permite să descopere identitatea lui Isus[46]. Credinţa omului în supranatural, din punct de vedere al mărturisitorului care revelează adevărul de crezut, este cristocentrică. Isus era în cunoştinţă de cauză şi a manifestat-o fără subînţelesuri. Pentru a ajunge în posesia adevărurilor profunde şi misterioase cu privire la Dumnezeu şi anumite aspecte ale vieţii omului, este necesar să credem în Isus Hristos, adică, este necesar să-l cunoaştem pe Isus pentru a putea avea deplină încredere în el. Toate acestea sunt posibile prin intermediul dramei interiorizării, întrucât «izvorului exterior i-a luat locul un izvor interior, revelator al adevărului interior pentru fiecare credincios, care se revarsă într-un cult interior [...] »[47]. De aceste aspecte trebuie să ţină cont toţi aceia care îşi propun să fie educatori ai credinţei pentru persoanele umane.

În urma deschiderii spre credinţă, Isus Hristos determină participarea interlocutoarei sale la revelaţia adevăratei adoraţii, cea plăcută lui Dumnezeu: «când adevăraţii închinători se vor închina Tatălui în spirit şi în adevăr, căci şi Tatăl voieşte astfel de închinători» (v. 23). Verbul *proskynein*[48] indică o închinare cultică, prosternarea corpului, adoraţia reverenţială, atitudinea specifică acelora care adoră «în spirit şi adevăr» (v. 24), «singurul act de adoraţie acceptabil fiind consacrarea necondiţionată şi totală a propriei vieţi lui Dumnezeu»[49].

Noutatea în privinţa adoraţiei reverenţiale marchează şi începutul vremurilor mesianice pentru credinciosul renăscut din apă şi Spiritul Sfânt, îngăduie o nouă adoraţie cu un fundament dublu, Spiritul şi Adevărul, două principii care scandează cultul escatologic[50]. Psihopedagogia lui Isus introduce credinciosul în dinamismul iubirii dăruite de Dumnezeu Tatăl, iubire şi spirit (cf. v. 24), care reînnoieşte fiinţa umană şi o face aptă pentru cultul autentic.

Femeia se află încă la periferia noutăţii revelate de Isus, o noutate teologică încă superioară pentru ea, şi joacă ultima carte, adică speranţa şi aşteptarea lui Mesia: «Ştim că vine Mesia – care se cheamă Hristos; când va veni acela, ne va spune nouă toate» (v. 25). Încă o etapă dobândită în procesul educativ trăit de femeie în vederea descoperirii lui Hristos. Chiar dacă Samarineanca pare că priveşte în viitor, echivocul situaţiei este din nou rezolvat de Isus, care vorbeşte despre prezent, ceasul care deja a venit (cf. v. 21). Vestind începutul epocii escatologice, se declară revelatorul, «eu sunt, cel ce vorbesc cu tine» (v. 26)[51], adică Mesia revelatorul[52]. Asistăm la o psihopedagogie *încetul cu încetul* către cunoaşterea lui Hristos, revelaţia ajunge la momentul oportun[53], când femeia ar fi deja pregătită pentru credinţă[54], nivelul potrivit pentru a cunoaşte cu adevărat cine este Isus, ajungând astfel la o cunoaştere cât mai bună a mesajului său prin intermediul credinţei[55].

---

[45] Cf. F. J. Moloney, *Il Vangelo di Giovanni,* 111.
[46] Cf. G. Segalla, *Evangelo e vangeli,* Dehoniane, Bologna, 1992, 297.
[47] A. Marchadour, *I personaggi del Vangelo di Giovanni. Specchio per una cristologia narrativa,* Dehoniane, Bologna, 2007, 81.
[48] Se repetă de opt ori în cinci versete, 4, 20-24, asociat cu muntele, locul de cult la Ierusalim (cf. 4, 20) şi în relaţie cu Dumnezeu-Tatăl şi binomul «spirit-adevăr», de două ori (cf. 4, 23-24), cf. R. Fabris, *Giovanni,* 288.
[49] F. J. Moloney, *Il Vangelo di Giovanni,* 116. Şi este posibilă o astfel de adoraţie tuturor acelora care sunt renăscuţi din apă şi Spirit (cf. 3, 3-5), sunt introduşi în universalitatea cultului şi în ceasul religiei de natură interioară pe care Isus a declanşat-o în opoziţie cu religia antico-testamentară: «à la source extérieure s'est substituée une source intérieure à chacun, révélatrice de la vérité intérieure de chaque croyant, débouchant sur un culte intérieur», A. Marchadour, *L'évangile de Jean. Commentaire Pastoral,* Centurion, Paris, 1992, 80.
[50] Cf. S. A. Panimolle, *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni,* I, 396.
[51] Cf. R. Vignolo, *Personaggi del Quarto Vangelo. Figure della fede in San Giovanni,* 159.
[52] Cf. R. Schnackenburg, *Il Vangelo di Giovanni,* 654; S. A. Panimolle, *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni,* I, 398; A. Poppi, *Sinossi dei quattro Vangeli,* 460.
[53] Cf. Tommaso D'Aquino, *Commento al Vangelo si San Giovanni/1 (I-VI),* ed. îngrijită de Tito Sante Centi, Città Nuova, Roma, 1990, 344 ; Thayse, A., *Jean, l'évangile revisité,* Cerf, Paris, 2001, 100-102.
[54] Cf. Cirillo Di Alessandria, *Commento al Vangelo di Giovanni/1 (Libri I-IV),* Città Nuova, Roma, 1994, 287.
[55] Comentează A. Marchadour: «Femeia a ajuns la sfârşitul experienţei sale spirituale. L-a urmat pe Isus când îi vestea darul Spiritului, când i-a revelat adevărul său interior, când i-a clarificat raportul cu religia. Până în acel moment Isus

2. Analiza psihoteologică şi psihopedagogică a dialogului

Analiza psihoteologică şi psihopedagogică ne ajută să distingem în acest dialog şapte momente, psihopedagogia celor şapte momente legate între ele nu doar de tema conversaţiei şi a dialogului, ci mai ales de legăturile dintre psihologie şi pedagogie[56]. Psihopedagogia celor şapte momente este constituită din şapte fragmente ale convorbirii, un ritm septenal, fiecare dintre acestea alcătuit dintr-o întrebare şi un răspuns, «şapte cuvinte ale lui Isus, şapte răspunsuri ale femeii»[57]. În primele cinci, petiţionarul este Isus, în cel de-al şaselea şi în cel de-al şaptelea este, în schimb, femeia cea care expune problemele. Aceste şapte momente sunt asemenea şi din punct de vedere psihologic. De fapt, rezultă în mod clar, ca şi şapte momente succesive ale unei activităţi spirituale, care se dezvoltă, creşte, până îşi atinge punctul culminant şi deplina desăvârşire. Sunt momente similare treptelor unei scări pe care acţiunea psihopedagogică înaintează în căutarea scopului său final sub conducerea şi acţiunea lui Isus, într-un mod atât de perfect şi admirabil, astfel încât noi nu ştim dacă în această povestire să fi fost mai mare conţinutul adevărului revelat sau tehnica educativă întrebuinţată de Isus pentru a-l dezvălui într-un anume mod ca să fie acceptat.

Să cercetăm, printr-o analiză concisă, psihopedagogia celor şapte momente, conţinutul acestora, învăţătura voită de Isus şi rezultatul obţinut:

Psihopedagogia primului moment (cf. vv. 7-9): Isus adresează cel dintâi o cerere femeii pentru a împrăştia sau, cel puţin, pentru a atenua o activitate pătimaşă opusă acţiunii pe care şi-a propus să o desfăşoare. Este astfel susţinută şi iniţiată o comunicare ce se actualizează în cele ce urmează. Implică persoana celui care a propus cererea, adică Isus, cu un aspect particular al său de transparenţă, dar suferă un salt brusc deoarece presupune reciprocitatea dintre cel care vorbeşte şi cel care ascultă. Femeia, probabil cu un pic de neplăcere, este constrânsă să vorbească şi să adreseze, cu uimire, o întrebare. Se creează astfel fundamentul comunicării, care va deveni o pagină plină de viaţă pentru femeie şi pentru oricare persoană, comunicare şi dialog, care pretinde de acum înainte un exerciţiu continuu şi activ. Isus ne învaţă primele momente ale educaţiei comunicării, respectiv dialogul şi ascultarea. Maestrul Isus îşi observă în mod direct ucenica, adică femeia; ea ştie că este „cercetată" – se iniţiază procesul transformării comportamentului persoanei umane prin intermediul unei activităţi determinate -, tema apei, o temă comună şi de interes, lumea interlocutoarei Sale, un element de apropiere lesnicioasă pentru a declanşa transformarea comportamentului; arta bunului psihopedagog constă tocmai în a conduce experimentele psihologice într-un mod cât mai asemănător posibil realităţii pedagogice, fără a neglija criteriile experimentului. În acelaşi timp se declanşează procesul introspecţiei, adică descoperirea a ceea ce se va întâmpla în persoana femeii, când percepe determinat întâlnirea cu străinul. În calitate de observator, Isus depinde de lumea observată, adică lumea de origine a femeii, dar o interpretează şi se raportează în termeni personali.

Psihopedagogia celui de-al doilea moment (cf. vv. 10-12): Isus, cu o frază condiţională şi suspendată, bogată în elemente vizuale, îşi propune să stârnească o activitate mentală generică de curiozitate şi de admiraţie. Cunoaşterea darului lui Dumnezeu (cf. v. 10) înseamnă cunoaşterea realităţii dumnezeieşti care se dăruieşte omului, autocomunicarea dumnezeiască, Fiul său care se comunică pe sine însuşi ca dar suprem. Femeia, puternic impresionată, adresează două întrebări succesive, îl numeşte Domn, acest aspect marchează o intrare, încă inconştientă, în descoperirea progresivă, care o va conduce către revelaţia surprinzătoare.

Psihopedagogia celui de-al treilea moment (cf. vu. 13-15): Isus, prin intermediul unui nou răspuns, ţinteşte să provoace afecţiune şi interes faţă de propria sa persoană: «Oricui bea din apa aceasta îi va fi sete din nou; dar pentru cel care bea apa pe care i-o voi da eu va deveni în el izvor de

---

era revelatorul unei epoci noi. Rămâne de depăşit ultimul prag în această imersiune în lumea revelaţiei [...] Ea, care nu ajungea să-şi sature setea de a trăi şi de a exista, a întâlnit pe cineva care i-a săddit în interior un izvor de viaţă care dă sens şi gust vieţii, şi pune capăt dependenţei în care a trăit timp îndelungat», *I personaggi del Vangelo di Giovanni. Specchio per una cristologia narrativa,* 83-84.

[56] Acceptăm schema şi gândirea, cu dezvoltarea aferentă, a lui C. M. Martini, *Briciole dalla tavola della parola,* Piemme, Casale Monferrato (AL), 1996, 343-347.

[57] C. M. Martini, *Briciole dalla tavola della parola,* 343.

apă care ţâşneşte spre viaţa veşnică» (vv. 13-14), Isus a folosit imagini vii cu scopul de a suscita activitatea imaginaţiei, utilă pentru cea mai nobilă, cu caracter mental. Femeia i se adresează în mod direct cu o cerere, este adevărat, interesată, dar deja încrezătoare şi probabil fără să fie lipsită în totalitate de vreun sentiment de bunăvoinţă: «Doamne, dă-mi această apă ca să nu-mi mai fie sete şi să nu mai vin aici să scot» (v. 15). Constatăm că itinerarul educativ prin experienţa dialogului şi a ascultării au condus-o pe femeie la acea stare de atenţie şi de acceptare, care deschide calea speranţei şi care poate da naştere şi credinţei în faţa comunicării Maestrului din Nazaret. A asculta, pentru femeie, înseamnă o atitudine activă, presupune o atentă prezenţă de sine şi o investire a resurselor pentru a se lăsa educată în mod activ şi practic, antrenând inteligenţa sa, voinţa sa, sensibilitatea sa şi emoţiile sale. Diferenţa de nivel este încă expresivă, Isus vorbeşte de apa vieţii iar femeia despre apa din fântână.

Psihopedagogia celui de-al patrulea moment (cf. vv. 16-17a): Isus, invită femeia la o reflecţie asupra propriei vieţi. O întorsătură decisivă de natură morală prin intermediul căreia vrea să suscite în ea o atenţie sporită asupra mizeriei conduitei sale morale, pentru a iniţia recunoaşterea propriilor sale greşeli, cel puţin la nivelul voinţei. Asistăm la o trecerea de la elementele exterioare şi necesare la lumea interioară a persoanei umane. Femeia beneficiază de o emoţie vie şi printr-un răspuns ambiguu caută să oprească discursul. Dar persoana umană se află întotdeauna şi în exclusivitate în strânsă dependenţă de Creatorul său, care o vindecă şi o eliberează de infirmităţile sale. Isus adaugă procesului psihopedagogic şi acţiunea terapeutică, văzută ca o lucrare benefică de eliberare din sclavia răului, o lucrare care, la sfârşit, face ca persoana umană să fie schimbată în mod excepţional şi în mod radical, deoarece «venirea lui Isus nu a avut ca unic scop ce de a-l face pe om complet din punct de vedere spiritual şi eliberat de păcat, ci şi pe acela de a-l face integru din punct de vedere fizic şi psihic [...] Era Fiul lui Dumnezeu, mişcat aşadar de o intenţie de reînsănătoşire şi dotat cu o excelentă capacitate intuitivă: din aceste motive s-a interesat întotdeauna de întreaga persoană umană. Intima sa cunoaştere a inimii singurilor indivizi a folosit-o pentru a-şi adapta propria activitate nevoilor celor mai profunde ale fiecăruia»[58]. Se ajunge la o întâlnire adevărată atunci când se deschide inima: «Du-te şi cheamă-l pe bărbatul tău» (v. 16a); delicateţe şi nu umilire faţă de persoana care a greşit, Isus făcând trimitere, cu mare respect şi iubire, la greşeala femeii. Psihoterapia are marele avantaj de a îngădui femeii să-şi observe propria sa personalitate într-o comunitate socială şi deci să constate aspectele pozitive şi negative pe care ea le prezintă şi de a-şi da seama de consecinţele propriului comportament; psihoterapia pune în scenă aşa-zisa „psihodramă", adică situaţia care provoacă în fiinţa interlocutoarei probleme în confruntarea cu alte persoane.

Psihopedagogia celui de-al cincilea moment (cf. vv. 17b-19): Asistăm la o răsturnare de situaţie. Unind lauda şi adevărul, Isus se reîntoarce asupra argumentului pentru a bloca femeia, pentru a o determina să aprofundeze reflecţia şi, în acelaşi timp, pentru a-i demonstra puterea sa profetică. Femeia, care până în acest stadiu a redus semnificaţia cuvintelor Maestrului la necesităţile sale imediate, este lovită în lumea sa interioară, înţelege totul din zbor, pune împreună diferitele elemente şi îşi încheie raţionamentul său cu referire la persoana lui Isus, care trece fără îndoială în centrul atenţiei: este un Profet[59].

Psihopedagogia celui de-al şaselea moment (cf. vv. 20-24): Acum este femeia care întreabă, poziţia s-a inversat, şi este Isus cel care trebuie să răspundă. Fără ca Isus să violenteze itinerarul psihologic al femeii, urmează ritmul unei întâlniri între persoane care se stimează, şi astfel ne revelează o minunată pedagogie dumnezeiască. Activitatea stă să atingă nivelul cel mai înalt, adevărata adoraţie «în spirit şi adevăr» (v. 23). Femeia se recunoaşte în mod implicit drept ucenică, recunoscându-l pe Isus drept Maestru: «contactul autentic cu dumnezeiescul sunt eu, este Spiritul pe care eu îl dăruiesc, este adevărul care sunt eu. El este templul, locul pentru rugăciune, locul în care

[58] B. J. Tyrrell, *Gesù luce che guarisce. Cristoterapia,* San Paolo, Cinisello Balsamo (MI), 1988[6], 246.
[59] Comentează C. M. Martini: «Isus pretinde, cere, tocmai pentru a suscita posibilitatea de a dărui, cere pentru a da. Acest lucru este adevărat în întreaga experienţă a credinţei. Isus cere un angajament moral, rugăciune, perseverenţă, în dorinţa de a da infinit mai mult, de a ne reumple de sine. Pedagogia sa este specifică aceluia care cere nu pentru a obţine, ci pentru a ni se dărui, pentru a se revela», în *Briciole dalla tavola della parola,* 346.

ajungem la pace şi unde sentimentul religios profund se pacifică în adevăr»[60]. Itinerarul psihopedagogic înregistrează un progres referitor la revelaţia misterului persoanei lui Isus.

Psihopedagogia celui de-al şaptelea moment (cf. vv. 25-26): Este mereu femeia care ia cuvântul. Face apel la ceea ce cunoaşte: «Ştiu că vine Messia, care este numit Hristos: când va veni, el ne va învăţa toate» (v. 25). Descoperă starea sa sufletească, aceea a aşteptării lui Mesia, pe care-l doreşte mult, are deja în sine o puternică activitate afectivă pentru el şi manifestă nivelul maxim al bunelor dispoziţii. În acest stadiu, Isus se revelează, ba chiar se autorevelează: «Eu sunt, cel care îţi vorbesc» (v. 26), Fiul lui Dumnezeu care se autorevelează şi se dăruieşte, «este un fapt personal, este o întâlnire în care Isus se comunică pe sine însuşi şi nu doar în mod simplu, prin lucruri»[61]. În faţa acestei întâlniri personale, misterioase şi tulburătoare, femeia nu mai oferă un răspuns verbal, ci un răspuns practic, lăsând amfora şi mergând să vestească vestea cea bună. Ea a ajuns la stadiul credinţei, crede şi astfel este capabilă să facă să lumineze în mod autentic printre ai săi mărturia privind prezenţa şi noutatea care izvorăsc din persoana lui Hristos. Devine modelul şi simbolul misionarismului feminin, «o femeie care merită stimă pentru capacitatea de a schimba o viaţă şi de a deveni disponibilă în vestirea binelui. Excelentă catecumenă şi o bună misionară. Hotărâtoare pentru transformarea sa a fost intervenţia lui Isus care, depăşind prejudecăţile şi obiceiurile vremurilor, a voit să-şi reveleze identitatea sa de trimis al lui Dumnezeu la o samarineancă dispreţuită, cu o viaţă nu prea exemplară, pentru a demonstra că, în contact cu el, toţi pot să se reabiliteze. Prin comportamentul său declară că după el nu mai au nicio semnificaţie barierele de sex, de apartenenţă etnică şi religioasă, pe care oamenii le-au ridicat»[62]. Femeia, cu propria inteligenţă şi capacitate de a învăţa din experienţă, este în măsură să-şi modifice gândurile şi comportamentele în funcţie de ceea ce i s-a întâmplat în trecut; capacitatea de a învăţa îi permite acumularea de noi cunoştinţe pe care să le transmită celorlalţi, învăţătura, deprinderea constând în modificarea comportamentului produs de o experienţă anterioară. Succesul personal al lui Isus cu femeia poate fi evaluat în termeni de psihologie a comunicării, conţinutul comunicării nefăcând altceva decât să determine utilitatea învăţăturii.

Concluzia

Dinamismul psihopedagogic are ca punct de plecare o întrebare din partea Maestrului, un cuvânt adresat femeii căreia îi cere o favoare. A fost motivul pentru a declanşa dialogul. În calitate de Maestru dumnezeiesc, Isus intuieşte metoda corectă pentru a obţine rezultate bune. Astfel, adresează cel dintâi cuvântul femeii, metodă psihopedagogică ce determină în persoane acele dispoziţii necesare comunicării. Este şi o formă adoptată de către Isus pentru a-şi revela iubirea pentru fiinţa umană, binele pe care el vrea să-l atingă pentru cea care se află în faţa lui. A ales instrumentul cel mai natural, la îndemână în acea circumstanţă şi perfect din punct de vedere pedagogic, respectiv a cere apă pentru a-şi stâmpăra setea. A cere o favoare, din punct de vedere pedagogic, înseamnă a da posibilitatea interlocutorului nostru de a-şi recupera încrederea şi ocazia de a săvârşi fapte bune, reabilitante, în ceea ce ne priveşte, o acţiune care poate fi comparată cu procesul de reînnoire morală.

Isus provoacă o primă formă de interes în sufletul femeii şi un răspuns care nu întârzie să apară, chiar dacă nu este tocmai acela pe care îl aştepta Isus. Cu omniştiinţa sa dumnezeiască a văzut în atitudinea femeii o primă mişcare, un prim interes manifestat din partea acesteia, minima disponibilitate pentru a dialoga şi un motiv în plus pentru a continua discursul său. Se tratează de o stare sufletească şi nu de simpla semnificaţie a cuvintelor femeii, care determină continuarea conversaţiei. Isus urmăreşte actualizarea proiectului său cu aceeaşi delicateţe cu care l-a iniţiat, răspunsul său este înţelept şi afectuos, specific unui maestru care se preocupă înainte de toate de binele ucenicului său. Interesul era acela de a provoca activitatea mentală şi spirituală, cu ajutorul unei imagini sensibile, cu scopul de a îndruma către activitatea spirituală în cadrul căreia interlocutoarea percepe adevărul pe care trebuie să-l înveţe. Maestrul s-a apropiat de acea persoană

[60] C. M. Martini, *Briciole dalla tavola della parola,* 346.
[61] C. M. Martini, *Briciole dalla tavola della parola,* 345.
[62] M. Orsatti, *Obbedienti alla parola. Commento alle domeniche e feste Anno A,* Queriniana, Brescia, 2007, 93.

cu ajutorul unui limbaj fantastic din punct de vedere pedagogic, care favorizează interesul imediat. Limbajul religios şi metodologia psihopedagogică actuală descoperă în modelul oferit de Isus principiul fundamental care poate să emoţioneze şi să mişte inimile şi minţile oricăror interlocutori, care poate să stimuleze voinţa acestora în vederea unor acţiuni şi experienţe bune şi constructive pentru binele comunităţii ecleziale.

BIBLIOGRAPHY

Abrams, M. H., *A Glossary of Literary Terms,* Holt Rinehart and Winston, New York, 1971[3];

Agostino D'Ippona, *Commento al Vangelo di San Giovanni,* I, ed. îngr. de Riccardo Minuti e Rino Marsiglio, Città Nuova, Roma, 1967;

Braun, F.-M., *Évangile selon Saint Jean,* în *La Sainte Bible,* X, Letouzey et Ané, Paris, 1950;

Brown, R. E., *Giovanni. Commento al Vangelo spirituale,* Cittadella, Assisi, 1991[3];

Calloud, J. – Genuyt, F., *L'Évangile de Jean. Lecture sémiotique des chapitres 1 à 6,* I, CTM-CDDIR, L'Arbresle-Lyon, 1989;

Cirillo di Alessandria, *Commento al Vangelo di Giovanni/1 (Libri I-IV),* Città Nuova, Roma 1994;

Cohen, A., *Il Talmud,* Gius. Laterza&Figli, Bari, 1986[3];

Daube, D., *The New Testament and Rabbinic Judaism,* Athlone, London 1956;

Duke, P. D., *Irony in the Fourth Gospel,* John Kox Press, Atlanta, 1985;

Fabris, R., *Giovanni,* Borla, Roma, 1992;

Ferraro, G., *Lo Spirito e Cristo nel Vangelo di Giovanni,* Paideia, Brescia, 1984;

Grasso, S., *Il Vangelo di Giovanni. Commento esegetico e teologico,* Città Nuova, Roma, 2008;

Làconi, M., *Il racconto di Giovanni,* Cittadella, Assisi 1993[2];

Léon-Dufour, X., *Lecture de l'évangile selon Jean,* I, Du Seuil, Paris 1988;

Macrae, G. W., *Theology and Irony in the Fourth Gospel,* în M. W. G. Stibbe (ed.), *The Gospel of John as Literature. Anthology of Twenty-Century Perspectives,* E. J. Brill, Leiden-New York-Köln, 1993;

Maggioni, B., *Il Vangelo di Giovanni,* în Barbaglio, G. – Fabris, R. – Maggioni, B., *I Vangeli,* Cittadella, Assisi, 1998[9];

----------, *La brocca dimenticata. I dialoghi di Gesù nel vangelo di Giovanni,* Vita e Pensiero, Milano, 1999;

Magnolfi, M., *Gesù nel Vangelo secondo Giovanni*, în AA. VV., *Gesù Cristo,* Città Nuova, Roma 1984[3];

Maier, G., *Evanghelia după Ioan,* Lumina Lumii, Korntal, 1999;

Marchadour, A., *L'évangile de Jean. Commentaire Pastoral,* Centurion, Paris, 1992;

----------, *I personaggi del Vangelo di Giovanni. Specchio per una cristologia narrativa,* Dehoniane, Bologna, 2007;

Martini, C. M., *Briciole dalla tavola della parola,* Piemme, Casale Monferrato (AL), 1996;

Mateos, J. – Barreto, J. et al., *Il Vangelo di Giovanni. Analisi linguistica e commento esegetico,* Cittadella, Assisi, 1995[3];

Mazzolari, P., *Perché non mi confesso? La Samaritana. Zaccheo,* Dehoniane, Bologna, 1986[2];

Moloney, F. J., *Il Vangelo di Giovanni,* Elle Di Ci, Leumann (TO), 2007;

MOSETTO, F., *Gesù in Samaria (Gv 4, 1-42),* în G. Ghiberti şi coll., *Opera Giovannea,* 7, Elle Di Ci, Leumann (TO), 2003;

Orsatti, M., *Giovanni, il vangelo „ad alta definizione"*, Ancora, Milano, 1999;

----------, *Obbedienti alla parola. Commento alle domeniche e feste Anno A,* Queriniana, Brescia, 2007;

Panimolle, S. A., *Lettura pastorale del vangelo di Giovanni*, I, Dehoniane, Bologna, 1991;

Paţulea, C.-D., *Povestea unei întâlniri: Isus şi Samarineanca. O lectură presărată cu elemente psihopedagogice (In 4, 1-42)*, Argonaut, Cluj-Napoca, 2017;

Poppi, A., *Sinossi dei quattro Vangeli*, II, Messaggero, Padova, 1994[4];

Potterie, I. De la , *Adorare il Padre nello spirito e nella verità,* în «PSV» 3 (1981), 140-155;

----------, *Studi di cristologia giovannea*, Marietti, Genova, 1986;

Ramón Díaz, J., *Palestinian Targum and the New Testament*, NovT 6 (1963).

Segalla, G., *Evangelo e vangeli*, Dehoniane, Bologna, 1992;

Schnackenburg, R., *Il Vangelo di Giovanni*, Paideia, Brescia, 1981;

Termini, C., *Gesù e la Samaritana: dalla seduzione del dialogo alla testimonianza (Gv 4, 1-42)*, PV 2(2004);

Thayse, A., *Jean, l'évangile revisité,* Cerf, Paris, 2001;

Tommaso D'Aquino, *Commento al Vangelo si San Giovanni/1 (I-VI)*, ed. îngrijită de Tito Sante Centi, Città Nuova, Roma, 1990;

Tyrrell, B. J., *Gesù luce che guarisce. Cristoterapia,* San Paolo, Cinisello Balsamo (MI), 1988[6];

Vignolo, R., *Personaggi del Quarto Vangelo. Figure della fede in San Giovanni*, Glossa, Milano, 2006[2];

STEAM EDUCATION - MENTORING PROGRAME IMPLEMENTED AT THE STUDENTS FROM TEACHER TRAINING DEPARTMENT

Sorina-Mihaela Bălan
Lecturer, PhD, „Dimitrie Cantemir" University of Târgu Mureș

Abstract: In STEAM Education, the mentor's role is "to provide support and guidance", to encourage the mentee, by his own strength in example to follow and to develop in carriers STEAM, promoting such principles of equal opportunities and gender. Theoretical background includes one chronology about the topics. The tools "Mentor E-Portfolio and Mentee E-Portfolio" bring students to the STEAM jobs; facilitate the development of a transparent and constructive mentor - mentee rapport; help next teachers to develop a sense of belonging in the world of STEAM. The program has implemented in Romania, Portugal, Spain, Bulgary, Greece for diferent level in each country; has implemented face-to-face and on-line, using MOODLE platform; has inter-cultural functionality. In Romania the mentee's in mentoring programe has students from teacher training department.

Keywords: STEAM education, mentoring program, mentor, mentee, stereotypes, SWOT analysis.

1. Introduction

E-STEAM mentoring purpose to cultivate confidence in our own persons in the target group of the latter and to develop in careers steam through the promotion of women in models of successful careers steam and by providing the activities of coaching persons from the target group. E-STEAM mentoring program was just one steep in European project *Equality in Science, Technology, Engineering, Art and Mathematics",* KA201 - Strategic Partnerships for school education, in which" Dimitrie Cantemir" University from Tg. Mures (acronym DCU from this point) is partner. All partners implemented the ESTEAM Mentoring program to the different Target audience (age/level): P1: 12-15 years / 9th grade; P2: 14-18 years/ secondary; P3- DCU: 18+ years/Students from the Department of Training of Teaching Staff; P4: Primary level education; P5: 15-17 years/ High School (previous studies to access the university); P6: 16-17 years /10th grade. In this article we show just the results from DCU mentoring program.

The mentoring program implemented with students from the Department of Training of Teaching Staff, Age 18+, from DCU went very positively. The activities took place intensively, with mentors and mentee's actively involved. Because the mentees are students - future teachers over the age of 18, they positively appreciated the mentoring program, considering that it should be followed by all future teachers, as future managers of the student class. An important didactic activity for the teacher is that of advising the students in choosing the STEAM professions.

2. Theoretical background

2.1. Database to design the interview and identify common stereotypes.

Starting from the lessons of the first mentor, it is many literatures on mentoring and different definitions. The mentoring scheme focused to educate, encourage, and empower girls to excel through programs in STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) and the Arts. In my research in specialized literature I found same articles; chronological, the points of view are synthetized in next pages.

1995. In *"Gender Accounts-Undergraduates Explain Why They Seek Their Bachelor's Degree" "Females were found to give move importance to internal reasons than males did, but males gave higher ratings to items measuring academic drift, including luck"* (1). For expectations and attainment values, it has not found gender differences. The performance levels did not explain gender differences in reasons for seeking the degree but females had higher academic performance levels than males. In gender ideology *„An historic shift is proposed as an explanation for the findings".* (1)

1996 The articole *"The accuracy of academic gender stereotypes"* show: *"Although female participants estimated the GPAs of their in-group more accurately than the GPAs of the out-group, the reverse was true for male participants. The implications of this evidence for inaccurate gender stereotypes regarding academic competence are discussed."* (2). In *"Gender Inequality And Higher Education"* the author concluded *"Explanations of gender inequality in higher education should distinguish between these different aspects of education and should explain those contexts in which women have attained parity as well as those in which they continue to lag behind men"*. (3)

2009 The study *"National differences in gender-science stereotypes predict national sex differences in science and math achievement*" suggests that implicit stereotypes and sex differences in science participation and performance are mutually reinforcing, contributing to the persistent gender gap in science engagement. *"About 70% of more than half a million Implicit Association Tests completed by citizens of 34 countries revealed expected implicit stereotypes associating science with males more than with females…..Nation-level implicit stereotypes predicted nation-level sex differences in 8th-grade science and mathematics achievement. Self-reported stereotypes did not provide additional predictive validity of the achievement gap."* (4)

2013 The study *"Not Lack of Ability but More Choice: Individual and Gender Differences in Choice of Careers in Science, Technology, Engineering, and Mathematics*" tested whether individuals with high math and high verbal ability in 12th grade were more or less likely to choose STEM occupations than those with high math and moderate verbal ability. The 1,490 subjects participated in 2 waves of a national longitudinal study; one wave was when the subjects were in 12th grade, and the other was when they were 33 years old. Results revealed that mathematically capable individuals who also had high verbal skills were less likely to pursue STEM careers than were individuals who had high math skills but moderate verbal skills. (5)

2014 The report *"Combating Gender Stereotypes In And Through Education",* from the 2nd Conference of the *Council of Europe National Focal Points on Gender Equality*, Helsinki, concluded: *"the influences of parents and schools on the personal and social development of young people have been diminished by their children's ever increasing use of social media."; "that the concept of gender mainstreaming is not fully understood by all the actors in educational processes throughout European countries."; "There is no consistent means of evaluating how schools are dealing with the changing needs of their societies from a gender perspective".* (6) The article *"Girls and Women in Science, Technology, Engineering, and Mathematics: STEM-ing the Tide and Broadening Participation in STEM Careers"* describes how specific learning environments, peer relations, and family characteristics become obstacles to STEM interest, achievement, and persistence in each period. Evidence-based policies and programs promise to eliminate these obstacles, increasing girls and women's participation in STEM. (7)

2015 The article *"Governance and communication for gender equality"* concluded: *"After almost 20 years of gender mainstreaming and plenty of targeted projects and initiatives, it is necessary to step back and reflect on the depth and sustainability of this strategy in schools; youngest women still choose jobs in female-dominated areas, prefer part-time jobs and take (long) maternity leave".* (8)

2016. Research indicates: *„women tend to disidentify with, avoid, or drop out of pSTEM fields they believe are predominately composed of men. Existing empirical evidence suggests women's low interest in some science fields may be partially explained by cultural stereotypes*

about those science fields' dissociation with communal work." (9). STEM Stereotypic Attribution Bias (acoronim SSAB) was discussed in articole *"STEM Stereotypic Attribution Bias Among Women in an Unwelcoming Science Settingwas*": *"SSAB measured using a sentence fragment completion task in which respondents were asked to provide grammatically correct endings to sentences that depict male and female actors experiencing STEM setbacks and successes; among samples of undergraduate STEM students, STEM settings perceived as unwelcoming to women through self-report and a manipulation were shown to predict SSAB. Among undergraduate women, experiencing the negative treatment of other women in a science setting predicted SSAB, which was negatively correlated with feelings of belonging in STEM and with intentions to continue in STEM after graduation.*" (10)

2017 It is interesting the case study from Azberbaijan ***"****Gender Stereotypes and the Role of Women"* points out that: *"Gender stereotypes are common among students of both sexes and among the teachers and students' family environment. In addition to communication processes, they are manifested in the phenomenon of gender-based division of learning and the hidden curriculum. In developing countries, the problem of access to higher education is unsolved, because of socioeconomic reasons and because of psychological reasons—devaluation of education and professional potential of women.* (11). Also, recommend: "*The change must take place on both sides: the impact on people's behavior by laws prohibiting discrimination, providing financial support and openings for women students; and changes in belief prevailing in the society by initiating discussions in media, educational institutions, and community organizations with a reasoned positioning of gender equality importance."* (11). In the same year the United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization has published one report about the role of Education systems and schools:"*play a central role in determining girls' interest in STEM subjects and in providing equal opportunities to access and benefit from quality STEM education. Teachers, learning contents, materials and equipment, assessment methods and tools, the overall learning environment and the socialization process in school, are all critical to ensuring girls' interest in and engagement with STEM studies and, ultimately, STEM careers."* (12)

2018 The information from web document "*Guidance on setting up a mentoring scheme",* recommended: **"***STEAM applications might improve in the elementary classroom if mentoring in STEAM applications are provided. Elementary teachers might find support from, personal modeling of STEAM applications, provision of supplies and curriculum, and the offering peer-support venues."* (13)

2019 The innovative strategies being successfully implemented in Mary Ellen Henderson Middle School can be read on article *"Girls in STEAM Program at developing STEAM programs for middle school girls through community collaborations"*, that implemented the STEAM program focuses on combining school and community resources to promote career exploration opportunities and mentorships with the goal of inspiring long-term interest in STEAM related careers. (14) The article *"Local Workshop In Five Different Countries-First Step On Mentoring Scheme E-Steam"* analyses to the Support Board each stereotype, activities was divided in 3 phases: a) identification of counter arguments/messages; b) analysis of the target groups each counter argument has been proved to be affective with; c) identification of the topics on which the counter arguments rely on. (15)

2020 The article *"Can Mentoring Promote Self-esteem and School Connectedness? An Evaluation of the Mentor-UP Project*" evaluates the impact of mentoring *"by trained university students on children's self-esteem and school connectedness, compared to schoolmates not involved in the program, in northern Italy over a period of seven months. Participants (209 students – 34 in the experimental group and 175 in the comparison group – aged between 11 and 13, 56% male, 27% immigrants) reported their levels of self-esteem and school connectedness at the beginning and at the end of the program. Results showed a significant increase in mentees' self-esteem*

compared to the control group, while the difference in school-connectedness was no significant". (16)

2.2. About mentor's and mentee's roles

Under the mentoring program, the four main stages of mentoring relationships are: 1.The beginning; 2. Challenging and testing; 3. "Real" mentoring; 4. Transition (toward closure) (17).

A mentor guides, supports *"a less experienced person by building trust", "modelling them with positive behaviours or attitudes"*. (18). "*The Mentor works with a young student to construct a relationship. We give guidance, support, and encouragement, help the young mentees to be positive. The most traditional understanding is a relationship between an adult acting as the mentor and a younger student acting as the mentee"* (19).

T*he mentor's role* is *"to help mentee grow his or her own self-awareness, being an effective role model for self-perceptiveness could be seen as an essential skill"* (20).

"Can expected from a mentor to support a mentee's personal and career development: 1. Listening with interest, focus on the mentee's agenda; 2. Managing the framework of the mentoring sessions; 3. Taking appropriate approaches; 4. Helping the mentee to see picture about the present and the future; 5. Helping a mentee to reframe how to views something, or to consider a different perspective; 6. Taking an interest in the mentee's progress" (13).

A mentee gain more experience, *"build their confidence and knowledge, expand their network of support and learn new skills"*. (18). a mentee is expected "*to taking responsibility for their development, committed, taking the actions planned with the mentor, ready by challenge, professional in the relationship with the mentor, being punctual, respecting agreed ground rules, honestly etc*". (13).

The article *"Establishing and Maintaining Mentoring Relationships: An Overview of Mentor and Mentee Competencies"* say that "*steering the mentor towards appropriate responses and actively drawing down upon the mentor's knowledge, experience and networks*" (20).

3. Main findings

The qualitative results of mentoring program are: *„The mentor guide and portfolio" and „Mentee's guide and portfolio",* designed by DCU, coordinated by author of this article. There was a variety of activities fit together by mentors and mentee: e.g. presenting the job; participating in STEAM exhibitions; creating works of science. The Mentoring Program include the mentor guide, design by Bălan S.M. and Portfolio- developed by A. Tomuletiu from DCU, with six mentoring sessions with mentor, included: 1. Self-Knowledge; 2. Gene Stereotypes and Diseases; 3. Models of Life, Models of Feminine Success I n STEAM Careers; 4. I STEAM; 5. STEAM Career Plan; 6. Future Projects. The mentor's and mentee's sessions was implemented in collaboration with mentor's and mentee's. The conclusions before discussion mentors- mentees are presented from this point.

The evaluation indicates that both mentees and mentors considering a very good quality of the mentoring a very positive the usability of portfolios and E-Portfolios.

The structure of documents is design in ***Figure 1. Mentors and mentees portfolio***

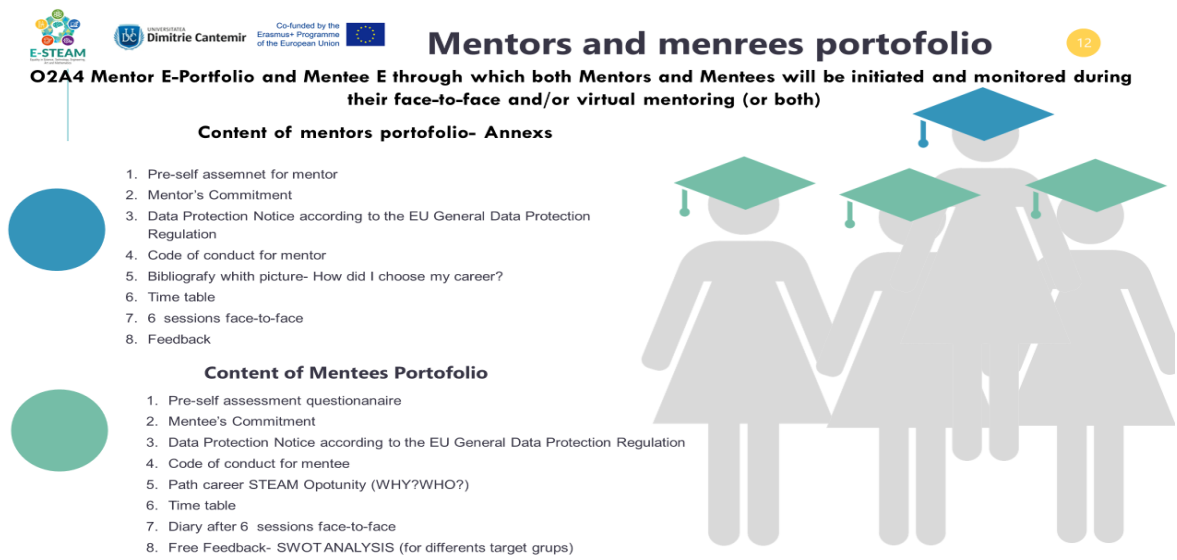

Figure 1. Mentors and mentees portfolio.

3.1. Why girls and boys cannot do certain activities?

3.1.1. Segregation - phenomenon of separation between groups

The gender norms that govern the gender identity of the male / male have a strong impact on the choice of profession. We have discussions about:

- Vertical professional segregation - the lack of women in positions of conditioning
- Horizontal professional segregation - segregation by occupation: women-nurses; men – firefighters

3.1.2. Gender stereotypes (beliefs and opinions regarding the characteristics and perceptions about the two sexes; "Competent" associated with men, e.g. active, independent, self-confidence; "Warm" - associated with women, e.g. Empathy, kindness, warmth.

Although mentors are future teachers, they are still guided by certain stereotypes. Stereotypes identified about STEAM careers was: 1. Girls are better on the human side, while boys are better on the real side; 2. Girls tend to over-analyze some things, while boys have more logical thinking; 3. Girls are more organized; boys are more superficially 4. Boys are stronger, but girls are finer; 5. Girls are more open, boys are more inwards; 6. Boys are more rational than girls; 7. Boys are considered more creative than girls; 8. The girls are more organized, but I don't know how to drive; 9. Girls are more flexible, more tasking but are lost in risky or decisive situations; 10. Only girls can follow hotel professions; 11. Boys can hold management positions and girls in the socio-human field, etc

3.2. Examples of discussions from face to face activitys

3.2.1. How these career myths emerge?

- Usually these myths appear in society.
- Myths about career are preconceptions, some opinions and ideas about your own person, job, and society. The way in which the information from the education and the dimension of activity is presented by the school environment, family, teachers, colleagues, educational advisers.
- Education is the key to eradicating gender stereotypes.

3.2.2. How these myths influence our choice of career?

- Stereotypes can limit our career choices
- We always follow our joys in life, to do what we consider to be good for our future and not what others will want, because each person is different in their own way. If we are influential people, we choose and arrange our lives in fiction. We can forget about our desires to follow the standards of society. There are areas for which boys / girls have innate aptitudes.

3.2.3. Counterarguments regarding the identified stereotypes

Mentees indicate: *"We must not be influenced by myths or stereotypes, even when we have a well-established goal"; " We always follow our joys in life, to do what we consider to be good for our future and not what others will want, because each person is different in their own way"; "Always follow your wishes, dreams, not what others say. Having the courage to change yourself is always a step forward"; "Gender equal opportunities in education and career choice".*

3.3. Factors of female success in STEAM careers

Factors influencing self-efficacy indicated was: Positive thinking, Encouraging mottos, an activity that gives us positive energy, changes our mood, looking for new information, Documentation.

3.3.1. What mentees believe about the *"link between a person's self-efficacy and her professional success in a STEAM career"*?

Self-efficacy is one of the most important factors of success because it generates a positive and motivational thinking necessary to reach the set goal. The connection between the two is to develop, to create new information. The desire to succeed, to rise, to gather new information.

3.3.2. What mentees think happens to a person who has the skills to succeed and is not convinced that she or he will succeed in a STEAM activity.

It can be discouraged. A person must always be encouraged to be successful, otherwise they would abandon any change started. A person who is not encouraged loses, may decide to abandon and give up the chosen path. Lack of self-confidence and barriers related to the judgment received at home and at school.

3.3.3. Which are the factors that diminuate the feeling of self-efficacy?

Some answers are: Distrust, Stress, disregard, pessimism, low self-esteem, ineffective, negative conceptions about oneself, external influence factors.

3.3.4. What is more important to be successful in a STEAM career?

Figure 2. Factors of female success in STEAM careers. Author: Balan S.M.

Mentees think it's important to have the necessary skills but without the confidence that you can succeed, you can't get where you want, to have skills to succeed. Both play an immortal role. Having a foundation, an inclination in a field and then having the conviction that you can, guarantees your success.

3.4. The quantitative results

The quantitative results of the mentoring program are: Seven STEAM mentors – successful woman's, and twenty STEAM mentees- future teachers. In 1st steep I tested the platform with 20 mentee students from National College"Unirea"Tg.Mures from the 8th grade, at computer science class. They found the mentoring program interesting. In 2nd steep the mentoring program developed with 20 students from the Department of Training of Teaching Staff Age 18+, went very positively. The activities took place intensively, with mentors and mentors actively involved. Because the mentees are students - future teachers over the age of 18, they positively appreciated the mentoring

program, considering that it should be followed by all future teachers, as future managers of the student class. An important didactic activity for the teacher is that of advising the students in choosing the STEAM professions.

3.5. Original aspects

Both mentees and mentors considering a very good quality of the mentoring a very positive the usability of portfolios and E-Portfolios.

3.5.1. The Mentor's Self-Reflection Questionnaire- SWOT Analysis

From the point of mentor's view, the characteristics of the mentoring program that give it an advantage/ disadvantage over others and elements that the mentoring program could exploit to its advantage / that could cause trouble.

Strengths (+)

- Creating a link between school and the labor market for the meaningful involvement of girls.
- Through STEAM education reduces gene segregation and will lead to long-term jobs. Higher production associated with STEAM jobs can lead to the graduation of larger incomes that affect life services;
- A key aspect at STEAM is outdated by real gender or socially constructed ones, by exemplifying the tutors in their activation "Successful women!" a certain success of all women during the domains;
- Promoting the consistent and consistent set of human values on the character of students and the individualization of the school in the European educational context, encouraging the choice of a profession and permanent information in the field
- Language accessibility;
- Perrmanent methodological - scientific documentation

Weaknesses (-)

- Gender stereotypes influence girls' behaviour by choosing a STEAM career is only suitable for men;
- Studies show that, although boys and girls start kindergarten in equal positions, by the 12th grade girls are in a lower academic position than boys, especially in mathematics and science. Various factors, such as socio-economic status, parents, teachers and colleagues influence gender differences from the first years of school and these differences are accentuated and persist until high school. Research shows that the critical age for the development of gender differences is early adolescence, particularly the seventh grade, during which girls' performance in math and science begins to decline;
- Gender stereotypes related to occupations are manifested in the belief that certain occupations - nurse, teacher, secretary - are "feminine", and others - mechanic, engineer, doctor - are "masculine". Gender occupational stereotypes have an impact on the labour market (recruitment, employment, salary, promotion). They may discourage individuals from pursuing careers in occupations that are considered inappropriate for their gender, although they may be suitable for them;
- Stereotypes can also discourage managers from hiring individuals for non-traditional occupations;
- Stereotypes can influence salary, promotion and other rewards, based on the perception that a woman's work is not as difficult or important as a man's;
- Difficulties in meeting due to the current situation, here I mean the pandemic;
- Limited use of modern means of communication and information processing, the existence of a small number of technological means due to their use for online school, etc

Opportunities (+)

- Occupations are manifested in the belief that certain occupations - nurse, teacher, secretary - are "feminine", and others - mechanic, engineer, doctor - are "masculine". Gender occupational stereotypes have an impact on the labor market (recruitment, employment, salary, promotion);; For example, they may discourage individuals from pursuing careers in occupations that are considered inappropriate for their gender, although they may be suitable for them;
- Stereotypes can also discourage managers from hiring individuals for non-traditional occupations;
- Stereotypes can influence salary, promotion and other rewards, based on the perception that a woman's work is not as difficult or important as a man's;
- Existence in the program of mentees with a spirit of initiative, etc

Threats (-)

- The economic crisis due to the outbreak of the COVID 19 pandemic determined the impossibility of performing mentoring activities such as access to the CAD / CAM laboratory to see the design and 3D and SOLID simulation of various mechanical parts and assemblies;
- Temporary suspension of economic activity due to the current crisis has prevented the access of mentors within the institution in the field of STEAM;
- Same mentees didnt agree the MOODLE platform;
- Giving up enrollment in an educational program in the field of STEAM due to the impossibility of paying tuition costs.

3.5.2. The Mentee's Self-Reflection Questionnaire- SWOT Analysis

The mentees, students from the Department of Training of Teaching Staff indicate the characteristics of the MENTORING PROGRAM that give it an advantage, disadvantage,over others and elements in the environment that the MENTORING PROGRAM could exploit to its advantage / that could cause trouble.

Strengths (+)

- Capitalizing on the individual potential of each mentee;
- Moral support, collegiality and good communication with the mentor;
- Development of positive attitudes and professionalism;
- Transposing the theory into practice;
- Competent, qualified and experienced mentors;
- Use of various teaching materials;
- Implements a strategy that allows the quantification of the indicators followed;
- The program has inter-cultural functionality - allows currently anchored approaches to the way we choose trades;
- Starts from what we are and makes a projection of what we are going to become.

Weaknesses (-)

- Formalism in carrying out the mentoring activity;
- Low level of initial training and lack of experience of mentored students;
- Lack of practical experience in the field;
- Working in Moodle was not easy for same mentees, etc

Opportunities (+)

- Identifying the right mentors leads to major mentality changes;
- Development of new projects to support the sustainability of this project;
- Promotion through appropriate channels leads to as many mentored people prone to change;
- The development of critical thinking in the young generation makes it easier to access the professions of the future;
- Facilitating access to information via the Internet;

- Good collaboration regarding the partnership program;
- The need for continuous training;
- Joining some people in the program with a lot of constructive ideas;
- Flexibility and support from mentors in anything situation, etc.

Threats (-)

- Changing the mentality requires time and repetitions - too short a period of development
- Some employers are still influenced by gender stereotypes;
- The pandemic of the COVID-19 blocks the face to face communication;
- Mentors will not have relationship or communication with the mentees after the completion of the project, etc

4. Conclusions

The SWOT Analysis indicate that promoting the consistent and consistent set of human values on the character of students and the individualization of the school in the European educational context, encouraging the choice of a profession and permanent information in the field; Gender stereotypes related to occupations are manifested in the belief that certain occupations - nurse, teacher, secretary - are "feminine", and others - mechanic, engineer, doctor - are "masculine". Gender occupational stereotypes have an impact on the labor market (recruitment, employment, salary, promotion). The Mentee's Self-Reflection Questionnaire SWOT Analysis agree that the program has inter-cultural functionality - allows currently anchored approaches to the way we choose trades; starts from what we are and makes a projection of what we are going to become.

Mentors and mentors concluded that ESTEAM education is still needed and this project can be continued through other projects to have a greater impact.: *"It was a beautiful experience, which would be good to carry out and continue through other projects"; "Before this mentoring program, I wouldn't have thought there were so many stereotypes."; "I realized that I still had some misconceptions about the professions addressed to girls."; " We are no longer in the years when the woman was just the one who has to sit in the pan or wash, maybe make a career "*

In our society there is still the concept that women are the ones who have to do jobs typical of the female gender, however great progress has been made in recent years- Girls are pursuing STEAM careers but women are still expected to do housework.

Author Contributions: Conceptualization, methodology, investigation, resources, writing—review and editing, Bălan Sorina- Mihaela

Funding: This research was Co - funded by the Erasmus+ Programme of the European Union, grant number 2018-1-PT01-KA201-047422.

Conflicts of Interest: "European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

BIBLIOGRAPHY

1. **Bank, B.** Gender Accounts-Undergraduates Explain Why They Seek Their Bachelors Degree. Apr. 1995, Vol. 32, 7-8, pg. 527-544.

2. *The accuracy of academic gender stereotypes.* **Beyer, S.** San Francisco : Amer Psychol Soc, 1999. 8th Annual Meeting of the American-Psychological-Society. Vol. 40.

3. **Jacobs, JA.** Gender InequalityAand Higher Education. 1996, Vol. 22, pg. 153-185.

4. *National differences in gender-science stereotypes predict national sex differences in science and math achievement.* **Nosek, și alții.** 26, 30 june 2009, Orcid proceedings of the national Academy of Sciences of the Unites States of America, Vol. 106, pg. 10593-10597.

5. **Ming-Te Wang, JacquelynneS. Eccles, and Sarah Kenny.** Not Lack of Ability but More Choice: Individual and Gender Differences in Career in Science, Technology, and Mayhematics. 2013, Vol. 24, 5, pg. 770 –775.

6. **Bohan, Mauren.** *Combating Gender Stereotypes In And Through Education.* Helsinki : 2nd Conference of the Council of Europe National Focal Points on Gender Equality, 2014.

7. **Dasgupta, Nilanjana și Stout, Jane.** Girls and Women in Science, Technology, Engineering, and Mathematics: STEMing the Tide and Broadening Participation in STEM Careers. *Policy Insigts from tje Behavioral and Brain Sciences.* 2014, Vol. 1.

8. **Paseka, Angelika.** Governance and communication for gender equaality. Bringing gender topics into the mainstream in schools. [ed.] F. Bettio și S. Sansonetti. *Vision for Gender Eguality.* 2015.

9. **Stout, Victoria și A., Grunberg &Tiffany.** Gender Roles and Stereotypes about Science Careers Help Explain Women and Men's Science Pursuits. *Sex Role.* 2016, Vol. 75, pg. 490-499.

10. **Jennifer LaCosse, Denise Sekaquaptewa, and Jill Bennett.** STEM Stereotypic Attribution Bias Among Women in an Unwelcoming Science Setting. Vol. 40, 3, pg. 378-397.

11. **Mollaeya.** Gender Stereotypes and the Role of Women in Higher Education (Azerbaijan Case Study). 2017.

12. **United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization.** *Cracking the code: Girls' and Women's Education in Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEAM).* Paris : s.n., 2017.

13. **Clare Wakeham, Acting Head of Professional Development, Oxford Learning Institute.University of.** Guidance on setting up a mentoring scheme. [Interactiv] https://www.learning.ox.ac.uk/media/global/wwwadminoxacuk/localsites/oxfordlearninginstitute/documents/supportresources/Guidance_on_setting_up_a_mentoring_scheme.pdf.

14. **Wu-Rorrer, Ray.** Developing STEAM Programs for Middle School Girls Through Community Collaborations. *Technology and Engineering Teacher.* 2019, Vol. 79, 3, pg. 8-13.

15. **BĂLAN, Sorina-Mihaela. DAVID, Doina.** LOCAL WORKSHOP IN FIVE DIFFERENT COUNTRIES-FIRST STEP ON MENTORING SCHEME E-STEAM. [ed.] Cornel Sigmirean, Dumitru-Mircea Buda Iulian Boldea. *MULTICULTURALISM THROUGH THE LENSES OF LITERARY DISCOURSE,.* 2019, p. 321.

16. **Marino, C. , Santinello, M., Lenzi, M., Santoro, P., Bergamin, M., Gaboardi, M., Calcagnì, A., Altoè, G., and Perkins, D. D.** Can Mentoring Promote Self-esteem and School Connectedness? An Evaluation of the Mentor-UP Project. 2020, Vol. 29, 1, pg. 1-8.

17. **Garringer, Michael & Jucovy, Linda.** Building Relationsship:A Guide For New Mentors. [Interactiv] September 2007. https://educationnorthwest.org/sites/default/files/effective-strategies-for-providing-quality-youth-mentoring-in-schools2.pdf.

18. **ATHENA, The.** Step up, Link up, Speak up. A facilitator's guide for a workshop on mentoring for youth advocacy. [Interactiv]

http://www.athenanetwork.org/assets/files/Link%20Up%20mentoring%20programme/web_Athena-Link%20Up%20mentoring%20workshop%20guide.pdf.

19. **Bruce, Mary & Bridgeland, John.** The Mentoring Effect:Young People's Perspectives on the Outcomes and Availability of Mentoring. *www.mentoring.org.* [Interactiv] ianuary 2014. [Citat: 30 ianuary 2019.] https://www.mentoring.org/new-site/wp-content/uploads/2015/09/The_Mentoring_Effect_Full_Report.pdf.

20. *ESTABLISHING AND MAINTAINING MENTORING RELATIONSHIPS: AN OVERVIEW OF MENTOR AND MENTEE COMPETENCIES.* **CLUTTERBUCK, David.** 2005, SA Journal of Human Resource Management, 2005, pg. 2-9.

21. **Klar, Jackie.** *Mentoring Teachers in STEAM Improves Likelihood of Application.* 2018.

COVID 19 PANDEMIC AS A STRUCTURAL FAILURE OF PUBLIC COMMUNICATION'S RESPONSIBILITY

Adrian Păcurar and Lia Lucia Epure
Lecturer, PhD, "Vasile Goldiş" Western University of Arad, Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiş" University of Arad

Abstract: *This period has delivered at a global scale a general type of public message regarding the actual pandemic crisis which underlines the danger but also underscores the types of measures which we have to take in order to mitigate the risks. This brief study is disclosing some elements from within the Romanian authorities' public discourse regardind the pandemic and it focuses not only upon the analysis of the quality of the public message but also upon the quality of the message receiver. In this perspective we indicate that for the failure of the public communication during the actual pandemic crisis could not be made responsible only the authorities but the receiver of the message has also a part of the guilt. Further observations are been made at the final stage of this study upon the necessity of having an urgent, serious and deep reform of the country's educational system in order to build a more cooperant and responsible society able to deal with global crisis and especially trained for a responsible response when this type of crisis will occur again in the future.*

Keywords: *Pandemic, Public Message, Responsibility, Media.*

Introduction About the actual pandemic crisis we had the opportunity to speak earlier in some of our previous studies. Within this one our intensions are to see if in the case of Romania there are some elements within the general public response to the crisis which could be linked not only with the problem of a general public responsibility but also with the problem of the national educational system and civic culture of the vast majority from the public.

In order to do this the study is framed on three distinct levels. The first one makes a brief analysis upon the form but also upon the content of the general message which was delivered from the Romanian authorities to the general public regarding the issue of COVID 19 pandemic crisis. After this step a brief analysis will be developed upon the ways in which the public message that came from the authorities was received by the general Romanian public. At this level the analysis will be brief and because at this point we will not developed any large scale sociological or psychological survey but a comprehensive analysis based upon the general trend in which the message from the Romanian authorities regarding the COVID 19 pandemic crisis was received by the Romanian general public.

The third step will be a general discussion about the ways in which the Romanian general public had manifest itself after it received the message about the pandemic crisis from

the authorities. This step is, of course, strongly linked with the second and its fundamental purpose will be to obtain a much more deeper view about the way in which the Romanian public has reacted to this type of message.

The second and the third level of this brief survey will be focused upon one major theme which should be indeed the main concern today for the Romanian authorities. We have here in mind the issue of the national system of education because we consider that, at least to a some point, the way in which the Romanian general public had reacted to the message sent by the authorities regarding the actual pandemic crisis could be interpreted also in close relation with some aspects from the educational system and not only in relation with some sociological or psychological aspects.

The Message

Very few things could be added to this topic besides of what we already said and what it is anyway well known. We underlined the anatomy of the message sent by the Romanian authorities regarding the COVID 19 pandemic crisis in one of our other study (Păcurar & Epure, 2020). However, a distinct element could be added, and element which will later have, as we will see, a decisive role in analyzing the issue of responsibility regarding the message sent by the authorities but also regarding the issue of how the public had reacted to this message. Thus, besides the content of the message, a content which included, among other elements, the need of having a type of behaviour which must follow the recommendations made by the authorities, it could be depicted in our view, a completely distinct and relevant aspect. We have here in mind the need for the general public to be responsible in their actions, a responsibility which in this case it would derived only and only from the recommendations made by the authorities due to the content of the message sent by them. This is a very important feature of the message sent by the Romanian authorities and it will have, as we will see, a fundamental role in our conclusion regarding the reasons for which the public communication regarding the COVID 19 pandemic crisis was indeed, in the case of Romania, a huge and significant failure. This is true because of the simple fact that by doing so the Romanian authorities believed that their message will have a decisive impact upon the general public by the fact that to the message was added an element based only and only in making recommendations and not direct and more official orders design to mitigate the risks of further expansion of pandemic crisis in Romania.

Another completely distinct feature of the message sent by the Romanian authorities to the general public during the actual pandemic crisis was the fact that the message was delivered almost entirely by the official figures with little or no proper expertise in the field of infectious diseases. Of course, among those who delivered the message were many figures with medical background but, however, that type of professional expertise, at least in our view, was not convincing.

A special aspect regarding the above observation must be made about those figures which had indeed solid medical expertise in the field of infectious diseases. Thus, even if it is true that among public figures which contributed to the delivering the message about the pandemic crisis were indeed experts in the field of infectious diseases it was quite disturbing for the general public to receive some parts of their message. This is obvious and to understand the magnitude of this problem it would be enough only to remember two of those messages which came from figures of medical staff. Thus, in one situation, beyond the constant warning sent to general public, one medical figure decided that is appropriate to sent his message with the threat of dead if the public does not respect the general set of recommendations. And he added that he will wait for his future patients and he will be prepared for them in the infectious diseases ward with candels in the eventuality of dying. We understand that in this type of situation the medical staff, with its recommendations for the public, has only good intentions but, however, to say that you will be prepared for your future patients with candels is, we think, a little too much.

But maybe the most shocking statement was made by a key figure from Romanian field of specialists in the field of infectious diseases. We have here in mind the statement made by one of the major hospital directors from Bucharest, a statement made in the spring, when Romanian was preparing itself to get out from a severe period of lockdown, a proposal through which he was arguing for the need of closing the elderly people in special locations until the pandemic danger will be gone. Here too we not questioning the good intention but, again, this was too much.

But now, which is the relevance of these two examples for the task of making a proper analysis about the message sent by the Romanian authorities to the general public during the actual pandemic crisis ? Briefly speaking the relevance is enourmous because by adding within the message those types of topic the whole message will go beyond its original intention. Thus, by saying those kind of things, instead of informing and educating the people we will do nothing more but to frighten them. Again, we do not questioning the good intensions of those highly profile medical figures from nowadays Romania. We just say that

it would have been much more appropriate if their messages were not so brutal and extreme. Because by promoting such message it could be also considered as a gesture of irresponsibility. But about the topic of responsibility we will say more later into this study.

The Reception

It would be unnecessary to develop a large scale sociological research about the ways in which the general public from Romania had reacted to the general message received from the authorities regarding the actual pandemic crisis. What we know for sure is the fact that were two major categories of public regarding the way through which they reacted to the message. The first one had a behaviour based on the acceptance of reality and it tried the best it could to obey the recommendations. With small observations this was indeed a first major pattern of behavior.

The second category, by the contrary, even if it was in much smaller number than the first one, did not comply and did not trust the public message. If there was any acceptance than in this case it was an acceptance based on fear of being sanctioned by the authorities if they do not respect the rules which have been imposed.

The picture that we draw above was indeed the general picture about the modes of reaction in case of general public. But a distinct type of discussion is needed here. Thus, it is very important to notice that the general forms of public reaction from Romania to the actual pandemic crisis was not necessarily a response to the message sent by the Romanian authorities. Of course, nobody could ever deny the fact that an effect which was directly determined by the authorities' message had indeed existed but this it could be true only for a small part of the population. Why is that happened? Because, in our opinion, the general forms of reactions from the general two categories of public had nothing to do with the public message that came from the authorities. We believe that this is true based on the fact that these two categories did react accordingly to their deep beliefs and not accordingly with the demands imposed by the authorities. The message launched by the authorities had an impact only upon a small fraction from the population and here we have in mind those people which were uninformed about the pandemic until the crisis had become public in Romania and which were, anyway, available and open to receive such a

message.

However, as a distinct observation, was seemed to be clear was the fact that the process of receiving the message was completely different from any previous and known form from

within the general theory of public communication and public relation. And this was formally true without any possible doubts. Why was so? Due to the simple fact that in this type of situation we did not talk about any regular or usual message, a form of message which, as we all know, so widely spread within the general phenomenon of public communication. In this type of situation the message was launched and delivered to the general public by the media in a such manner that it was obvious that it could imply for everyone a type of danger which could not be reduced to the frame of a general crisis management theory. This was so because this time, in theory at least, it was possible to speak about an existential threat to the entire human species. And in this kind of situation we think that maybe in the future will be needed a new theoretical general frame in the case of public communication. Because in these extreme circumstances it is not longer enough the actual set of conceptual instruments from within the general theory of public communication. In this totally new punlic communication environment should be considered, in order to properly understand the general receiving of the message to a large number of people, new and distinct elements. And these elements are to be found within psychology, anthropology or sociology.

However, even if the standard and traditional form of public communication theory is not enough for a complete and authentic evaluation of the receiving process we can depict, as we already seen, those general categories from the public, categories which indeed received the message but only through those type of conditions about which we already talked. Given the circumstance it could be seen as an advantage for any attemp to obtain a proper image about the reception of the message the fact that in this case it is not needed an extensive sociological research about the motivations of acting because the situation, in terms of the potential danger, was general and clear for every individual.

Regarding now about the way in which the message was received our primary question is if the reception could have been influenced by some elements which could be linked with the educational national system? And this implies, of course, a form of adding new heoretical elements, an addition designed to complete the set of theoretical instruments which are specific to general public communication theory in order to analyze the process of message reception. Or, starting from this, which were those elements? The effort to obtain even a minimal answer will be made within the following discussion.

Discussion

This distinct topic is focused upon two aspects. On the one hand we expand here the analysis regarding the modes in which the general public had reacted to the message sent by the authorities regarding the pandemic crisis in order to see if there are indeed some elements which could be linked with any educational problem. On the other hand at this point we will also focus upon the issue of responsibility.

Regarding now about the first aspect we can see from the very beginning that in Romania we have a structural issue with the national educational system. And this fact persists for a long period of time in a such manner that today we can definitely say that in Romania the problem with the national educational system is indeed a historical one. A distinct feature, among many other issues, is the fact that Romanian national educational system delivers, in a significant proportion, a category of so called functional illiterates. Without entering in otherd types of details we believe that a major cause for which the message regarding the pandemic crisis in Romania was not properly received is linked, even if in not a direct manner, with this problem, an issue generares by the poor quality of the Romanian national educational system. And, we must not forget, that by closing the schools during the pandemic crisis Romania did nothing but to make better conditions for the future collapse of the entire national educational system.

But, who is indeed responsible for the failure of the way in which the message about the pandemic crisis was received by the general public from Romania ? In our view, of course, a part of the quilt comes from the poor situation of the national educational system described above. Years and years of neglecting and years and years of underfunding had come to a disastrous results. And this very poor situation, as we stated, will be amplified by the period of pandemic crisis, a period in which the whole national educational system from Romania was simply shut down. One can not expect improvements within a system if the system itself is closed. And here we must underline another condition regarding the current of the Romanian education, a one which was neglected by the media but also by the people from within the educational system. We have here in mind the professional conditions of the teachers themselves. Because, and this should be more than obvious for everyone, by closing the schools you also reduce the chances to improve the professional level of the teachers. And this is true without mentioning the fact that by closing the schools you set conditions for even more proffesional degradation of professors. The idea that things can move one by making online school is simply not working. Not psychological nor technical because a large part from teachers do not have the necessary set of skills in order to properly use the online tools.

Without mentioning that an alarming part from the pupils simply do not have the minimal technical devices for online participating to courses.

Given the above facts it could be quite clear for some people that a main part of the responsibility for the failure of a proper receiving of the message sent by the authorities regarding the actual pandemic crisis is due to the poor level of education. However, there is here little more than this. Our belief is, yet, that the main responsibility of the failure could be found only and only at the authorities. This is true at least in a formal way because the authorities have the legal power of enforcing its decisions and during a pandemic crisis one cannot expect that the general people will follow the guidances only by some recommendations made by the authorities. And, in a second way, even if we take into consideration the poor quality of the educational system the guilt lies also only on the authorities' shoulders due to the simple fact the that edicational system is also the responsibility of the government.

As a general conclusion, at least in the case of Romania, in our view, the failure of responsibility in dealing with the actual pandemic crisis belongs in large proportion to the Romanian authorities but it can be also sanctioned the quality of the receiver, the general public which was not educationally and psychologically prepared for this type of crisis. And, beyond the fact that these authorities should done much more in terms of actions than in terms of recommendations these are also responsible in dealing with the process of public communication during the pandemic crisis. It was needed a unitary approach and a consistent message, both these conditions being an elementary conditions for a proper public communication (Baubion, C., 2020) but even these conditions were not met by the Romanian officials.

The Romanian media and the civil society have both sanctioned the disastrous approach of the pandemic crisis from the Romanian authorities but these civic entities have not any real power. The only thing that they could have said is to repeat again and again that Romania needs deep reforms for its educational system but also for its political class. Both of these are huge tasks, maybe too huge for a society which is now so tired about the endless row of crisis which it had to endure along its very troubled history. And only then one can expect a profound and authentic change within the inner core of the Romanian society, a change which will definitely will make its individuals to be more responsible in times of great crisis and great danger. Times which will come again upon as all. Because it is just a question of time. And it will happen again. That is for sure.

References and General Resources

Baubion, Charles □ □OECD Risk Management: Strategic Crisis Management□ at www.mmc.com, retrieved at 19.04.2020.
□COVID □ 19 resources for PR professionals□, general topic at www. instituteforpr.org, retrieved at 19.04.2020

Igoe, Katherine J. - □Developing Public Health Communication Strategies - And Combating Misinformation – During COVID-19, at. hsph.harvard.edu/ecpe/public-health-communication-strategies-covid-19/, retrieved at 19.04.2020

Păcurar, Adrian & Epure, Lia Lucia - "Global Emergency and the Need of Responsible Public Communication. Some Aspects of COVD 19`s Pandemic Public Communication Strategies", in *Identities in globalisation. Intercultural perspectives / ed.: Iulian Boldea, Cornel Sigmirean* - Tîrgu-Mureș : Arhipelag XXI Press, 2020 ISBN: 978-606-8624-10-5, Section: Communication, Journalism, Education Sciences, Psycology and Sociology, pp. 168 - 175.

"Public Health Communicators. Interim guidance for COVID-19, at www.cdc.gov/coronavirus/2019/ncov/php, retrieved at 19.04.2020

A SHORT FILE: ROMANIA AND SPAIN

Samira Cîrlig and Alin Bulumac
Scientific Researcher, PhD, Researcher, PhD, The European Centre of Ethnic Studies, Romanian Academy, University of Bucharest

Abstract: The Romanian emigration has become a major social and economic phenomenon. The special size of the Romanian diaspora places Romania on the fifth place in the world[1]. According to official data, at the level of 2019, 9.7 million inhabitants lived outside Romania's borders[2]. Of these, 5.6 million[3] are in the diaspora, or about 58%. Based on the reality on the ground that cannot yet be included in official statistics, the President of the Commission for Romanian communities abroad, Constantin Codreanu, said that the real number of Romanians settled abroad exceeds 12 million[4]. Spain, together with Italy, was one of the main countries in which Romanians emigrated. Therefore, this material aims to conduct an analysis focused on the Romanian diaspora in Spain, without neglecting the Spanish ethnics in Romania. we will structure the data gathered by operating with the Gustian concepts of frames of existence / cadres and manifestations that are part of the law of sociological parallelism, one of the most important theoretical innovations in the interwar sociology. From this point of view, the data collected will be presented in the mirror. The data we will use are mainly from official sources. We point out that the official numbers are, in some cases (such as that of families broken up as a result of emigration, the Romanian demography abroad, or the emigration figure) in the unofficial sources are doubled, which is why during the material we will present in the mirror the two typologies of sources. Finally, we will name the accumulation of social, economic, psychological, cultural, political and legal-administrative challenges related to Romanians in Spain as the Spanish file of Romanian emigration.

Keywords: diaspora, emigration, depression, slavery, trauma

Noțiuni introductive: obiectiv, metoda de lucru și tipul de date analizate

Materialul de față propune o analiză a principalelor probleme cu care se confruntă comunitatea românilor din Spania. Spania, alături de Italia, reprezintă una dintre principalele țări în care românii au emigrat. În anul 2019, în Spania se aflau 583.439[5] de români, aceasta însemnând că 10% din românii din diaspora, erau plecați în Spania. La nivelul anului 2017 însă, comunitatea românilor din Spania, număra 1.005.564[6], ceea ce înseamnă că aproximativ

[1] Camera Deputaților. (2020). *Comunicat de presă*. Disponibil la adresa de internet: http://www.cdep.ro/relatii_publice/site2.text_presa?pid=18508&catg=3&timp=&asoc=G20162002. Accesat la data de 27 mai 2020.

[2] Radio Europa Liberă. (2019*). Ministrul pentru romanii de pretutindeni: 9,7 milioane de români trăiesc în afara granițelor țării, iar 5,6 milioane sunt în diaspora*. Disponibil la adresa de internet: https://romania.europalibera.org/a/ministrul-pentru-diaspora-9-7-milioane-de-romani-traiesc-in-afara-granitelor-tarii-iar-mai-mult-de-jumatate-sunt-in-diaspora/30073056.html. Accesat la data de 21 septembrie 2020.

[3] *Ibidem.*

[4] *Ibidem.*

[5] Ziarul Românesc. (2019). *Madrid, date oficiale șocante: Numărul românilor din Spania s-a prăbușit. Au mai rămas jumătate de milion*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/madrid-date-oficiale-socante-numarul-romanilor-din-spania-s-a-prabusit-au-mai-ramas-jumatate-de-milion/. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[6] Radio Europa Liberă. (2019*). Ministrul pentru romanii de pretutindeni: 9,7 milioane de români trăiesc în afara granițelor țării, iar 5,6 milioane sunt în diaspora*. Disponibil la adresa de internet: https://romania.europalibera.org/a/ministrul-pentru-diaspora-9-7-milioane-de-romani-traiesc-in-afara-granitelor-tarii-iar-mai-mult-de-jumatate-sunt-in-diaspora/30073056.html. Accesat la data de 21 septembrie 2020.

19%[7] din diaspora românească se afla în Spania. Această țară, este însă una de tranzit, încă din anul 2008, fiind alături de Italia, cel mai mare receptor al emigrației temporare[8]. Având în vedere aceste date, importanța temei este dată de dimensiunea fenomenului studiat, pe care o considerăm semnificativă. Mărimea deosebită a diasporei românești plasează România pe locul cinci în lume[9]. Potrivit datelor oficiale, la nivelul anului 2019, înafara granițelor României trăiau 9,7[10] milioane de locuitori. Dintre aceștia 5,6[11] milioane sunt în diaspora, adică aproximativ 58%[12]. Neoficial, deputatul Constantin Codreanu, susținea că numărul real[13] al românilor stabiliți în străinătate depășește 12 milioane[1415]. Ținând cont de faptul că românii reprezintă 1,4%[16] din populația Spaniei, fiind a doua comunitate de străini după cea marocană, iar din totalul imigranților din Spania românii reprezintă 13,25%, considerăm necesar un studiu al principalelor probleme cu care aceștia se confruntă cât și al efectelor resimțite de ei în țara de rezidență.

Structura materialului va urma legea paralelismului sociologic, sau legea echilibrului social, metodă consacrată a Școlii Sociologice de la București în științele sociale. Elementele componente ale realității sociale, numite cadre și manifestări se află într-o relație de co-determinare reciprocă. Condiționarea manifestărilor de către cadre este numită determinism sociologic.[17] Potrivit acesteia există un întreit paralelism: între cadre (cosmic, biologic, istoric

---

[7] 1.005.564 x 100/5.600.000 = 17, 95% (din diaspora românească se afla în Spania în 2017).

[8] Daniela-Luminița Constantin (coord.), Luminița Nicolescu, Zizi Goschin. (2008). *Perspective europene de abordare a azilului și migrației*. București. p.34. Disponibil la adresa de internet: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Studiul_4_-_Migratie_RO.pdf. Accesat la data de 20 mai 2020.

[9] Camera Deputaților. (2020). *COMUNICAT DE PRESĂ*. Disponibil la adresa de internet: http://www.cdep.ro/relatii_publice/site2.text_presa?pid=18508&catg=3&timp=&asoc=G20162002. Accesat la data de 27 mai 2020.

[10] Radio Europa Liberă. (2019*). Ministrul pentru romanii de pretutindeni: 9,7 milioane de români trăiesc în afara granițelor țării, iar 5,6 milioane sunt în diaspora*. Disponibil la adresa de internet: https://romania.europalibera.org/a/ministrul-pentru-diaspora-9-7-milioane-de-romani-traiesc-in-afara-granitelor-tarii-iar-mai-mult-de-jumatate-sunt-in-diaspora/30073056.html. Accesat la data de 21 septembrie 2020.

[11] *Ibidem.*

[12] 5.600.000 x 100/9.700.000 = 57,73% (din românii care trăiesc înafara granițelor sunt din diaspora).

[13] Cumulate, datele prezentare de Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, se ridică la un număr de 10.148.315 persoane, dar datele sunt incomplete și neactualizate, întrucât nu ia în calcul un șir de comunități românești autohtone sau emergente cum ar fi cele din Grecia, Federația Rusă, Kazahstan și alte state ex-sovietice. De altfel, cifra de 10 milioane exclude persoanele care aparțin, prin cultura materială, muzical-coregrafică etc. filonului cultural românesc și se identifică cu apelative românești, chiar dacă și-au pierdut limba română. Este vorba despre așa-numiții criptoromâni, dintre care cei mai numeroși sunt Valahii din Valahia Moravă (Republica Cehă), Slovacia și Polonia. (Sursa: Radio Europa Liberă. (2019*). Ministrul pentru romanii de pretutindeni: 9,7 milioane de români trăiesc în afara granițelor țării, iar 5,6 milioane sunt în diaspora*. Disponibil la adresa de internet: https://romania.europalibera.org/a/ministrul-pentru-diaspora-9-7-milioane-de-romani-traiesc-in-afara-granitelor-tarii-iar-mai-mult-de-jumatate-sunt-in-diaspora/30073056.html. Accesat la data de 21 septembrie 2020).

[14] Ziarul Românesc. (2017). *Cifre șocante avansate de un parlamentar român. 12 milioane de români în afara granițelor?*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.net/diaspora/cifre-socante-avansate-de-un-parlamentar-roman-12-milioane-de-romani-afara-granitelor/. Accesat la data de 21 septembrie 2020.

[15] Cea mai mare comunitate de români din afara granițelor țării era cea autohtonă din Republica Moldova, de circa 4 milioane de persoane, pe poziția a doua se situează comunitatea emergentă românilor din Italia, cu 1.152.000 de persoane, pe locul trei comunitatea emergentă a românilor din Spania, cu 1.005.564 persoane, pe poziția a patra se plasează comunitatea emergentă a românilor din Statele Unite ale Americii, cu 468.994 de persoane atestate oficial și aproximativ 1 milion de persoane conform estimărilor oficiilor diplomatice din spațiul american. (Ziarul Românesc. (2017). *Cifre șocante avansate de un parlamentar român. 12 milioane de români în afara granițelor?*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.net/diaspora/cifre-socante-avansate-de-un-parlamentar-roman-12-milioane-de-romani-afara-granitelor/. Accesat la data de 21 septembrie 2020).

[16] Selección. (2019). *España tiene censados a 699.970 rumanos*. Disponibil la adresa de internet: https://as.com/futbol/2019/11/18/seleccion/1574044340_527937.html. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[17] Radu Baltasiu. (2007). *Introducere în sociologie. Spiritualitate, națiune și capitalism. Considerații de*

și psihologic), între manifestări (constitutive: culturale și economice, și regulative: politice și juridic-administrative), dar și între cadre și manifestări.[18] Voința socială este cea care transformă cadrele în manifestări. Voinţa socială are o componentă afectivă şi una raţională. Componenta afectivă constă în „afecte fundamentale": iubirea de sine, simpatia şi respectul. Componenta raţională se referă la conştiinţa socială, la capacitatea acesteia de a stabili scopuri şi mijloace. O conştiinţă socială dezvoltată permite individului să distingă între scopuri şi mijloace şi, mai mult, să fixeze cele mai potrivite mijloace pentru cele mai înalte scopuri. Vorbim de personalitate culturală în măsura în care indivizii urmăresc actualizarea maximală a personalităţii în concordanţă cu cele mai înalte valori.[19] De aceea datele culese vor fi structurate pe cadre și manifestări și vor fi prezentate în oglindă în măsura în care există date disponibile.

Datele pe care le vom utiliza cu precădere sunt cele din surse oficiale. Punctăm faptul că cifrele oficiale sunt, în unele cazuri (precum în cel al familiilor destrămate ca urmare a emigrației, a demografiei românești din afara granițelor, sau a cifrei emigrației), dublate de cele neoficiale, motiv pentru care pe parcursul materialului vom prezenta în oglindă cele două tipologii de surse. În final, vom denumi cumulul provocărilor sociale, economice, psihologice, culturale, politice și juridico – administrative aferent românilor din Spania ca dosarul spaniol al emigrației românești.

O privire aprofundată: comunitatea românilor din Spania

Cadrul cosmic

Comunitatea românilor din Spania numără la nivelul anului 2020, 665.59820 de persoane[21]. Din totalul populației spaniole, de 47.100.39622 de persoane[23], românii însumează 1,4%.[24] Numărul imigranților din Spania este de 5.023.27925[26] de persoane, iar din punct de vedere procentual, imigranții însumează aproximativ 11%[27] din populația Spaniei. Imigranții români din Spania sunt **a doua cea mai numeroasă comunitate de străini** (după cea marocană, care numără 1.250.000 de persoane[28]). Din totalul imigranților

---

sociologie românească şi weberiană. Bucureşti. Editura Beladi. p.136.

[18] Dimitrie Gusti. (1999*). Ştiinţa realităţii sociale* în *Şcoala monografică*. Volumul I.. s.l. Editura Paideia. pp.31-32.

[19] Radu Baltasiu. (2007). *Introducere în sociologie. Spiritualitate, naţiune şi capitalism. Consideraţii de sociologie românească şi weberiană.* Bucureşti. Editura Beladi. p.187.

[20] Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población extranjera por sexo, comunidades y provincias y nacionalidad.* Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e245/p04/provi/&file=0ccaa002.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[21] Ziarul Românesc. (2019). *Madrid, date oficiale șocante: Numărul românilor din Spania s-a prăbușit. Au mai rămas jumătate de milion*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/madrid-date-oficiale-socante-numarul-romanilor-din-spania-s-a-prabusit-au-mai-ramas-jumatate-de-milion/. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[22] Instituto Nacional de Estadistica. (2019). *Cifras de Población. Provisionales a 1 de julio de 2019*. Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[23] *Ibidem.*

[24] 665.598 x 100/ 47.100.396 = 1,4 %.

[25] Instituto Nacional de Estadistica. (2019). *Cifras de Población. Provisionales a 1 de julio de 2019*. Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[26] *Ibidem.*

[27] 5.023.279 x 100/47.100.396 = 10,66%.

[28] Selección. (2019). *España tiene censados a 699.970 rumanos*. Disponibil la adresa de internet: https://as.com/futbol/2019/11/18/seleccion/1574044340_527937.html. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

din Spania, românii reprezintă 13,25%[29]. Cea mai mare comunitate de români din Spania se află în Madrid, unde trăiesc aproximativ 219.095[30] de români. Din punct de vedere procentual, 33%[31] din românii care locuiesc în Spania sunt în Madrid. Cifre semnificative de români mai sunt și în Alcalá de Henares (20.793[32]), Coslada (17.985[33]), Arganda del Rey (11.721[34]), Torrejón de Ardoz (9.693[35]).

Potrivit datelor Institutului Național de Statistică din Spania, în România se aflau, în 2020, 667 de spanioli[36], având în populația României (22.512.000[37]) un procent de 0,005%[38]. Cu alte cuvinte, ponderea românilor în populația Spaniei este de 280[39] de ori mai mare de cât cea a spaniolilor în populația României. Din cauza numărului mic de persoane de naționalitate spaniolă prezente pe teritoriul României, nu există, în momentul de față o distribuție a acestora pe orașe sau regiuni de dezvoltare.

Cadrul biologic

Potrivit datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, emigrația afectează cu precădere segmentul de vârstă 20-29 ani şi din grupa 30-39 ani[40]. Ținând cont că persoanele care emigrează cel mai mult sunt cele tinere și deci, cele mai fertile, s-a ajuns la situația în care, începând cu 2016, **se nasc mai mulți copii în diaspora decât în România**.[41] Pornind de la cifrele copiilor născuți de emigranții români în țări precum Italia, Spania, Marea Britanie și Statele Unite, s-a ajuns la estimarea conservatoare de cel puțin 630.000 de descendenți, în intervalul 2000-2018, adică peste jumătate de milion de copii[42]. Dacă la aceste aspecte se adaugă datele alarmante la nivel național (de exemplu în România în 2018, s-au născut cei mai puțini copii din ultima jumătate de secol , de la decretul dat de Nicolae Ceaușescu în 1966[43]), putem afirma faptul că **una dintre principalele consecințe ale emigrației românești este slăbirea demografiei.** Potrivit unor prognoze realizate de

[29] 665.598x100/5.023.279=13,25% (din imigranții din Italia sunt români).
[30] *Ibidem.*
[30] 219.095x100/665.058=32,91% (din românii care locuiesc în Spania, sunt în Madrid).
[31] 219.095x100/665.058=32,91% (din românii care locuiesc în Spania, sunt în Madrid).
[32] *Ibidem.*
[33] *Ibidem.*
[34] *Ibidem.*
[35] *Ibidem.*
[36] Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población Española residente en el extranjero por país de residencia, sexo y año de referencia.* Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/p85001/serie/l0/&file=01001.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
[37] Economica.net. (2020). *Care era populația României, după domiciliu, la 1 ianuarie 2020 - date INS.* Disponibil la adresa de internet: https://www.economica.net/care-era-populatia-romaniei-dupa-domiciliu-la-1-ianuarie-2020-date-ins_181383.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
[38] 667 x 100/ 12.512.000 = 0,005%.
[39] 1,4/0,005% = 280.
[40] Andreea Cuzub. (2018). *Câți români au plecat din țară în 2017: numărul e un record pentru ultimii ani*. Disponibil la adresa de internet: https://playtech.ro/stiri/cati-romani-plecat-tara-2017-123. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
[41] Știrile ProTV. (2017). *2016 pentru prima data s-au născut mai mulți copii în Diaspora decât în țară*. Disponibil la adresa de internet: https://stirileprotv.ro/stiri/international/anul-trecut-s-au-nascut-mai-multi-copii-in-diaspora-decat-in-romania-multi-dintre-acestia-nu-mai-invata-limba-romana.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
[42] Digi24. (s.a.).*Cel puțin 630.000 de copii născuți în străinătate de românii care au emigrat. Datele surprinzătoare dintr-un raport OECD.* Disponibil la adresa de internet: https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/cel-putin-630-000-de-copii-nascuti-in-strainatate-de-romanii-care-au-emigrat-datele-surprinzatoare-dintr-un-raport-oecd-1161085. Accesat la data de 27 mai 2020.
[43] Mihai Peticilă. (2019). *OFICIAL În 2018 s-au născut cei mai puțini copii din ultimii 52 de ani, cu 17 mii mai puțini decât în 2017*. Disponibil la adresa de internet: https://www.edupedu.ro/oficial-in-2018-s-au-nascut-cei-mai-putini-copii-din-ultimii-52-de-ani-cu-17-mii-mai-putini-decat-in-2017/. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

Organizaţiei Naţiunilor Unite până în anul 2050, populația României va ajunge la pragul de 16 milioane de locuitori, iar până în 2100 va ajunge la 12 milioane de locuitori [44](o scădere de aproximativ 30%, respectiv 46%).

Demnă de luat în calcul este intenția de revenire a celor care au plecat, care potrivit lui Cezar Caleap (fost secretar de stat în Ministerul Fondurilor Europene [45]) este mai mică de 10%.[46] Un raport al Organizaţiei Naţiunilor Unite, arată că în perioada 2000-2015 **România a avut cea mai mare creştere a diasporei la nivel mondial**, dacă nu luăm în considerare Siria, țara noastră fiind a doua într-un top mondial al migraţiei, după Siria, ţară care este lovită de un război civil[47]. Potrivit cifrelor oficiale, în anul 2017, intensitatea emigrației a fost de 1 român la fiecare 3 minute, media fiind de 600 de români pe zi.[48] Aceste cifre sunt cu atât mai semnificative cu cât cel mai mare număr al celor care pleacă este, așa cum am văzut, din categoriile de vârstă 20-29 ani şi din grupa 30-39 ani[49], adică persoanele care sunt fertile și apte de muncă.

Pe acest fond demografic descendent la nivel național, remarcăm un profil al imigrantului român din Spania caracterizat de o natalitate ridicată deoarece în Spania, s-au născut între 2007-2018, aproximativ 82.000[50] care aveau ambii părinți români. Altfel spus, în mai puțin de 10 ani, numai într-o singură țară de destinație a emigranților români, **s-au născut mai mulți copii decât întreaga populație a orașului Giurgiu** (aproximativ 70.781 de persoane conform bazei de date a Direcţiei de Evidenţă a Persoanelor Giurgiu[51]). De menționat este faptul că cifrele prezentate sunt cifre oficiale, motiv pentru care ne așteptăm ca în realitate numărul copiilor născuți în Spania să fie mai mare.

Cadrul istoric

România, alături de Polonia era încă din anul 2005 una dintre țările de origine a celor mai mari fluxuri migratorii. Mai mult decât atât, aceste două țări, se aflau încă de la începutul anilor 2000 în primele zece țări din punct de vedere al fluxului de emigranți.[52] În ceea ce

[44] Știrile Pro TV. (2019). *Raport alarmant. Care va fi populația României în 2050*. Disponibil la adresa de internet: https://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/raport-alarmant-romania-va-ramane-cu-doar-16-milioane-de-locuitori-ce-se-intampla-pe-glob.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[45] Adrian Susnea. (2020). *Bârlădeanul Cezar Caleap renunță la fotoliul de consilier local*. Disponibil la adresa de internet: http://www.monitoruldevaslui.ro/2020/10/barladeanul-cezar-caleap-renunta-la-fotoliul-de-consilier-local/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[46] Marilena Dan. (2018). *7 milioane de români au plecat din țară, 90% pentru totdeauna*. Disponibil la adresa de internet: https://romanialibera.ro/economie/7-milioane-de-romani-au-plecat-din-tara-90-pentru-totdeauna-760188?fbclid=IwAR3Ld--wW2-Urc6gSPSSvl4LoZHvsgom4XhKlyMuSFHmcnfoX, consultat în august 2019.

[47] *Realitatea. Net*. (2017). Incredibil! România, pe locul 2 după Siria în topul top mondial al migraţiei. Disponibil la adresa de internet: https://www.realitatea.net/incredibil-romania-pe-locul-2-dupa-siria-in-topul-top-mondial-al-migratiei_2092967.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[48] Florinela Iosip. (2019*). 1 român/3 minute, viteza cu care se pleacă din ţară. În capul listei continuă să fie medicii, în pofida creşterilor salariale.* Disponibil la adresa de internet: https://adevarul.ro/news/societate/1-roman3-minute-viteza-pleaca-tara-In-capul-listei-continua-medicii-pofida-cresterilor-salariale-1_5c4097f8df52022f75b855eb/index.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[49] Andreea Cuzub. (2018). *Câți români au plecat din țară în 2017: numărul e un record pentru ultimii ani.* Disponibil la adresa de internet: https://playtech.ro/stiri/cati-romani-plecat-tara-2017-123. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[50] Ziarul Românesc. (2018). *82.000 de copii români de origine română în Spania. În total o jumătate de milion de copii români s-au născut peste graniţe în ultimii 10 ani*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/82-000-de-copii-romani-de-origine-romana-in-spania-in-total-o-jumatate-de-milion-de-copii-romani-s-au-nascut-peste-granite-in-ultimii-10-ani/. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[51] Primăria Giurgiu. (s.a). ***Date generale despre municipiul Giurgiu*.** Disponibil la adresa de internet: http://www.primariagiurgiu.ro/portal/giurgiu/primarie/portal.nsf/AllByUNID/informatii-generale-00001826?OpenDocument. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

[52] Daniela-Luminița Constantin (coord.), Luminița Nicolescu, Zizi Goschin. (2008). *Perspective europene de abordare a azilului şi migraţiei*. București. p.5. Disponibil la adresa de internet: http://ier.gov.ro/wp-

privește evoluția numărului de imigranți români, acesta a avut un trend fie ascendent fie descendent de-a lungul anilor. Potrivit Institutului Național de Statistică din Spania, începând din anul 1998 şi până în anul 2012, trendul a fost unul ascendent, cu momente de maximă creștere, precum anul 2007, când România a aderat la UE iar numărul românilor a înregistrat o creștere semnificativă, de aproape 200.000 de persoane, de la 527.019 la 731.806. Anul 2012 este anul în care, din punctul de vedere al cifrelor oficiale, numărul românilor atinge maximul înregistrat de 897.203 român[53].

Începând cu anul 2013, când Spania avea să se confrunte cu una dintre cele mai mari crize economice din ultimii ani (rata şomajului atingând un maxim de 27,2% în aprilie 2013, fiind cea mai mare valoare înregistrată din 1997 și până atunci[54]), trendul devine descendent și rămâne așa până în anul 2020[55]. În intervalul 1998-2020 evoluția numărului de români, potrivit surselor oficiale, este următoarea:

2.258 în 1998
3.147 în 1999
6.410 în 2000
31.649 în 2001
67.279 în 2002
137.347 în 2003
207.960 în 2004
317.366 în 2005
407.159 în 2006
527.019 în 2007
731.806 în 2008
798.892 în 2009
831.253 în 2010
865.707 în 2011
897.203 în 2012
870.258 în 2013
797.054 în 2014
752.268 în 2015
717.462 în 2016
687.733 în 2017
676.005 în 2018
671.985 în 2019
665.598: în 2020

content/uploads/publicatii/Studiul_4_-_Migratie_RO.pdf. Accesat la data de 20 mai 2020.

[53] Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población extranjera por sexo, comunidades y provincias y nacionalidad.* Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e245/p04/provi/&file=0ccaa002.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[54] Ziarul Financiar. (2014*). Cum a ajuns Spania una dintre cele mai mari victime ale crizei*. Disponibil la adresa de internet: https://www.zf.ro/business-international/cum-a-ajuns-spania-una-dintre-cele-mai-mari-victime-ale-crizei-13374572. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

[55] Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población extranjera por sexo, comunidades y provincias y nacionalidad.* Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e245/p04/provi/&file=0ccaa002.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

56

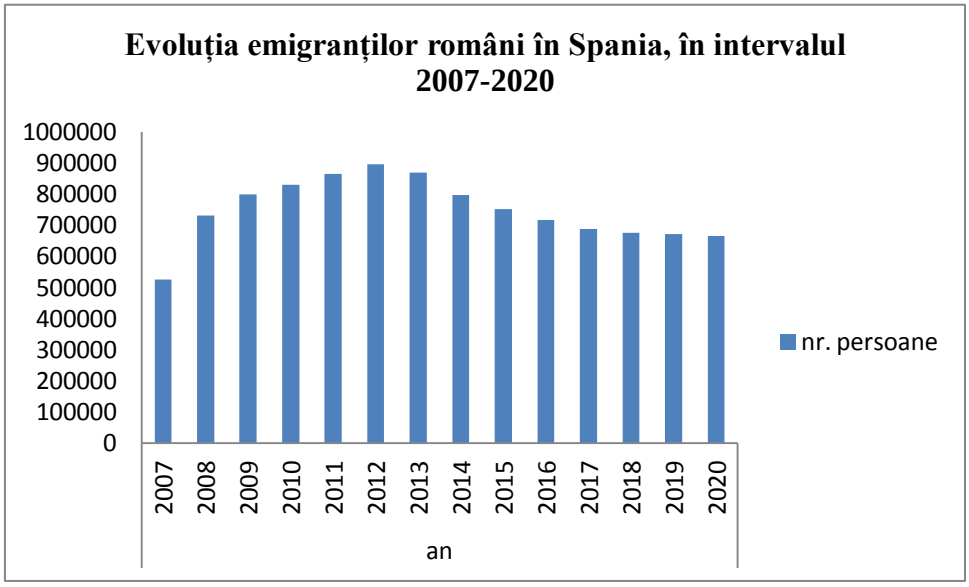

Reiterăm faptul că cifrele mai sus prezentate sunt cele oficiale, dar acestea sunt în multe cazuri dublate de realitate (încă din 2015, cifrele ne arătau că aproape un sfert din România a emigrat, aprox. 5 milioane, dar ceea ce era de remarcat este faptul că în unele cazuri, cifrele oficiale sunt aproape dublate de cele neoficiale: Israel: 220.000 înregistrați și 500.000 în total, Irlanda: 25.995 înregistrați și 45.000 în total, Australia: 16.770 înregistrați și 30.000 în total. Există și cazuri în care diferențele dintre cifrele oficiale și cele neoficiale sunt mai mari: a se vedea cazul Ungariei, unde cifrele neoficiale sunt de aproape 3 ori mai mari decât cele oficiale: 87.819 înregistrați și 250.000 în total, la fel și în cazul românilor din Franța: 45.000 înregistrați și 123.000 în total. Cel mai grav este cazul românilor din Canada, unde cifrele neoficiale sunt de 4 ori mai mari decât cele oficiale: 6.720 înregistrați și 204.630 în total[57]).

Cadrul psihologic

Sclavia modernă și românii din Spania

Pentru început vom utiliza conceptul de *sclavie modernă* ca fiind „(…) **the severe exploitation of other people for personal or commercial gain**. (...) People can become entrapped making our clothes, serving our food, picking our crops, working in factories, or working in houses as cooks, cleaners or nannies. (...) people are being controlled – they can face violence or threats, be forced into inescapable debt, or have had their passport taken away and are being threatened with deportation. **Many have fallen into this oppressive trap simply because they were trying to escape poverty or insecurity, improve their lives and support their families**. Now, they can't leave."[58]

[56] Grafic propriu realizat pe baza datelor disponibile aici: Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población extranjera por sexo, comunidades y provincias y nacionalidad*. Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e245/p04/provi/&file=0ccaa002.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

[57] Thomas Dincă. (2015). *Un sfert din România a emigrat, chiar și în Congo, Guyana, Vietnam, Botswana.* Disponibil la adresa de internet: https://www.profit.ro/stiri/economie/un-sfert-din-romania-a-emigrat-chiar-si-in-congo-guyana-vietnam-botswana-14467575. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[58] Anty-Slavery. (s.a.). *What is modern slavery?* Disponibil la adresa de internet: https://www.antislavery.org/slavery-today/modern-slavery/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

Formele pe care le cunoaște acest tip de sclavie sunt multiple. Cele mai des întâlnite forme sunt:

„1) ***Human trafficking***:The use of violence, threats or coercion to transport, recruit or harbour people in order to exploit them for purposes such as forced prostitution, labour, criminality, marriage or organ removal.

2) ***Forced labour***: Any work or services people are forced to do against their will under threat of punishment.

3) ***Debt bondage/bonded labour****:* The world's most widespread form of slavery. People trapped in poverty borrow money and are forced to work to pay off the debt, losing control over both their employment conditions and the debt.

4) ***Descent–based slavery***: Most traditional form, where people are treated as property, and their "slave" status was passed down the maternal line.

5) ***Slavery of children****:* When a child is exploited for someone else's gain. This can include child trafficking, child soldiers, child marriage and child domestic slavery.

6) ***Forced and early marriage***:When someone is married against their will and cannot leave. Most child marriages can be considered slavery."[59]

Se estimează că la nivel mondial există peste 40 de milioane de oameni care trăiesc o formă de sclavie modernă. Potrivit datelor statistice 1 din 4 din ei sunt copii, iar aproape 70% dintre victimele acestui tip de sclavie sunt femei.[60] În Spania, potrivit indicelui global de sclavie, existau în anul 2018 aproximativ 105.000 de oameni care sunt victimele sclaviei moderne.[61] Munca forțată, dublată de o remunerare în dezacord cu efortul depus (sau chiar lipsa completă a remunerării) și condițiile inumane de muncă, intră în categoria sclaviei moderne. Potrivit unui raport al Gărzii Civile din Spania realizat în colaborare cu Poliția Română și Inspectoratele de Muncă din Spania, „agricultura reprezintă cel mai periculos domeniu în ceea ce privește exploatarea muncitorilor. De asemenea, în anul 2018, 32% din victimele acestui fenomen erau de naționalitate română."[62]

Încadrate tot în acest capitol și demne de luat în calcul sunt dramele româncelor din Spania, care lucrează în sectorul domestic. Un studiu calitativ (care a constat în intervievarea a 20 de femei, cu vârste cuprinse între 26-61 de ani) realizat pe cea mai numeroasă comunitate de români din Spania, respectiv comunitatea românilor din Madrid, releva faptul că dintre cei 189.001 de români care locuiau în Madrid, aproape jumătate (47%) erau femei (90.680).[63] Peste 80% dintre femeile care lucrează în Spania sunt lucrători casnici, în regim intern sau extern.[64] La nivelul anului 2020, potrivit datelor furnizate de guvernul spaniol, peste 600.000 de femei lucrau în serviciul domestic.[65]

---

[59] *Ibidem.*

[60] *Ibidem.*

[61] Walk free. Minderoo Foundation. (s.a.). *GLOBAL SLAVERY INDEX. COUNTRY DATA: Spain.* Disponibil la adresa de internet: https://www.globalslaveryindex.org/2018/data/country-data/spain/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[62] Dragoș Mezei. (2020). *Spania: 32% dintre „sclavii sezonieri sunt români".* Disponibil la adresa de internet: https://www.maiaproape.com/dragosandrei39/post/719. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[63] Iulia Marcu. (2009). *Inmigrantes rumanas en el servicio doméstico y de cuidados de la Comunidad de Madrid:*
Estudio cualitativo. p.2. În *Estudios Geográficos.* Vol. LXX. pp. 463-489. Disponibil la adresa de internet: https://www.researchgate.net/publication/233869550_Inmigrantes_rumanas_en_el_servicio_domesticoy_de_cuidados_de_la_Comunidad_de_MadridEstudio_cualitativo/link/0912f50c77ea89b610000000/download. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

[64] *Ibidem*, p.9.

[65] Știrile TVR. (2020). *EXCLUSIVITATE Situație disperată pentru menajerele românce din Spania. Ajutorul financiar promis de guvernul de la Madrid întârzie.* Disponibil la adresa de internet: http://stiri.tvr.ro/exclusivitate-situa--ie-disperata-pentru-menajerele-romance-din-spania--ajutorul-financiar-promis-de-guvernul-de-la-madrid-intarzie_860459.html#view. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

Din categoria acțiunilor care intră sub umbrela sclaviei moderne face parte și **exploatarea sexuală**. Prin exploatare sexuală înțelegem: „(...) fenomenul care presupune exploatarea femeilor și copiilor, în interiorul țării sau peste hotare, prin forțarea acestora de a întreține relații sexuale contra bunurilor materiale sau a banilor."[66] **Exploatarea sexuală** a româncelor plecate la muncă în străinătate a devenit un fenomen tot mai des întâlnit. Potrivit statisticilor publicate de Centrul de Informaţii împotriva Terorismului şi Crimei Organizate din Spania, „**cele mai multe victime ale acestei infracţiuni, provin din România**. (...) Doar în 2015 au fost identificate 262 de cazuri în care femei din România, de obicei cu vârste sub 22 de ani, erau transformate în sclave."[67] Cifrele oficiale din România pe acest subiect, prezintă o realitate și mai gravă. Pentru același an, numărul raportat în România a fost de aproximativ 3 ori mai mare decât cele raportate de oficiali spanioli: „în 2015, din 880 de victime ale traficului de persoane, trei sferturi sunt tinere cu studii medii. Mai grav, 36 dintre ele aveau sub 14 ani."[68] Câțiva ani mai târziu, statisticile nu s-au schimbat, sau cel puțin nu în bine. Potrivit datelor oficiale, în 2017 țările în care sunt traficate cele mai multe victime de cetăţenie română sunt: Italia, Spania, Cehia, Grecia şi Germania. In Italia şi Spania exploatarea sexuală are aproximativ aceeaşi pondere ca şi exploatarea prin muncă forţată (14%).[69] Atragem atenția din nou că cifrele prezentate, oficiale fiind, sunt dublate de realitate, motiv pentru care ne așteptăm ca dimensiunea reală a fenomen să fie mult mai mare.

Pentru a evidenția efectele traumelor trăite de româncele plecate la muncă în străinătate, asupra țării de apartenență, vom folosi un studiu de caz realizate pe româncele din Italia (al căror profil socio-economic este similar cu al româncelor din Spania), din cauza lipsei de date care să reflecte realitatea din teren. Numărul femeilor internate în spitale de psihiatrie care suferă de „sindromul Italia", după ce au lucrat o perioadă în Italia, era de 160 (numai în 2018).[70] Statisticile arată că, în România, în 2018, 5% dintre internările în secțiile de psihiatrie din țară sunt ale femeilor care au primit ca diagnostic Sindromul Italia[71]. Medicul Psihiatru Cozmin Mihai, de la Institutul de Psihiatrie din Iași, definește acest sindrom ca fiind: „(..) o **formă de depresie socială** care se întâlnește în primul rând la persoanele care nu au o pregătire medicală, dar care îngrijesc o perioadă îndelungată persoane cu maladii severe."[72]

Manifestări politice

Începând cu anul 2011, românii din Spania au înființat PIRUM (Partido Iberico de Rumenos - Partidul Românilor din Spania). Partidul a participat la alegerile locale din 4 orașe spaniole: Agramunt (Lleida), Carinena (Zaragonza), Villamanrique de Tajo (Madrid) și

---

[66] Ziua europeană împotriva traficului de persoane. (2016). *Ce este traficul sexual sau sclavia sexuală?* Disponibil la adresa de internet: https://www.18octombrie.ro/ce-este-traficul-sexual-sau-sclavia-sexuala/. Accesat la data de 28 mai 2020.

[67] EuroPunkt. (2017). *Statistică/ Cele mai multe sclave pentru sex din Spania provin din România; traficanţii români, violenţi şi inventivi*. Disponibil la adresa de internet: https://europunkt.ro/2017/04/19/statistica-cele-mai-multe-sclave-pentru-sex-din-spania-provin-din-romania-traficantii-romani-violenti-si-inventivi/. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

[68] Petre Dobrescu. (2017). *Zeci de romînce, sclave sexuale în Spania. Apelul poliţiştilor spanioli pentru statul român*. Disponibil la adresa de internet: https://www.libertatea.ro/stiri/romance-sclave-sexuale-spania-1781500. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[69] Daniela-Luminița Constantin (coord.), Luminița Nicolescu, Zizi Goschin. (2008). *Perspective europene de abordare a azilului şi migraţiei.* București. p.64. Disponibil la adresa de internet: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Studiul_4_-_Migratie_RO.pdf. Accesat la data de 20 mai 2020.

[70] Digi24.ro. (2018). *Ce este „sindromul Italia" și cum se manifestă*. Disponibil la adresa de internet: https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/ce-este-sindromul-italia-si-cum-se-manifesta-866124. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

[71] Simona Lazăr. (2018). *Sindromul Italia – o nouă boală depresivă îi alertează pe psihiatri*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarmedical.ro/2018/10/11/sindromul-italia/.. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

[72] *Ibidem.*

Cartaya (Huelva). A avut înscriși pe liste între 12 și 30 de candidați, în funcție de numărul de locuitori din aceste orașe. A fost pentru prima dată în istoria Spaniei când un partid de străini candidează la alegeri. Partidul nu avea însă, doar candidați români, ci și spanioli și o canadiancă. Totuși, la nivel de 2011, din cei 850.000 de români înregistrați în Spania, numai 100.000 și-au cerut dreptul de vot.[73] Aceasta înseamnă că **numai 11,76%[74] din românii din Spania participă activ la viața politică.** Menționăm că cifrele analizate sunt oficiale; cum în realitate mulți români nu apar în evidențele spaniole, ne așteptăm ca implicarea românilor în politică să fie cu mult mai mică de cele 11 procente.

Atunci când vorbim despre funcțiile politice semnificative pe care românii din Spania le dețin, se remarcă românul Aurel Truță, care a fost ales primar în Parama de Boeno, provincia Palencia, în 2015, și reales în 2019. Localitatea are 126 de locuitori. Truță este plecat în Spania de 20 de ani și este originar din Alba Iulia. A fost invitat de regele Spaniei, Felipe al VI – lea la Casa Regală a Spaniei, cu prilejul vizitei președintelui Claus Iohannis, pentru a-l cunoaște și felicita.[75] Este primul și singurul primar român din Spania. Funcția sa nu este remunerată. Deține o mică firmă de construcții, din care își câștigă existența.[76]

În ceea ce privește participarea la viața politică din România, aflăm următoarele: pentru alegerile din 2019, au fost deschise 143 (cele mai multe din diaspora)[77] de secții de votare, în 99 de localități spaniole. Numărul alegătorilor din diaspora în primul tur al alegerilor prezidențiale din 2019 a fost de 300.000 de români[78], în timp ce la al doilea tur s-au prezentat 37.000 de alegători (pe locul 4 la nivelul diasporei românești)[79]. Cu alte cuvinte, în primul tur al alegerilor prezidențiale din mai 2019, 12,33%[80] din voturile diasporei, au aparținut românilor din Spania. Totuși, numai 6,34%[81] din românii aflați în 2019 în Spania și-au exprimat votul la alegerile prezidențiale din România. Aceste aspecte ne arată pe de o parte că românii se implică în politica românească, plecați fiind, iar pe de altă parte, ne arată că în ciuda fluctuațiilor considerabile ale românilor din Spania de-a lungul anilor, există micro-comunități stabile, cum este cazul celei din Parama de Boeno.

Manifestări culturale

Din punct de vedere cultural, comunitatea românilor din Spania manifestă o adevărată efervescență, drept dovadă următoarele: 113 Biserici Ortodoxe Românești[82], mass-media: 2

[73] Mdiafax. (2011). *Partidul românilor din Spania candidează la localele din 22 mai în 4 localități spaniole*. Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/externe/partidul-romanilor-din-spania-candideaza-la-localele-din-22-mai-in-patru-localitati-spaniole-8275021. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[74] 100.000 x 100/ 850.000 = 11,76% (din românii din Spania participă activ la viața politică)

[75] Mediafax. (2020). *ALEGE SMART. Un român la curtea regelui Spaniei. Primul și singurul român care a ajuns primar în Spania.* Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/social/alege-smart-un-roman-la-curtea-regelui-spaniei-19572187. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

[76] Dorin Țimonea. (2019). *Aurel Truță, primul și singurul primar român din Spania, reales pentru un nou mandat. A candidat chiar dacă funcția nu este plătită.* Disponibil la adresa de internet: https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/aurel-truta-singurul-primar-roman-spania-reales-nou-mandat-candidat-functia-nu-platita-1_5d22f16c892c0bb0c63bd725/index.html. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

[77] Ziarul Românesc. (2019*). Record de voturi în străinătate, 300.000 în două zile. Românii din Spania pe locul 4.* Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/record-de-voturi-in-strainatate-300-000-in-doua-zile-romanii-din-spania-pe-locul-4/. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[78] *Ibidem.*

[79] *Ibidem.*

[80] 375.000x100/583.000= 64,32%.

[81] 37.000x100/583.000=6,34% (din românii aflați în 2019 în Spania au s-au implicat prin vot în politica românească).

[82] Gazeta de Spania. (2018). *LISTA COMPLETĂ A PAROHIILOR ORTODOXE ROMÂNEȘTI DIN SPANIA ȘI PORTUGALIA, ÎMPREUNĂ CU LOCAȚIILE UNDE SE VOR ORGANIZA SLUJBELE DE ÎNVIERE.* Disponibil la adresa de internet: https://www.gazetadespania.es/lista-completa-a-parohiilor-ortodoxe-romanesti-din-spania-si-portugalia-impreuna-cu-locatiile-unde-se-vor-organiza-slujbele-de-inviere/. Accesat la data de 20

posturi TV în limba română (TVR[83] și Lira TV în Madrid[84]), 5 posturi radio în limba română: Radio Românul[85],Radio România Actualități[86], Radio France International - service en langue roumaine[87], Radio Televiziunea Unirea[88], Radio Românul (107,7 FM)[89], Radio Mit FM (Zaragoza)[90], 8 ziare (Ziarul El Rumano en España, Gazeta de Spania, Noi în Spania, Occidentul Românesc, RoBarna, România Expres, Românul din Spania, Univers Românesc), 3 reviste (Cuvânt românesc - Revistă de literatură pentru românii din toată lumea91, Dacica Latinitas - Revistă de Istorie, Literatură și Artă, Kryton - Revistă de cultură a românilor de pretutindeni.).[92]

Mai mult decât atât, Începând cu anul 2018, platforma Ownzones România a lansat prima platformă online de conținut video 100% românesc, accesibilă pe toate dispozitivele mobile (telefon, tabletă), dar și pe desktop sau Android TV și Amazon Fire, destinată românilor dinafara granițelor. Conținutul video disponibil pe www.ownzonesromania.com include: 30+ canale TV româneşti în direct, 25+ posturi radio româneşti, cele mai îndrăgite reviste săptămânale şi lunare, 130+ filme româneşti de colecţie, Librăria Electrecord – 60 de ani de muzică românească: 20.000+ melodii, conţinut video şi audio dedicat copiilor şi mămicilor[93] Nu în ultimul rând, în Spania sunt aproximativ 118[94], cele mai multe aflându-se în Madrid (42[95]), acolo unde se află și cea mai mare comunitate de români. Menționăm câteva asociații: restul fiind distribuite după cum urmează: 9 în Andaluzia, 8 în Aragon, 15 în Castilia - la Mancha, 2 în Castilia și Leon, 13 în Catalonia, 1 în Murcia, 1 în La Rioja, 6 în Ţara Bascilor și 21 în Valencia.[96]

Manifestări juridic-administrative

Una dintre principalele problemele de ordin juridic cu care se confruntă comunitatea românilor din Spania, **este lipsa documentelor de identitate**. De exemplu, în 2019, cazul a 200 de minori a atras atenția Parlamentului European, deoarece aceștia, deși aveau origine română, nu aveau documente, iar din punct de vedere legal, erau „ai nimănui". Consecințele pot fi dintre cele mai grave: de exemplu, o fetiță cu grave dizabilități, nu poate primi ajutorul

---

mai 2020.

[83] AMBASADA ROMÂNIEI în Regatul Spaniei. (2020). *Presa română din Spania*. Disponibil la adresa de internet: https://madrid.mae.ro/node/1999. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[84] *Ibidem.*

[85] Periodico el Rumeno. (2019). *Mesaj de 1 Decembrie, Ziua Națională a României. La mulți ani, România! La mulți ani, Români!* Disponibil la adresa de internet: https://www.periodicoelrumano.es/mesaj-de-1-decembrie-ziua-nationala-a-romaniei-la-multi-ani-romania/. Accesta la data de 3 iunie 2020.

[86] Ana Maria Damian. (2017). *Pentru românii din Spania, Radio România reprezintă legătura cu ţara.* Disponibil la adresa de internet: http://www.romania-actualitati.ro/pentru_romanii_din_spania_radio_romania_reprezinta_legatura_cu_tara-108940. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[87] AMBASADA ROMÂNIEI în Regatul Spaniei. (2020). *Presa română din Spania*. Disponibil la adresa de internet: https://madrid.mae.ro/node/1999. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[88] *Ibidem.*

[89] *Ibidem.*

[90] *Ibidem.*

[91] *Ibidem.*

[92] Periodico el Rumeno. (2019). *Mesaj de 1 Decembrie, Ziua Națională a României. La mulți ani, România! La mulți ani, Români!* Disponibil la adresa de internet: https://www.periodicoelrumano.es/mesaj-de-1-decembrie-ziua-nationala-a-romaniei-la-multi-ani-romania/. Accesta la data de 3 iunie 2020.

[93] Românul.eu. (2018). *Primul serviciu de tip Netflix pentru românii din străinătate*. Disponibil la adresa de internet: https://www.romanul.eu/primul-serviciu-de-tip-netflix-pentru-romanii-din-strainatate/#axzz6OJsNN9MH. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[94] AMBASADA ROMÂNIEI în Regatul Spaniei. (2020). *Asociaţii româneşti*. Date disponibile la adresa de internet: https://madrid.mae.ro/node/290. Accesat la data de 20 mai 2020.

[95] *Ibidem.*

[96] *Ibidem.*

la care are dreptul deoarece „pentru sistem, ea nu există", a declarat Justi Carretero, mama sa adoptivă.[97]

Totuşi, **cea mai gravă şi mai des întâlnită problemă a românilor din Spania este munca „la negru"** (adică fără carte de muncă). Să luăm un exemplu: dacă în anul 2018 erau în Spania aproximativ 700.000[98], iar potrivit datelor oficiale aproximativ 100.000 de români lucrau în acelaşi an legal (70.000[99] de români lucrau în agricultură, iar 36.000 [100]de românce lucrau ca îngrijitoare). Altfel spus, potrivit acestor date numai 15,14%[101] dintre românii din Spania lucrau legal în 2018.

Manifestări economice

În ceea ce priveşte contribuţia românilor plecaţi la PIB-ul României, sumele trimise de românii din Diaspora, au ajuns la aproape 4,3 miliarde de dolari, în anul 2017, potrivit datelor Băncii Mondiale. Raportat la PIB-ul de 211,8 miliarde de dolari pe care România l-a avut în 2017, suma înseamnă 2,03% din PIB. **Este cea mai mare valoare a remitenţelor** (bani primiţi de către familiile celor plecaţi, de la membri ai gospodăriilor lor, care nu mai au domiciliul în ţară) **primite de România până acum, în istoria recentă.**[102] Potrivit unui raport realizat de Banca Mondială românii din diaspora au trimis acasă 7,2 miliarde de dolari în 2019, situându-se pe locul trei din regiunea de est a Europei[103]. Contribuţia la PIB-ul României a fost de aproximativ 3%, faţă de 2% cât era în 2018.[104]

Referitor la colaborarea economică româno-spaniolă, se pot observa următoarele:

1) 2011: La data de 31 decembrie 2011, volumul comerţului bilateral româno-spaniol a fost de 2342 milioane euro, în creştere cu 10,62% faţă de anul 2010.

- Exporturile româneşti au fost de 1094,79 milioane euro (scădere de 3,03%).
- Importurile de 1247,22 (creştere de 26,22% faţă de 2010).
- Soldul de – 152,43 milioane euro a fost defavorabil părţii române.
- Investiţiile de capital străin: La 31 decembrie 2011, conform datelor ONRC, erau înregistrate un număr de 4.429 societăţi cu participare de capital spaniol în valoare totală de 932 miliarde euro. Spania are o pondere de 3,% în volumul total al investiţiilor de capital străin şi ocupa locul 9 în clasamentul investitorilor străini.[105]

---

[97] Ziarul românesc. (2019). *Conflict România-Spania. Scandalul celor 200 de copii români care locuiesc în Spania fără documente a ajuns la Parlamentul European.* Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/conflict-romania-spania-scandalul-celor-200-de-copii-romani-care-locuiesc-in-spania-fara-documente-a-ajuns-la-parlamentul-european/. Accesat la data de 27 mai 2020.

[98] Ziare.com. (2018). *Număr record de români angajați in Spania - cați au afacerile lor*. Disponibil la adresa de internet: https://m.ziare.com/diaspora/numar-record-de-romani-angajati-in-spania-cati-au-afacerile-lor-1519109. Accesat la data de 27 mai 2020.

[99] *Ibidem.*

[100] *Ibidem.*

[101] 70.000+36.000=106.000 (români care lucrează legal).
106.000x100/700.000= 15.14% (din românii care lucrează în Spania, lucrează legal).

[102] Mihai Peticilă. (2018). *RECORD Românii plecați la muncă în străinătate au trimis anul trecut acasă 4,3 miliarde de dolari, adică 2% din PIB sau 880 de lei pentru fiecare locuitor.* Disponibil la adresa de internet: https://www.edupedu.ro/record-romanii-plecati-la-munca-in-strainatate-au-trimis-anul-trecut-acasa-2-din-pib-adica-880-de-lei-pentru-fiecare-locuitor/. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

[103] Daniela Stoica. (2020). *Românii din diaspora au trimis acasă 7,2 miliarde de dolari în 2019, situându-se pe locul trei din regiunea de est a Europe*. Disponibil la adresa de internet: https://www.jurnalemigrant.com/romanii-din-diaspora-au-trimis-in-2019-o-suma-record-de-euro-in-romania-banca-mondiala-o-sursa-vitala-de-venit/. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

[104] *Ibidem.*

[105] Ziare.com. (2018). *Număr record de români angajați în Spania - câți au afacerile lor*. Disponibil la adresa de internet: https://ziare.com/diaspora/romani-spania/numar-record-de-romani-angajati-in-spania-cati-au-afacerile-lor-1519109. Accesat la data de 3 iunie 2020

2) 2018: La 30 noiembrie 2018, volumul total al schimburilor comerciale ale României cu Spania a fost de 4.015,70 milioane EUR, în creștere cu 10,64% față de aceeași perioadă a anului 2017.

- Exporturile românești în Spania au totalizat 1.985,21 milioane EUR, în creștere cu 14,01% față de aceeași perioadă a anului 2017, reprezentând 3,14% din totalul exporturilor românești (locul 8).
- Importurile de produse spaniole în România au atins nivelul de 2.030,48 milioane EUR, în creștere cu 7,52% față de perioada similară din 2017, reprezentând 2,65% din totalul importurilor românești (locul 13).
- Balanța comercială a înregistrat un sold de 45,27 milioane EUR, favorabil părții spaniole, față de un deficit de 147,21 milioane EUR la sfârșitul lunii noiembrie 2017.
- Principalele sectoare exportatoare: vehicule și mijloace de transport (28,84%), mașini, aparate, echipamente electrice (16,25%), produse ale regnului vegetal (14,64%), materiale plastice și cauciuc (7,56%).
- Principalele sectoare importatoare: aparate și echipamente electrice (23,29%), vehicule și mijloace de transport (17,65%), materiale textile (12,87%).
- Conform datelor ONRC, la 31 decembrie 2018 erau înregistrate în România 5.976 companii cu participare de capital spaniol în valoare totală de 1,72 miliarde euro. La această dată, Spania ocupă locul 8 în clasamentul țărilor de proveniență a capitalului străin investit în România, cu o pondere de 3,80% în totalul capitalului străin.[106]

3) 2019: Numărul total al companiilor spaniole active în România, la începutul lunii ianuarie 2019, era de 5985, cu o valoare totală a capitalului social subscris de 1,71 miliarde de euro.[107]

Numărul românilor din Spania este calculat în prezent (2020) la 671 de mii, dintre care doar 334 de mii sunt angajați în mod legal, adică numai 49,77%. Majoritatea muncesc în: servicii 206 de mii (61,67%), 56 de mii în agricultură (16,76%), 30 de mii sunt angajați domeniul domestic (8,98%), iar 40 de mii (11,97%) lucrează ca mici întreprinzători, în regimul PFA.[108]

Scurte concluzii

Analiza din prezentul material reușește să pună în lumină câteva aspecte de suprafață ale situației românilor care au emigrat în Spania. Însă este de dorit o continuare și o aprofundare a analizei fenomenelor pe care românii le trăiesc în afara țării din mai multe considerente.

Un prim argument îl reprezintă dimensiunea demografică a românilor care reprezintă **a doua cea mai numeroasă comunitate de străini din Spania**. Condițiile grele socio-economie din România au determinat ca majoritatea populației aptă de muncă, și deci implicit fertilă, să emigreze, fapt care a generat o a doua situație, anume ca **în diaspora**, începând cu anul 2016, să **se nască mai mulți copii decât pe teritoriul național al României**.

Exodul românesc în diaspora a căpătat dimensiuni considerabile și îngrijorătoare, încât acest fenomen a atras atenția Organizației Națiunilor Unite, care printr-un raport a arătat că **România a avut cea mai mare creștere a diasporei la nivel mondial**, dacă nu luăm în

[106] Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri. (s.a). *Mediul de afaceri – comunicat de presă.* Disponibil la adresa de internet: http://www.imm.gov.ro/ro/2019/03/13/forum-de-afaceri-romania-spania-la-madrid-acord-bilateral-pentru-stimularea-comertului-si-a-investitiilor/. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[107] Camera de Comerț și Industrie a României. (s.a). *Delegația CCIR prezentă la Forumul de Afaceri și Investiții România – Spania*. Disponibil la adresa de internet: https://ccir.ro/2019/03/13/delegatia-ccir-prezenta-la-forumul-de-afaceri-si-investitii-romania-spania/. Accesat la data de 3 iunie 2020.

[108] Mediafax. (2020). *Șomaj record în rândul românilor din Spania.* Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/economic/somaj-record-in-randul-romanilor-din-spania-19449594. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

considerare Siria, țara noastră fiind pe a doua poziție într-un top mondial al emigrației, pe primul loc fiind Siria, țară lovită de un război civil.

Nu în ultimul rând, fenomenul ar trebuit atent studiat în profunzime deoarece **românii care emigrează au un risc crescut de a fi expuși fenomenului de sclavie modernă**, care poate căpăta diverse și complexe forme de manifestare: 1) *Traficul de oameni*: *2) munca forțată*: *3) muncă forțată din cauza datoriilor 4) sclavia din generație în generație 5) sclavia în rândul copiilor 6) mariaj prematur și forțat* sau 7) exploatarea sexuală. Sclavia modernă reprezintă una dintre amenințările moderne și reale împotriva căreia se poate lupta doar cu sprijinul instituțional. Un semn al necesității implicării mai ample a statului român în dramele pe care românii le trăiesc, îl constituie cifrele comunicate de instituțiile spaniole: **un sfert dintre cazurile de persoanele afectate de sclavia modernă, sunt de naționalitate română**.

Efortul, dramele și familiile celor plecați sau care au plecat în străinătate în speranța unui trai mai bun, decent și demn, merită mai multă atenție din partea autorităților căci de pe urma acestora **se întorc în țară cele mai mari valori ale remitențelor din istoria României moderne**.

BIBLIOGRAPHY

1. AMBASADA ROMÂNIEI în Regatul Spaniei. (2020). *Presa română din Spania*. Disponibil la adresa de internet: https://madrid.mae.ro/node/1999. Accesat la data de 3 iunie 2020.
2. AMBASADA ROMÂNIEI în Regatul Spaniei. (2020). *Asociaţii româneşti*. Date disponibile la adresa de internet: https://madrid.mae.ro/node/290. Accesat la data de 20 mai 2020.
3. Anty-Slavery. (s.a.). *What is modern slavery?* Disponibil la adresa de internet: https://www.antislavery.org/slavery-today/modern-slavery/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
4. Baltasiu, Radu. (2007). *Introducere în sociologie. Spiritualitate, naţiune şi capitalism. Consideraţii de sociologie românească şi weberiană.* Bucureşti. Editura Beladi.
5. Camera de Comerț și Industrie a României. (s.a). *Delegația CCIR prezentă la Forumul de Afaceri și Investiții România – Spania*. Disponibil la adresa de internet: https://ccir.ro/2019/03/13/delegatia-ccir-prezenta-la-forumul-de-afaceri-si-investitii-romania-spania/. Accesat la data de 3 iunie 2020.
6. Camera Deputaților. (2020). *Comunicat de presă*. Disponibil la adresa de internet: http://www.cdep.ro/relatii_publice/site2.text_presa?pid=18508&catg=3&timp=&asoc=G20162002. Accesat la data de 27 mai 2020.
7. Constantin, Daniela-Luminiţa (coord.), Nicolescu, Luminiţa., Goschin, Zizi. (2008). *Perspective europene de abordare a azilului şi migraţiei*. Bucureşti. p.34. Disponibil la adresa de internet: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/publicatii/Studiul_4_-_Migratie_RO.pdf. Accesat la data de 20 mai 2020.
8. Cuzub, Andreea. (2018). *Câți români au plecat din țară în 2017: numărul e un record pentru ultimii ani*. Disponibil la adresa de internet: https://playtech.ro/stiri/cati-romani-plecat-tara-2017-123. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
9. Ana Maria Damian. (2017). *Pentru românii din Spania, Radio România reprezintă legătura cu ţara.* Disponibil la adresa de internet: http://www.romania-actualitati.ro/pentru_romanii_din_spania_radio_romania_reprezinta_legatura_cu_tara-108940. Accesat la data de 3 iunie 2020.
10. Dan, Marilena. (2018). *7 milioane de români au plecat din țară, 90% pentru totdeauna*. Disponibil la adresa de internet: https://romanialibera.ro/economie/7-milioane-de-

romani-au-plecat-din-tara-90-pentru-totdeauna-760188?fbclid=IwAR3Ld--wW2-Urc6gSPSSvl4LoZHvsgom4XhKlyMuSFHmcnfoX, consultat în august 2019.

11. Digi24. (s.a.).*Cel puțin 630.000 de copii născuți în străinătate de românii care au emigrat. Datele surprinzătoare dintr-un raport OECD*. Disponibil la adresa de internet: https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/cel-putin-630-000-de-copii-nascuti-in-strainatate-de-romanii-care-au-emigrat-datele-surprinzatoare-dintr-un-raport-oecd-1161085. Accesat la data de 27 mai 2020.

12. Digi24.ro. (2018). *Ce este „sindromul Italia" și cum se manifestă*. Disponibil la adresa de internet: https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/ce-este-sindromul-italia-si-cum-se-manifesta-866124. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

13. Dincă, Thomas. (2015). *Un sfert din România a emigrat, chiar și în Congo, Guyana, Vietnam, Botswana.* Disponibil la adresa de internet: https://www.profit.ro/stiri/economie/un-sfert-din-romania-a-emigrat-chiar-si-in-congo-guyana-vietnam-botswana-14467575. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

14. Dobrescu, Petre. (2017). *Zeci de romînce, sclave sexuale în Spania. Apelul poliţiştilor spanioli pentru statul român*. Disponibil la adresa de internet: https://www.libertatea.ro/stiri/romance-sclave-sexuale-spania-1781500. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

15. Economica.net. (2020). *Care era populaţia României, după domiciliu, la 1 ianuarie 2020 - date INS*. Disponibil la adresa de internet: https://www.economica.net/care-era-populatia-romaniei-dupa-domiciliu-la-1-ianuarie-2020-date-ins_181383.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

16. EuroPunkt. (2017). *Statistică/ Cele mai multe sclave pentru sex din Spania provin din România; traficanţii români, violenţi şi inventivi*. Disponibil la adresa de internet: https://europunkt.ro/2017/04/19/statistica-cele-mai-multe-sclave-pentru-sex-din-spania-provin-din-romania-traficantii-romani-violenti-si-inventivi/. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

17. Gazeta de Spania. (2018). *LISTA COMPLETĂ A PAROHIILOR ORTODOXE ROMÂNEȘTI DIN SPANIA ȘI PORTUGALIA, ÎMPREUNĂ CU LOCAȚIILE UNDE SE VOR ORGANIZA SLUJBELE DE ÎNVIERE.* Disponibil la adresa de internet: https://www.gazetadespania.es/lista-completa-a-parohiilor-ortodoxe-romanesti-din-spania-si-portugalia-impreuna-cu-locatiile-unde-se-vor-organiza-slujbele-de-inviere/. Accesat la data de 20 mai 2020.

18. Gusti, Dimitrie. (1999*). Ştiinţa realităţii sociale* în *Şcoala monografică*. Volumul I.. s.l. Editura Paideia.

19. Instituto Nacional de Estadistica. (2019). *Cifras de Población. Provisionales a 1 de julio de 2019*. Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176951&menu=ultiDatos&idp=1254735572981. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

20. Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población extranjera por sexo, comunidades y provincias y nacionalidad*. Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/e245/p04/provi/&file=0ccaa002.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

21. Instituto Nacional de Estadistica. (2020). *Población Española residente en el extranjero por país de residencia, sexo y año de referencia.* Disponibil la adresa de internet: https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t20/p85001/serie/l0/&file=01001.px#!tabs-tabla. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

22. Iosip, Florinela. (2019*). 1 român/3 minute, viteza cu care se pleacă din ţară. În capul listei continuă să fie medicii, în pofida creşterilor salariale.* Disponibil la adresa de internet: https://adevarul.ro/news/societate/1-roman3-minute-viteza-pleaca-tara-In-capul-

listei-continua-medicii-pofida-cresterilor-salariale-1_5c4097f8df52022f75b855eb/index.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

23. Lazăr, Simona. (2018). *Sindromul Italia – o nouă boală depresivă îi alertează pe psihiatri*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarmedical.ro/2018/10/11/sindromul-italia/.. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

24. Marcu, Iulia. (2009). *Inmigrantes rumanas en el servicio doméstico y de cuidados de la Comunidad de Madrid: Estudio cualitativo.* p.2. În *Estudios Geográficos.* Vol. LXX. pp. 463-489. Disponibil la adresa de internet: https://www.researchgate.net/publication/233869550_Inmigrantes_rumanas_en_el_servicio_domesticoy_de_cuidados_de_la_Comunidad_de_MadridEstudio_cualitativo/link/0912f50c77ea89b610000000/download. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

25. Mediafax. (2011). *Partidul românilor din Spania candidează la localele din 22 mai în 4 localități spaniole*. Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/externe/partidul-romanilor-din-spania-candideaza-la-localele-din-22-mai-in-patru-localitati-spaniole-8275021. Accesat la data de 3 iunie 2020.

26. Mediafax. (2020). *ALEGE SMART. Un român la curtea regelui Spaniei. Primul și singurul român care a ajuns primar în Spania.* Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/social/alege-smart-un-roman-la-curtea-regelui-spaniei-19572187. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

27. Mediafax. (2020). *Șomaj record în rândul românilor din Spania.* Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/economic/somaj-record-in-randul-romanilor-din-spania-19449594. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

28. Mezei, Dragoș. (2020). *Spania: 32% dintre „sclavii sezonieri sunt români".* Disponibil la adresa de internet: https://www.maiaproape.com/dragosandrei39/post/719. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

29. Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri. (s.a). *Mediul de afaceri – comunicat de presă.* Disponibil la adresa de internet: http://www.imm.gov.ro/ro/2019/03/13/forum-de-afaceri-romania-spania-la-madrid-acord-bilateral-pentru-stimularea-comertului-si-a-investitiilor/. Accesat la data de 3 iunie 2020.

30. Periodico el Rumeno. (2019). *Mesaj de 1 Decembrie, Ziua Națională a României. La mulți ani, România! La mulți ani, Români!* Disponibil la adresa de internet: https://www.periodicoelrumano.es/mesaj-de-1-decembrie-ziua-nationala-a-romaniei-la-multi-ani-romania/. Accesta la data de 3 iunie 2020.

31. Peticilă, Mihai. (2018). *RECORD Românii plecați la muncă în străinătate au trimis anul trecut acasă 4,3 miliarde de dolari, adică 2% din PIB sau 880 de lei pentru fiecare locuitor*. Disponibil la adresa de internet: https://www.edupedu.ro/record-romanii-plecati-la-munca-in-strainatate-au-trimis-anul-trecut-acasa-2-din-pib-adica-880-de-lei-pentru-fiecare-locuitor/. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

32. Peticilă, Mihai. (2019). *OFICIAL În 2018 s-au născut cei mai puțini copii din ultimii 52 de ani, cu 17 mii mai puțini decât în 2017*. Disponibil la adresa de internet: https://www.edupedu.ro/oficial-in-2018-s-au-nascut-cei-mai-putini-copii-din-ultimii-52-de-ani-cu-17-mii-mai-putini-decat-in-2017/. Accesat la data de 27 mai 2020.

33. Primăria Giurgiu. (s.a). ***Date generale despre municipiul Giurgiu*.** Disponibil la adresa de internet: http://www.primariagiurgiu.ro/portal/giurgiu/primarie/portal.nsf/AllByUNID/informatii-generale-00001826?OpenDocument. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

34. Radio Europa Liberă. (2019*). Ministrul pentru romanii de pretutindeni: 9,7 milioane de români trăiesc în afara granițelor țării, iar 5,6 milioane sunt în diaspora*. Disponibil la adresa de internet: https://romania.europalibera.org/a/ministrul-pentru-diaspora-

9-7-milioane-de-romani-traiesc-in-afara-granitelor-tarii-iar-mai-mult-de-jumatate-sunt-in-diaspora/30073056.html. Accesat la data de 21 septembrie 2020.

35. *Realitatea. Net*. (2017). Incredibil! România, pe locul 2 după Siria în topul top mondial al migrației. Disponibil la adresa de internet: https://www.realitatea.net/incredibil-romania-pe-locul-2-dupa-siria-in-topul-top-mondial-al-migratiei_2092967.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

36. Românul.eu. (2018). *Primul serviciu de tip Netflix pentru românii din străinătate*. Disponibil la adresa de internet: https://www.romanul.eu/primul-serviciu-de-tip-netflix-pentru-romanii-din-strainatate/#axzz6OJsNN9MH. Accesat la data de 3 iunie 2020.

37. Știrile ProTV. (2017). *2016 pentru prima data s-au născut mai mulți copii în Diaspora decât în țară*. Disponibil la adresa de internet: https://stirileprotv.ro/stiri/international/anul-trecut-s-au-nascut-mai-multi-copii-in-diaspora-decat-in-romania-multi-dintre-acestia-nu-mai-invata-limba-romana.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

38. Știrile Pro TV. (2019). *Raport alarmant. Care va fi populația României în 2050*. Disponibil la adresa de internet: https://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/raport-alarmant-romania-va-ramane-cu-doar-16-milioane-de-locuitori-ce-se-intampla-pe-glob.html. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

39. Știrile TVR. (2020). *EXCLUSIVITATE Situație disperată pentru menajerele românce din Spania. Ajutorul financiar promis de guvernul de la Madrid întârzie.* Disponibil la adresa de internet: http://stiri.tvr.ro/exclusivitate-situa--ie-disperata-pentru-menajerele-romance-din-spania--ajutorul-financiar-promis-de-guvernul-de-la-madrid-intarzie_860459.html#view. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

40. Selección. (2019). *España tiene censados a 699.970 rumanos*. Disponibil la adresa de internet: https://as.com/futbol/2019/11/18/seleccion/1574044340_527937.html. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

41. Stoica, Daniela. (2020). *Românii din diaspora au trimis acasă 7,2 miliarde de dolari în 2019, situându-se pe locul trei din regiunea de est a Europe.* Disponibil la adresa de internet: https://www.jurnalemigrant.com/romanii-din-diaspora-au-trimis-in-2019-o-suma-record-de-euro-in-romania-banca-mondiala-o-sursa-vitala-de-venit/. Accesat la data de 8 decembrie 2020.

42. Susnea, Adrian. (2020). *Bârlădeanul Cezar Caleap renunță la fotoliul de consilier local*. Disponibil la adresa de internet: http://www.monitoruldevaslui.ro/2020/10/barladeanul-cezar-caleap-renunta-la-fotoliul-de-consilier-local/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

43. Țimonea, Dorin. (2019). *Aurel Truţă, primul şi singurul primar român din Spania, reales pentru un nou mandat. A candidat chiar dacă funcţia nu este plătită.* Disponibil la adresa de internet: https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/aurel-truta-singurul-primar-roman-spania-reales-nou-mandat-candidat-functia-nu-platita-1_5d22f16c892c0bb0c63bd725/index.html. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

44. Walk free. Minderoo Foundation. (s.a.). *GLOBAL SLAVERY INDEX. COUNTRY DATA: Spain*. Disponibil la adresa de internet: https://www.globalslaveryindex.org/2018/data/country-data/spain/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

45. Ziare.com. (2018). *Număr record de români angajați in Spania - cați au afacerile lor*. Disponibil la adresa de internet: https://m.ziare.com/diaspora/numar-record-de-romani-angajati-in-spania-cati-au-afacerile-lor-1519109. Accesat la data de 27 mai 2020.

46. Ziarul Financiar. (2014*). Cum a ajuns Spania una dintre cele mai mari victime ale crizei*. Disponibil la adresa de internet: https://www.zf.ro/business-international/cum-a-

ajuns-spania-una-dintre-cele-mai-mari-victime-ale-crizei-13374572. Accesat la data de 30 septembrie 2020.

47. Ziarul Românesc. (2017). *Cifre șocante avansate de un parlamentar român. 12 milioane de români în afara granițelor?*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.net/diaspora/cifre-socante-avansate-de-un-parlamentar-roman-12-milioane-de-romani-afara-granitelor/. Accesat la data de 21 septembrie 2020.

48. Ziarul Românesc. (2018). *82.000 de copii români de origine română în Spania. În total o jumătate de milion de copii români s-au născut peste granițe în ultimii 10 ani*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/82-000-de-copii-romani-de-origine-romana-in-spania-in-total-o-jumatate-de-milion-de-copii-romani-s-au-nascut-peste-granite-in-ultimii-10-ani/. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

49. Ziarul Românesc. (2019). *Madrid, date oficiale șocante: Numărul românilor din Spania s-a prăbușit. Au mai rămas jumătate de milion*. Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/madrid-date-oficiale-socante-numarul-romanilor-din-spania-s-a-prabusit-au-mai-ramas-jumatate-de-milion/. Accesat la data de 28 aprilie 2020.

50. Ziarul Românesc. (2019*). Record de voturi în străinătate, 300.000 în două zile. Românii din Spania pe locul 4.* Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/record-de-voturi-in-strainatate-300-000-in-doua-zile-romanii-din-spania-pe-locul-4/. Accesat la data de 3 iunie 2020.

51. Ziarul românesc. (2019). *Conflict România-Spania. Scandalul celor 200 de copii români care locuiesc în Spania fără documente a ajuns la Parlamentul European.* Disponibil la adresa de internet: https://ziarulromanesc.es/conflict-romania-spania-scandalul-celor-200-de-copii-romani-care-locuiesc-in-spania-fara-documente-a-ajuns-la-parlamentul-european/. Accesat la data de 27 mai 2020.

52. Ziua europeană împotriva traficului de persoane. (2016). *Ce este traficul sexual sau sclavia sexuală?* Disponibil la adresa de internet: https://www.18octombrie.ro/ce-este-traficul-sexual-sau-sclavia-sexuala/. Accesat la data de 28 mai 2020.

THE DEMOGRAPHIC EVOLUTION IN COUNTIES HARGHITA, COVASNA AND MUREȘ. MEDIUM AND LONG TERM CONSEQUENCES

Samira Cîrlig and Narcis Rupe
Scientific Researcher, PhD, MA Student, The European Centre of Ethnic Studies, Romanian Academy, University of Bucharest

Abstract: This material aims to identify demographic oscillations in the counties of Covasna, Harghita and Mures and their medium and long term consequences. In order to do this, we will first capture the demographic fluctuations over the last 20 years, using the statistical data that we currently have. We are interested in these matters because through them we can discover, both at national and local level, the oscillations of the Romanian and Hungarian communities in the studied areas. By means of these data, we will be able to identify the localities with the highest increases or decreases in the three counties. Once these oscillations have been established, we will try to show the causes that have made them come up. In this way, we will propose to analyze a series of factors whose influence on the demographic phenomenon is fundamental: emigration, investments of the Romanian state vs. investments of the Hungarian state, ethnic subsumption, abortions, suicides and mortality, with the mention that the list is extensive. Once these factors are analyzed, we will be able to determine their influence on demography and identify their medium and long-term consequences. The focus of the analysis will be on the Romanian community in the area. We expect the analysis to reflect the seriousness of the situation faced by Romanians: on the one hand they are abandoned by the Romanian state, and on the other hand they are subjected to accelerated dissolution processes (either ethnic through the assimilation generated by mixed marriages), even physical disappearance from the territory (as a result of massive emigration caused by the lack of support provided by the Romanian state's policies).

Keywords: demography, identity, assimilation, purge, cohabitation

Scurte noțiuni introductive: starea principalelor două comunități din arealul studiat, potrivit recensământului din 2011

Potrivit recensământului din 2011, când populația României era de 20.121.641[1], comunitatea maghiară din România număra 1.259.914[2]. Cu alte cuvinte, **comunitatea maghiară din România însumează 6,2%[3] din totalul populației**. Cei mai mulți etnici maghiari se află **în județul Harghita**, unde din totalul populației de 310.867 de persoane, 261.417 sunt de etnie maghiară[4]. Cu alte cuvinte, **84,09%[5] din populația județului este de etnie maghiară** (aceasta însemnând că aproximativ 21%[6] din etnicii maghiari din România

[1] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.10. Populația după etnie şi limba maternă – județe*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.
[2] *Ibidem.*
[3] 1.259.914 x 100/20.121.641= 6,26% (din populația României este de etnie femeie de etnie maghiară).
[4] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.10. Populația după etnie şi limba maternă – județe*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.
[5] 261.417 x 100/310.867 = 84,09% (din populația Harghitei este de etnie femeie de etnie maghiară).
[6] 261.417 x100/1.259.914 = 20,74% (din maghiarii din România se află în județul Harghita).

sunt în Harghita). **În județul Covasna, 73,14%[7] din populație este de etnie maghiară** (12,20%[8] la nivel de țară), ținând cont că din 210.177 de locuitori, 153.728[9] sunt maghiari. **În județul Mureș procentul etnicilor maghiari este de 37,47%[10]** (16,38%[11] la nivel de țară), având în vedere că din totalul de 550.846 de locuitori, 206.412 erau maghiari[12]. Majoritatea populației de etnie maghiară din România se află în macroregiunea 1 de dezvoltare[13] (care include aceste 3). În această regiune de dezvoltare se află aproximativ 90%[14] din comunitatea maghiară din România.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2011, **în Harghita** comunitatea românilor număra 39.196 de persoane din totalul de 310.867[15], ceea ce înseamnă că **procentul românilor în populația județului era de 12,6%**[16]. **În județul Covasna, etnicii români însumau 21,42%**[17] din totalul populației, deoarece din 210.177 de persoane, numai 45.021[18] erau români. **În județul Mureș** din totalul de 550.846 de locuitori, 277.372 erau români, iar 200.858 erau maghiari[19]. Altfel spus, din punct de vedere procentual **comunitatea românească reprezenta 50,35%[20] din populația județului**.

Prin urmare, în două din cele trei județe pe care le vom supune analizei, comunitatea românească a devenit o minoritate locală[21]. Pentru a facilita înțelegerea „complexității realităților locale, în prezentul material vom opera cu definiția generică a minorității: comunitate cu identitate proprie, fără putere politică în raport cu restul societății în mijlocul căreia trăiește. În consecință, vom denumi minoritatea națională care deține cvasi-monopolul politic și administrativ în plan local cu termenul de minoritate dominantă, iar populația care este majoritară în plan național, dar minoritară în plan local, minoritate locală”[22].

---

[7] 153.728 x 100/210.177 = 73,14% (din populația Covasnei este de etnie femeie de etnie maghiară).

[8] 153.728 x 100/1.259.914 = 12,20% (din maghiarii din România se află în județul Covasna).

[9] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.10. Populația după etnie și limba maternă – județe*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.

[10] 206.412 x 100/550.846 = 37,47% (din populația Mureșului este de etnie femeie de etnie maghiară).

[11] 206.412 x 100/1.259.914 = 37,47% (din maghiarii din România se află în județul Mureș).

[12] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.10. Populația după etnie și limba maternă – județe*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.

[13] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.2. Populația după etnie – macroregiuni, regiuni de dezvoltare, județe și categorii de localități*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.

[14] 1.125.965 x 100/ 1.259.914 = 89,368% (din comunitatea femeie de etnie maghiară din România se află în macroregiunea 1 de dezvoltare a României).

[15] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.2. Populația după etnie – macroregiuni, regiuni de dezvoltare, județe și categorii de localități*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 21 octombrie 2020.

[16] 39.196 x 100/ 310.867= 12,6%.

[17] 45.021 x 100/ 210.177 = 21,42%.

[18] INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.2. Populația după etnie – macroregiuni, regiuni de dezvoltare, județe și categorii de localități*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/, accesat la data de 21 octombrie 2020.

[19] *Ibidem.*

[20] 277.372 x 100/ 550.846 = 50,35%.

[21] Radu Baltasiu (coord.), Gabriel Săpunaru, Ovidiana Bulumac. (2013). *Slăbirea comunității românești din Harghita – Covasna. Raport de cercetare*. București. Editura Etnologică Colecția de Studii Sociologice.

[22] *Ibidem*, p.137.

Evoluția populației pe etnii în județele Covasna, Harghita și Mureș

În prezenta analiză vom utiliza cu precădere date oficiale (dar nu exclusiv), în cazul de față cu precădere pe cele furnizate de institutul Național de Statistică, cu mențiunea că datele reale sunt mult mai mari, iar acolo unde situația o va permite, vom arăta acest lucru. Intervalul supus analizei va fi cuprins în principal între ultimele două recensăminte, 2002 și 2011.

La nivel național

Demografia României a avut un trend ascendent între 1945 și 1990 datorită politicilor pro-nataliste și a scăderii mortalității infantile. După 1990 și până în 2018, INS a constat în repetate rânduri declinul populației României. Conform lucrării „România la un secol de istorie. Date statistice" cauzele declinului populației din România sunt emigrația masivă și sporul natural negativ, apărut în urma scăderii natalității (deși, rata mortalității a rămas constantă).[23]

Județele pe care le propunem spre analiză, respectiv Harghita, Covasna și Mureș, nu fac rabat de la această regulă. Acestea se confruntă cu un spor natural negativ cauzat de o natalitatea în scădere și cu creșteri ale emigrației. Între 1992 și 2020 numărul domiciliaților a scăzut de la an la an cu 4% (Covasna), 5,5% (Harghita) și 4,5% (Mureș).[24] Iar în cazul populației rezidente, datele se prezintă astfel: din 2012 până în 2020 în județul Covasna aceștia au scăzut cu 13%, cu 4,4% în Harghita și cu 4,9% în Mureș.[25]

Analiza demografică etnică se aliniază celor constate în tabelul de mai jos. Românii și maghiarii au scăzut din 1992 și până în 2011 în medie 16,5%.[26] Doar populația de etnie rromă a crescut, cu 195%.[27] Românii au scăzut cel mai mult în Harghita (20% din 1992 și până în 2011), iar în județul Mureș maghiarii au scăzut cel mai mult (21%). Evoluția etnicilor români din zonă se încadrează atât trendul național cât și în cel local, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos:

Tabel 1. Evoluția demografică a principalelor etnii din județele Covasna, Harghita și Mureș[28]

ETNIE	JUDEȚ	1992	2002	2011	scădere pop din 1992	scădere procent din 1992
Români	Covasna	54586	51790	45021	9565	18%
	Harghita	48948	45870	39196	9752	20%

[23] „Începând cu anul 1990, România a intrat într-un declin demografic continuu, acompaniat de accelerarea procesului de îmbătrânire demografică. Principalii factori care au contribuit la aceste evoluții sunt natalitatea în scădere și emigrația în creștere." Declarație disponibilă aici: (Andrei Tudorel (coord.). (2018). *România la un secol de istorie. Date statistice*. București. p. 48. Disponibil la adresa de internet: https://insse.ro/cms/files/evenimente/RoCentenar/ROCentenar.pdf. Accesat la data de 2 decembrie 2020.)

[24] Baza Tempo. (s.a.). *Statistica socială*.. Disponibil la adresa de internet: http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table. Accesat la data de 08.12.2020.

[25] *Ibidem*. .

[26] ((-18% + (-20%) + (-13%) + (-14% +(-13%) + (-20%)) / 2 = -16,4%.

[27] (313% + 139% + 134%)/3 = 195%.

[28] Tabel realizat pe baza calculelor proprii obținute ca urmare a analizei datelor disponibile aici: INS. (1992). *Populația după religie, pe naționalități*. Disponibil la adresa de internet http://colectaredate.insse.ro/phc/aggregatedData.htm. Accesat la 10 decembrie 2020. Și aici: EDRC. (2002). *Structura etno-demografică pe arii geografice*. Disponibil la adresa de internet: www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2895. Accesat la 10 decembrie 2020. Și aici: INS. (2011). *Recensământul populației. Vol. II. Tab.10. Populația după etnie şi limba maternă – judeţe*. Populația după etnie și limba maternă – județe. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.).

	Mureș	317541	309375	277372	40169	13%
Maghiari	Covasna	175502	164158	150468	25034	14%
	Harghita	295104	276038	257707	37397	13%
	Mureș	252651	228275	200858	51793	20%
Rromi	Covasna	2641	5973	8267	-5626	313%
	Harghita	3827	3835	5326	-1499	139%
	Mureș	34798	40425	46947	-12149	134%

La nivel local Harghita[29]

Populația maghiară din acest județ (potrivit recensământului din 2011), este majoritară în mediul urban. **Din cele 9 municipii și orașe ale județului Harghita, numai 2 au majoritar etnic românesc**, respectiv Toplița (68%) și Bălan (58%). Aceasta înseamnă că numai 17,44% din locuitorii județului Harghita, sunt români. Potrivit recensământului din 2002, românii erau majoritari în aceleași municipii și orașe: Toplița (71,10%) și Bălan (64,81%).

Ceea ce trebuie remarcat în evoluția populației (între cele două recensăminte analizate, respectiv 2002 și 2011), este că în zonele cu majoritar etnic român, din mediul urban din județul Harghita, pe un fond general descendent al populației (între 1 și 4%, respectiv între 1.000 și 4.000 de persoane în decursul a 9 ani), etnicii maghiari fie au înregistrat o scădere foarte mică, fie au rămas constanți (cum se întâmplă în orașul Bălan de exemplu). Aceeași tendință se aplică și în cazul localităților cu majoritar etnic românesc, din mediul rural (a se vedea cazul Voloșbeni: unde de la recensământul din 2002 până la cel din 2011, românii au scăzut cu aproape 2%, de la 1225 de peroane, la 1118 de persoane, în timp ce **maghiarii, în ciuda trendului general descendent, reușesc să rămână constanți** (39% din populația comunei fiind de etnie maghiară la ambele recensăminte).

[29] Procentele prezentate în cadrul acestui subcapitol sunt rezultate din calcule proprii, obținute ca urmare a analizei cifrelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2. Populaţia după etnie – macroregiuni, regiuni de dezvoltare, judeţe şi categorii de localităţi*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020. Și la: Centrul de Resurse pentru Diversitate Etno-culturală. (s.a). *Structura Etno-demografică a României. Structura etno-demografică pe arii geografice.* Disponibil la adresa de internet: http://www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2568&judet_id=2699&localitate_id=2711. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

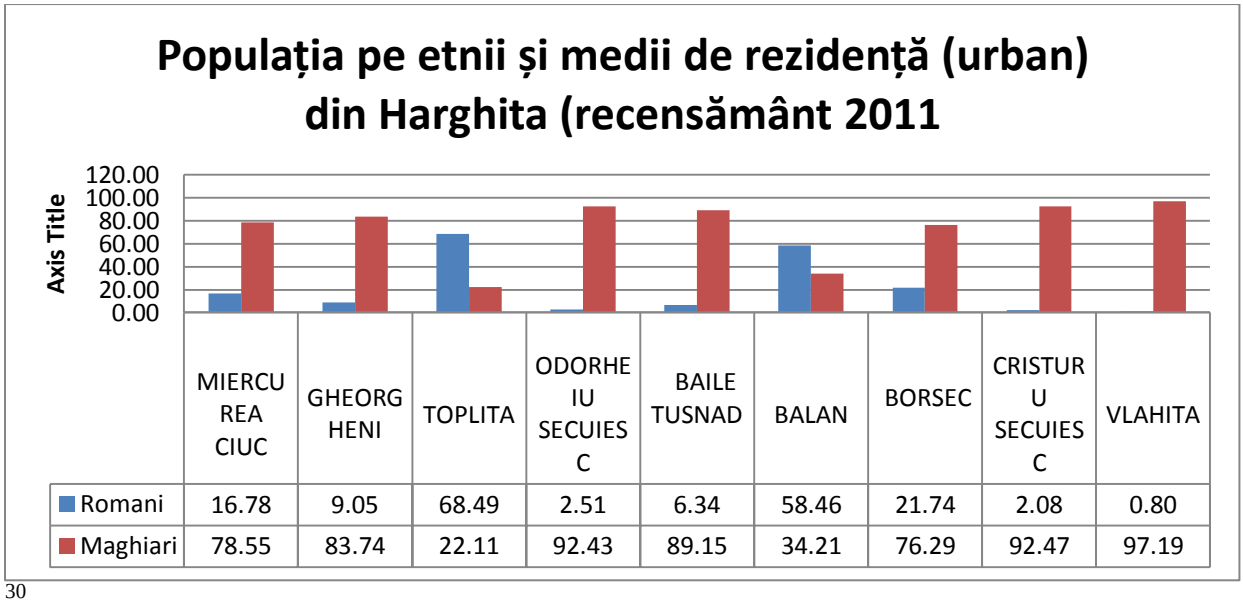

[30]

În **mediul rural din județul Harghita** (potrivit recensământului din 2011), populația majoritară este de asemenea de etnie maghiară (**procente de peste 80% în 49 din cele 58 localități. De remarcat este faptul că românii au procente de sub 1% în 31 din cele 58 comune**. Totodată, etnicii români sunt mai puțini decât cei rromi, de unde putem deduce că **românii din mediul rural din Harghita sunt etnia cea mai predispusă dispariției, fie ca urmare a emigrației, fie ca urmare a asimilării (prin intermediul subsumării etnice).** Cu alte cuvinte, numai 9,02% din populația comunelor din județul Harghita este de etnie română. Comunele în care românii sunt majoritari sunt 7 la număr, respectiv: Corbu (83,95%), Bilbor (98,79%), Gălăuțaș (76,14%), Sărmaș (80,13%), Subcetate (91,21%), Tulgheș (69,62%) și Volovățeni (57,96%).

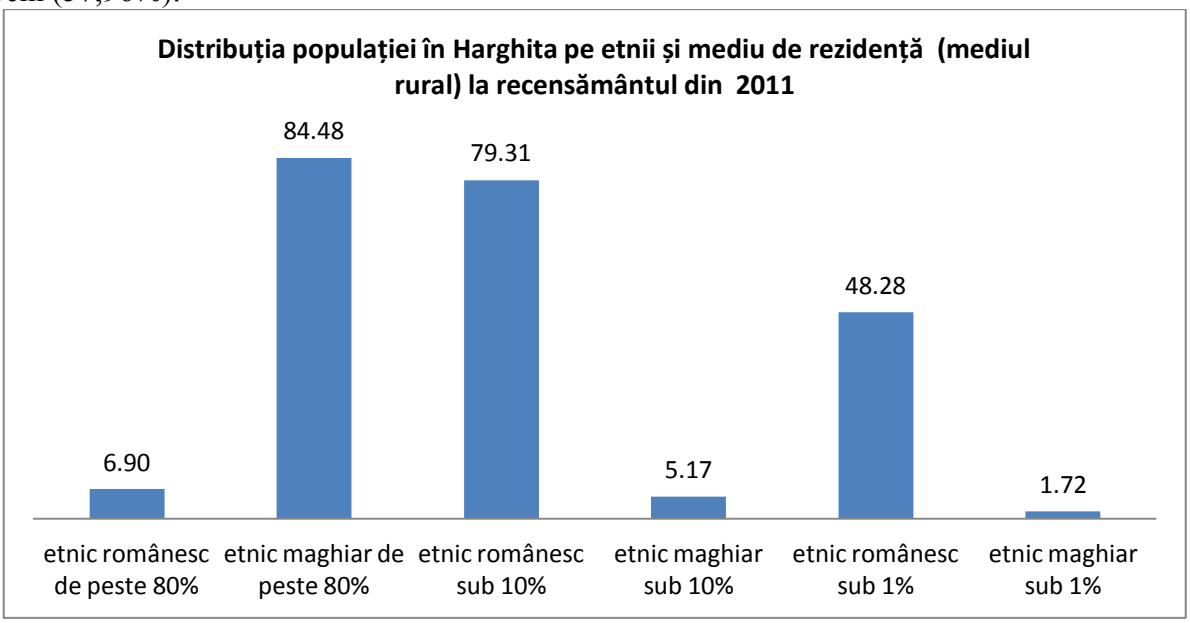

[31]

[30] Grafic propriu, realizat pe baza datelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2.* Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020.

[31] *Ibidem.*

Covasna[32]

Potrivit recensământului din 2011, în mediul urban din județul Covasna, din cele cinci municipii și orașe, patru au etnic majoritar maghiar, iar proporția procentuală este semnificativ de mare (Municipiul Sfântu Gheorghe 73,62%, Municipiul Târgu Secuiesc 88,11%, și orașul Baraolt 93,74%, orașul Covasna 62,82%). Spre deosebire de recensământul din 2002, populația se află într-o mică scădere, dar nu depășește în medie 2%. Drept dovadă, potrivit recensământului din 2002, în Sfântu Gheorghe 74,93% din populație era maghiară, în Târgu Secuiesc procentul acestora era de 90,95%, în Baraolt 95,87%, iar în Covasna 66,31%.

Pe de altă parte, în ceea ce îi privește pe etnicii români, singurul oraș unde aceștia sunt majoritari este Întorsura Buzăului, **unde scăderea înregistrată este de două ori mai mare de la un recensământ la altul, respectiv de aproximativ 4%** (95,90% în 2011 față de 99,18% în 2002). Cu alte cuvinte, **în mediul urban din Covasna 80% dintre municipiile și orașele componente au majoritar etnic maghiar**.

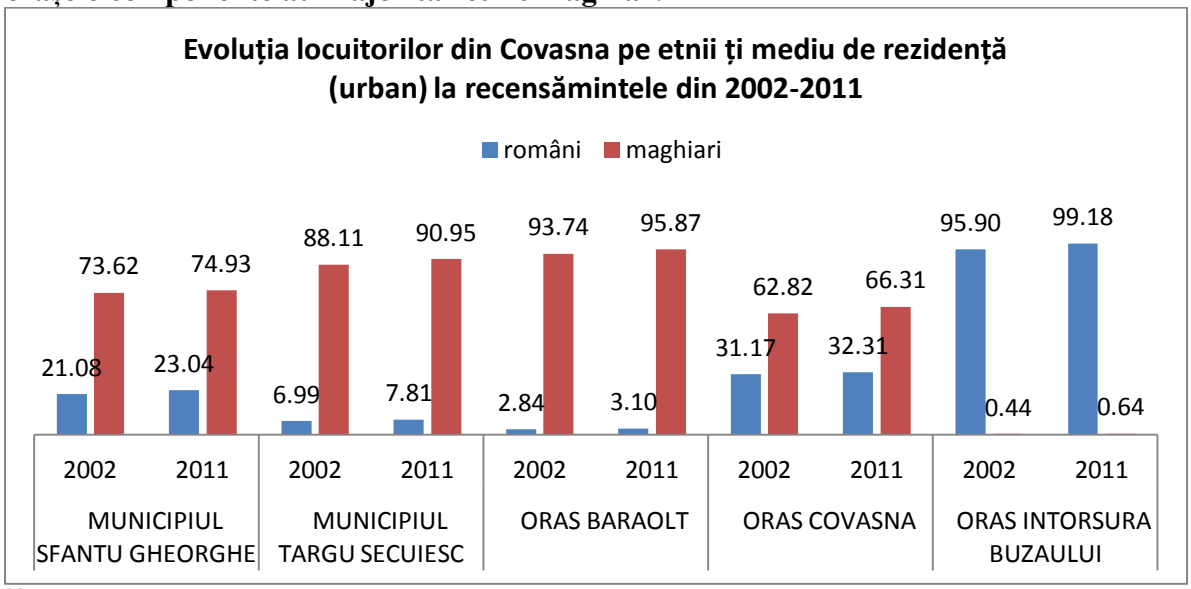

[33]

În mediul rural, populația majoritară este tot maghiară. Potrivit recensământului din 2002, 74,72% din populația județului care locuia în mediul urban era de etnie maghiară. La recensământul din 2011, se înregistrează o ușoară scădere, procentul ajungând la 71,71%. Cu alte cuvinte, se înregistrează o scădere cu aproximativ 3%, în timp ce populația românească a scăzut cu 1% (în 2002 etnicii români aveau un procent de 20,99%, iar la recensământul din 2011 aceștia reprezentau 19,48% din populația județului care locuia în mediul rural).

[32] Procentele prezentate în cadrul acestui subcapitol sunt rezultate din calcule proprii, obținute ca urmare a analizei cifrelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2.* Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020. Și aici: Centrul de Resurse pentru Diversitate Etno-culturală. (s.a). *Structura Etno-demografică a României. Structura etno-demografică pe arii geografice.* Disponibil la adresa de internet: http://www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2568&judet_id=2699&localitate_id=2711. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

[33] Grafic propriu, realizat pe baza datelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2.* Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020. Și aici: Diversitate Etno-culturală. (s.a). *Structura Etno-demografică a României. Structura etno-demografică pe arii geografice.* Disponibil la adresa de internet: http://www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2568&judet_id=2699&localitate_id=2711. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

Procentele par, la prima vedere, că reflectă o scădere mai mare în rândul populației maghiare, dar dacă raportăm această scădere la numărul efectiv de locuitori, datele se schimbă. **A se vedea cazul Belin, unde populația românească a scăzut de la 39% în 2002, la 14% în 2011, etnicii români fiind cu alte cuvinte de aproape 3 ori mai puțini** (scădere înregistrată în numai 10 ani). Chiar dacă și în rândul eticilor maghiar a fost înregistrată o scădere semnificativă în Ojdula (de la 92% în 2002, la 71% în 2011), avem o scădere de 1,3 în rândul etnicilor maghiari, la jumătatea etnicilor români, fapt care este și mai alarmant dacă ne gândim la faptul că românii sunt minoritari.

Din totalul de 40 de comune analizate, numai 5 au etnic majoritar român, în timp ce comunele cu etnic majoritar maghiar sunt 33 la număr (procentual avem un scor de 12,5% la 82,5%). **Cu alte cuvinte, comunele cu etnic majoritar maghiar sun de aproximativ 7 ori mai multe decât cele cu etnic majoritar românesc**. **Distanțele numerice dintre procentele celor două comunități sunt cu atât mai mari cu cât 27 dintre cele 33 de comune cu etnic maghiar majoritar de peste 80%** (în cazul românilor fiind doar de 7,5%). Un alt aspect care reliefează faptul că românii sunt etnia predispusă mai mult dispariției din arealul studiat este numărul comunelor unde etnicii români au procente de sub 10%: 27 la număr, în timp ce maghiarii au numai 4 (numărul comunelor unde românii sunt sub 10% este de patru ori mai mare decât cele maghiare). **Și la capitolul etnic românesc de sub 1% numărul românii stau de două ori mai rău decât maghiarii.**

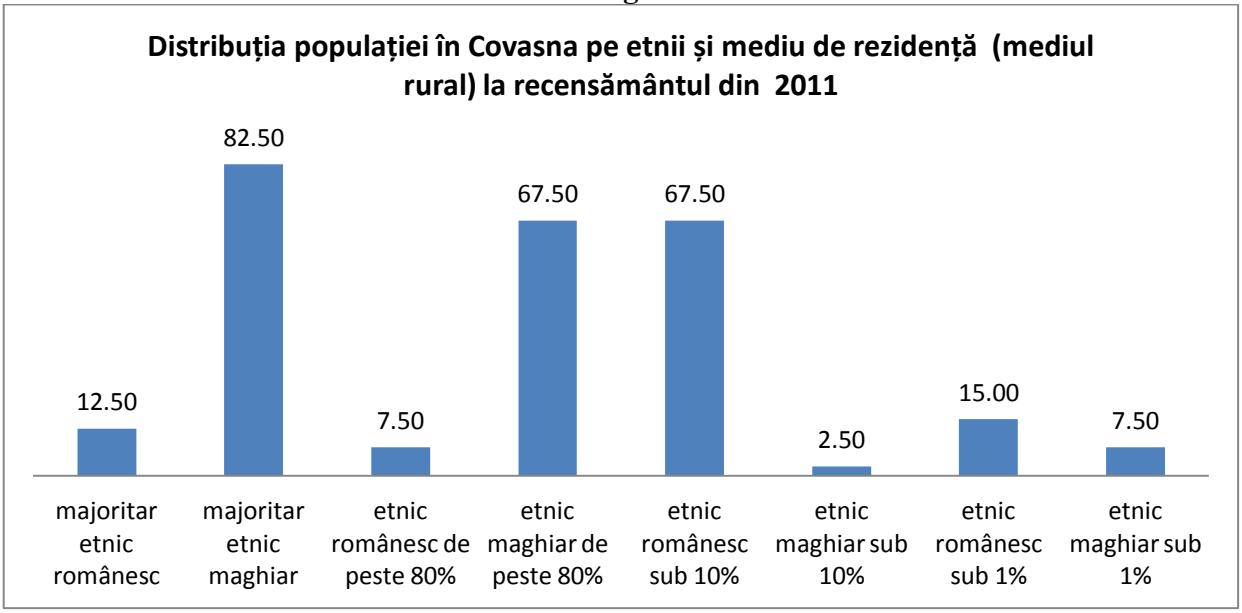

[34]

Mureș[35]

Atât în mediul urban, cât și în mediul rural, etnicii români sunt majoritari în județul Mureș. În mediul urban, potrivit recensământului din 2011, procentul lor este de 54,08%, iar

[34] Grafic propriu, realizat pe baza datelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2.* Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020.

[35] Procentele prezentate în cadrul acestui subcapitol sunt rezultate din calcule proprii, obținute ca urmare a analizei cifrelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2.* Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020. Și aici: Centrul de Resurse pentru Diversitate Etno-culturală. (s.a.). *Structura Etno-demografică a României. Structura etno-demografică pe arii geografice.* Disponibil la adresa de internet: http://www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2568&judet_id=2699&localitate_id=2711. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

cel al etnicilor maghiari de 35,30% (din cele 11 orașe și municipii, 9 sunt românești; procentual vorbind, **peste 80% dintre orașele și municipiile din județul Mureș sunt românești**). De la un recensământ la altul, se înregistrează un trend descendent general al populației atât pe etnii cât și pe medii de rezidență: de exemplu în mediul urban, la recensământul din 2002 românii aveau un procent de 56,86%, iar la recensământul din 2011, numărul lor a scăzut cu aproximativ 2 procente, ajungând la 54,08%. În rândul etnicilor maghiari se înregistrează de asemenea, o scădere de aproximativ 3 procente, de la 38,56% în 2002, la 35,30% în 2011. Și în mediul rural s-au înregistrat scăderi, tot de aproximativ 3 procente (românii au scăzut de la 49,90% în 2002, la 46,59% în 2011, iar maghiarii de la 39,69% în 2002, la 37,64% în 2011).

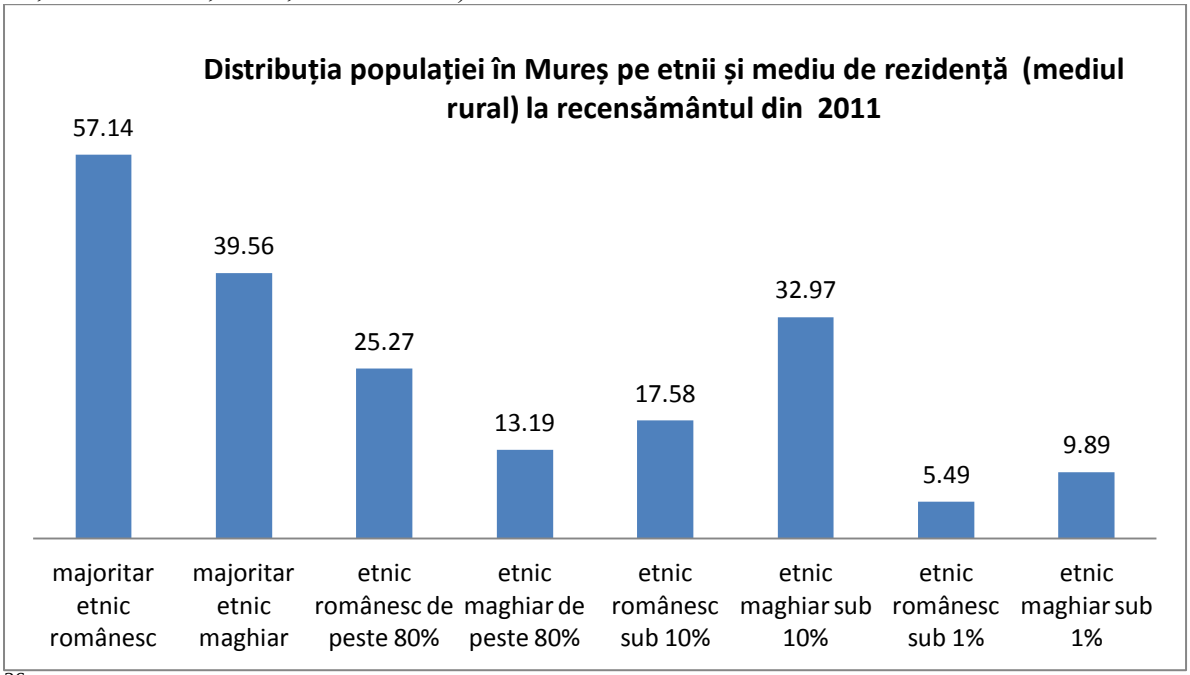

[36]

Factori determinanți (cauze)

Investiții

Investițiile în zonă, fie din partea statului român, fie din partea statului maghiar, sunt un aspect asupra căruia trebuie să ne aplecăm atenția deoarece demografia este influențată în mod direct de sprijinul financiar pe care comunitatea de români sau de maghiari îl primește. Un fapt notabil este reprezentat de diferența considerabilă dintre sumele alocate comunității românești și cele alocate comunității maghiare. Spre deosebire de statul român, a cărei prezență din punct de vedere economic, dar nu numai, este tot mai puțin simțită în teritoriu, statul maghiar este din ce în ce mai prezent. Dacă principala finanțare pentru comunitatea românească din arealul supus analizei este Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL), în cazul comunității maghiare, fondurile alocate provin din surse multiple. Ceea ce este cu atât mai interesant de analizat este faptul că maghiarii primesc fonduri atât de la București, prin PNDL, și prin intermediul UDMR, dar și prin intermediul fundațiilor culturale maghiare.

De exemplu: în perioada 2011-2014, Ministerul Culturii a alocat 25,2 milioane de lei pentru reabilitarea monumentelor maghiare din Harghita și Covasna, în timp ce pentru cele

[36] Grafic propriu, realizat pe baza datelor disponibile aici: INS. (2011). *Vol. II: Populaţia stabilă (rezidentă) – structura etnică şi confesională. Tab.2.* Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 3 septembrie 2020.

românești a alocat numai 112.600 lei[37]. Cu alte cuvinte, în decursul a mai puțin de 3 ani, comunitatea maghiară a primit, numai din partea statului român, **finanțări de 22 de ori mai mari decât a primit comunitatea românească**, doar în 2 dintre cele 3 județe propuse spre analiză. Acest aspect readuce în discuție eticheta de „societate abandonată”[38] de către propriul statul, fapt ce se reflectă inclusiv în scăderea drastică a numărului de locuitori români din zonă.

Surse de finanțare

1. Guvernul României

a) Prin PNDL 1 (2015-2020)[39]

- Harghita și Covasna: 158 mil. euro[40]

b) Prin PNDL 2 (2017-2020)[41]

c) Prin UDMR (din bani publici)

- 2000: 389.784 lei[42]
- 2001: 616.938 lei[43]
- 2002: 746.944 lei[4445]
- 2003: 746.944 lei[46]
- 2004: 5.000.000 lei[47]

[37] Dan Tanasă. (2015). EXCLUSIV. *În patru ani, peste 14,3 milioane de lei de la Cultură pentru renovarea conacelor secuiești din Covasna și Harghita. VEZI ce sumă RIDICOLĂ au primit monumentele românești*. Disponibil la adresa de internet: https://www.dantanasa.ro/exclusiv-in-patru-ani-peste-143-milioane-de-lei-de-la-cultura-pentru-renovarea-conacelor-secuiesti-din-covasna-si-harghita-vezi-ce-suma-ridicola-au-primit-monumentele-romanesti-documente/. Accesat la data de 24 noiembrie 2020.

Dan Tanasă. (2016). *EXCLUSIV. UDMR, o afacere de milioane de euro anual din fonduri publice DOCUMENTE.* Disponibil la adresa de internet: https://www.dantanasa.ro/exclusiv-udmr-o-afacere-de-milioane-de-euro-anual-din-fonduri-publice-documente/. Accesat la data de 24 noiembrie 2020.

Ziare.com. (2019). *Câți bani au primit partidele de la stat luna trecută: PSD e campion detașat, cu peste 16 milioane de lei.* Disponibil la adresa de internet: http://www.ziare.com/politica/partid/cati-bani-au-primit-partidele-de-la-stat-luna-trecuta-psd-e-campion-detasat-cu-peste-16-milioane-de-lei-1567726. Accesat la data de 24 noiembrie 2020.

[38] Radu Baltasiu, Ovidiana Bulumac. (2017). *Istorie socială. Actualitate și problematică.* București. Editura Universității din București.

[39] Portal SM. (2019). *Guvernul a alocat 1,3 miliarde lei județului Satu Mare, prin PNDL!* Disponibil la adresa de internet: https://portalsm.ro/2019/01/guvernul-a-alocat-13-miliarde-lei-judetului-satu-mare-prin-pndl/. Accesat la data de 5 octombrie 2020.

[40] Administrat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, „PNDL reprezintă sursa principală de finanţare pentru infrastructura locală și are la bază principiul conform căruia în fiecare localitate din țară trebuie să fie asigurat un set minim de servicii publice (10S), în domeniile: sănătate, educație, apă – canalizare, energie termică și electrică, inclusiv iluminat public, transport / drumuri, salubrizare, cultură, culte, locuire și sport.”. date disponibile aici: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. (2019). *Lista obiectivelor de investiții și sumele alocate acestora pentru finanțarea Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDL II) în perioada 2017-2120*. Disponibil la adresa de internet: https://www.mdrap.ro/lucrari-publice/pndl. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

[41] Satu Mare News. (2017). *PNDL 2: Satu Mare va primi cei mai puțini bani din regiunea de N-V a țării.* Disponibil la adresa de internet: https://www.satumarenews.ro/index.php/locale/item/4813-pndl-2-satu-mare-va-primi-cei-mai-putini-bani-din-regiunea-de-nv-a-tarii. Accesat la data de 5 octombrie 2020.

[42] Moara lui Gelu. (2014). *U.D.M.R. – afacere de milioane de euro din fonduri publice*. Disponibil la adresa de internet: https://moaraluigelu.blogspot.com/2014/04/udmr-afacere-de-milioane-de-euro-din.html?m=1. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

[43] *Ibidem.*

[44] *Ibidem.*

[45] *Ibidem.*

[46] *Ibidem.*

[47] Romanian Global News. (2020*). Dan Tanasă: UDMR a încasat în 2019 peste 29 de milioane de lei de la Guvernul României, cu 3 milioane mai mult decât în 2018.* Disponibil la adresa de internet: https://rgnpress.ro/2020/01/14/dan-tanasa-udmr-a-incasat-in-2019-peste-29-de-milioane-de-lei-de-la-guvernul-romaniei-cu-3-milioane-mai-mult-decat-in-2018/. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

- 2005: 729.480 lei[48]
- 2006: 729.481 lei[49]
- 2007: 729.481 lei[50]
- 2008: 512.421 lei[51]
- 2009: 15.000.000 lei[52]

Sumele încasate de U.D.M.R. în perioada 2009-2014 sunt considerabile, ajungând la aproape 21 de milioane de lei în 2010 şi la peste 18,5 milioane de lei în 2014.[53]

- 2015: 22.000.000 lei[54]
- 2016: 22.800.00 lei[55]
- 2017: 25.000.000 lei[56]
- 2018: 26.000.000 lei[57]
- 2019: 29.000.000 lei[58]

d) Prin Fundaţia Communitas (din bani publici)[59]

- 2003: 1.726.030 lei
- 2004 (an electoral): 5.000.000 lei
- 2005: 5.852.000 lei
- 2006: 8.020.000 lei
- 2007: 10.770.000 lei
- 2008: 14.250.000 lei
- 2009: 2.110.000 lei

Documentele arată faptul că U.D.M.R. a început, în anul 2000, cu o finanţare din fonduri publice în cuantum de 389.000 de lei şi a ajuns la aproape 21 de milioane de lei în anul 2010 şi la peste 18 milioane de lei în 2014. Finanţarea din fonduri publice a U.D.M.R. a crescut de 53 de ori în ultimii 14 ani. La aceste sume putem adăuga şi cele 7,3 milioane de lei cheltuite exclusiv pe monumentele comunităţii maghiare din judeţele Covasna şi Harghita de către preşedintele U.D.M.R. Kelemen Hunor în perioada primului său mandat în fruntea Ministerului Culturii, în perioada 2009-2011.[60]

2. Guvernul Ungariei

- 2018: 109,7 milioane de euro.[61]
- 2019: 64,5 milioane euro[62]

---

[48] Moara lui Gelu. (2014). *U.D.M.R. – afacere de milioane de euro din fonduri publice*. Disponibil la adresa de internet: https://moaraluigelu.blogspot.com/2014/04/udmr-afacere-de-milioane-de-euro-din.html?m=1. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

[49] *Ibidem.*

[50] *Ibidem.*

[51] *Ibidem.*

[52] *Ibidem.*

[53] *Ibidem.*

[54] Romanian Global News. (2020*). Dan Tanasă: UDMR a încasat în 2019 peste 29 de milioane de lei de la Guvernul României, cu 3 milioane mai mult decât în 2018.* Disponibil la adresa de internet: https://rgnpress.ro/2020/01/14/dan-tanasa-udmr-a-incasat-in-2019-peste-29-de-milioane-de-lei-de-la-guvernul-romaniei-cu-3-milioane-mai-mult-decat-in-2018/. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

[55] *Ibidem.*

[56] *Ibidem.*

[57] *Ibidem.*

[58] *Ibidem.*

[59] Moara lui Gelu. (2014). *U.D.M.R. – afacere de milioane de euro din fonduri publice*. Disponibil la adresa de internet: https://moaraluigelu.blogspot.com/2014/04/udmr-afacere-de-milioane-de-euro-din.html?m=1. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

[60] *Ibidem.*

[61] Presa SM. (2019). Ungaria pompează milioane de euro în Episcopia Romano - Catolică Satu Mare. Într-un spital?! Disponibil la adresa de internet: https://www.presasm.ro/ungaria-pompeaza-milioane-de-euro-in-episcopia-romano-catolica-satu-mare-intr-un-spital/. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

- 2020: 52,2 milioane euro[63]

Emigrația

Ne interesează emigrația, în speță a românilor, deoarece studii cantitative mai vechi maghiare arată că populația românească are un coeficient de migrație de două ori mai mare decât populația maghiară[64]. Datele neoficiale cu privire la diminuarea drastică a numărului românilor din ultimii ani, din județele Harghita și Covasna, relevă o scădere cu aproximativ 37%[65], ceea ce ar putea însemna **cea mai abruptă prăbușire demografică înregistrată în țară în ultimii ani.**[66] PS Andrei al Harghitei și Covasnei declara la începutul anului 2019: „Mă îngrijorează starea neamului nostru românesc în aceste județe. Nu știu câți dintre frățiile voastre știți, în urmă cu 4 ani când am preluat Episcopia Covasnei și Harghitei aveam peste 81.000 de credincioși români în cele două județe, Covasna și Harghita. La recensământul pe care preoții l-au făcut, umblând cu Agheasma în casele credincioșilor, și cerând rapoartele protopopilor din cele 4 Protopopiate ale Episcopiei noastre, am rămas cu o durere mare în suflet. Am cerut instituțiilor statului să îmi dea un recensământ, pe care nu au putut să mi-l dea, pentru că statul român, din 2011, nu a mai putut să facă un recensământ. Știți cu cât am scăzut? Actualmente avem 50.030 de credincioși români. Cu 30.000 a scăzut Episcopia noastră."[67]

Pe ansamblu, populația din Harghita și Covasna pare relativ mai bine fixată în teritoriu, însă, dacă am putea extrapola rezultatele cercetărilor repetate efectuate de CESPE la Toplița, în perioada 2012-2013, am putea infera că **mai bine de jumătate din populația românească este afectată de emigrație**[68]. Studii cantitative mai vechi maghiare arată că **populația românească are un coeficient de migrație de două ori mai mare decât populația maghiară**[69]. Rezultă că, în ceea ce privește emigrarea efectivă și dorința de emigrare, populația maghiară pare mult mai bine fixată decât cea românească.[70]

Subsumarea etnică

Subsumarea etnică este un alt factor care contribuie la slăbirea demografiei, în speță a demografiei românilor din arealul studiat. Prin subsumare etnică înțelegem „(…) disponibilitatea vorbitorilor de limbă română de a-şi „dărui" identitatea, în special prin căsătorie. Fenomenul ia forma dizolvării etnice acolo unde comunitatea românească este deja slăbită, fiind incapabilă de concentrare demografică, socială etc."[71] Studii mai vechi pe

---

[62] G4Media (2019). Ungaria extinde în aproape tot vestul României programul de sprijinire a fermierilor maghiari. Bucureștiul, nici o reacție față de intervenția Budapestei în economie. Disponibil la adresa de internet: Ungaria extinde în aproape tot vestul României programul de sprijinire a fermierilor maghiari. Bucureștiul, nici o reacție față de intervenția Budapestei în economie (g4media.ro). Accesat la data de 10 decembrie 2020.

[63] G4Media (2020). Guvernul Ungariei continuă programele de susținere economică a comunităților maghiare din afara granițelor/Szijjártó Péter: Fiecare membru al națiunii maghiare poate să conteze pe guvern. Disponibil la adresa de internet: Guvernul Ungariei continuă programele de susținere economică a comunităților maghiare din afara granițelor / Szijjártó Péter: Fiecare membru al națiunii maghiare poate să conteze pe guvern (g4media.ro). Accesat la data de 10 decembrie 2020.

[64] Csata István, Kiss Tamás. (f.a.). Perspective demografice în județul Harghita. Prognoza divizării regionale a populației de etnie maghiară, romă și română. Ms.

[65] 30.000 x 100/ 81.000 = 37%.

[66] Iulia Drăghici – Taraș. (2019). *Exodul românilor din Covasna și Harghita provoacă îngrijorare.* Disponibil la adresa de internet: https://covasnamedia.ro/stirea-zilei/exodul-romanilor-din-covasna-si-harghita-provoaca-ingrijorare. Accesat la data de 4 noiembrie 2020.

[67] *Ibidem.*

[68] Centrul European pentru Studii în Probleme Etnice al Academiei Române. (2013). *Toplița – starea comunității. Raport parțial preliminar*. Ms. p. 11.

[69] Csata István, Kiss Tamás. (f.a.). *Perspective demografice în județul Harghita. Prognoza divizării regionale a populației de etnie maghiară, romă și română*. Ms. p. 43.

[70] Radu Baltasiu. (2019). *Direcții de presiune cu relevanță demografică. Situația demografică în Harghita și Covasna. Resuscitarea biopoliticii maghiare în centrul României*. Ms. p.5.

[71] Radu Baltasiu, Gabriel Săpunaru, Ovidiana Bulumac. (2013). *Slăbirea comunității românești din Harghita –*

această temă ne arată că românii „(…) **au un coeficient dublu de subsumare etnică**, adică de disponibilitate de a trece frontiera propriei identităţi prin căsătorie.”[72]

Potrivit datelor recensământului din 2002, romăncele sunt mai predispuse (decât femeile de etnie maghiară, dar și decât femeile de etnie rromă) „să-și dăruiască identitatea”[73], prin intermediul căsătoriei. Cele mai multe căsătorii mixte sunt cele în care soțul este maghiar, iar soția romăncă. Astfel că, **numărul căsătoriilor dintre un maghiar și o romăncă este de aproximativ 14 ori mai mare**[74] decât cel al căsătoriilor dintre un român și o femeie de etnie maghiară. De altfel, **numărul căsătoriilor dintre un maghiar și o romăncă este de 50 de ori mai mare**[75] **decât cel dintre un maghiar și o femeie de etnie rromă**. Aceste raporturi ne arată că: maghiarii caută să se căsătorească preponderent cu romăncе, romăncele sunt predispuse la căsătorii mixte, în timp ce femeile de etnie rromă sunt cel mai puțin predispuse spre căsătorii mixte.

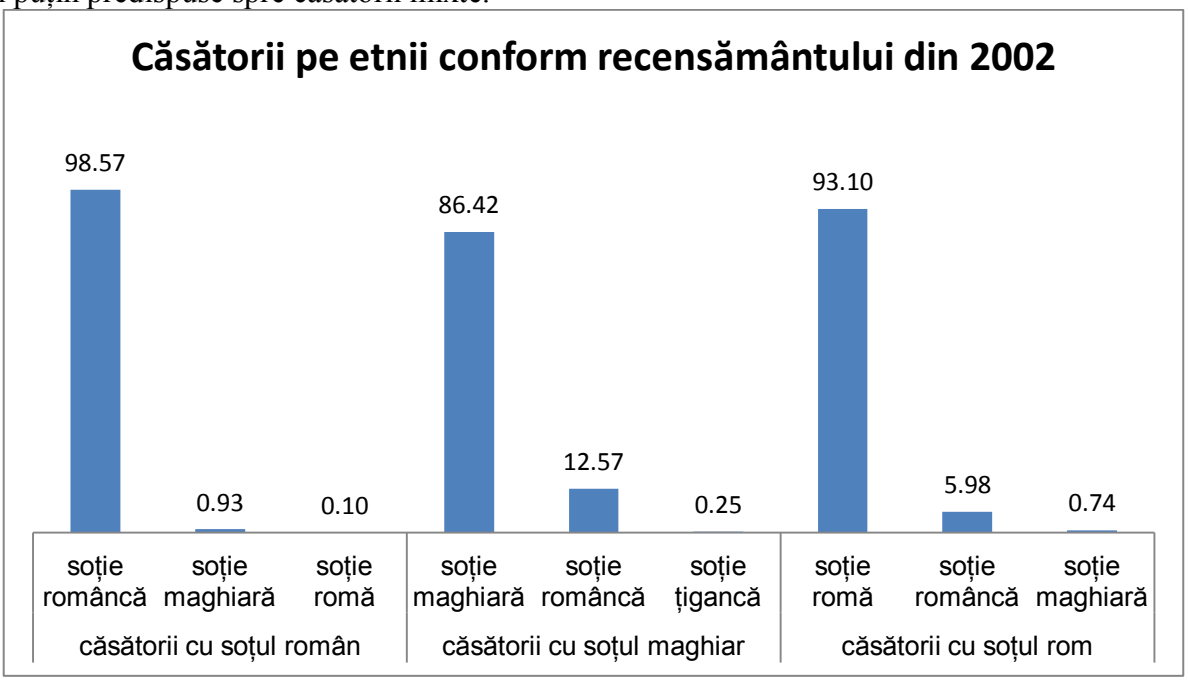

[76]

Avorturi, mortalitate și sinucideri

Avorturi

La nivel național, „datele publicate în 2012 de către Organizaţia Mondială a Sănătăţii arată că **România are cea mai ridicată rată de avort din Europa**: 480 de avorturi la 1.000 de naşteri, ceea ce înseamnă că aproape jumătate din copiii concepuţi sunt avortaţi, o rată de peste două ori mai mare decât media Uniunii Europene.”[77]

Covasna. Raport de cercetare. București. Editura Etnologică Colecția de Studii Sociologice. p.27.

[72] *Ibidem*, p.66.

[73] *Ibidem*, p.27.

[74] Calcule proprii bazate pe datele furnizate de INSE. (2002). *Vol. IV. Tab. 29. Nuclee familiale pe tipuri, după etnia persoanelor care le alcătuiesc, pe medii de rezidență.* Disponibil la adresa de internet: https://insse.ro/cms/files/RPL2002INS/vol4/tabele/t29.pdf. Accesat la data de 22 octombrie 2020.

[75] *Ibidem.*

[76] Grafic propriu realizat pe baza datelor de la INS disponibile aici: INS. (2002). *Nuclee familiale pe tipuri, după etnia persoanelor care le alcătuiesc, pe medii*. Disponibil la adresa de internet: https://insse.ro/cms/files/RPL2002INS/vol4/tabele/t29.pdf. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

[77] Mediafax. (2016). *România are cea mai ridicată rată de avort din Europa: 480 de avorturi la 1.000 de*

În plan local, județele cu cele mai mari procente de etnici maghiari, respectiv Harghita și Covasna, au avut la nivelul anului 2010, unele dintre cele mai mari rate ale avorturilor: 55 din 100 de prunci au fost avortați, **Covasna fiind județul cu cea mai mare rată a avorturilor din țară** (1270 la 1000 născuți vii, aproape dublu față de media pe țară de 574).[78] **Județul Harghita**, în 2015, înregistra și el **o rată a avorturilor de 500 la mia de nașteri[79], peste media națională**, de 480 avorturi la 1000 nașteri.[80]

În ciuda faptului că indicatorii demografici arată la o primă vedere diminuarea numărului de locuitori în rândul populației maghiare (de ex. numărul mare al avorturilor[81], sinuciderile crescute[82], rata ridicată a mortalității [83], măsurile de încurajare a demografiei dau rezultate în plan local. Astfel, etnicii maghiari reușesc să fie constanți din punct de vedere numeric, înregistrând uneori ușoare creșteri, de la un recensământ la altul. Ne așteptăm ca până la următorul recensământ, efectele să fie cu atât mai vizibile cu cât începând din anul 2013, potrivit declarațiilor propriilor oficiali[84], statul ungar acționează sistematic cu scopul de a întări elementul maghiar în zonă.

Mortalitate

Județele cu populație maghiară au un trend al mortalității ascendent, în special acolo unde populația maghiară este majoritară. La nivelul anului 2015, la capitolul intitulat mortalitatea Uniunii Europene, Ungaria ocupa locul 3 în topul țărilor membre cu cea mai mare mortalitate, respectiv 1.500 de decese la 100.000 de locuitori, potrivit datelor furnizate de Eurostat.[85] De aceea, se poate afirma că etnicii maghiari au una dintre cele mai mari rate ale mortalității din U.E.

Sinucideri

Peste 800.000 de oameni mor anual prin suicid, adică o persoană șa fiecare 40 de secunde. Suicidul este a 15-a cauză de deces la nivel mondial, 1,4% din numărul total de decese se produc prin suicid. Rata suicidului la nivel mondial este de 11,4 la 100.000 de persoane, respectiv 15/100.000.[86]

Rata sinuciderii în România în ultimii 10 ani a fost una constantă și aproape de 12,5 la 100.000 de locuitori, adică în jur de 2450-2950 decese prin sinucidere anual. Cu alte cuvinte,

---

naşteri. Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/social/romania-are-cea-mai-ridicata-rata-de-avort-din-europa-480-de-avorturi-la-1-000-de-nasteri-15875649. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

[78] Ziare.com. (2010). *Covasna, județul cu cele mai multe avorturi.* Disponibil la adresa de internet: http://www.ziare.com/sfantu-gheorghe/intorsura-buzaului/covasna-judetul-cu-cele-mai-multe-avorturi-1258074. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

[79] Direcția de sănătate publică Harghita. (2017). *Raport de activitate pe anul 2017*. p.14. disponibil la adresa de internet: https://dspharghita.ro/media/filer_public/1c/60/1c6093f5-e1b5-492c-86ce-51815e296cc2/raport_de_activitate_2017.pdf. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

[80] Mediafax. (2016). *România are cea mai ridicată rată de avort din Europa: 480 de avorturi la 1.000 de naşteri*. Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/social/romania-are-cea-mai-ridicata-rata-de-avort-din-europa-480-de-avorturi-la-1-000-de-nasteri-15875649. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

[81] *IBIDEM.*

[82] International Association for Suicide Prevention. (2019). *Ziua Mondială de Prevenție a Suicidului – date și statistici*. Disponibil la adresa de internet: https://www.antisuicid.ro/wp-content/uploads/2019/09/WSPD-2019-date-si-statistici.jpg. Accesat la data de 4 noiembrie 2020.

[83] Economica.net. (2018). *România are a doua cea mai ridicată rată a mortalității din UE. Bulgaria este pe primul loc, Ungaria pe a treia poziție*. Disponibil la adresa de internet: https://www.economica.net/romania-are-a-doua-cea-mai-ridicata-rata-a-mortalitatii-din-ue_151181.html. Accesat la data de 27 octombrie 2020.

[84] *Hirado.hu*. (2019). *Secretar de stat ungar: Copiii sunt cheia viitorului naţiunii maghiare*. Disponibil la adresa de internet: https://www.hirado.hu/2019/03/25/secretar-de-stat-ungar-copiii-sunt-cheia-viitorului-natiuniimaghiare/**.** Accesat la data de 13 octombrie 2020.

[85] *Ibidem*.

[86] International Association for Suicide Prevention. (2019). *Ziua Mondială de Prevenție a Suicidului – date și statistici*. Disponibil la adresa de internet: https://www.antisuicid.ro/wp-content/uploads/2019/09/WSPD-2019-date-si-statistici.jpg. Accesat la data de 4 noiembrie 2020.

sinuciderile au reprezentat 23% din decesele înregistrate în România în 2018. Raportul dintre bărbați-femei este de 4/1, adică o femeie la fiecare patru bărbați, iar grupa de vârstă care înregistrează cea mai mare rată a sinuciderilor, este cea a persoanelor de vârsta a 3-a.[87]

Județele cu cea mai mare rată de sinucideri din România sunt Harghita, Covasna, Ilfov și Satu Mare. Astfel că, **județele cu procente importante de etnici maghiari aveau o rată de aproximativ 2,5-3 ori mai mare decât media națională**.[88]

Consecințe pe termen mediu și lung

Termen mediu:

1. Scăderea românilor din zonă va conduce la apariția localităților în care procentul românilor va fi sub 20%. În aceste condiții, dreptul la libertatea religioasă și dreptul copiilor la educație în limba maternă va fi pus în primejdie. Vor crește situațiile în care preoții vor avea multe sate în subordine.[89]
2. Copii românilor vor fi nevoiți să facă naveta în alte sate pentru a putea învăța în limba maternă.[90]
3. Scăderea numărul românilor va avea consecințe asupra reprezentării lor politice fie pe plan local (în consiliile locale), fie național (în Parlament). Există deja, afirma domnul Lăcătușu, orașe și localități în care românii n-au un reprezentant în consiliile locale sau au doar unul.[91]
4. Creșterea competitivității afacerilor maghiare datorită investițiilor statului maghiar, le vor scoate de pe piață pe cele românești.[92]
5. Tinerii vor continua să emigreze și nu se vor întoarce în localitățile natale.[93]

Termen lung

1. Dispariția comunității românești din zonă.[94]
2. Accentuarea distanței inter și intracomunitare.

Concluzii

În concluzie, materialul de față a supus atenției cititorului o prezentare a principalelor probleme ale comunităților românești din cele trei județe analizate, respectiv Covasna, Harghita și Mureș, pornind de la date generale la date particulare. Aspectele demografice prezentate, întăresc ideea potrivit căreia populația românească se află într-un accentuat proces de scădere.

Dintre cele mai grave probleme identificate, reamintim: **diminuarea drastică a numărului de români** din ultimii ani, în special în județele Harghita și Covasna (o scădere cu aproximativ 37%), ceea ce ar putea însemna cea mai abruptă prăbușire demografică înregistrată în țară în ultimii ani. O a doua problemă identificată este **slaba finanțarea statului român**, care mult mai mică pentru comunitatea românească decât cea arondată comunității maghiare (la care se mai adaugă și multiplele finanțări venite din partea statului maghiar). O a treia problemă identificată se referă la **coeficientul de emigrare a românilor care este de două ori mai mare decât al populației de etnie maghiare**. Un alt aspect

[87] *Ibidem.*
[88] *Ibidem.*
[89] Ioan Lăcătușu în *Mesagerul de Covasna*. (2020). *Comunităţile româneşti din judeţele Covasna, Harghita şi Mureş la 100 de ani de la Recunoaşterea internaţională a Marii Uniri*. Disponibil la adresa de internet: https://mesageruldecovasna.ro/comunitatile-romanesti-din-judetele-covasna-harghita-si-mures-la-100-de-ani-de-la-recunoasterea-internationala-a-marii-uniri/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
[90] *Ibidem.*
[91] *Ibidem.*
[92] *Ibidem.*
[93] *Ibidem.*
[94] *Ibidem.*

problematic îl constituie **coeficientul crescut de subsumare etnică al românilor** (care este mult mai mare comparativ cu cel al comunității maghiare). O analiză incompletă realizată pe datele comunicate de Institutul Național de Statistică, a condus la următoarea afirmație: femeile române sunt cele mai predispuse subsumării să-și dăruiască identitatea prin intermediul căsătoriilor mixte: numărul căsătoriilor dintre un maghiar și o româncă este de aproximativ 14 ori mai mare decât cel al căsătoriilor dintre un român și o femeie de etnie maghiară. De altfel, numărul căsătoriilor dintre un maghiar și o româncă este de 50 de ori mai mare decât cel dintre un maghiar și o femeie de etnie rromă.

Consecințele pe termen mediu și lung sunt dintre cele mai grave: de la diminuarea continuă a numărului de români în arealul studiat, la periclitarea elementelor identitate (de exemplu învățământul în limba maternă va fi pus sub semnul întrebării odată ce numărul etnicilor români va fi scăzut sub 20%), ajungând chiar la apariția unor localități pure din punct de vedere etnic și implicit la dispariția românilor din zonele în cauză.

BIBLIOGRAPHY

1. Baltasiu Radu. (2019). *Direcții de presiune cu relevanță demografică. Situația demografică în Harghita și Covasna. Resuscitarea biopoliticii maghiare în centrul României*.
2. Baltasiu Radu, Bulumac Ovidiana. (2017). *Istorie socială. Actualitate și problematică*. București. Editura Universității din București.
3. Baltasiu Radu, Săpunaru Gabriel, Bulumac Ovidiana. (2013). *Slăbirea comunității românești din Harghita – Covasna. Raport de cercetare*. București. Editura Etnologică Colecția de Studii Sociologice.
4. Baza Tempo. (s.a.). *Statistica socială.*. Disponibil la adresa de internet: http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table. Accesat la data de 08.12.2020.
5. Centrul de Resurse pentru Diversitate Etno-culturală. (s.a). *Structura Etno-demografică a României. Structura etno-demografică pe arii geografice.* Disponibil la adresa de internet: http://www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2568&judet_id=2699&localitate_id=2711. Accesat la data de 7 decembrie 2020.
6. Centrul European pentru Studii în Probleme Etnice al Academiei Române. (2013). *Topliţa – starea comunității. Raport parțial preliminar*. Ms.
7. Direcția de sănătate publică Harghita. (2017). *Raport de activitate pe anul 2017*. Disponibil la adresa de internet: https://dspharghita.ro/media/filer_public/1c/60/1c6093f5-e1b5-492c-86ce-51815e296cc2/raport_de_activitate_2017.pdf. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.
8. Drăghici – Taraş, Iulia. (2019). *Exodul românilor din Covasna și Harghita provoacă îngrijorare.* Disponibil la adresa de internet: https://covasnamedia.ro/stirea-zilei/exodul-romanilor-din-covasna-si-harghita-provoaca-ingrijorare. Accesat la data de 4 noiembrie 2020.
9. Economica.net. (2018). *România are a doua cea mai ridicată rată a mortalităţii din UE. Bulgaria este pe primul loc, Ungaria pe a treia poziţie*. Disponibil la adresa de internet: https://www.economica.net/romania-are-a-doua-cea-mai-ridicata-rata-a-mortalitatii-din-ue_151181.html. Accesat la data de 27 octombrie 2020.
10. EDRC. (2002). *Structura etno-demografică pe arii geografice*. Disponibil la adresa de internet: www.edrc.ro/recensamant.jsp?regiune_id=2895. Accesat la 10 decembrie 2020.
11. G4Media (2019). Ungaria extinde în aproape tot vestul României programul de sprijinire a fermierilor maghiari. Bucureștiul, nici o reacție față de intervenția Budapestei

în economie. Disponibil la adresa de internet: Ungaria extinde în aproape tot vestul României programul de sprijinire a fermierilor maghiari. Bucureștiul, nici o reacție față de intervenția Budapestei în economie (g4media.ro). Accesat la data de 10 decembrie 2020.

12. G4Media (2020). Guvernul Ungariei continuă programele de susținere economică a comunităților maghiare din afara granițelor/Szijjártó Péter: Fiecare membru al națiunii maghiare poate să conteze pe guvern. Disponibil la adresa de internet: Guvernul Ungariei continuă programele de susținere economică a comunităților maghiare din afara granițelor / Szijjártó Péter: Fiecare membru al națiunii maghiare poate să conteze pe guvern (g4media.ro). Accesat la data de 10 decembrie 2020.

13. *Hirado.hu*. (2019). *Secretar de stat ungar: Copiii sunt cheia viitorului națiunii maghiare*. Disponibil la adresa de internet: https://www.hirado.hu/2019/03/25/secretar-de-stat-ungar-copiii-sunt-cheia-viitorului-natiuniimaghiare/**.** Accesat la data de 13 octombrie 2020.

14. INS. (1992). *Populația după religie, pe naționalități*. Disponibil la adresa de internet http://colectaredate.insse.ro/phc/aggregatedData.htm. Accesat la 10 decembrie 2020.

15. INSE. (2002). *Vol. IV. Tab. 29. Nuclee familiale pe tipuri, după etnia persoanelor care le alcătuiesc, pe medii de rezidență.* Disponibil la adresa de internet: https://insse.ro/cms/files/RPL2002INS/vol4/tabele/t29.pdf. Accesat la data de 22 octombrie 2020.

16. INS. (2011). *Rezultatele Recensământul 2011: Vol. II. Tab.2. Populaţia după etnie – macroregiuni, regiuni de dezvoltare, judeţe şi categorii de localităţi*. Disponibil la adresa de internet: http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Accesat la data de 13 octombrie 2020.

17. International Association for Suicide Prevention. (2019). *Ziua Mondială de Prevenție a Suicidului – date și statistici.* Disponibil la adresa de internet: https://www.antisuicid.ro/wp-content/uploads/2019/09/WSPD-2019-date-si-statistici.jpg. Accesat la data de 4 noiembrie 2020.

18. István, C., Tamás, K. (s.a.). *Perspective demografice în judeţul Harghita. Prognoza divizării regionale a populaţiei de etnie maghiară, romă şi română.* Ms.

19. Lăcătușu Ioan în *Mesagerul de Covasna*. (2020). *Comunităţile româneşti din judeţele Covasna, Harghita şi Mureş la 100 de ani de la Recunoaşterea internaţională a Marii Uniri*. Disponibil la adresa de internet: https://mesageruldecovasna.ro/comunitatile-romanesti-din-judetele-covasna-harghita-si-mures-la-100-de-ani-de-la-recunoasterea-internationala-a-marii-uniri/. Accesat la data de 7 decembrie 2020.

20. Mediafax. (2016). *România are cea mai ridicată rată de avort din Europa: 480 de avorturi la 1.000 de naşteri.* Disponibil la adresa de internet: https://www.mediafax.ro/social/romania-are-cea-mai-ridicata-rata-de-avort-din-europa-480-de-avorturi-la-1-000-de-nasteri-15875649. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

21. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. (2019). *Lista obiectivelor de investiții și sumele alocate acestora pentru finanțarea Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDL II) în perioada 2017-2120*. Disponibil la adresa de internet: https://www.mdrap.ro/lucrari-publice/pndl. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

22. Moara lui Gelu. (2014). *U.D.M.R. – afacere de milioane de euro din fonduri publice*. Disponibil la adresa de internet: https://moaraluigelu.blogspot.com/2014/04/udmr-afacere-de-milioane-de-euro-din.html?m=1. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

23. Portal SM. (2019). *Guvernul a alocat 1,3 miliarde lei județului Satu Mare, prin PNDL!* Disponibil la adresa de internet: https://portalsm.ro/2019/01/guvernul-a-alocat-13-miliarde-lei-judetului-satu-mare-prin-pndl/. Accesat la data de 5 octombrie 2020.

24. Presa SM. (2019). Ungaria pompează milioane de euro în Episcopia Romano - Catolică Satu Mare. Într-un spital?! Disponibil la adresa de internet:

https://www.presasm.ro/ungaria-pompeaza-milioane-de-euro-in-episcopia-romano-catolica-satu-mare-intr-un-spital/. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

25. Romanian Global News. (2020*). Dan Tanasă: UDMR a încasat în 2019 peste 29 de milioane de lei de la Guvernul României, cu 3 milioane mai mult decât în 2018.* Disponibil la adresa de internet: https://rgnpress.ro/2020/01/14/dan-tanasa-udmr-a-incasat-in-2019-peste-29-de-milioane-de-lei-de-la-guvernul-romaniei-cu-3-milioane-mai-mult-decat-in-2018/. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

26. Satu Mare News. (2017). *PNDL 2: Satu Mare va primi cei mai puțini bani din regiunea de N-V a țării.* Disponibil la adresa de internet: https://www.satumarenews.ro/index.php/locale/item/4813-pndl-2-satu-mare-va-primi-cei-mai-putini-bani-din-regiunea-de-nv-a-tarii. Accesat la data de 5 octombrie 2020.

27. Tanasă Dan. (2015). EXCLUSIV. *În patru ani, peste 14,3 milioane de lei de la Cultură pentru renovarea conacelor secuieşti din Covasna şi Harghita. VEZI ce sumă RIDICOLĂ au primit monumentele româneşti*. Disponibil la adresa de internet: https://www.dantanasa.ro/exclusiv-in-patru-ani-peste-143-milioane-de-lei-de-la-cultura-pentru-renovarea-conacelor-secuiesti-din-covasna-si-harghita-vezi-ce-suma-ridicola-au-primit-monumentele-romanesti-documente/. Accesat la data de 24 noiembrie 2020.

28. Tanasă Dan. (2016). *EXCLUSIV. UDMR, o afacere de milioane de euro anual din fonduri publice DOCUMENTE*. Disponibil la adresa de internet: https://www.dantanasa.ro/exclusiv-udmr-o-afacere-de-milioane-de-euro-anual-din-fonduri-publice-documente/. Accesat la data de 24 noiembrie 2020.

29. Tudorel Andrei (coord.). (2018). *România la un secol de istorie. Date statistice*. București. p. 48. Disponibil la adresa de internet: https://insse.ro/cms/files/evenimente/RoCentenar/ROCentenar.pdf. Accesat la data de 2 decembrie 2020.

30. Ziare.com. (2010). *Covasna, județul cu cele mai multe avorturi.* Disponibil la adresa de internet: http://www.ziare.com/sfantu-gheorghe/intorsura-buzaului/covasna-judetul-cu-cele-mai-multe-avorturi-1258074. Accesat la data de 18 noiembrie 2020.

31. Ziare.com. (2019). *Câți bani au primit partidele de la stat luna trecută: PSD e campion detașat, cu peste 16 milioane de lei.* Disponibil la adresa de internet: http://www.ziare.com/politica/partid/cati-bani-au-primit-partidele-de-la-stat-luna-trecuta-psd-e-campion-detasat-cu-peste-16-milioane-de-lei-1567726. Accesat la data de 24 noiembrie 2020.

THE RIGHT TO LIFE AS A FOUNDATION OF HUMAN RIGHTS

Costina Sfinteș
Scientific Researcher, PhD, „Constantin Brâncuși" University of Târgu Jiu

Abstract: The protection of human rights has become a cine qua non condition in the existence of the rule of law, but in the absence of the protection of a right to life the other human rights and freedoms become inapplicable. The promotion and observance of fundamental human rights and freedoms, regardless of race, sex, language, religion, is the basic condition for the existence of societies and global cooperation between them, by solving international problems in many respects.
Human rights represents a philosophical concept, an almost perfect condensation of everything that produced in essence the humanist philosophy from the ancient period to the present. Lately, human rights have become benchmarks, according to which the demographic, economic and political physiognomy of a large number of countries in the world is changing day by day. The European Union's guidelines on international migration, terrorist attacks and citizen security are constantly changing in terms of human rights dialogues, which are sometimes competitive.

Keywords: life, protection, human rights, fundamental freedoms, inapplicability;

Human rights represent a philosophical concept, an almost perfect condensation of everything that produced in essence the humanist philosophy from the ancient period to the present. These are, or should not be, actually located in one of the first places of all immaterial values, realized by mankind as universal values. In the general sense of the concept, human rights belong to human nature, inextricably linked to it and from which they can be separated only at the cost of sacrificing freedom, dignity and human value, of descending to a subhuman, vegetative, instinctual state.

Lately, human rights have become benchmarks, according to which the demographic, economic and political physiognomy of a large number of countries in the world is changing day by day. European Union guidelines on international migration, terrorist attacks and citizen security, in the light of sometimes competitive human rights dialogues.

With an increasing emphasis on the individual, both as an entity bio-psycho-social, as well as a component part of society, we can state that the recognition and protection of human rights is beneficial to both society and the individual in the development of his personality, but especially brings a plus to the development of humanity as a whole.

In the evolution of society a new science called fetology has developed. It shows that the beginning of life is much earlier than the beginning assumed by criminal doctrine. The right to life must be recognized much earlier.

"Life can only be understood by looking back, but it must be lived only by looking forward"[1], and we must become more valuable people than successful people for change to come through us.

To the question, how human life can be defined, the answer can be found in the Larrouse Dictionary of Medicine, shows that "life is characterized by permanent bio-physico-chemical reactions, which take place inside cells, and the constant balance of the internal environment of cells and its exchanges with the external environment are ensured by the existence of the cellular envelope, with variable and selective permeability ".

The Explanatory Dictionary of the Romanian Language defines life as, "the synthesis of biological, physical, chemical, mechanical processes that characterize organisms."

[1] Soren Kierkegaard - www.citatcelebru.ro

Lato sensu life, in terms of the right to life, could be seen as an accumulation of phenomena, facts and conditions that add and improve physical existence, but stricto sensu it concerns life in its materiality, in the body of the person.

Fundamental human rights, including the right to life, have an absolute, essential resonance, both from the perspective of legal norms of domestic law and from that of legal norms of international law.

The characterization of these fundamental rights should not be placed, only under the auspices of the legal, as a legal norm regulates a certain social relationship, which has been violated by individuals, by an action or inaction, in a certain period of time, which has the character of repeatability and which harms the legal interests of the person, disturbing the balance of the company where a set of rules operates, among the most diverse.

There is talk of the right to life, but it is flagrantly violated, there is talk of preventing abuse of all kinds and combating domestic violence[2], but the family is on the verge of extinction[3], we are talking about cooperation at the level of institutions, but the link between the authorities is missing to find effective and efficient solutions in solving the identified problems, we are talking about skills and performance, but education is down and we are talking about successful people but we forget what it means the notion of a man of value.

A new phenomenon only at its beginning, violence in its evolution, has a common body with the development of human communities, reason for which it can be considered a vector inextricably linked to the functioning of society. Considered perhaps a criminal scourge, it determines reactions of repression or control but also of studying the causality that determines the respective phenomenon.

Normal training, development and development of norms regarding the protection of the individual under the multitude of aspects that define him, would not be possible without a fight against everything that is harmful and dangerous for human existence, using the means of criminal law[4] and not only.

For all these, the approach is necessary human personality through the means of law, taking into account the concrete historical conditions, the level of development of society and thinking on different stages of evolution, including the way man is viewed by the sciences that study him, in relation to the specifics of each.

From an international perspective, he finds his right to life origin in the Universal Declaration of Human Rights,[5]which states that "all human beings have the right to life, liberty and security of person" - art. 3.

Also, in Part III - of the International Covenant on Civil and Political Rights, art. 6, states ”*the right to life is inherent in the person. This right must be protected by law. No one can be arbitrarily deprived of his life*".

In the United Nations Charter of Human Rights, the right to life is described as a supreme right; European Convention on Human Rights, ratified by Romania by Law no.

[2]A study conducted by Save the Children in 2000 in three cities in Romania concluded that 75% of children were punished by beatings; the most widespread form of abuse against children was emotional, 90% of children being victims of at least one of its possible forms of manifestation. Over 62% of the total cases of child abuse reported in 2008 are cases of child neglect. Out of the total number of 11,641 cases of abuse registered by the competent authorities in 2008, 439 were cases of sexual abuse.

[3]According to a communiqué of the National Institute of Statistics, in June 2009 a number of 11,166 were registered at the civil status offices (63 marriages per thousand inhabitants), decreasing by 1,397 compared to the previous month. The number of marriages in June 2009 was 3,097 lower than in the same month of the previous year. By final court decisions, 3284 divorces were pronounced in June 2009 (1.86 divorces per thousand inhabitants), 70 more than in May. 3284 divorces were pronounced by final court decisions with 37 more divorces in June 2009 than in June 2008.

[4] V. Dongoroz and collaborators, Theoretical Explanations of the Romanian Criminal Code, vol I, General Part, RSR Academy Publishing House, Bucharest, 1990, p. 171.

[5]Introduced in the Romanian legislation by Law no. 30/18 May 1994.

30/18 May 1994[6], states in Article 1 that "the right to life of every person is protected. Death can be caused to someone intentionally, except in the execution of a death sentence handed down by a court if the offense is punishable by that penalty by law. ". Article 2 of the Convention states that when the death of an individual results from a sine qua non of force, art. 1 is not considered to have been violated.

Also, internally, the Constitution of our country provides in art. 22, paragraph 1 that "*the right to life, as well as the right to physical and mental integrity of the person are guaranteed*". By paragraph 3, of the same article, the Romanian Constitution excludes the application of the death penalty (by Decree-Law no. 1/1990 the death penalty was repealed in our country)

It has long been lost sight of the fact that if you neglect the right to life, other rights become useless. If the human being is not recognized and protected the right to life, he cannot enjoy his other rights, and the protection of a social value, such as life, cannot be protected only in certain circumstances, and in other circumstances, not , disregarding the fact that a social relationship must be defended in all circumstances and, especially, depending on social reality.

In order to "guarantee" fundamental human rights, the emphasis must be shifted, on the one hand, to the obligations of individuals, who have the freedom to exercise their rights without "disturbing" others, and on the other hand, to positive obligations.[7] and negative[8] of the state.

In the case of Panaitescu against Romania - 10.04.2012, the European Court of Human Rights found a violation of art. 2 of the Convention, on the ground that "the Romanian authorities had not fulfilled their obligation to provide the applicant with the specific medicines he needed in the fight against cancer free of charge. The Court considered that Romania should provide free of charge to the party concerned the necessary medicines against cancer, according to the decisions issued by the courts ".[9]

The middle of the twentieth century, with the revolution of human reproduction, determined by the direct intervention of man in this process - fertilization *in vitro*, assisted procreation, contraception, prenatal diagnosis, etc. there have been numerous confrontations between ethical, religious, philosophical, legal and social perceptions of human life.

Thus, a series of questions arose such as: When does life begin? When are we dealing with a man? You can defend a certain social relationship only in certain circumstances and not other circumstances? What to do in this case? When is the legal status of the fetus recognized? Is it the right of the woman or the couple to procreate? Is it the woman's right to dispose of her own body or the right to life of the new being? Does the father have any right to choose one of the two options?

These are questions that have not been answered to date. But it was unanimously agreed that human life must be respected and protected from the beginning.

We must mention that the freedom to make a decision must not be seen only from a legal point of view, because economic constraints can force people to make certain decisions that they would not otherwise make.

Also, children with special needs involve much higher costs for their proper care and education, and unfortunately, this obligation has been left only to the parents. In this case, therapeutic abortion will be the solution for those who detect genetic abnormalities in the prenatal stage, and many might consider this a eugenic practice; we must not lose sight of the

[6]It was published in the Official Gazette no. 135 of 31 May 1994.

[7] To take all the necessary measures to achieve the exercise of the rights provided by law, and through its coercive force to ensure a fair settlement of conflict reports, etc.

[8] The negative obligation to refrain from arbitrary interference with the exercise of rights or, in particular, to refrain from violating human rights.

[9] http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Life_RON.pdf

fact that eugenic practice[10]it is based on social motives, but the choices made by a couple or a woman are based on the suffering of both the family and the new being.

The fetus represents a somatic and soul evolution in the maternal body. All doctors agree on this, even if not all give the same data on the beginning of the manifestation of fetal life. For example, some doctors have shown that fetuses can survive outside the womb before 12 weeks. But for how long? It is interesting to know that the brain begins to function in the fetus at about 40-43 days of intrauterine life.

Some authors[11] they tried to define viability as "the ability to survive outside the womb even for a second after birth."

The videotape, entitled Silent Shout, is actually a recording of a fetus' behavior when an American obstetrician-gynecologist performs abortion procedures to interrupt the course of an 8-week pregnancy. This videotape proves that:

a. the fetus senses the threat of the abortion instrument;

b. retreats to the upper part of the uterus as if to defend itself, at that moment the fetal defense system intervenes;

c. the fetus perceives the danger generated by the abortion instrument, and its heart rate increases to 200. He begins to move violently, agitating, and opens his mouth as if he wanted to cry for help: the dumb cry.

From a moral point of view, the issue of abortion has become more than trivial. One in two women has a history of three to five abortions on demand and, in a very painful way, some statistics show that 18% of abortions are requested by teenagers between the ages of 15 and 19, and 60% have age between 19 and 24 years.

It is also found that the average age of students who resort to abortion has recently decreased from 17 to 18 years, to 15 to 16 years, many using this intervention even under the age of 14 years.[12]. No wonder the "infanticide" in the doctor's office has hit the streets, and we pass all these things as if they did not happen.

If the Romanian law, and not only, stipulates that from 24 weeks the baby is human, this is a theological mistake. The Orthodox Church recognizes man from the moment of conception. "From the point of view of the teaching of the Orthodox faith, man is a person from the moment of conception." His Eminence Ciprian Câmpineanul, Patriarchal Vicar-Bishop, President of the Ethical-Legal Council of the Romanian Patriarchate, stated that, "at the moment of conception God makes this miracle of the union of matter with the soul, and we can speak of a human being if it is in the incipient, embryonic phase), and the soul, which is the immortal part of the human being ".

The Savior Jesus Christ sent a coded message to those who truly wanted to know the truth: "I have come that they may have life, and have it to the full."[13]. The commandment "Thou shalt not kill" was given by God to Moses and to all people at the same time. Life is the gift God has given us. We are not able to give life on our own; neither us nor anyone else; The Orthodox faith condemns acts of terrorism, genocide, armed attacks, criminal violence, both physical and mental, as well as any act of coercion of human life.

Proverbs — The Book of Proverbs of Solomon and the Psalms tells us to defend ourselves who cannot defend ourselves, to do justice, when the weak among us is unjust.

---

[10]Eugenia, as a term, was introduced in 1883 by Francis Galton, which derives from the Greek eugenēs meaning "well-born". Starting with the twentieth century and based on the theories of heredity and evolution, egugenia has become an "ideology of selection of future beings." It was established in the USA, Germany, the Scandinavian countries.

[11] Francisc Deak, Civil Law Treaty, Special Contracts, 3rd Edition updated and completed, Legal Universe, 2001;

[12] http://www.aafdutm.ro/revista/anul-i/nr-1/via%C8%9Ba-privata-inlatura-caracterul-absolut-al-exercitarii-dreptului-la-via%C8%9Ba/

[13] The Gospel of John chapter 10, verse 10.

Thus, God tells us in the parables given, "Let us open our mouths to the dumb, for the sake of all who are forsaken!"[14]

However, time has shown a concern to translate these messages into normative acts that establish a certain protection of a social relationship. But here, we found a major deficiency, in the sense that the state can not defend a social relationship only in certain circumstances.

The Romanian Criminal Code of 1864 (art. 246) criminalized the act of illegally provoking abortion. In the Criminal Code of 1936, abortion was regulated by the provisions of art. 482 and art. 482 index 1, art. 482 index 2, and art. 482 index 3 (introduced by Decree no. 770/1966). In the Criminal Code, which entered into force on January 1, 1969, the four crimes related to abortion were the illegal provocation of abortion (art. 185), abortion caused by a woman (art. 186), possession of abortion material or instruments (art. 187) and failure to announce abortion (art. 188).

After December 1989, the 4 texts of the Criminal Code were abrogated by Decree-Law no. 1/1990, the foreseen facts were completely decriminalized, thus approving the abortions, at the request of the pregnant woman, without restrictions. Practice has shown that many abortions have been performed outside hospitals, often by people without the necessary specialty, and without the consent of the pregnant woman, sometimes. In most cases, these cases have led to injuries to the integrity of the body or the death of the pregnant woman.

Thus, resulting in the need to protect these social values through the means of criminal law, the act of illegal provocation of abortion was reintroduced - art. 185 of the old Criminal Code from 1969, and introduced by Law no. 140/1996, a deed that constituted a crime only under certain conditions[15].

The change of the social reality has brought some changes in the national legislative regulations, but not so much as to draw a framework to ensure the achievement of social relations protected by criminal law, nor to ensure a social framework conducive to sustainable development. Thus, the new Criminal and Criminal Procedure Code was adopted, which lowers the criminal protection of the right to life, including in the birth process.

All this code protects a part of the fetus' intrauterine life in terms of the right to physical and mental integrity, but from here a pertinent question arises: Can you protect

---

[14] The Book of Solomon, chapter 31, verses 8 and 9.

[15] Art. 185 Illegal provocation of abortion. "(1) - Termination of the pregnancy, by any means, committed in any of the following circumstances:

a) Outside of medical institutions or medical offices authorized for this purpose;

b) By a person who does not have the quality of a specialist doctor;

c) If the age of pregnancy has exceeded 14 weeks

It is punishable by imprisonment from 6 months to 3 years.

(2) The interruption of the pregnancy by the pregnant woman, committed under any conditions, without the consent of the pregnant woman, shall be punished by imprisonment from 2 years to 7 years and the prohibition of certain rights.

(3) If the deeds provided for in paragraphs 1 and 2 have caused a serious bodily injury to the pregnant woman, the punishment shall be imprisonment for 3 to 10 years and the prohibition of certain rights, and if the act resulted in the death of the pregnant woman, the punishment shall be imprisonment from 5 to 15 years. If the deeds are committed by the doctor, in addition to the prison sentence, the prohibition of exercising the medical profession will be applied, according to art. 64 lit. C);

(5) The attempt shall be punished.

(6) The interruption of the pregnancy performed by the doctor shall not be punished:

a) if the termination of the pregnancy was necessary to save the life, health or bodily integrity of the pregnant woman from a serious and imminent danger and which could not be removed otherwise;

b) if the pregnancy exceeds 14 weeks, when the termination of the pregnancy was required for therapeutic reasons, according to the legal provisions.

c) when the termination of the pregnancy, without the consent of the pregnant woman was performed due to the fact that the pregnant woman was unable to express her will, and the termination of the pregnancy was required for therapeutic reasons, according to legal provisions. "

someone's integrity, if you do not recognize their right to life? Can you discuss, in this context, the protection of something that does not exist?

We must also mention that the protection of a social value must be protected regardless of the viability of the relationship itself, and beyond prejudices, in any derogatory situation it must be protected with specific measures.

In these circumstances, it is imperative to distinguish between the right to life as a social value, and the right to quality of life, which has a completely different meaning, and a different area of approach, as the latter will become inapplicable in the absence of the former.

The European Court of Human Rights also did not provide a clear solution to this problem, avoiding an answer as to whether or not the rules of the European Convention on Human Rights guarantee a right to abortion, or whether the right to life provided for in this act is also applicable to the fetus.

The European Court of Human Rights, by issuing the decision in case no. 53924 // 2000, Vo. Against France, it ruled that the starting point of the right to life was the discretion of the States, on which occasion it left to national law the role of determining the conditions and limits under which the right to abortion is permitted, and implicitly recognizing when life, through the prism of its legal protection.

This institution expands the scope of protection of the right to life, by including both acts that are likely to suppress human life and those that are likely to harm the bodily integrity of the person, committed in life-threatening conditions, even if death has not occurred. - see the judgment of the European Court of Human Rights of 28 October 1998 in Osman v. the United Kingdom, of 2 September 1998 in Yasa v. Turkey.

The Inter-American Convention on Human Rights provides in art. 4 that the right to life must be protected by law and in general by conception[16].

In the United States, the right to life of the fetus and the right to life of a born person can be equated.

Thus, by issuing the judgment in Keeler v. Superior Court[17] it has been established that the killing of a fetus with a knife does not constitute murder, because the fetus / human embryo is not included in the categories of passive subjects of the crime of murder provided by the California legislation.

Under these conditions, the California legislator amended art. 187 of the Criminal Code to be included in the definition of murder, and the human embryo, except for voluntary abortion[18].

Another decision of the Supreme Court established that the condition of viability of the fetus is not required to be a passive subject of the crime of murder.[19].

Similar provisions exist in other states such as Arizona, Louisiana, North Dakota, Minnesota, Illinois and Utah.

In other countries, however, Spain, Italy or Portugal have explicitly, not only implicitly, admitted the existence of a right to life of the unborn child.[20]. Thus, in Spain the constitutional court has ruled that the right to life is recognized to the child from the moment of conception[21].

Despite the fact that the European Court of Human Rights does not rule on the timing of the protection of the right to life, it lays down the content of the right to life, forcing

---

[16] Drăghiciu Domnica Cătălina, New aspects of the right to life and integrity of the person in the EU, Ed. Pro Universitaria, Bucharest, 2008, p. 21, 30-33.

[17] California Supreme Court, Keeler v. Superior Court Decision - 1970- in SH Kadish, SJ Schulhofer, pp. 298-303.

[18]PE Johnson, Criminal law. Law, Material and text, ed. a Va, Ed. West Publishing Co., st. Paul, 1995, pp. 234;

[19]California Supreme Court, People v. Davis Decision - 1994 - in PE Johnson, op.cit. pp. 234-236;

[20]Mathieu, B., La vie en droit constiutionnel compare. Elements of Reflections on an Uncertain Law in RIDC 1998, op. Cit., P. 1037.

[21] Ibid.

Member States to refrain from causing one's death but to take the necessary measures. achieving the protection of this right.

Compared to these, we conclude that related to the period in which we exist and our right to life is not legally recognized, any right or freedom decreed in favor of man remains without applicability.

BIBLIOGRAPHY

- Charter of Fundamental Rights of the European Union,
- European social charter
- The Criminal Code of 1969;
- *Criminal Code and Code of Criminal Procedure*, Hamangiu Publishing House, 2011;
- *Civil Code*
- *Code of Civil Procedure*
- The Romanian Constitution;
- European Convention on Human Rights;
- Universal Declaration of Human Rights;
- Council Directive 77/486 / EEC on the education of the children of migrant workers within the European Union;
- European Union Directive no. 36/2011;
- Judgment of the European Court of Human Rights in Strasbourg, no. 24057/2003, Bota vs. Romania;
- Francisc Deak, Civil Law Treaty, Special Contracts, 3rd Edition updated and completed, Legal Universe, 2001;
- V. Dongoroz and collaborators, Theoretical Explanations of the Romanian Criminal Code, vol I, General Part, RSR Academy Publishing House, Bucharest, 1990;
- Duculescu, Victor, Legal Protection of Human Rights, Lumina Lex Publishing House, Bucharest, 1998;
- Drăghiciu Domnica Cățălina, New aspects of the right to life and integrity of the person in the EU, Ed. Pro Universitaria, Bucharest, 2008
- California Supreme Court, Keeler v. Superior Court decision - 1970- in SH Kadish, SJ Schulhofer;
- PE Johnson, Criminal law. Law, Material and text, ed. a Va, Ed. West Publishing Co., st. Paul, 1995;
- California Supreme Court, People v. Davis decision - 1994 - in PE Johnson;
- Mathieu, B., La vie en droit constiutionnel compare. Elements of Reflections on an Uncertain Law in RIDC 1998, op. Cit., P. 1037.
- The Gospel of John chapter 10, verse 10.
- The Book of Solomon's Chapter 31, verses 8 and 9.
- http://www.aafdutm.ro/revista/anul-i/nr-1/via%C8%9Ba-privata-inlatura-caracterul-absolut-al-exercitarii-dreptului-la-via%C8%9Ba/
- ww.juspedia.ro/13199/dreptul-la-viata/#_ftn152

CONNECTIVITY WITH THE OTHER

Diana Chisalita
Lecturer, PhD, „Vasile Goldiș" Western University of Arad

Abstract: In the current context, social dynamics now requires, perhaps more than ever, a total change in the mechanisms of perception, evaluation and interpretation, in creating the personality of individuals.
In this paper, through an Adlerian approach, I will try to analyse the psychological impact that the individual needs to connect with himself and later with the Other.
Avoidant personality disorder can be present in people with social inhibition who are also hypersensitive to negative evaluation and feel very distrustful of themselves. These, in situations of social interaction, prefer to be those who avoid the entourage in which they do not feel accepted and appreciated by the fear of rejection.

Keywords: Avoidance personality, depression, anxiety, case conceptualization, early memories.

"I'm an insignificant person", "If others realize how I really am, they may reject me", "I feel unfit and inferior to others", are some of the increasingly common statements in patients entering therapy. One of the characteristics of the Avoiding Personality is that he feels inferior and is afraid of being rejected, accepted and ridiculed by those around him, regardless of whether he is at work or in society.

The avoidant personality thinks that her opinion is not worth much, and if she had to contradict herself, she lives with the feeling that she risks being rejected. These people avoid arguing with someone because they believe it leads to conflict and ridicule. Avoiding personalities need more support than others, they need more encouragement, and usually more therapy sessions.

Avoidant personality disorder (anxiety) is that personality disorder that is illustrated by a pervasive pattern of social inhibition, begins in young adulthood and is present in a variety of contexts. They often have low social skills because they have not been learned and practiced, which leads to a limited social life. Many individuals have avoidant personality traits, but only when these traits are maladaptive and persistent and cause functional impairment is an avoidant personality disorder.

According to specialized studies, the disorder is chronic and worsens early, improving in middle age. Avoidance behaviour begins in childhood with shyness, shame, isolation and fear of strangers and new situations. The proportion between women and men tends to be balanced, but for boys it seems to be earlier and more annoying. The person who has avoidable personality disorder may also experience other psychological disorders such as depression or anxiety. The disorders that most often occur along with avoidable personality disorder are: social phobia and addictive personality disorder.

Case description

Female patient, 32 years old, the only child in the family, without brothers and sisters. A professional chemist, he chose this profession because it allows him to have little contact with colleagues.

The emotionally unstable patient, sent by the GP, came to the office to seek specialized help for the social anxiety she was facing, presenting the diagnosis of avoidant-anxiety personality disorder.

Presence related problems, both at work and in private life. She faces an extreme sense of inferiority and lack of appreciation. She does not trust herself, she is always underestimated, she is perceived as inadequate, inferior to those around her, unattractive and for these reasons she avoids

exposing herself in social situations. She is restrained, it is difficult for her to talk about herself or her feelings for fear of being exposed or ridiculed. She has only one girlfriend to whom she confesses and from whom she has created an addictive relationship. In everyday life she asks for the approval and sympathy of those around her, she always feels the need for reinsurance and security, to feel protected, accepted and supported in the approach she took.

She is reluctant to take risks or get involved in new activities at work so as not to be put in difficulty and also exaggerates the importance of possible dangers or failures. She feels the need for exacerbated certainty and security in any type of interaction or relationship, preferring situations that she is sure she can control.

At work she tries to avoid social situations. Fearing failure to refuse to go to training courses, this was also an impediment to career advancement, preferring in the past small positions or those that were below the patient's capabilities. She avoids open discussions and conflicts at work for fear of being ridiculed, she has the impression that everything she says is wrong so she often chooses silence.

In her personal life she does not make new friends, unless she is assured of their unconditional goodwill. She is divorced and not involved in any relationship, she dreams of one, but for fear of being rejected she does not have the courage to build or get involved in any intimate relationship. Moreover, she sees herself as unattractive and inferior, with low self-esteem. In her free time she prefers to read a book, listen to classical music or watch love movies, she says: "At least there to see what love means and the feeling of sincere and unconditional friendship."

Anamnesis data

The patient was raised especially by her mother and maternal grandparents, who were involved in her education until the age of six. She comes from a family with an anxious, hyper protective mother, on specialized medication. The father, through his profession as an international truck driver, was absent from home long time, especially in the patient's early childhood. Due to this situation, the mother and maternal grandparents were involved in her education, the father being absent for a large part of the time, he was not involved too much in the patient's education.

Grandparents remember that in early childhood, the patient showed signs of excessive shyness and fear when confronted with new people and situations. She was afraid to try new things without the support of her grandmother or mother. She didn't have many friends, due to her shyness, she got along well with the two primary cousins she played with from time to time and with a neighbour. At school she got along well with her classmate, and during breaks she stayed in class because "she was ashamed to play with the other children", she was "afraid of their disapproval or rejection".

She slept in the same bed with her mother until the age of 9, for which she developed attachment and addiction. Many times in the conflicts she had with the children she played with on the street, she called her to solve them. In high school, she turned to an art high school, namely drawing and painting. Her only pleasure was drawing, where the patient said: "I could express myself because there were no people around, there was no one to laugh or criticize me." She spent most of her pre-adolescence period alone, with no friends around, just drawing and painting. The only confidante was her grandmother, whom she considered "her little Universe."

Although still being studied, there is evidence that there may be biological predispositions to this disorder, in this case, the patient's mother often had a negative reaction to the child and the school results she had in primary school. As a result, the mature patient tended to consider that this experience would be repeated with other people.

In adulthood, the patient encounters difficulties at work, trying to avoid the types of social situations that may be important for meeting the basic requirements of the service or for advancement. The promotion offers in the service were rejected, because they came with new responsibilities, and they could activate the fear that they could lead to criticisms from the collaborators or to a negative self-evaluation.

She is currently divorced, without a life partner. Interpersonal intimacy is difficult for the patient, she had only one partnership and that with her ex-husband, whom she says “was the only one who gave me security and support and acceptance without criticism. They broke up after an 11-year partnership, when the criticisms appeared, the conflicts "I didn't know how to deal with them, I felt criticized and misunderstood".

The blockages in her private life as well as those at work that led the patient to a restriction of her lifestyle, all this worked together for the patient to ask for specialized help and to enter the therapy.

Diagnosis and psychodynamic considerations

One of the important characteristics in avoidant personality disorder, which we can observe in this case is very low self-esteem. The avoidant personality feels inferior and is afraid of being rejected and ridiculed by others. We worked together a few sessions to discover and strengthen our strengths. The difficulties that people have in life are often related to their strengths, so the time spent helping clients become aware of their resources can often be very beneficial to both them and the client-therapist relationship. The use of Early Memories (TA) as a lifestyle assessment technique is a common practice in Adlerian therapy. To get Early Memories, the person is usually asked to describe specific incidents before the age of eight, which they can remember visually. These memories, along with other lifestyle data, are considered to be a primary means of assessing clients' strengths, but this time we used the Early Memories technique with fulfilling memories. In this case, they are more valuable in raising self-esteem. The patient remembered the very good results she had at school, being the first in the class, appreciated by the teachers. This exercise helps clients see patterns of success and tends to increase their awareness of their potential.

Both in the preliminary interview and in the following sessions I worked on the Lifestyle Inventory, where in the section Physical development in childhood, the patient told an episode that took place in school, in the 4th grade, where the children ridiculed her because she had a birthmark quite obvious on the left side of the cheek. At this point in therapy I used the Push Button technique, where the patient learned to lead her thoughts to the positive states she wants. Push button can be: a thought, a state or an image that we can press to bring us into a positive state of happiness.

To relieve anxiety, we used Mindfulness exercises, which the patient now practices at home, has homework between sessions, noting her thoughts and progress. The patient states that these exercises help her a lot both in relaxation and in the fact that she can focus much better on work tasks.

Following these sessions, the patient presents herself more open to communication, open to accept the imperfection that defines any human being. She is open to new relationships, but with timid steps. She makes a sustained effort to learn how to react to criticism and to be able to set limits on the hypercritical people in her life.

In the Meaning of Life section, the patient found the courage to identify new expectations, and to have the courage to dream with open eyes when setting new goals in life, especially when enrolling in a course that could bring her the opportunity to promote in the clinic where she works.

In the chapter "Information about parents in the childhood of the participant", and realized that the predisposing factor in the disorder she suffers from was her anxious dependence on her mother. With this addiction, she is still "fighting", she says that "I feel a real support in my mother in my life and it suits me like that".

Through the 8 Steps technique, the patient realized that she was using withdrawal as a strategy to protect herself from suffering. We had changed the strategies here such as: constructive techniques, early memories, lifestyle and encouragement. The patient understood that the change also comes through the desire to connect with the self, then with the other or with the support network.

As a major conclusion of this paper we can say that, if the client manages to conceptualize his problem, wants and makes an effort to change, he can build new expectations to focus on therapy. Through guided imagery and the Traver Planner method, the patient found the strength to set new goals for the future, both in her career and in her private life.

BIBLIOGRAPHY

1. Adler Alfred, (2009), Intelegerea vietii. Introducere in psihologia individuala, Ed. Trei
2. Adler Alfred, (2010), Psihologia scolarului greu educabil, Ed. Univers Enciclopedic Gold
3. Adler Alfred,(2018), Sensul vieţii. O cercetare de psihologie individual, Ed. Cartex, Bucuresti
4. Adler Alfred,(2017), Caracterul nevrotic. Trasaturile principale ale psihologiei si psihoterapiei individuale comparative, Ed.Trei
5. Alfred Adler, (2011), Practica si teoria psihologiei individuale, ED Trei
6. Beck AT, Freeman A, Davis DD, and Associates. Cognitive therapy of personality disorders. 2nd ed. N.Y.: Guilford, 2004.
7. Louise Deacon, (2017), Cum sa te intelegi pe tine insuti si pe ceilalti, ED. Meteor Press
8. Millon, T. (2004) Personality Disorders in Modern Life, 2nd ed. New Jersey: John Wiley &Sons.
9. Ruppert, Franz, (2005), Trauma , atasament si constelatii familiale. Ed. Trei, Bucuresti
10. Taylor CT, Laposa JM, Alden LE. (2007) Is avoidant personality disorder more than just social avoidance? Journal of Personality Disorders: Vol. 18, No. 6.

MEDIA AND SURVIVAL: FROM INVESTIGATIVE JOURNALISM TO CONSTRUCTIVE JOURNALISM AND SOLUTIONS

Viorel Nistor
Lecturer, PhD "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: It is increasingly clear that current journalism, both as a profession and as a social role in democracy, is under a continuous "siege", coming from inside and outside. In the spectrum of deprofessionalization, dissolution and loss of credibility and audience, journalism as a pillar of democracy must defend itself, regroup and find solutions to survive. This desideratum can be achieved by identifying, developing, consolidating and preserving a professional "hard core" (of genres, forms, practices, norms, etc.) through which it can respond to the needs of the public, both permanent (perennial) and contextual. and current (modern). In this sense, I introduce the concept of "hard journalism" as a generic formula of resistance and survival, to which we can associate both classic practices / forms and new practices / forms. Following a line of continuity and complementarity (of investigative journalism), constructive and solutions journalism is one of these new formulas that can give meaning (new), consistency and sustainability to the profession. The present paper aims to define these concepts, to highlight their dimensions and perspectives in current journalistic practice, in general, and in the Romanian one, in particular.

Keywords: professional hard core, hard journalism, constructive journalism, soluntions journalism, credibility

În era digitalizării și a „fake news", a populismului (politic și mediatic), într-o perioadă de crize (de sistem sau de moment), presa se arată mai slabă și vulnerabilă, nesigură pe rolul și puterea ei și aflată sub tirul mai multor amenințări, formale, informale și în ceea ce privește conținutul. Cu alte „afecțiuni genetice" vine jurnalismul din epoca lui clasică, cum ar fi obiectivitatea în raport cu publicul, care s-a transformat în distanțare față de acesta, precum și cu un fenomen al diminuării audienței și al fragmentării acestuia, augmentate și mai mult de digitalizare. Dar fie că a fost generată de cauze interne sau externe, încrederea publicului în mass-media a cunoscut un proces de scădere vizibilă și continuă. Iar în epoca măsurătorilor, acestea nu stau doar în impresii, ci sunt arătate de cifre. Potrivit unui sondaj realizat de Gallup, doar 8% dintre americani au declarat că au o mare „încredere" în mass-media și acest număr a scăzut constant de cel puțin două decenii încoace (Jones și Saad, 2016). Mai recent, *Reuters Institute Digital News Report* 2020 (o cercetare făcută cu 80 de mii de persoane din 40 de țări, din întreaga lume, printre care și România) arată că doar 38% dintre repondenți au declarat că au încredere în majoritatea știrilor (de cele mai multe ori), 46% au încredere în știrile pe care le aleg singuri, iar 28% preferă știrile care le confirmă sau întăresc opiniile.

Motivele pentru care publicul se îndepărtează de știri sunt variate, unul ar putea fi acela că subiectele sunt (prea) adesea alese pentru a evidenția conflictul, iar acesta poate fi excesiv și contraproductiv (Potter și Gantz, 2000; Schudson, 2011) și poate duce la „oboseala compasiunii sau apatie publică față de suferința umană" (McIntyre și Lough, 2019). Kinnick și colab. (1996) sugerează că presă contribuie parțial la această „oboseală a compasiunii", neoferind soluții la problemele sociale în acoperirea lor mediatică. La fel de cunoscut este că știrile se concentrează mai ales pe probleme, crize și negativitate (Galtung și Ruge 1965; Harcup și O'Neill 2001), ceea ce a determinat îngrijorarea jurnaliștilor și a cercetătorilor,

deoarece un accent singular pe negativitate duce la dezamăgirea și dezinteresarea publicului față de problemele civice (Oliver 2016; Krüger 2017).

La toate aceste presiuni și variabile adaugăm că natura în sine a jurnalismului este în continuă schimbare și adaptare și că limitele (granițele) sale nu sunt niciodată fixe sau definitive, dimpotrivă, „sunt amorfe și schimbătoare", cum spune Matt Carlson (2015a, 2015b). Pentru a supraviețui în aceste condiții, jurnalismul trebuie să-și păstreze funcția și substanța, să rămână necesar și de interes (pentru public), iar pentru asta trebuie să se adapteze în ritm cu nevoile și schimbările pe care societatea democratică însăși le suportă. Tocmai din aceste motive, n-a fost niciodată lipsit de sens ca atât practicienii, cât și oamenii de știință să se întrebe, periodic, ce este jurnalismul, care sunt dimensiunile, formele, rolurile și axele sale. Întrebarea devine și mai presantă și îngrijorătoare în epoca proliferării „știrilor false" transmise prin intermediul platformelor digitale (Rogers și Bromwich 2016) și a organizațiilor media tradiționale care „apără imparțialitatea comercială pentru a polariza partizanatul" (Waisbord 2009,373). E tot mai evident că, pe măsură ce suporturile profesiei și motivațiile jurnaliștilor se schimbă, formele de manifestare ale jurnalismului se diversifică, pe măsură ce mediul de manifestare devine tot mai nesigur și fluid, iar publicul tot mai neîncrezător și fragmentat, jurnalismul trebuie să-și formeze un „nucleu dur" de valori și practici sigure și stabile care să-l facă rezistent în timp la orice schimbări. Întrebarea este dacă există aceste repere, care sunt și dacă e posibilă consolidarea și permanentizarea lor.

Ce este jurnalismul și care este rolul său social

Discuția despre rolul social al jurnalismului (ca posibil reper stabil în timp) nu este simplă, are mai multe componente și nu poate fi luată în considerare decât în democrațiile avansate, cum este cea din SUA, care a devenit un fel de model în practică și în cercetare. Precursorul teoriei responsabilității sociale a presei a fost Comisia Hutchins, care, în 1947, a evaluat scopul presei și a declarat că jurnaliștii au obligația morală de a lua în considerare interesul superior al societății în luarea deciziilor lor privind actualitatea știrilor (Comisia Hutchins, 1947; Siebert și colab., 1956). Din funcția de bază a comunicării mediatice ar face parte, potrivit lui Lasswell (1948), supravegherea mediului, divulgarea amenințărilor și oportunităților din societate. Mai mult, jurnalismul funcționează pentru a cultiva un climat public mai sănătos și pentru a oferi indivizilor informațiile de care au nevoie pentru a lua cele mai bune decizii pentru viață și pentru societatea în care trăiesc (Kovach și Rosenstiel, 2001; Rosen, 1999). O altă ipoteză de bază despre jurnalism este că acesta încearcă să informeze oamenii atât despre probleme, cât și despre oportunități din societate, dar care ar pune jurnaliștii în poziții divergente. Nu este singura incongruență, deoarece, pe cât de clare și simple par principiile jurnalismului, pe atât de diverse și neuniforme pot fi valorile la care se raportează și practicile pe care le folosește. Carlson definește jurnalismul „ca o practică culturală variată încorporată într-un peisaj social complicat. Jurnalismul nu este un lucru solid, stabil, ci o denotație în continuă schimbare aplicată diferit în funcție de context. Orice este distinct despre jurnalism trebuie construit în continuu". Așadar, pentru a realiza distincția de care jurnalismul are nevoie în continuu, sunt îngăduite și chiar necesare căutarea, adaptarea, redefinirea, reconstrucția. Ultimele decenii au adus în lucrările științifice, dar și în discuțiile publice un adevărat vocabular al schimbării, despre jurnalismul profesional s-a spus că trebuie: „reconstruit" (Downie și Schudson, 2010), „regândit" (Peters și Broersma, 2013), „reinventat" (Waisbord, 2013), „reconstruit" (Anderson, 2013) ", „reconsiderat" (Alexander și colab., 2016) și „regândit din nou"(Peters și Broersma, 2017). Nu puteau să rezulte decât o serie de soluții și altă serie de căutări. După mai mulți autori, jurnalismul este înțeles cel mai bine în termeni mutidimensionali. De pildă, Deuze (2005) dezvoltă o teorie potrivit căreia jurnalismul are „cinci trăsături sau valori tipic-ideale", prin care jurnaliștii capată legitimitate și credibilitate în ceea ce fac, și anume: obiectivitatea, serviciul public, autonomia, promptitudinea și etica. Hanitzsch (2007) vorbește despre „roluri instituționale", despre axe și

poli: „Distincția urmărește o împărțire între două tipuri de jurnalist; una intervenționistă, angajată social și motivată, cealaltă detașată și neimplicată, dedicată obiectivității și imparțialității ... Culturile jurnalistice din partea [pasivă] a continuumului se alipesc de principiile obiectivității, neutralității, corectitudinii, detașării și imparțialității, care sunt adânc înrădăcinate în istoria jurnalismului occidental și în special al SUA". Din perspectiva rolurilor normative ale presei, Christian și colab. (2009) identifică patru asemenea roluri, oferind contur și substanță acestora, iar acestea sunt: de monitorizare, de facilitator, colaborativ și radical. Pe scurt, presa de monitorizare observă, documentează și informează publicul cu privire le evenimente de rutină și neașteptate, având ca ideal obiectivitatea și ca principiu precizia și transparența. O presă de tip facilitator convoacă, promovează și găzduiește dezbateri publice, având calitate de animator și moderator și ca principiu orientativ incluziunea. Dimpotrivă, presa radicală merge activ la „rădăcinile relațiilor de putere din societate", asumând o atitudine critică, și care nu doar informează sau facilitează, ci și condamnă structurile sociale care „pot perpetua dominația și opresiunea", având ca ideal solidaritatea și ca principiu orientativ dizidența. O presă de colaborare funcționează în armonie și încredere cu alte instituții, inclusiv cele de stat, „pe un angajament comun pentru mijloace și scopuri reciproc agreabile", având ca ideal loialitatea și ca principiu orientativ sinergia, comunicarea strategică. La aceste patru roluri normative, autoarea Tanja Aitamurto (2019) adaugă un al cincilea rol pe care îl numește constructiv, despre care spune că „este distinctiv în sensul că presa oferă o viziune asupra modului în care societatea ar putea avansa", prin care sunt oferite soluții pentru rezolvarea unor probleme sociale, având ca ideal progesul social și ca principiu orientativ speranța. Cele patru roluri inițiale, plus al cincilea, nu se exclud reciproc în practică, dar clarifică motivele distinctive, adesea contradictorii, idealurile și principiile orientative din jurnalism. Simpla lor identificare nu rezolvă problemele jurnalismului, ele pot fi distribuite neuniform, preferențial, discreționar, ceea ce se și întâmplă în mod real. Ceea ce este nou, deocamdată, este apariția unui nou tip de jurnalism care nu doar constată, ci și oferă soluții pentru problemele identificate și sesizate.

Jurnalismul de soluții

Pe acest fond, al schimbărilor posibile și necesare, e îngăduit orice, dar nu orice este și bun și folositor. Pervertirea presei sau abandonul ei produc ravagii și dezastre ce pot fi asemuite unor războaie, căci este atacată chiar baza democrației, libertatea de exprimare, unul din pilonii ei. Ridicarea unor baraje de rezistență, a unor „baricade jurnalistice", identificarea și fortificarea unui „nucleu profesional dur" e un efort necesar pe care practicienii vizionari și cercetătorii fenomenului îl fac în mod continuu și firesc. Ce conține acest „nucleu dur" e o discuție începută, dar nefinalizată și care poate să continue. În această cercetare am pornit de la jurnalismul de investigație, o piesă indispensabilă a acestei construcții, și am ajuns la jurnalismul de soluții, un concept relativ nou, cu un aport profesional nou, cu distincție atât în ceea ce privește teoretizarea, cât și aplicabilitatea lui. Conceptul nu e încă foarte bine clarificat, nici măcar termenul în sine, căci, pentru limba română (cel puțin), traducerea expresiei originare din engleză (solutions journalism) și-a găsit mai multe echivalente, de mai mare sau mai mică fidelitate, de la „jurnalism orientat spre soluții" sau „jurnalism bazat pe soluții" până la „jurnalism cu soluții". Nemaivorbind că asociat acestuia, în sens de echivalent sau, mai degrabă, cuprinzător, literatura de specialitate folosește expresia „jurnalism constructiv". În lucrare, (doar) din rațiuni de simplitate și fluiditate a exprimării, am optat pentru sintagma (mai simbolică) „jurnalism de soluții", încercând a cuprinde în ea toate aceste semnificații (mai nuanțate).

În condițiile descrise și în lumina acestor preocupări, jurnalismul de soluții a luat avânt puternic în ultimii ani în Europa și Statele Unite, apărut și luat în considerare ca o formă de jurnalism care urmărește să creeze impact social pozitiv (Gyldensted 2011, 2015; Haagerup 2014; McIntyre 2015), prin informarea oamenilor despre probleme și prin sugerarea unor

modalități specifice și eficiente de rezolvare a acestora (Gans 2011; Varma 2017). Jurnalismul de soluții nu se mulțumește doar să informeze (sesizeze, avertizeze, conflictualizeze, scandalizeze) despre probleme, precum jurnalismul obișnuit (cel de investigație, de pildă), ci caută și oferă soluții. Interesant că, într-o primă abordare (Davies 1999), jurnalismul de soluții era văzut ca o „analiză a consecințelor știrilor negative", reproșându-se că se raportează la nesfârșit eșecul, lăsându-i pe alții să-l remedieze. Această nouă abordare jurnalistică a căpătat conținut, formă și atenție odată cu înființarea, în 2013, a *Solutions Journalism Network* (SJN), o organizație independentă, non-profit, care promovează această practică și care definește jurnalismul de soluții ca o „raportare riguroasă cu privire la modul în care oamenii răspund la problemele sociale". Mai mult de atât, susține Courtney Martin, cofondator SJN, „Jurnalismul de solutii este despre ceea ce a fost întotdeauna jurnalismul: informarea și responsabilizarea oamenilor". Ceea ce diferă, sugerează ea, este că „doar cerem jurnaliștilor să facă asta într-un mod mai complet, investigând ceea ce a funcționat la fel de riguros și fără încetare precum ceea ce nu a funcționat". Așa cum rezultă din alte abordări, jurnalismul de soluții este privit ca o formă de jurnalism aprofundat, definit ca „raportare interpretativă, raportare în profunzime, jurnalism de formă lungă, raportare explicativă și raportare analitică" (Fink & Schudson , 2014, p. 5). Dintr-o perspectivă constructivă, jurnalismul de soluții „implică aplicarea unor tehnici de psihologie pozitivă în activitatea de știri, într-un efort de a crea subiecte mai productive și mai atractive, păstrând în același timp funcțiile de bază ale jurnalismului" (McIntyre, 2015, p. 9), McIntyre (2015). Așa cum se poate vedea din majoritatea citatelor, jurnalismul de soluții este o formă de raportare riguroasă și convingătoare, cu „un caracter investigativ și explicativ, asemănător raportării tradiționale cu aceleași calități" (Aitamurto 2019). Altfel spus, este o investigație cuprinzătoare „cu intenția de a îmbunătăți societatea" (Lough, McIntyre 2018).

Foarte sugestivă este abordarea celor de la *Constructiv Journalism Project*, o organizație și un site dedicat jurnalismului constructiv, despre care spun că „se bazează pe examinarea unui „model de bunăstare" al lumii, mai degrabă decât pe un „model de suferință"", respectiv, pe identificarea oportunităților, a dezvoltării și a punctelor forte, nu doar pe concentrarea asupra dificultăților și eșecului".

Chiar dacă nu există o singură definiție și un mod unitar de abordare, jurnalismului constructiv și de soluții este un concept funcțional, a creat emulație, un corp de teoreticieni respectabili, educatori sau traineri, un cod normativ distinct în raport cu alte forme de jurnalism și mii de practicieni.

Jurnalismul de soluții, de la teorie la practică

Dacă conceptualizarea jurnalismului de soluții și constructiv, realizată prin diverse contribuții complementare și cu evoluție în timp, a ajuns la un numitor comun sau la un set comun de valori, operaționalizarea și codificarea acestui nou de jurnalism este un proces în curs (de stabilizare și consolidare). Practicanții jurnalismului de soluții spun despre ei că nu ignoră sau demolează, ci întăresc normele jurnalistice tradiționale, pretinzând că oferă o acoperire de știri „riguroasă", „exactă", „reprezentativă" și „cuprinzătoare", afirmații ce „reflectă încercările de a proteja jurnalismul de soluții și jurnalismul constructiv de acuzațiile de părtinire" (Aitamurto, 2019). Ei resping și criticile conform cărora jurnalismul de soluții n-ar fi un jurnalism real, susținând nu doar că sunt obiectivi și că respectă normele jurnalistice obișnuite, dar servesc și mai bine publicul (decât jurnaliștii tradiționali) făcând un pas înainte, căutând și oferind soluții. Doar că mai trebuie îndeplinite niște condiții, conform propriei autodefiniri. Ce este soluția și care este sau ar trebui să fie ponderea ei în economia unui material de soluții autentic? Un articol/o investigație care conține doar câteva pasaje despre soluție ar fi problematică din perspectiva jurnalismului de soluții (Curry și Hammonds, 2014; McIntyre, 2017), deoarece, în mod ideal, o știre despre soluții ar fi structurată în jurul

soluției, astfel încât informațiile despre soluție ar fi un punct central al poveștii, nu adăugate, pe scurt, la final" (McIntyre, Lough, 2019). Mai mult de atât, subiectele „care includ discuția despre o soluție doar ca o gândire ulterioară, mai degrabă decât ca un obiectiv principal al poveștii, sunt considerate soluții ale impostorilor jurnalismului" (Solutions Journalism Toolkit, 2018).

Cea mai minuțioasă și aplicabilă încercare de conturare a jurnalismului de soluții din perspectiva operațională a fost a SJN, care a emis zece calități pe care articolul trebuie să îl aibă pentru a fi conform criteriilor jurnalismului de soluții (Solutions Journalism Toolkit, 2018):

„• Articolul trebuie să explice cauza (cauzele) unei probleme sociale/ •Articolul trebuie să descrie o soluție la această problem/ •Articolul trebuie să includă detalii despre modul în care se implementează acea soluție/• Articolul privind soluționarea problemei trebuie să fie central pentru narațiune./• Articolul trebuie să prezinte dovezi ale rezultatelor legate de soluție/• Articolul trebuie să explice limitele soluției/• Articolul trebuie să transmită o perspectivă sau o lecție de reținut/• Articolul va evita să pară un favor făcut cuiva (ceea ce înseamnă că scopul nu este acela de a face oamenii să se simtă bine sau să avanseze în agenda unui jurnalist)/• Articolul include surse care au experiențe la nivel real cu subiectul./• Articolul se concentrează pe soluție, nu pe un individ".

Din punctul de vedere al practicilor efective, cât timp se vorbește despre un „jurnalism riguros", „nu există diferențe substanțiale în materie de documentare, colectare de date, analiză sau alte componente ale procesului jurnalistic - atât timp cât soluția este raportată în mod obiectiv și precis, fără părtinire" (McIntyre, Lough, 2019). Se presupune deci că este un material obișnuit, aplicând normele și practicile jurnalismului traditional, într-o abordare serioasă și bazat pe probe jurnalistice, doar că atenția este mai mult îndreptată către soluții, decât către cei care fac ceva. Concluzionând, „jurnalismul de soluții se situează astfel simultan ca o forță pozitivă în societate și ca un actor neutru: prin prezentarea de soluții, poate contribui la schimbarea socială, dar, în același timp, poate pretinde că este autonom și impartial" (Aitamurto, 2019). În felul acesta jurnalismul își poate asumă responsabilitatea de a fi o forță constructivă în societate sau, cum spune un autor (Krüge, 2017), a funcționa ca „agent de schimbare".

Jurnalismul de soluții în expansiune

De când a fost rostit pentru prima dată jurnalismul de soluții (moment care se pierde în timp) și până azi, acest nou tip de abordare jurnalistică a evoluat și s-a răspândit peste tot. Desigur că un moment cheie în definirea și consacrarea jurnalismului de soluții a fost înființarea primei structuri organizatorice, *Solutions Journalism Network* (SJN), în 2013, în SUA, urmat de apariția la Londra a *Constructive Journalism Project*, în 2014, de asemenea, un ONG tematic dedicat dezvoltării fenomenului. Cea mai prezentă și activă organizație este SJN, o platformă ce reunește reporterii și editorii care practică acest tip de jurnalism, oferind instruire și consultanță, dar care gestionează și *Solutions Story Tracker*, o bază de date actualizată zilnic cu materiale din categoria jurnalism de soluții din toată lumea, și a dezvoltat și *Learning Lab*, o platformă în mai multe limbi (inclusiv în limba română) cu tutoriale și module de învățare individuală. Se estimează că prin toate aceste structuri au fost inițiați și instruiți în jurnalismul de soluții circa trei mii de jurnaliști, jurnalismul de soluții a devenit obiect de cercetare academică tot mai frecventat și a început să fie predat în școlile de jurnalism, semne evidente ale recunoașterii sale și a mizei pe care o reprezintă pentru viitor în jurnalismul care se dorește supraviețuitor și indispensabil societății democratice.

Chiar dacă ceva mai târziu, jurnalismul de soluții a început să se manifeste și în România în diverse forme, cele mai pregnante fiind proiectul Inclusiv, pornit ca unul de crowdfounding jurnalistic, sau al revistei DOR (Decât o revistă), care sunt proiecte coerente, asumate tematic și care produc și rezultate. Din perspectiva popularizării fenomenului și a

instruirii jurnaliştilor, cel mai util cred că este *Learning Lab* în limba română, care oferă un pachet informativ-instructiv de bază pentru jurnalismul de soluţii. De pildă, să oferă răspuns celor mai importante întrebări, de genul „De ce jurnalismul de soluţii?", "Ce fel de impact poate avea jurnalismul de solutii?" „Cum puteti integra jurnalismul de solutii in munca de redactie?" sau „Cum stiu ca acesta este Jurnalism de Solutii?". Un moment important în evoluţia jurnalismului de soluţii românesc cred că a fost conferinţa *Discover Solutions Journalism*, organizată de DoR şi Ashoka România, în 31 ianuarie 2018, care a apropiat de jurnalişti şi de public această nouă perspectivă jurnalistică. De asemenea, au fost publicate materiale de susţinere, de pildă, interviul cu Cathrine Gyldensted, jurnalistă daneză, autoare a cărţii *Five Elements of Positive Psychology in Constructive Journalism*, şi cofondatoare a *Constructive Journalism Network*. Sau, mai important, interviul cu David Boardman, preşedintele Solutions Journalism Network, prezent în România la evenimentul amintit, ca şi Jeremy Druker director la Transitions. La fel de important, în organizarea DOR, în 2019, a fost instituit un program pentru acordarea de burse pentru a produce materiale tematice (de soluţii), de profunzime, jurnaliştilor selectaţi asigurându-li-se training şi mentorat pe durata programului.

Un foarte interesant şi consistent program a fost realizat de către Romanian-American Foundation (RAF), în colaborare cu aceeaşi DOR, intitulat „Jurnalism pentru reconstrucţie şi reziliență", derulat pe o perioadă de peste doi ani. „Programul îşi propune să dezvolte un tip de jurnalism bazat pe soluţii pentru multiplicarea poveştilor de succes în societate contribuind la depăşirea mai rapidă a efectelor crizei economice, psihologice şi personale cauzate de pandemie", se arată pe site-ul programului. Pornit iniţial de la tematică axată pe sfera dezvoltării rurale (şi publicate în revistă la rubrica „La noi"), organizatorii au convenit, după intrarea în pandemie, să extindă jurnalismul bazat pe soluţii în alte domenii, „la alte cinci până la şapte zone suplimentare esenţiale pentru reziliența şi reconstrucţia României post-pandemice". Reziliența este unul din cuvintele cheie pentru jurnalismul de la DOR, alături de „reconstrucţie, recuperare, vindecare, compasiune, conexiune şi soluţii". Conţinutul jurnalistic generat va fi publicat pe platforma decatorevista.ro, în revista tipărită şi în buletine de ştiri, fiind diseminat către audienţe relevante şi grupuri de jurnalişti.

Demarat în forţă, în 2019, ca cel mai mare şi mai reuşit proiect de crowdfounding jurnalistic din România şi fiind profilat iniţial pe jurnalismul de investigaţie, Inclusiv, după ce a capitalizat susţinerea a peste o mie şase sute de simpatizanţi plătitori, şi a publicat o serie de anchete jurnalistice de impact, şi-a extins portofoliul de activităţi în direcţia jurnalismului de soluţii, producând şi aici mai multe articole notabile.

Deşi nu are foarte mare consistenţă şi tradiţie în România, jurnalismul de soluţii îşi face apariţia tot mai mult în discuţiile publice despre noul jurnalism, în interesele şi preocupările jurnaliştilor de nouă generaţie şi în rezultate, creând premisele unei dezvoltări viitoare.

BIBLIOGRAPHY

Aitamurto, T., Varma, A., *Rolul constructiv al jurnalismului,* Journalism Practice DOI, https://doi.org/10.1080/17512786.2018.1473041,

Carlson, M., (2015a), *"Metajournalistic Discourse and the Meanings of Journalism: Definitional Control, Boundary Work, and Legitimation."* Communication Theory 26: 349–368.

Carlson, M., (2015b), *"Introduction: The Many Boundaries of Journalism."* In Boundaries of Journalism: Professionalism, Practices and Participation, edited by Matt Carlson and Seth Lewis, 1–18. New York: Routledge

Downie, L., Shudson, M., *The Reconstruction of American Journalism*, https://archives.cjr.org/reconstruction/the_reconstruction_of_american.php

Deuze, M., (2005), *"What is Journalism? Professional Identity and Ideology of Journalists Reconsidered."* Journalism 6 (4): 442–464

Fink, K., & Schudson, M. (2014), *The rise of contextual journalism, 1950s-2000s*, Journalism, 15(1), 3-20

Galtung, J., Mari H. Ruge (1965), „*The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers."* Journal of Peace Research 2 (1): 64–90

Gans, H.J., (2011), *"Multiperspectival News Revisited: Journalism and Representative Democracy*", Journalism 12 (1): 3–13

Gyldensted, C., (2015, *From Mirrors to Movers: Five Elements of Positive Psychology in Constructive Journalism*, Philadelphia: CreateSpace Independent Publishing Platform

Hanitzsch, T., (2007), *"Deconstructing Journalism Culture: Toward a Universal Theory."* Communication Theory 17 (4): 367–385

Harcup, T., Deidre O'Neill (2001), *"What is News? Galtung and Ruge Revisited*" Journalism Studies 2 (2): 261–280

Hutchins Commission (1947) *A Free and Responsible Press*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Jones J., Saad L. (2016), *Gallup News Service: Gallup Poll Social Series: Governance*. Available at: http://www.gallup.com/file/poll/195575/Confidence_in_Mass_Media_160914%20.pdf

Kinnick K.N., Krugman D.M., Cameron G.T. (1996), *Compassion fatigue: Communication and burnout toward social problems*, Journalism & Mass Communication Quarterly 73(3): 687–707

Kovach, B., Rosenstiel, T., (2001) *The Elements of Journalism*. New York: Crown

Krüger, U., (2017), *"Constructive News: A New Journalistic Genre Emerging in a Time of Multiple Crises."* In The Future Information Society: Social and Technological Problems, edited by Wolfgang Hofkirchner and Mark Burgin, 403–422. Singapore: World Scientific Publishing Co.

Lasswell, H.D., (1948), *The structure and function of communication in society*, Communication of Ideas 37: 215–228

Lough, K., McIntyre, K.E., *Journalists' perceptions of solutions journalism and its place in the feld,* #ISOJ, Volume 8, Number 1, Spring 2018

McIntyre, K.E., Lough, K., *Toward a clearer conceptualization and operationalization of solutions journalism*, Journalism, I-16, 2019, https://journals.sagepub.com/home/jou,

Oliver, L., (2016), *"And Now for the Good News: Why the Media Are Taking a Positive Outlook."* The Guardian, August 1. theguardian.com/world/2016/aug/01/and-now-for-good-newswhy-media-taking-positive-outlook

Peters, Ch., Broersma, M., *Rethinking Journalism, Trust and Participation in a Transformed News Landscape*, https://www.researchgate.net/publication/279849446_Rethinking_Journalism_Trust_and_participation_in_a_transformed_news_landscape

Peters, Ch., Broersma, M., *Rethinking Journalism Again: Societal role and public relevance in a digital age, https://forskning.ruc.dk/en/publications/rethinking-journalism-again-societal-role-and-public-relevance-in*

Potter, D., Gantz, W., (2000) Bringing viewers back to local TV news. *What Could Reverse the Ratings Slide*. Available at: http://newslab.org/bringing-viewers-back-to-local-tv-news/

Rogers, K., Bromwich, J.E., (2016), *"The Hoaxes, Fake News and Misinformation We Saw on Election Day."* The New York Times, November 8. nytimes.com/2016/11/09/us/politics/ debunk-fake-news-election-day.html

Rosen, J., (1999), *What Are Journalists For?* New Haven, CT: Yale University Press

Schudson, M., (2011) *The Sociology of News*, 2nd edn. New York: W.W. Norton

Siebert F.S., Peterson, T., Schramm, W., (1956), *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility*, and Soviet Communist Concepts of What the Press Should Be and Do. Champaign, IL: University of Illinois Press

Waisbord, S., (2009) *"Advocacy Journalism in a Global Context."* In The Handbook of Journalism Studies, edited by Karin Wahl-Jorgensen and Thomas Hanitzsch, 371–385. New York: Routledge

Site-uri

https://brands-that-value.com/de-ce-avem-nevoie-de-jurnalism-constructiv/

https://inclusiv.ro/

https://learninglab.solutionsjournalism.org/ro/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-solutions-journalism

https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf

https://revistacariere.ro/leadership/jurnalismul-constructiv-o-viziune-ampla-este-o-viziune-corecta-i/

https://www.constructivejournalism.org/section/about/

https://www.dor.ro/arhiva/povesti/la-noi/

https://www.dor.ro/ce-este-si-ce-nu-este-jurnalismul-orientat-catre-solutii/

https://www.rafonline.org/programe/focus-pe-dezvoltarea-rurala/

https://www.redbull.com/ro-ro/david-boardman-si-jurnalismul-orientat-spre-solutii

https://www.solutionsjournalism.org/

AUDIOVISUAL MEDIA CONSUMPTION AND TRUST DURING THE PANDEMIC

Eugen-Adrian Cojocariu
PhD Student, „Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The paper analyzed the first changes in audiovisual media consumption habits during the COVID-19 pandemic, with focus on Europe. The study also examined the level of trust in audiovisual after the outbreak of the pandemic and the explosion of the so-called "COVID-19 infodemic". Radio and TV continue to be the most trusted media in Europe, while social networks are least trusted. The Internet and social networks continue to reach much lower trust levels than traditional media. Public Service Media rank among the most trustworthy sources of COVID-19 information. The pandemic reinforced the need for reliable, accurate journalism, but it also showed how open people are to conspiracies and misinformation. As the coronavirus hit, the overall levels of trust in the news were at their lowest point ever. EU citizens only trust their national army and police more than radio. TV and written press rank in the second third. One of the most worrying findings for the news industry is the increasing news fatigue and news avoidance.

Keywords: audiovisual, media, consumption, trust, pandemic

Definition of the main problem/research question

The paper will analyze the audiovisual consumption and the level of trust in media during the COVID-19 pandemic, with main focus on Europe.

Significance of the problem, expected benefits, methodology

The objective of the paper is to find the first changes in the audiovisual media consumption habits induced by the „COVID-19 infodemic". The study also examines the level of trust in audiovisual after the outbreak of the pandemic and the explosion of „COVID-19 infodemic". The paper could be useful in academic studies in communication and journalism. We will use the bibliographic research method.

The general objectives of the research

The research questions were: Which was the effect of the pandemic on media consumption? Why are radio and TV the most trusted media in Europe? How succeeded PSMs to fight disinformation?

Media consumption in the world. Focus on Europe and the USA

"The trend of demassification destroys the foundation of mass communication, it causes crises in media identity, citizen awareness, social relationships, and democracy"[1], thinks Peciulis (2016), who listed the most important effects of digital era: new communicational behavior of people; digital democracy; media demassification, which destroys mass communication hierarchy (the dialogue takes place in small groups thinking the same way); individuals flooded with lots of contents of questionable value.

[1] Peciulis, Zygintas, *Digital era: from mass media towards a mass of media*, Filosifija sociologija; Vilnius Vol. 27, Iss. 3, 2016, pp. 240-248, https://search.proquest.com/central/docview/1825570049/6E078629D9446FPQ/11?accountid=8013 [accessed 11.05.2019].

According to an August 2020 European Broadcasting Union (EBU) study, Public Service Media in Europe increased their news and information programs from March 2020 in order to keep citizens informed about the developments related to the COVID-19. Information was provided through additional/extended news bulletins, as well as dedicated current affairs shows/talk shows (+15% March 2020/March 2019; +22% March 2020/February 2020). "PSM have responded to the COVID-19 crisis by increasing their volume of news programming. The research shows the heavy reliance and high level of trust of citizens towards their PSM news in times of crisis".[2] The peak of the COVID-19 crisis in March 2020 saw viewers turning to PSM evening TV news bulletins for trustworthy updates on key announcements. People visited PSM's website to read/listen/watch trusted news content. PSM news websites' daily reach was up 2.6 times during the crisis. The peak in PSM online news consumption was also visible on PSM YouTube channels and social accounts. Daily viewing share of PSM evening news increased by 20% in March 2020 versus Q1 2019. In 65% of European markets news offered by PSM were ranked the most trusted news brands (2019). It was no surprise that people turned to these providers during the COVID-19 crisis, states the September 2020 EBU "COVID-19 Report. Public Service Media: Supporting Society through Coronavirus"[3]. It was also important to help people demystify the science around COVID-19 and to be able to address the concerns of audiences while answering questions in a comprehensible way. The May 2020 EBU report "COVID-19 Crisis Public Radio Response to the Pandemic"[4] showed that radio listening tended to be very stable, even if the lockdown changed the habits. While less people listened to radio, the listening time was longer, focusing on news. People working from home used more their digital devices to listen to radio, notably smartphones. Many citizens drastically reduced their commutes and in-car radio listening (25% of radio time in Europe). Music radio offers lost audiences in favor of news channels. The loss of the commuting/work listening time was not totally compensated with more listening from home. Radio consumption during the crisis was like a pyramid: growing interest for news that peaked in mid March. End March, fatigue around the negativity of COVID-19 news made people start avoiding them, looking for non-news programming. Acute need for permanent updates on the crisis increased consumption of all-news channels. Public radios benefited from the changes, increasing their market share.

According to Nielsen[5], in Q2 2020 streaming video consumption, news consumption and listening to the radio increased a lot in the USA. The most common activities for stay at home workers during work hours were: listening to music on an AM/FM radio station/streaming services (40% listening daily, 35% at least weekly). During the pandemic many respondents considered radio their "comfort food". Watching TV/streaming content was the second most popular media activity (33% every day, 32% at least weekly), followed by spending time on social media (31% each day, 33% at least weekly). Nielsen[6] has classified the types of TV/streaming content viewed while teleworking: 47% news, 40% comedy, 36% movies. The consumed news content was split in 64% local news, 62% national cable news, 58% national broadcast news, 22% international news.

[2] European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *Public Service Media and News*, August 2020, p. 4 https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/psm/EBU-MIS_PSM_and_News_2020.pdf [accessed 08.11.2020].

[3] European Broadcasting Union (EBU), *COVID-19 Report. Public Service Media: Supporting Society Through Coronavirus*, September 2020, https://www.ebu.ch/publications/activity-report/open/covid-19-report-public-service-media-supporting-society-through-coronavirus [accessed 08.11.2020].

[4] European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *COVID-19 Crisis Public Radio Response to the Pandemic*, May 2020, https://www.ebu.ch/publications/activity-report/open/covid-19-report-public-service-media-supporting-society-through-coronavirus [accessed 04.12.2020].

[5] Adgate, Brad, *Nielsen: How The Pandemic Changed At Home Media Consumption*, Forbes.com, 21 August 2020, https://www.forbes.com/sites/bradadgate/2020/08/21/nielsen-how-the-pandemic-changed-at-home-media-consumption/?sh=aff5ddf5a28a [accessed 04.12.2020]

[6] The Nielsen Company, *The Nielsen Total Audience Report. Special Work from Home Edition*. August 2020, https://www.nielsen.com/us/en/insights/report/2020/the-nielsen-total-audience-report-august-2020/ [accessed 04.12.2020]

The daily time spent per USA adult on different devices shown a sharp increase in using App/Web on a Smartphone since 2018 (Table 1):

Table 1 Average time spent per USA adult 18+ per day on different devices

Device	Time spent Q1 2018 (hours:minutes)	Time spent Q1 2019 (hours:minutes)	Time spent Q1 2020 (hours:minutes)
Radio	1:46	1:42	1:39
TV Live	4:10	3:53	3:43
Internet on a Computer	0:39	0:33	0:36
App/Web on a Smartphone	2:22	3:01	3:46
Internet Connected Device	0:26	0:35	0:48
App/Web on a Tablet	0:47	0:50	0:58

Source: The Nielsen Total Audience Report. Special Work from Home Edition. August 2020

Another study, conducted by DoubleVerify[7] in France, Germany, Spain, the UK, the US, found out that online content consumption around the world almost doubled since the start of the pandemic, from 3 hours 17 minutes to 6 hours 59 minutes. The increase was partly driven by a 44% uplift in the use of connected TV devices. 48% of respondents used social media platforms more. YouTube had the biggest growth in audience (+43%). On the other hand, a November TransUnion survey[8] showed that 75% of US respondents increased their use of paid streaming services (including Amazon Prime, Hulu, Netflix, Apple TV) since the start of the pandemic, compared with 56% saying the same thing in May 2020. The study revealed that, on average, people are spending 3-4 hours/day consuming streamed media, with 55% opting for this form of entertainment instead of a cable TV subscription.

A media consumption overview was given by the Reuters' Institute for the Study of Journalism 2020 Digital News Report[9]. The COVID-19 crisis has substantially increased news consumption for mainstream media in all of surveyed countries, before and after the pandemic. TV news and online sources have seen significant increases, and more people identify television as their main source of news. Consumption of printed newspapers has fallen. The use of online&social media increased a lot in most countries. WhatsApp saw the biggest growth (+10% in some countries). 28% of people preferred to start their news journeys with a website/app. Those aged 18–24 (Generation Z) have a weaker connection with websites/apps and are more than twice as likely to prefer to access news via social media. Use of Instagram for news has doubled since 2018 and looks likely to overtake Twitter over 2021. The proportion using podcasts has grown significantly in the last year, though coronavirus lockdowns may have temporarily reversed this trend. Spotify has become the number one destination for podcasts in more markets. Voice-activated smart speakers continue to grow rapidly, but their usage for news remains low in all markets. Television news has seen an increase in all six polled countries (UK, USA, Germany, Spain, South Korea, Argentina) in January and April 2020. Weekly TV news consumption rose by 5%. Social media were up 5%. Radio consumption and overall online consumption have risen by 2%. The lockdowns hit the print newspapers&magazines (-2%). In April, 24% of people used WhatsApp to find/discuss/share news about COVID-19, up 7% from January. 18% joined a support/discussion group with people they

[7] World Advertising Research Center, *Global online content consumption doubles in wake of COVID*, 24 September 2020, https://www.warc.com/newsandopinion/news/global-online-content-consumption-doubles-in-wake-of-covid/44130 [accessed 04.12.2020]

[8] O'Halloran, Joseph, *Consumers shift to streaming in masses in 2020*, Rapid TV News, 04 December 2020, https://www.rapidtvnews.com/2020120459522/consumers-shift-to-streaming-in-masses-in-2020.html?utm_campaign=consumers-shift-to-streaming-in-masses-in-2020&utm_medium=email&utm_source=newsletter_2579#axzz6fgxB2EgG [accessed 04.12.2020].

[9] Newman, Nic; Fletcher, Richard; Schulz, Anne; Andı, Simge; Nielsen, Rasmus Kleis, *Digital News Report 2020*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf, [accessed 16.09.2020].

didn't know on Facebook/WhatsApp specifically to talk about COVID-19. In April, 43% accessed weekly both social media for news and traditional media sources. More people turned to live broadcast TV news and to trusted news sources online, but the lockdowns have also accelerated the use of new digital tools. Young people consumed more news through Instagram, Snapchat, TikTok. For many years bandwidth/technical limitations meant online news was largely restricted to text and pictures. Now in most parts of the world it is possible to watch news videos/listen to on-demand audio. Reading text is convenient, but can be difficult on small smartphone screens, and a desire to get away from screens may be one factor driving the current boom in audio listening. People still prefer reading news online; a big proportion prefer to watch, with one in ten preferring to listen (Table 2).

Table 2 Proportion that prefer to read, watch or listen to news

Region	Read news %	Watch news %	Listen to news %	Don't know %
Northern Europe	54	31	7	8
Southern Europe	51	34	10	5
Central/South America	47	38	11	4
Asia	46	39	8	7
North America	42	39	10	9

Source: Digital News Report 2020, Reuters Institute for the Study of Journalism

eMarketer's "Global Media Intelligence Report 2020" found out that "many aspects of device ownership and engagement with specific media changed little, or not at all, in a number of countries. We might have expected the coronavirus pandemic to radically alter media behavior, but that didn't happen for the most part. Time spent with TV, digital video, and music streaming did rise among most populations polled, but these increases were often incremental, and not traceable entirely to periods of national lockdown, for example."[10] Ownership of PCs/tablets continued to fall in many countries. Smartphones are already the primary/only digital device that many Internet users worldwide owned. PC&tablet penetration remains much higher among older, affluent Internet users. Many consumers have spent more time with PCs since the pandemic began. In many countries, the share of Internet users watching digital video equals/surpasses the share watching live TV. GlobalWebIndex found sizable increases in penetration of subscription video-on-demand in many markets YoY, partly due to expanded offerings from Netflix/other providers. The pandemic accelerated the decline of print media. While print audiences aren't shrinking everywhere, print newspapers and magazines registered many of the most dramatic decreases this year. Significant drops happened in South Africa, Colombia, Hong Kong or Romania. Time spent YoY with social media is rising in many countries (France, Portugal, India), but fell in Brazil, Canada, China, Egypt. In advanced economies (Germany, Sweden, Spain, the UK, the US), time spent with PCs&tablets still exceeds time spent with mobile devices, by a large margin. Mobile activity dominates in many Asia-Pacific nations (China, Malaysia, Thailand). Smart TVs are well established in most countries with reliable communications networks.

According to Oxford Business Group (2020), reading news online exploded during the pandemic. TV consumption also increased significantly. Online traffic and the associated engagement on social media platforms have grown. The conclusion of the study is: "A shift towards streaming and digital services reflects the so-called new normal, in which people feel empowered to blend different approaches to work, life and entertainment."[11] The first months of the pandemic witnessed a big increase in the time people spent accessing information about current events. Comscore has reported data revealing what consumer behaviors may start to look like post-

[10] eMarketer Team, *The Global Media Intelligence Report 2020: A Reference Guide to Consumers' Media Use in 42 Countries*, p.3, https://www.emarketer.com/content/global-media-intelligence-2020 [accessed 15.11. 2020].

[11] Oxford Business Group, *How has Covid-19 changed media consumption?*, 30 September 2020, https://oxfordbusinessgroup.com/news/how-has-covid-19-changed-media-consumption [accessed 03.12.2020].

pandemic.[12] The total digital visits (mobile&desktop) peaked during the week 20-26 April (64.3 billion digital visits.) Since then, total digital visits have slowly declined, but remain 30% higher than pre-pandemic levels. These data suggest that while consumers are spending less time online now than at the height of the lockdowns, digital behavior is still significantly more prevalent than it was pre-coronavirus. Usage of government sites peaked early on during the pandemic (week 23-29 March), as people rushed to find information. Since then, visits to government sites have quickly returned to near-normal pre-pandemic levels. The non-weather news sites total visits peaked during the week 13-19 April (8.5 billion total visits).

On the other hand, according to a July 2020 EBU report, one of the most important dangers for the news industry is the increasing trend around news fatigue and news avoidance. Baekdal (2020) considers that „news fatigue is not just a problem from an audience perspective, where you might lose traffic or views. It's also a problem for our society as a whole. People are not capable of handling a 24 hour news cycle. That's what this trend is showing us. And as publishers, we need to think about this. More than that, the worst thing you can do is just to publish more news, more live feeds, and more of everything. Because if you do that, news fatigue turns into news avoidance".[13] According to Fletcher, Kalogeropoulos and Nielsen (2020)[14], 22% of the UK population said in July 2020 they always or often actively avoid the news. Levels of news avoidance grew sharply in April and May (+10%), and remained at high levels since then. News avoidance has remained stable at between 20-25% even as news coverage of COVID-19, and people's attitudes towards the situation, have changed in recent months. Most COVID-19 news avoiders say that they avoid news on television (77%), followed by news websites/apps (51%), social media (50%), print (48%) and radio (41%). A majority (56%) say that news media have helped them understand the pandemic, and 61% that news media has helped explain what they can do in response to it. Both figures are down by 10% since April. 27% say they feel the news media have exaggerated the crisis. The UK government (38%) and individual politicians (37%) are most widely identified as very/extremely concerning sources of potentially false/misleading information about coronavirus. 30% of respondents are very/extremely concerned about possible misinformation from news organisations. An October 2020 study conducted by the same authors[15], shows that most of the UK public behaved cautiously and mostly followed government guidelines. However, news use has declined during the crisis after the initial surge, trust in news has fallen, trust in the government as a source of information about COVID-19 has dropped dramatically, and a large minority of the public (an estimated 20 million people) do not feel that the news media and/or the government have explained what they can do in response to the pandemic. The authors offered a preliminary definition of the 'infodemically vulnerable': the subset of the public who consume little to no news and information about COVID-19, and say they would not trust it even if they did. The study states that an estimated 8 million British people are more at risk of being at best less informed and at worst un- or misinformed.

Trust in media during the pandemic

[12] Weitman, Bridget and Essling, Ian, *Revisited: Media Consumption during the Coronavirus Pandemic*, 19 August 2020, https://www.comscore.com/Insights/Blog/Revisited-Media-Consumption-during-the-Coronavirus-Pandemic [accessed 01.12. 2020].

[13] Baekdal, Thomas, *Experimenting with News Fatigue and News Avoidance*, European Broadcasting Union (EBU), July 2020, p. 7, https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/c2s/EBU-MIS_Experimenting_with_News_Fatigue_and_News_Avoidance.pdf [accessed 08.11.2020].

[14] Nielsen, Rasmus Kleis; Kalogeropoulos, Antonis; Fletcher, Richard, *Most in the UK say news media have helped them respond to COVID-19, but a third say news coverage has made the crisis worse*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 25 August 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/most-uk-say-news-media-have-helped-them-respond-covid-19-third-say-news-coverage-has-made-crisis [accessed 03.12.2020].

[15] Nielsen, Rasmus Kleis; Kalogeropoulos, Antonis; Fletcher, Richard, *Most in the UK say news media have helped them respond to COVID-19, but a third say news coverage has made the crisis worse*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 25 August 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/most-uk-say-news-media-have-helped-them-respond-covid-19-third-say-news-coverage-has-made-crisis [accessed 03.12.2020].

Rusbridger (2020) reffering to the information during the pandemic, states that „The question of what information you can trust is, all of a sudden, a matter of life and death. (…) New words have been coined – infodemic and infotagion are just two – to describe an environment of viral information chaos which never-theless has proved massively addictive as people the world over stumble in search of light".[16] He considers a good reader has to be skeptical and to consume all forms of modern messaging. According to a June 2020 EBU report "Trust in Media"[17], radio and TV continue to be the most trusted media throughout Europe. Radio is most trusted in 73% of European countries surveyed, TV in another 9%. Radio is the most trusted medium: 57% of the EU citizens trust, 36% don't. TV and press enjoy split opinions (TV 49% trust / 47% not; press 46% trust / 47% not). In 2019 only broadcast media had Net Positive Trust indexes (% of people who tend to trust minus % of people who tend not to): radio +21%, TV +2%. News organizations along with governments received considerable trust during the peak of the lockdown. The higher the level of trust in a country's radio and TV, the higher press freedom tends to be in that country. According to the EBU experts, the strong correlation suggests that in the European context, citizens' trust in broadcast media is closely connected with a free&independent media landscape. One can conclude that independent PSM are a key element of a credible news media landscapes. Social networks are the least trusted media across Europe (85% of surveyed countries). 20% trust social media, 65% not. The EU citizens only trust their national army and police more than radio. TV and written press rank in the 2nd third. Internet ranks a bit better than governments&parliaments; only political parties are less trusted than social networks. In countries with high levels of trust in national news, citizens are less likely to perceive false information as a problem. According to the EBU, audiences have turned in big numbers to their local public broadcasters as the pandemic spread. TV news channels have been the most-used source of COVID-19 news and information and the second most-trusted source after government updates. In contrast, while half of the population used social networks for news, only 14% rank it as one of the most trustworthy sources[18].

The Reuters Institute Digital News Report 2020[19] found out that the pandemic reinforced the need for reliable, accurate journalism, but it also reminded how open people are to conspiracies and misinformation. The Institute observed overall levels of trust in the news at their lowest point ever. 38% say they trust most news most of the time (-4% compared to 2019), 46% say they trust the news that they themselves use (-3%). The surveys showed that 60% still prefer news that has no particular point of view; 8% prefer news that shares/reinforces their views. In terms of trust for information about coronavirus, national news organizations scored well (59% trust). Trust in news organizations was double in comparison with the trust for social media (Facebook, Twitter - 26%), video sites (YouTube, Vimeo - 29%), and messaging applications (WhatsApp, Facebook Messenger - 24%).

Public service media remain the most trusted brands, especially in Northern European countries where they have a tradition of independence. 56% of the sample across 40 countries remains concerned about what is real and fake on the Internet when it comes to news. People see social media as the biggest source of concern about misinformation (40%, of which 29% are most concerned about Facebook, 6% about YouTube, 5% about Twitter), followed by news sites (20%), WhatsApp (14%), Google (10%). Given the concerns, Facebook increased funding for independent

[16] Rusbridger, Alan, *Lessons for journalists in a pandemic: seek the truth and reflect on your own power*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 21 November 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/risj-review/lessons-journalists-pandemic-seek-truth-and-reflect-your-own-power-0 [accessed 01.12.2020].

[17] European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *Trust in Media*, June 2020, Market Insights, pp. 4-5, https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/open/Trust_in_Media_2020/EBU-MIS-Trust_in_Media_2020.pdf [accessed 08.11.2020].

[18] European Broadcasting Union (EBU), *COVID-19 Report. Public Service Media: Supporting Society Through Coronavirus*, September 2020, https://www.ebu.ch/publications/activity-report/open/covid-19-report-public-service-media-supporting-society-through-coronavirus [accessed 08.11.2020].

[19] Newman, Nic; Fletcher, Richard; Schulz, Anne; Andı, Simge; Nielsen, Rasmus Kleis, *Digital News Report 2020*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 2020, pp. 10-11, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf [accessed 16.09.2020].

fact-checkers and Facebook, Twitter, YouTube removed misinformation that breached guidelines. The conclusion of Reuters Institute is, notwithstanding, positive: "The COVID-19 crisis has clearly demonstrated the value of reliable trusted news to the public but also to policymakers, technology companies, and others who could potentially act to support independent news media. The creativity of journalists has also come to the fore in finding flexible ways to produce the news under extremely difficult circumstances. Fact-checking has become even more central to newsroom operations, boosting digital literacy more widely and helping to counter the many conspiracy theories swirling on social media and elsewhere. Publishers have also found innovative ways to display and interrogate data, just one of many format innovations that have helped audiences understand the background and the implications for each individual."[20]

Case study: Romania

In Romania the pandemic was accompanied, like in other countries, by an explosion of false, truncated information (infodemia). The conclusion of an Asociaţia Eurocomunicare report is that the Romanian online space was connected with the global one, being assaulted by the same waves of misinformation documented by fact-checking organizations worldwide (manufactured virus, compulsory vaccination, microchipping population, COVID masquerade, COVID dictatorship). The study pointed: "the ability to manage the information space, to prevent the spread infodemia and maintaining citizens' trust is part of the "arsenal" that states can mobilize to limit the effects of the pandemic."[21]

During the Spring lockdown radio was, more than usual, an important voice in the landscape, according to Romania 2020 Media Factbox[22]. Keeping the public informed was challenging and it was interesting to see how the biggest Romanian radio stations adapted, with frequent news programs and permanent interaction with the public in the broadcasts. We noticed during the lockdown the shift of radio audiences from in-car analogic to at-home streaming. At the same time the TV audiences increased. The lockdown was a great trial for streaming. Print was affected during the lockdown and the experts don't expect a quick recovery. The young generation (16-34 y.o.) consumed more YouTube and video on demand than older generations, but TV is still perceived as a main media for video content.

Conclusions

The work analyzed the audiovisual media consumption habits during the COVID-19 pandemic, with focus on Europe. The study also examined the level of trust in audiovisual media after the outbreak of the pandemic and the explosion of the "COVID-19 infodemic". Radio and TV continued to be the most trusted media in Europe, while social networks are least trusted. Public Service Media (PSM) ranked among the most trustworthy sources of COVID-19 information. PSM have responded to the COVID-19 crisis by increasing their volume of news programming. Acute need for permanent updates on the crisis increased consumption of all-news channels. Online content consumption almost doubled since the start of the pandemic. Reading news online exploded. TV consumption increased significantly. In Europe, mainly, audiences have turned in big numbers to their local public broadcasters as the pandemic spread. The pandemic reinforced the need for reliable, accurate journalism, but it also reminded how easily people can "consume" misinformation. EU citizens trust in radio (third most trusted after their national army and police).

[20] Newman, Nic; Fletcher, Richard; Schulz, Anne; Andı, Simge; Nielsen, Rasmus Kleis, *Digital News Report 2020*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 2020, pp. 30, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf [accessed 16.09.2020].

[21] Bârgăoanu, Alina (coord.), *Infodemia COVID-19 în România. O analiză a dezinformării în spaţiul digital,* Asociaţia Eurocomunicare, 2020, pp. 3, 55 https://www.antifake.ro/wp-content/uploads/2020/11/Eurocomunicare_Raport-Infodemia-COVID-19-in-Romania_octombrie-2020-1.pdf [accessed 01.11. 2020].

[22] Initiative Media S.A, *Romania 2020 Media Factbox*, Bucharest, 2020, http://www.mediafactbook.ro/public/files/MFB2020.pdf [accessed 30.11.2020].

Print media were severely hit by the pandemic. One of the most worrying findings is the increasing news fatigue and news avoidance.

Limitations and further research

The main limitation of the study is due to the fluid pandemic situation. New sets of data with regard to media consumption habits and trends, to the trust in media will continuously appear and will have to be selected, organized and interpreted. For these reasons further iterative research is needed.

BIBLIOGRAPHY

Adgate, Brad, *Nielsen: How The Pandemic Changed At Home Media Consumption*, Forbes.com, 21 August 2020, https://www.forbes.com/sites/bradadgate/2020/08/21/nielsen-how-the-pandemic-changed-at-home-media-consumption/?sh=aff5ddf5a28a [accessed 04.12.2020]

Baekdal, Thomas, *Experimenting with News Fatigue and News Avoidance*, European Broadcasting Union (EBU), July 2020, p. 7 https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/c2s/EBU-MIS_Experimenting_with_News_Fatigue_and_News_Avoidance.pdf [accessed 08.11.2020].

Bârgăoanu, Alina (coord.), *Infodemia COVID-19 în România. O analiză a dezinformării în spaţiul digital*, Asociația Eurocomunicare, 2020, https://www.antifake.ro/wp-content/uploads/2020/11/Eurocomunicare_Raport-Infodemia-COVID-19-in-Romania_octombrie-2020-1.pdf [accessed 01.11. 2020].

eMarketer Team, *The Global Media Intelligence Report 2020: A Reference Guide to Consumers'*

Media Use in 42 Countries, https://www.emarketer.com/content/global-media-intelligence-2020, [accessed 15.11. 2020].

European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *COVID-19 Crisis Public Radio Response to the Pandemic*, May 2020, https://www.ebu.ch/publications/activity-report/open/covid-19-report-public-service-media-supporting-society-through-coronavirus [accessed 04.12.2020].

European Broadcasting Union (EBU), *COVID-19 Report. Public Service Media: Supporting Society Through Coronavirus*, September 2020, https://www.ebu.ch/publications/activity-report/open/covid-19-report-public-service-media-supporting-society-through-coronavirus [accessed 08.11.2020].

European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *PSM Barometer 2020*, October 2020, https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/members_only/psm/EBU-MIS-PSM_Barometer_2020.pdf [accessed 08.11.2020].

European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *Public Service Media and News*, August 2020, https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/psm/EBU-MIS_PSM_and_News_2020.pdf [accessed 08.11.2020].

European Broadcasting Union (EBU), Media Intelligence Service, *Trust in Media*, June 2020, Market Insights, https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/open/Trust_in_Media_2020/EBU-MIS-Trust_in_Media_2020.pdf [accessed 08.11.2020].

Fletcher, Richard; Kalogeropoulos, Antonis; and Nielsen, Rasmus Kleis, *News avoidance in the UK remains high as lockdown restrictions are eased*, 28 July 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/news-avoidance-uk-remains-high-lockdown-restrictions-are-eased [accessed 03.12.2020].

Initiative Media S.A, *Romania 2020 Media Factbox*, Bucharest, 2020, http://www.mediafactbook.ro/public/files/MFB2020.pdf [accessed 30.11.2020].

Newman, Nic; Fletcher, Richard; Schulz, Anne; Andı, Simge; Nielsen, Rasmus Kleis, *Digital News Report 2020*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2020-06/DNR_2020_FINAL.pdf [accessed 16.09.2020].

Nielsen, Rasmus Kleis; Kalogeropoulos, Antonis; Fletcher, Richard, *Most in the UK say news media have helped them respond to COVID-19, but a third say news coverage has made the crisis worse*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 25 August 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/most-uk-say-news-media-have-helped-them-respond-covid-19-third-say-news-coverage-has-made-crisis [accessed 03.12.2020].

Nielsen, Rasmus Kleis; Kalogeropoulos, Antonis; Fletcher, Richard, and Simon, Felix M., *Communications in the Coronavirus Crisis: Lessons for the Second Wave*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 27 October 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/communications-coronavirus-crisis-lessons-second-wave [accessed 03.12.2020].

O'Halloran, Joseph, *Consumers shift to streaming in masses in 2020*, Rapid TV News, 04 December 2020, https://www.rapidtvnews.com/2020120459522/consumers-shift-to-streaming-in-masses-in-2020.html?utm_campaign=consumers-shift-to-streaming-in-masses-in-2020&utm_medium=email&utm_source=newsletter_2579#axzz6fgxB2EgG [accessed 04.12.2020].

Oxford Business Group, *How has Covid-19 changed media consumption?*, 30 September 2020, https://oxfordbusinessgroup.com/news/how-has-covid-19-changed-media-consumption [accessed 03.12.2020].

Peciulis, Zygintas, *Digital era: from mass media towards a mass of media*, Filosifija sociologija; Vilnius Vol. 27, Iss. 3, 2016, pp. 240-248, https://search.proquest.com/central/docview/1825570049/6E078629D9446FPQ/11?accountid=8013 [accessed 11.05.2019].

Rusbridger, Alan, *Lessons for journalists in a pandemic: seek the truth and reflect on your own power*, Reuters Institute for the Study of Journalism, 21 November 2020, https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/risj-review/lessons-journalists-pandemic-seek-truth-and-reflect-your-own-power-0 [accessed 01.12.2020].

The Nielsen Company, *The Nielsen Total Audience Report. Special Work from Home Edition*. August 2020, https://www.nielsen.com/us/en/insights/report/2020/the-nielsen-total-audience-report-august-2020/ [accessed 04.12.2020]

Weitman, Bridget and Essling, Ian, *Revisited: Media Consumption during the Coronavirus Pandemic*, 19 August 2020, https://www.comscore.com/Insights/Blog/Revisited-Media-Consumption-during-the-Coronavirus-Pandemic [accessed 01.12. 2020].

World Advertising Research Center, *Global online content consumption doubles in wake of COVID*, 24 September 2020, https://www.warc.com/newsandopinion/news/global-online-content-consumption-doubles-in-wake-of-covid/44130 [accessed 04.12.2020]

PHILOSOPHY AS A WAY OF LIFE. INCURSION INTO THE HISTORY OF PHILOSOPHY

Adela Daniela Podină (Moldovan)
PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca, Baia Mare Northern University Center

Abstract: The key to understanding the balance between the three levels of being: body, spirit, heart invites us to re-know the multiple visions, regarding the art of living. Philosophical counseling, this type of questioning the life of a being - what is being itself, has its origins in Socratic method, Stoicism, Epicureanism, Christian philosophy. The radiography of philosophical systems can only revive the various existing views on life, being a solution to the great questions of the contemporary world.

Keywords: philosophical counseling, the art of living, contemporary challenges, Socratic method , Stoicism, Epicureanism, Christian philosophy

Introducere. Drumul lung pe care filosofia l-a parcurs de la utilizarea ei drept medicină a sufletului, până la specializările numeroase ale secolului al XX-lea, instigă la realizarea unei incursiuni pe căile înțelepciunii, pentru a descoperi - o filosofie a unei vieți autentice - spre care accede fiecare căutător de sens/hemograf în încercarea de a răspunde interogațiilor suscitate de conștientizarea realităților existențiale, prin identificarea conceptelor cheie, a formelor, modalităților de filosofare existente. Despre accederea la o viață autentică, dobândirea artei de a trăi, vom discuta în cele ce urmează realizând o incursiune în istoria filosofiei. Consilierea filosofică, acest tip de interogare a vieții unei ființe - ce este însăși ființarea, își are originea în maieutica socratică, stoicism, epicureism, filosofia creștină. Sandu Frunză[1] consideră că această artă de a trăi se învață… se trăiește și experimentează continuu. Ea nu vizează învățarea unei teorii abstracte, ci, este asumarea unui stil de viață, care angajează întreaga existență, într-un proces al metamorfozei sinelui, spre desăvârșire.

Majoritatea sistemelor filosofice au în vedere natura reflexivă și dimensiunea morală a umanității, susținând accederea la intervenții rațional-ameliorative în fața provocărilor zilnice și posibilitatea construirii unei realități perfectibile. Conceptul de gândire critică, este considerat „cea mai utilă metodă de consiliere filosofică,… ajută clientul să fie mai rațional și rezonabil în luarea deciziei, credințele formulate, emoții și valori”[2], având un loc central în demersul consilierii filosofice. În procesul de luare a deciziilor și rezolvare a problemelor cu care se confruntă omul în viața de zi cu zi, sunt utilizate instrumente de analiză filosofică, gândire critică, analiză conceptuală și evaluare a judecăților/credințelor, potrivit lui David Arnaud și Tim Le Bon[3]. Terapia bazată pe logică a lui Elliot D Cohen[4] utilizează anumite instrumente logice pentru a identifica erorile în gândire și a restructura credințele iraționale, care stau la baza problemelor emoționale și comportamentele. Filosofii practicieni, influențați de maieutica socratică utilizează gândirea critică în procesul de consiliere filosofică pentru a clarifica și evalua: punctele de vedere, conceptele utilizate, valoarea argumentelor, demersul logic, a identifica presupozițiile false. În acest context, consilierea filosofică „apare ca o conversație ghidată de o raționalizare dialectică, un dialog prietenos, suportiv, dar reflexiv în vederea căutării adevărului, cunoașterii, dorințelor, virtuții și a fericirii. Este necesară utilizarea acestei metode ca un mod de viață, prin practicarea zilnică a

[1] Sandu Frunză *Comunicare și consiliere filosofică, București*, Eikon, 2019, p 20
[2] Blanka Šulavikova *Key Concepts in Philosophical Counselling*, Human Affairs 24, 574–583, 2014, p 2
[3] David Arnaud, Tim LeBon, „Towards Wise Decision-Making”, *Practical Philosophy*, November 2000
[4] Elliot Cohen „Philosophical Principles of Logic-Based Therapy”, *Practical Philosophy*, 2003

maieuticii socratice pentru reflectarea, căutarea, stabilirea sensului valorilor personale, credinţelor, ideilor, judecăţilor, dorinţelor, emoţiilor, sentimentelor, scopurilor, relaţiilor şi altor experienţe, care constituie viaţa individului."[5] O altă formă de susţinere indirectă a rolului gândirii critice în procesul de consiliere, este întâlnită în filosofia lui Michael Schefezyk, care „prezintă consilierea filosofică un proces de examinare critică a concepţiilor despre viaţă şi organizarea acesteia cu ajutorul unui concept denumit înţelegerea filosofică" [6]. Astfel, ştiinţa scrierii cu sine este pentru omul contemporan un proces de gândire critică, ce nu se rezumă la simpla examinare a soluţiilor la problemele existenţiale, ci este un demers al interogării, căutării, clarificării, argumentării şi evaluării, cu privire la sine/ceilalţi/viaţă, e căutarea Sensului. Experienţa consilierii generează prin procesul gândirii critice o interacţiune a contradicţiilor. Fiinţarea are loc în momentul în care trăim experienţa reală a unificării şi depăşirii contradictoriului, care ne defineşte indivi-dualitatea. Raţiunea, „cea care se analizează pe sine şi le analizează pe celelalte", atitudinea omului faţă de fiecare lucru, libertatea de a alege, sunt capacităţi divine, care ne-au fost date pentru a trăi în armonie cu natura, pentru a suporta tot ce ni se întâmplă fără a fi umiliţi sau înfrânţi, consideră Epictet. Astfel a învăţa cum să trăieşti înseamnă „a accepta lucrurile din jurul nostru, aşa cum le stă în fire să fie, să avem noi înşine gândirea în armonie cu ceea ce se întâmplă, să înveţi să doreşti fiecare lucru exact aşa cum se produce el. Şi cum se produce? Cum a dispus cel care dispune de tot…..Care este pedeapsa pentru cei care nu ştiu să accepte ceea ce se întâmplă? Este aceea de a rămâne ceea ce sunt…"[7]

Oamenii îşi irosesc viaţa în căutarea unor lucruri, poziţii şi avantaje care nu depind de ei; pe de altă parte, se străduiesc să evite situaţii considerate a fi cele mai mari nenorociri (precum boala sau moartea), dar care, sunt inevitabile şi ne definesc ca fiinţe umane. Astfel, filosofiei îi revine rolul de a educa „oamenii astfel încât aceştia să caute numai bunurile pe care sunt în stare să le obţină şi să încerce a evita numai acele rele care e posibil să fie evitate"[8]. Consilierea filosofică vizează accederea la o dispoziţie sufletească de acceptare senină a inevitabilului. Ea elimină frica provocată de perspectiva unui viitor nefast printr-o apreciere raţională a situaţiilor de viaţă şi ajută persoanele consiliate să înţeleagă măsura în care dorinţele, preferinţele sau credinţele lor sunt formate social şi induse de ceilalţi fără a fi susţinute de dovezi. Este acceptarea o renunţare a căutătorului de sens sau doar o stare T în urcuşul anevoios spre desăvârşire?! Eliminând cuplul de contradictorii, potrivit axiomei non-contradicţiei, starea T este asociată unui alt cuplu de contradictorii, într-un proces iterativ, care continuă la infinit, spre alte niveluri de realitate. Aşadar, dezvoltarea noastră emoţională, urcuşul pe scara virtuţilor, cunoaşte logica terţului inclus, având aceeaşi structură deschisă, godeliană.

Maieutica socratică. Demersul consilierii filosofice, bazat pe metoda socratică este un dialogul cu sine şi despre sine, în care consilierul şi clientul descoperă sinestezia unei vieţi autentice, printr-un proces de reflectare, argumentare, cugetare, evaluare. Dialogul socratic nu este un simplu procedeu al căutării, cercetării, o înlănţuire de raţionamente inductive, este expresia efortului comun a interlocutorilor, în descoperirea adevărului. Înţelepciunea este nedumerire şi căutare, o întoarcere către sine, care nu vizează doar simpla identificare a particularităţilor astfel „încât cârmuirea să le poată atribui tuturor un loc în sânul cetăţii, ci la o cunoaştere a persoanei care să depăşească individualitatea fiecăruia în măsura în care conduce la meditaţia asupra sufletului şi, în consecinţă, asupra Binelui."[9] Scopul dialogului socratic, care deseori se încheie cu un semn de întrebare este tocmai dorinţa de a trezi atitudinea reflexivă, căutarea prin introspecţie, pe care numai acel „cunoaşte-te pe tine însuţi" i-o poate conferi. Cunoaşterea de sine este astfel experienţa căutătorului de Sens, scrierea cu sine. E interogare. Frământare. Descoperire. Mirare.

---

[5] Walsh R. D. „Philosophical counselling practice", *Janus Head*, 2005 nr 8 (2), 497-508

[6] Vasile Haţegan, „Gândirea critică, instrument de comunicare în consilierea filosofică", în *Consilierea Filosofică şi etică, Reflecţii şi practici în România*, editat de Vasile Haţegan, Editura Eikon, Bucureşti, 2019, p 75

[7] Epictet *Discurs viu*, Diatribe. Cartea I, Editura Seneca, Bucureşti, 2018, p 65-66

[8] Pierre Hadot , *Philosophy as a way of life*, Editura Blackwell, 1995, p 83

[9] Jean Brun *Socrate*, Humanitas, Bucureşti, 1996, p 72

Metafora copacului, pe care Socrate o aduce în discuție asigură o mai bună înțelegere a sintagmei: „cunoaște-te pe tine însuți". Socrate vedea probabil, în rădăcinile arborelui o ancorare în timp, în experiențele trăite, în forța interioară a fiecăruia dintre noi, prin căutarea autentică și reîntoarcerea permanentă spre sine. Arborele prin elementele sale (rădăcină, tulpină, ramuri) apare ca un conector, el conectează experiențele trecute, prezente și viitoare, prin reflectarea permanentă asupra sinelui, facilitând comunicarea între oameni și asigurând echilibru, armonie, înțelepciune, (re)nașterea permanentă a fiecăruia dintre noi.

Navigarea platoniciană între rațional și irațional. Considerând că stabilitatea se datorează acțiunii, dar rătăcit fiind în căutarea cauzelor, hemograful contemporan, în urcușul său spre desăvârșire, găsește în strădaniile lui Platon, din timpul celei de-a doua navigări, că, prin participarea lui la construcția realității, accede acele lucruri prețioase pe care filosoful deseori nu le așterne în scris. Într-o experiență mistică, neraționalizabilă în discurs, Platon ne dezvăluie că cel mai mare Bine al omului este dezvoltarea autentică a personalității sale ca ființă rațională și morală, dreapta cultivare a sufletului, bunăstarea generală și armonioasă a vieții. Dialogurile platoniciene sunt veritabile modele de exerciții spirituale, care nu urmăresc nicidecum să reducă filosofia la un discurs, la asimilarea unui cumul de cunoștințe, ci au o finalitate practică indispensabilă, cu privire la modul de viață pe care trebuie să îl inspire filosofia fiecăruia dintre noi. Plasându-ne pe o limită a inteligibilului și sensibilului, Platon, într-un limbaj alegoric, grație mitului, reușește să ne învăluie într-o experiență revelatoare a cunoașterii a ceea ce nu poate fi cunoscut, astfel încât distanța care ne separă de acel dincolo, unde rezidă binele, fiind suprimată. Mito(logia) prin taina ei (ne)spusă, (ne)rostită, (ne)descifrată, ne dezvăluie un logos, un dincolo, în care rațiunea nu poate pătrunde. Prin labirintica gândire mistică, căutătorul de sens își proiectează realul în ireal și iraționalul în rațional, accesând realități superioare, urcând scara virtuților înspre lumină. Urcușul lăuntric, în accepțiunea lui Platon presupune înțelepciune, curaj sau îndrăzneală, cumpătare și dreptate. Înțelepciunea este virtutea raționalității sufletului, curajul, al părții însuflețite, în vreme ce cumpătarea rezidă în uniunea dintre partea curajoasă și cea apetitivă sub controlul rațiunii. Dreptatea este o virtute generală care constă în aceea că fiecare parte a sufletului își îndeplinește datoria sa în armonie cu celelalte. Celebra comparație în care elementul rațional este asemuit unui vizitiu, iar partea activă și cea apetitivă cu doi cai, ne duce cu gândul la conflictul freudian. Un cal este bun (fiind aliatul rațiunii, iubește onoarea cu cumpătare și modestie), celălalt este rău (elementul apetitiv, este prietenul revoltelor, al nerușinării); și, în vreme ce calul bun este condus ușor potrivit cu indicațiile vizitiului, calul cel rău este nestăvilit, trebuie ținut în frâu, e vocea pasiunii senzuale. Triunghiul conflictual, freudian pune în relație aceleași componente: tendințele guvernate de principiul plăcerii și refulate la nivelul inconștientului (Id-ul), normele morale și sociale (Super-ego), conștientul. Astfel, demersul terapeutic platonicist și psihanalitic este o hermeneutică a asociațiilor libere, a interpretării (viselor, miturilor). O hermeneutică a interconexiunilor raționalului cu iraționalul. O hermeneutică a concilierii conștientului cu inconștientului. O hermeneutică a armoniei trecutului cu prezentul. O hermeneutică a Unității. E (re)găsire. Devenire.

În structura existenței, dubla potență - a fi sau a nu fi, întunericul-lumina, umbrele-realitățile, implică raporturi de forță, având o consecință vitală-purificarea sufletului. Diada trup-suflet, reflecția intelectuală-experiența mistică, patimă-virtute, bine-rău creionează limitele existențiale ale căutătorul de sens în străduința lui de a se asemăna cu Dumnezeu, căci El este măsura dreaptă a lucrurilor, „prin urmare nu este alt chip de a ne face plăcuți lui…omul cumpătat este prieten cu Dumnezeu, căci se aseamănă cu el, dimpotrivă omul necumpătat nu numai că nu se aseamănă cu el, dar încă îi este cu totul opus și din cauza aceasta este nedrept. Același lucru trebuie să spunem și despre celelalte virtuți și vicii"[10]. Într-o realitate antagonică și dinamică, omul contemporan găsește soluția platoniciană a unității în multiplicitate, prin Iubire. În Banchetul, Platon afirmă prin Aristofan că esența iubirii constă în a face „unu din doi", întregind triada corp – spirit - inimă. În drumul ascetic, al transfigurării omului (în)spre lumină fuga de lume, înseamnă a

[10] Platon, *Legile,* Editura IRI, București, 1995, p 135

deveni, după putință cât mai asemănător divinității. Fuga de lume este fuga de rău, urcușul pe scara virtuților (dreptate, sfințenie, înțelepciune), „înseamnă a se sustrage de sub preeminența Principiului antitetic (multiplicitatea, dezordinea) și a opta în favoarea Principiului Binelui (adică a Unului) în toate sensurile. Înseamnă cu alte cuvinte, a întemeia pe baza acestei legături bipolare centrate asupra preeminenței Binelui - Unu toată viața și a conduce în consecință toate activitățile umane." [11]

„Omul arhaic trăieşte efectiv, cu ajutorul mitului viu, o regenerare psihică echivalentă cu o nouă naştere."[12] Utilizate în procesul de consiliere filosofică miturile permit explicarea și înțelegerea unor situații dificile cu care clientul se confruntă (**Mitul lui Gyges- comportament moral-imoral, Mitul ființei androgine-iubirea, Mitul nobilei minciuni, Mitul lui Er – cum se dă socoteală în lumea de apoi)**. Având valențe multiple, mitul deseori este interpretat de către client în raport cu problemele sale existențiale, iar simbolistica pe care o antrenează determină luarea în considerare a unor perspective, care au fost neglijate în planul conştientului. Astfel, „Cititorul sau auditorul este silit să facă un salt atât în raţiune cât şi în conştiinţă. De aceea, toţi cei capabili de a realiza acest salt, de a trece de la iluzoria lume a umbrelor la fascinanta lume a formelor pure, a eidos-urilor, la lumea Ideilor, vor fi răsplătiţi tocmai prin satisfacţia de a fi descifrat ghicitoarea – mitul."[13] Aceasta înseamnă urcușul pe scara virtuților. Eliberarea hemografului contemporan din tenebrele existențiale. Însăși Ființarea. Ceilalți, incapabili de realizarea saltului prin raţiune, neputincioşi de a realiza efortul căutării Ființei prin stăpânirea „ideii Ideilor" – Binele, vor percepe mitul ca pe o simplă povestire care (aparent doar) lasă la vedere miza şi tâlcul, fără a cere efortul de analiză şi depăşire a sinelui, cu care însă, se pot identifica în procesul consilierii filosofice.

Ternarul fericirii din perspectivă aristotelică. Perspectiva lui Aristotel asupra fericirii, pune în relație conceptele de rațiune și spirit: „specificul uman…..comportă o parte care posedă rațiunea și gândește, alta care doar se supune rațiunii", „activitatea sufletului necesită a fi conformă cu rațiunea."[14] Fericirea, Binele suprem al omului, spune explicit Aristotel este reprezentat de partea intelectivă a sufletului, parte în care trebuie să recunoaștem ființa fiecăruia dintre noi. „Puterea sufletului este împărțită în componenta rațională și cea irațională, care la rândul său are două părți: partea care se supune rațiunii și cea care nu ascultă de aceasta."[15]Așadar, pe lângă partea intelectivă a sufletului, omul are un suflet vegetativ, care nu are nimic în comun cu rațiunea și un suflet senzitiv, care „pare să participe la rațiune, …cel puțin la omul stăpânit ea se supune rațiunii, fiind și mai supusă rațiunii la cel cumpătat și la cel curajos, căci la ei totul este în armonie cu rațiunea"[16]. Stăpânirea acestor tendințe, impulsuri este specific umană, fiind o virtute etică, care se învăță, așa cum se învață orice artă. Virtuțile etice se formează prin exercițiu: „practicând dreptatea devii drept; practicând cumpătarea, cumpătat, practicând curajul, curajos."[17] Nu orice dispoziție habituală, prin exercițiu este virtute etică, ci implică o măsură justă, pe care doar rațiunea o poate impune și care se stabilește în raport cu noi. „Virtutea se află, deci în relație cu afectele și acțiunile, în care excesul este greșit și insuficiența blamată, pe când măsura justă este lăudată….virtutea este un fel de medietate, ținta ei fiind măsura justă dintre două extreme."[18] Provocarea omului în dezvoltarea virtuților este dată de stabilirea acelei măsuri juste. Doar prin cunoașterea propriilor tendințe și conștientizarea gradului de plăcere/neplăcere în raport cu acestea, respingând plăcerea și conducându-ne spre ceea ce este contrariu tendințelor/pulsiunilor noastre, ajungem la calea de mijloc. Cunoscuta sintagmă omul imită natura săvârșind ceea ce aceasta nu ar putea desăvârși

[11] Giovanni Reale, *Istoria filosofiei antice. Platon și Academia Antică*, Galaxia Guttenberg, 2009, p 307
[12] Cristian Bădiliță, *Miturile lui Platon*, Humanitas, București 1996, p 12-13
[13] Ticu Mădălin-Savu, *Model, mit și cunoaștere în filosofia platoniciană*, p 86
https://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2009/RSJ3/A10TicuMadalin.pdf
[14] Aristotel, *Etica Nicomahică ,* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, p 17
[15] Dan Gabriel Sîmbotin, *Anul 1600 Cenzura imaginarului ştiinţific la începutul modernităţii*, Institutul European, 2015 p 74
[16] Aristotel, *Etica Nicomahică ,* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, p 30
[17] *Ibidem,* p 32
[18] Giovanni Reale*, Istoria filosofiei antice Aristotel și paripateticii*, Galaxia Gutenburg, 2009, p 145

singură, relevă rolul exercițiilor în dezvoltarea virtuților. Deasupra virtuților etice (morale) se află virtuțile dianoetice (intelective), virtuți ale rațiunii: prudența și înțelepciunea. Prudența presupune alegeri corecte „ale acțiunii însoțite de rațiune adevărată având ca obiect ceea ce este bine sau ceea ce este rău”[19]. Spre deosebire de prudență, care are în vedere omul, ceea ce este schimbător în el, înțelepciunea privește ceea ce este dincolo de om, „…există forme de existență de o natură mult mai divină decât a omului.”[20] Virtuțile etice și dianoetice coexistă, susține Aristotel: nu este posibil să fii virtuos în adevăratul sens al cuvântului fără înțelepciune practică, nici să posezi înțelepciunea practică fără virtute morală. „Prudența este condiția necesară, a fiecărei virtuți etice și constituie elementul care le unifică.”[21] Însușirea virtuților etice asigură fericirea omenească, însă doar prin activitatea de contemplație omul atinge ceea ce este mai înalt în el: „Rezultă deci că activitatea divinității, activitate prin excelență fericită, nu poate fi decât contemplativă. Prin urmare, și dintre activitățile umane, cea care se înrudește cel mai mult cu activitatea divină este și sursa celei mai mari fericiri…limitele contemplării sunt și cele ale fericirii: cu cât contempli mai mult, cu atât ești mai fericit; și asta nu în mod accidental, ci în virtutea contemplării însăși, a cărei valoare este intrinsecă. Fericirea trebuie să fie, deci, o formă de contemplare.”[22]

„Omul este principiu al actelor sale; iar deliberarea are loc asupra celor ce pot fi realizate de el însuşi, acţiunile fiind, la rândul lor, mijloace în vederea realizării scopurilor”[23]. Este necesar să ne dezvoltăm abilitățile de luare a deciziei, prin aplicarea inteligenței practice la problemele curente. Aristotel subliniază legătura între deliberare, cauze și efecte. Ancorarea procesului decizional în regulile aristotelice asigură nu doar reușita demersului consilierii filosofice, ci și bucuria unei vieți împlinite. Edith Hall în *Aristotle's Way How Ancient Wisdom Can Change Your Life* [24] enumeră următoarele reguli de urmat în procesul deliberării, pe baza activității aristotelice: Nu delibera în grabă, Verifică informația, Consultă un expert, Privește situația dintr-o altă perspectivă, Examinează precedentele, Pregătește-te pentru orice consecință posibilă, Ia în calcul norocul. Așadar, procesul de căutare al hemografului contemporan în contextul unui demers al consilierii filosofice din perspectivă aristotelică este ancorat în pilonii alegere – deliberare - eliberare, exersare pentru desăvârșirea potențialului.

Temeri–răzvrătiri–plăceri-dureri. Remediu împătrit al lui Epicur. Limbajul scrierii cu tine însuți caută să dezvăluie un șir nesfârșit de temeri, răzvrătiri, plăceri, dureri, pentru a învălui prin tainice căutări, adânci cugetări, unirea trupului – spiritului - inimii, pentru a trăi *ceea ce nu poate fi oprit niciodată în loc - starea fericirii. Scrierea pe dinăuntrul sufletului tău, ca să poţi la urmă să scrii pe dinafară sufletele altora, e știință. E un demers firesc de căutare, tulburare, găsire și uimire! E însăși viața! E arta de a trăi. Tăcerea!* Acceptarea! Mirarea! Învățarea! Mulțumirea! Contemplarea! Devenirea!

Virtutea este starea de liniște sufletească, iar valoarea acesteia este dată la Epicur în funcţie de capacitatea ei de a produce plăcere. Pentru dobândirea fericirii și păcii sufletești, potrivit filosofiei epicureice omul trebuie să-și administreze un remediu împătrit: teama de Zei și de lumea de dincolo este neîntemeiată, frica de moarte nu are nici un rost, întrucât moartea nu e nimic, plăcerea atunci când e înțeleasă corect stă la îndemâna tuturor, răul este fie de scurtă durată, fie ușor de suportat. De la începuturile sale filosofia s-a străduit să răspundă temerilor noastre privind moartea, prin reflecții ce metamorfozează disperarea ultimei clipe în seninătatea acceptării, a mirării, contemplării, a ceea ce nu credeam să-nvățăm vreodată. În concepția lui Epicur, omul fiind un conglomerat de atomi, moartea nu reprezintă decât dispersarea acestor conglomerate în neant. Prin urmare, moartea nu are nimic înfricoșător în sine, fiind privația de senzație. Astfel noi nu mai simțim nimic, căci orice bine și rău se află în senzație. Așadar, Epicur avea o abordare rațională a morții și ne îndeamnă să privim cu seninătate moartea. Atitudinea noastră în fața morții, trebuie să

[19] Aristotel, *Etica Nicomahică ,* Editura Științifică și Enciclopedică, București, p 138
[20] *Ibidem,* p 141
[21] Giovanni Reale*, Istoria filosofiei antice Aristotel și paripateticii*, Galaxia Gutenburg, 2009, p 150
[22] Aristotel, *Etica Nicomahică ,* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, p 255
[23] *Ibidem*, p 58
[24] Edith Hall, *Aristotle's Way How Ancient Wisdom Can Change Your Life*, Penguin Books, 2020 , p 69-75

fie atitudinea înțeleptului, care este liniştit, pentru că el „nici nu cere neapărat să trăiască viaţa, nici nu se teme de încetarea ei. Nici nu-i e silă de a trăi şi nici nu socoteşte încetarea vieţii ca un rău"[25]. Taina libertății, susține Steinhardt[26], nu este altceva, decât curajul de a înfrunta moartea. Unele lucruri din viaţă nu le putem schimba - faptul că vom muri este unul dintre ele. Epicur sfătuia că ar trebui să abordăm aceste lucruri, prin acceptare şi ajustarea atitudinii noastre. Aceasta rezonează cu terapia cognitiv-comportamentală, care se concentrează pe schimbarea credințelor iraționale în raport cu evenimentele stresante.

Așadar, oamenilor Epicur le arăta o cale cu totul nouă de a-și găsi fericirea, indiferent de soartă, dificultățile întâmpinate. El demonstra că fericirea vine dinlăuntrul nostru, pentru că binele adevărat se află în noi, este viața însăși, iar pentru păstrarea vieții nu avem nevoie de multe lucruri, acestea fiind la îndemâna fiecăruia dintre noi: „Natura a făcut lucrurile necesare ușor de procurat și cele greu de procurat nu atât de necesare."[27] E o bucurie determinată nu de acțiunile noastre, ci din atitudinea de recunoștință și cumpătare manifestată. Cumpătarea se raportează la plăcerile trupeşti. Cine nu se mulțumește cu puțin, nu se mulțumește cu el însuși este veșnic nemulțumit. Filosofi, psihologi, consilieri pastorali ne îndeamnă: Să trăim în recunoștință!

Dimensiunea gnostic-dualistă în stoicism. Dualitatea este o condiţie inerentă a vieţii. Tot ce există e dublu.[28] Dualitatea/simetria/ oglindirea, acest principiu al reflectării în ceva, în cineva sau poate chiar în tine însuţi este o provocare pentru fiecare dintre noi…..şi poate pentru întreaga viaţă. Dualitatea umană apare deseori ca: raţiune-instinct, iubire-ură, bine-rău, bucurie-tristeţe. Putem trece dincolo de gândirea duală? Este necesară dualitatea în viaţa de zi cu zi? Orice aşteptare provine dintr-o dualitate: „Sunt nefericit, aş vrea să fiu fericit." Este întoarcerea spre sine, primul pas pentru a conștientiza dualitatea din viața noastră? Însăși întoarcerea spre sine este contradictorie, pentru că cel ce vede şi cel ce e văzut sunt una. Este, însă o condiție esențială a desăvârșirii noastre: „Unde să mă retrag dincolo de cer şi de pământ,…oare în mine, Doamne, Dumnezeul meu", „Când te reverşi asupra noastră, tu nu cobori, ci ne înalţi pe noi, tu nu te risipeşti, ci ne aduni pe noi."[29] Oglindirea, reflectarea asupra sinelui în filozofia stoică, acel traseu hermeneutic al căutătorului este un proces îndelungat şi anevoios, al schimbării atitudinii față de sine, viață, univers, al transformării sinelui, al conștientizării locului pe care sinele îl are în sistemul de necesități în care se află, prin identificarea cu natura, care nu a avut niciodată ocazia să se manifeste în el. Susținând unitatea indivizibilă a sufletului, stoicii se opuneau tripartiției platonice, considerând că „sinele este cel care acceptă sau refuză cu ajutorul asentimentului reprezentările venite din exterior"[30]

Între în(cerc)are și acceptare, traseul hermeneutului, este cel al eternei re-întoarceri, al re-descoperirii ciclice, prin parcurgerea celor patru cercuri care înconjoară sinele. (E)liberarea sinelui, daimon-ul interior se realizează prin identificarea, circumscrierea şi delimitarea sinelui, de ceilalți, de trecut și viitor, emoțiile involuntare, evenimentele dictate de destin, potrivit lui Marcus Aurelius. Nefericirea apare atunci când sinele este prins în mrejele celorlalți: „Nu-ţi irosi partea rămasă din viaţă făcându-ţi idei asupra situaţiei sau faptelor celorlalţi, de vreme ce tu faci aceasta în vederea interesului comun. Căci te împiedici astfel să îndeplineşti altă treabă, vreau să spun imaginându-ţi ce şi din ce cauză unul sau altul face ceva, ce spune, ce îşi doreşte, ce unelteşte şi câte altele de acest fel te fac să te îndepărtezi de atenţia propriei tale părţi conducătoare a sufletului."[31] Focalizarea pe prezent, singurul, care ne aparține, necesită separarea de acţiunile şi de trăirile trecute şi viitoare. Pentru (e)liberarea din cel de-al treilea cerc, care constă în emoţiile involuntare: „Partea care

---

[25] Epicur, *Scrisoarea către Menoiceus*, Polirom, Iași, 1997, p 264

[26] Alexandru Vlad, *„Nicolae Steinhardt - Sensurile libertății"*, Revista *Tribuna*, noiembrie, 2012, https://revistatribuna.ro/wp-content/uploads/2013/12/245.pdf

[27] Stobaios, Anthol, III, 17, 22, p 495, apud Giovanni Reale, *Istoria filosofiei antice - Cinismul, Epicureismul și Stoicismul*, Galaxia Gutenberg, 2004, p 264

[28] Neville Goddard**,** *Awakened Imagination*, Ed The Search, Los Angeles, 1954, p 21

[29] Sfântul Augustin, *Confesiuni*, Editura Humanitas, București, 2018, p 51

[30] Marcus Aurelius, *Gânduri către sine însuși*, Editura Humanitas, 2013 p 11

[31] *Ibidem*, p 22

conduce şi stăpâneşte sufletul tău să rămână indiferentă la orice mişcare calmă sau violentă, care poate să frământe carnea, să nu se amestece în aceasta, ci să se delimiteze ea însăşi şi să trimită membrelor acele pasiuni. Când însă acestea ies la suprafaţă, printr-o corespondenţă reciprocă a părţilor, urcând până la intelect, cum se întâmplă într-un corp unit, atunci nu trebuie să încerci să te împotriveşti senzaţiei, care este naturală; dar partea conducătoare a sufletului să nu adauge de la sine părerea că ar fi bine sau că ar fi rău.“[32] Starea eternă, nu poate fi cunoscută decât prin acceptarea condiției efemere: „Un râu de evenimente şi un torent vijelios este timpul: căci fiecare lucru de-abia se zăreşte şi deja s-a dus, şi vine un altul care, la rândul său, este destinat să se ducă.“ [33]

Potrivit stoicilor scrierea cu sine, încercarea de hemografiere a omului contemporan are același demers milenar, fiind izvorâtă din tristeți-fericite, însingurări-împărtășite, cunoașteri-necunoscute, suferințe-îmbucurătoare, natura contradictorie a gnosticului fiind condiția esențială a evoluției pe scara hermeneutică: „Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”[34]. În dihotomia a căuta și a găsi, itinerariul cunoașterii de sine, al acceptării/eliberării, al dobândirii virtuților prin exercițiul zilnic de autoexaminare, asigură hemografului, descoperirea Totului. Raţionalismul lui Epictet propagă doctrina acţiunii. Exerciţiul raţiunii se aplică în trei domenii: dorinţă, opţiune şi judecată. În prima etapă, educaţia filosofică ne îndeamnă să stăpânim dorinţele, să le limităm la bunurile interioare, să înțelegem că realitatea independentă de puterea noastră nu constituie pentru noi un bun sau un rău. În a doua etapă, să avem în vedere legile naturii în raport cu opțiunile noastre. Relațiile sociale impun anumite datorii față de zei, cetate, familie, rude, prieteni etc. Achitarea acestor datorii trebuie împlinită conform rațiunii universale, la locul și timpul potrivit. Ultima etapă are în vedere emiterea de judecăți/raționamente, asupra cărora voința are un control deplin. Parcurgând aceste etape ale devenirii, hemograful contemporan devine stăpân pe sine şi liber.

Pornind de la: „Amintește-ți că ești un actor, într-o piesă de teatru…Treaba ta este să joci cu onestitate ce ți s-a dat: alegerea e în puterea altuia”[35] „Nimeni nu poate să scape de destin, nu trebuie să se gândească la cum să trăiască cât poate mai frumos, cât timp îi este dat să trăiască”[36], ne întrebăm este acceptarea destinului, o renunțare a căutătorului de sens sau doar o stare T în urcușul anevoios spre desăvârșire?! Eliminând cuplul de contradictorii (fericit-nefericit, vise-realități, eu-ceilalți) potrivit axiomei non-contradicției, starea T apare ca o acceptare firească în urcușul pe scara virtuților într-un proces iterativ, care continuă la infinit, spre alte niveluri de realitate. Așadar, desăvârșirea noastră nu este decât o dezvoltare intelectuală, emoțională, morală, care cunoaște logica terțului inclus, având o structură deschisă.

Ryan James[37], în lucrarea sa *Stoicism*, ne dezvăluie câteva principii ale stoicismului aplicabile la viața de zi cu zi: a identifica lucrurile care depind de noi și cele care nu depind de noi, a trăi în conformitate cu natura, a înțelege cum funcționează emoțiile, a-ți asuma libertatea dorinței, a învăța să fii calm, chiar dacă te confrunți cu dificultăți, a te strădui să faci binele în toate situațiile. Trăind într-o perioadă marcată de numeroase schimbări, stoicismul ne ajută să înțelegem că noi nu avem control deplin asupra evenimentelor externe: „Din toate cele ce sunt, unele depind de noi, altele nu depind de noi. De noi depind gândul, avântul, pornirea, respingerea și, într-un cuvânt, câte sunt lucrurile noastre, nu depind de noi trupul, proprietatea, faima, funcțiile și, într-un cuvânt, câte nu sunt lucrurile noastre”[38]. În acest context, relevant este nu ceea ce ni se întâmplă, ci modul în care reacționam la evenimentele externe. Agrippinus[39] ne sfătuiește să nu devenim o piedică, pentru noi înșine. Să conștientizăm faptul că fiecare dintre noi avem libertatea de a alege și să o exersăm,

[32] *Ibidem, p22*
[33] *Ibidem,* p 23
[34] Matei 5-4
[35] Epictet, *Manualul*, Editura Seneca Lucius Annaeus, București, 2015, p 31
[36] Marcus Aurelius, *Gânduri către sine însuși*, Editura Humanitas, 2013, 46 p 219
[37] Ryan James, *Stoicism* , 2017, p 50
[38] Epictect, *Manualul,* Editura Seneca Lucius Annaeus, 2015, București, p 13
[39] Epictet, *Discurs viu, Diatribe, Cartea 1*, Editura Seneca, 2018, p 15

în așa fel încât să ajungem în armonie cu firea. Albert Ellis[40], fondatorul terapiei raţional-emotive şi comportamentale a semnalizat faptul că oamenii îşi transformă extrem de uşor propriile dorinţe în convingeri absolutiste, iraționale, însă ființele umane au capacitatea de a-şi identifica, disputa şi schimba gândirea iraţională. Deşi este posibil ca tendinţa de a gândi iraţional să aibă o componentă biologică importantă, totuşi nu suntem sclavii acesteia. Putem lupta pentru a o depăşi, încercând în permanenţă să ne schimbăm convingerile iraţionale.

Considerații finale. Aşadar, sistemele filosofice topografiate oglindesc adoptarea unui stil de viaţă simplu - consacrat contemplaţiei şi virtuţilor, o purtare în lume, care să reflecte atât desăvârşire intelectuală, cât şi morală. Orientate pe rezolvarea de probleme (nemulțumirea față de muncă, relațiile conjugale, stima de sine scăzută), dezvoltarea abilităților de gândire critică (pentru a face față problemelor /dificultăților) sau pe auto-dezvoltare (sensul vieții, înțelepciune, plenitudine), abordările consilierii filosofice se angajează în selectarea/derivarea de concepţii relevante din istoria filosofiei şi în aplicarea lor la problemele omului contemporan. Rezultatul vizat este clarificarea propriilor perspective ale clienţilor şi aflarea strategiilor de îndepărtare a contradicţiilor dintre judecățile şi principiile ce guvernează cadrele exterioare ale vieţii clienţilor. Aceasta implică o imagine interpretativă asupra lumii, care la nivelul consilierii se traduce prin articularea filosofiei de viaţă. Procesul de consiliere dezvăluie uneori contradicţii interne (între credinţele sau principiile clientului) însă, cel mai adesea externe (între principiile clientului şi cele ale mediului său) având ca rezultante dileme, conflicte şi crize existenţiale. Omul contemporan urmează traseul hermeneutului, într-un proces continuu de căutare, (re)întoarcere spre sine/trecut, (re)descoperire a altor perspective, (re)găsire a Sensului Vieții, într-o lume marcată de schimbări permanente. Între limitele existențiale ale posibilului şi imposibilului, devenirea este anevoioasă, dar „ O mică schimbare de atitudine, echivalenta unei mari revoluţii: să te consideri mai degrabă un participant al acţiunii pentru sens şi nu ca unicul proprietar al sensului.” [41]

BIBLIOGRAPHY

Aristotel, *Metafizica*, Editura Humanitas, Bucureşti 2001

Aristotel, *Etica Nicomahica*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988

Sfântul Augustin, *Confesiuni*, Humanitas, București, 2018,

Marcus Aurelius, *Gânduri către sine însuși*, Editura Humanitas, 2013

David Arnaud, Tim LeBon, „Towards Wise Decision-Making*”, Practical Philosophy*, 2000

Peter Bruno Raabae *Philosophy of Philosophical Counselling*, The University of British Columbia, 1999

Jean Brun *Socrate*, Humanitas, Bucureşti, 1996

Clark şi Egan „The Socratic Method in Cognitive Behavioural Therapy: A Narrative Review”, *Cognitive Therapy and Research*, Iulie, 2015

Elliot Cohen „Philosophical Principles of Logic-Based Therapy*”, Practical Philosophy*, 2003

Windy Dryden, Raymond DiGiuseppe, *Ghid de terapie raţional-emotivă şi comportamentală*, Editura RTS, Cluj Napoca, 2003

Epictet, *Discurs viu, Diatribe Cartea I*, Editura Seneca Lucius Annaeus, 2018

Epictet, *Manualul*, Editura Seneca Lucius Annaeus, București, 2015,

Sandu Frunză *Comunicare și consiliere filosofică*, București, Eikon, 2019,

Sigmund Freud *Introductory Lectures on Psycho-Analysis*, https://freudianassociation.org/en/wpcontent/uploads/Sigmund_Freud_1920_Introductory.pdf

Iulia Grad „O perspectivă dialogică asupra consilierii filosofice” în *Consilierea filosofică și etică Reflecții și practici în România*, volum editat de Vasile Hațegan, București, Eikon, 2019,

[40] Albert Ellis, 1976, 1984, apud Windy Dryden, Raymond DiGiuseppe *Ghid de terapie raţional-emotivă şi comportamentală*, Centrul Român de Psihoterapii Cognitive şi Comportamentale, 2003, p 21

[41] Basarab Nicolescu, *Teoreme poetice* , Editura Curtea Veche, București, 2013, p. 75

Kevin Garnett, *Stoicism for Beginners, Master the Art of Happiness. Learn Modern, Practical Stoicism to Create Your Own Daily Stoic Routine*, 2018,

Pierre Hadot, *Philosophy as a way of life*, Blackwell, 1995

Edith Hall, *Aristotle's Way How ancient wisdom can change your life*, Penguin Books, 2020,

Katarzyna Peoples and Adam Drozdek, *Using The Socratic Method in Counseling –A Guide to Channeling Inborn Knowledge,* New York, 2018

Zeno Marcus, *Complete Guide to Stoicism, How to Apply Stoicism in Everyday Life, Gain Confidence, Resilience, and Wisdom with the Stoicism Philosophy,*

Padesky, C. A. *Socratic questioning: Changing minds or guiding discovery.* European Congress of Behavioural and Cognitive Therapies, London, 1993

Platon, *Legile,* Editura IRI, București, 1995

Giovanni Reale, *Istoria Filosofiei antice, Sofiştii, Socrate şi micii socratici*, Galaxia Gutenberg, 2009,

Giovanni Reale, *Istoria filosofiei antice - Platon și academia antică,* Galaxia Gutenberg, 2009,

Giovanni Reale, *Istoria filosofiei antice Aristotel şi paripateticii*, Galaxia Gutenburg, 2009,

Giovanni Reale, *Istoria filosofiei antice - Cinismul, Epicureismul și Stoicismul*, Galaxia Gutenberg, 2004

Dan Sîmbotin, „Scolastica și raționalitatea imaginarului medieval", *Symposion, Revista de Ştiinţe Socio-Umane*, Tomul 3, nr 1 (5), 2005

Dan Gabriel Sîmbotin, *Anul 1600 Cenzura imaginarului ştiinţific la începutul modernităţii*, Institutul European, 2015

Vladislav Suvak, *Care of the Self. Ancient Problematizations of Life and Contemporany Thought*, Boston 2018,

Sherwin Klein, *Freudian Psychoanalysis and Socratic Recollection: A Comparative Study*, „Diálogos", 86 (2005)

Seneca , *Scrisori către Luciliu*, Gheorghe Guțu, Ed Științifică București, 1967

Ticu Mădălin-Savu, *Model, mit şi cunoaştere în filosofia platoniciană*
https://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2009/RSJ3/A10TicuMadalin.pdf

Gheorghe Vlăduțescu, *Etica lui Epicur*, Editura Științifică, 1972

THE METHODOLOGY OF SWIMMING LEARNING

Alexandru Băltean
PhD Student, University of Pitești

Abstract: Experienced methods are currently used with good results during the years. Children are introduced directly to the procedures used in competitive tests, and learning time has been considerably reduced compared to the past.
These methods have been developed on the basis of thorough research on the body's accommodation in water, successive and gradual learning of swimming procedures and the elimination of technical errors from the beginning. Among the common features of these methods are the importance given to the water accommodation and learning swimming procedures through the analytical method. In all current methods, training is done in groups and individualization is done only in the situation of correction and training of individual technique.

Keywords : methods, swimming, learning, techniques, children.

Concerns for learning to swim have been encountered since the ancient world. Thus in Greece, where swimming is given a special appreciation for its hygienic, social and utilitarian value, the learning was done by specialized instructors .Introductory lessons were held in the gyms.

The Greeks developed swimming underwater in order to search for various objects that fell to the bottom and to control the keel of the vessels for repairs.

Swimming was not part of the program of the ancient Olympic Games.

The Romans used swimming as a military auxiliary activity.

A long historical period followed in which swimming was neglected, due to the mystical conceptions of the Middle Ages; however, it continued to be practiced in the army, being necessary to crossing rivers. In fact, swimming was included, as an exercise of great importance, in the seven chivalric occupations.

The rebirth of swimming as a physical activity with an educational, hygienic, health-strengthening and utilitarian character, appears in some humanist's works since the first half of the 16th century.

In 1538 appeared the first book on swimming by the Swiss pedagogue Nicolaus Wynuann entitled "Colymbetes". In this paper are given indications in the form of a dialogue on the technique and methodology of the bras procedure.

In 1555, the work *A Description of the Northern People* of the humanist writer Olaus Magnus from Uppsala (Sweden) was printed in Rome.

Learning to swim was done by imitating the movement of swimming animals and was facilitated by the use of various accessories such as: air-inflated skin blisters, rush bundles, belts made of light materials. In the following centuries, illustrious educators such as J.J. Rousseau, J. Locke Bazedow, Salsmann, Guts Muths and others wrote about the importance of swimming.

Guts Muths developed Bernardi's method, using additional auxiliary devices. He indicated the need to adjust to the water and structured the swimming lesson on the following three parts: getting used to the water, exercises on land and in the water. The learning of swimming takes place with one student at a time.

In 1925, raises the natural method of learning to swim, developed by Wirssner. This specified that children of school age who worked in groups could learn to swim through several procedures. Learning began with games and accommodation exercises in the shallow water, followed by initiation into the technique of swimming.

Methods experienced over the years with good results are currently used. Children are initiated directly into the procedures used in competitive tests, and learning time has been considerably reduced compared to the past.

These methods have been developed on the basis of in-depth research on the accommodation of the body in water, the successive and gradual learning of swimming procedures and the elimination of technical errors from the beginning. Among the common features of these methods is the importance given to the stage of accommodation with water and learning swimming procedures through the analytical method.In all current methods, training is done in groups and individualization is done only in the situation of correction and training of individual technique.

Learning methods have a well-organized character, the learning process is planned and systematized. There is also a logical gradation of the exercises, which is established according to the value indices of the group. The learning process is done gradually, the transition to a higher level is made after the thorough acquisition of the knowledge taught.

The differences between the methods appear in the concepts of the different swimming schools, regarding the training system, as well as in the movements and tendencies oriented more towards a sport character.

The swimming training activity is done in the form of lessons. The lesson is a unitary pedagogical process in which the work of the teacher is closely intertwined with that of the students, the work of training with that of education. During the training process, in addition to the technical training, the multilateral physical development of the children will be pursued, the strengthening of the health and the hardening of the body. The lessons must take place according to a set schedule, which creates the necessary conditions for planning activities scientifically. They are organized in groups taking into account the age, sex and level of preparation of students.

Depending on the tasks, the lessons will be learning lessons, repetition lessons for the purpose of improvement and mixed:

- learning lessons aimed at mastering the technique of swimming procedures, starts, returns and various specific exercises;

- Improvement lessons, which aim to form the correct technique that is both efficient and economical. At the same time, the aim is to increase the level of motor qualities specific to swimmers. They are used in all stages of learning, at the beginning having a pronounced character of preparation, and in the other stages aiming especially the physical and specific training;

- Verification lessons, which help to verify the stage of preparation of swimmers. Thus, the effectiveness of the technique is controlled, by recording the time over short distances, first over the width of the pool and later over distances between 25 and 50 m. Later, checks are made in short competition tests.

The regular recording of the results obtained at the verifications, allows the coach to know better the training stage and the possibilities of his students and ensures at the same time a scientific orientation of the training.

Mixed lessons include both learning elements and elements of improvement. Some may include samples and control rules for verification. Most lessons with groups of advanced swimmers are mixed type.

Depending on the tasks they have to perform, the three parts of the swimming lesson are: the preparatory, fundamental and concluding part.

The preparatory part has the following tasks: organizing the team, preparing the body for effort and selectively influencing the musculoskeletal system.

The preparatory part begins on land and continues in the water, using the following means: assembly, report, checking the presence and equipment, announcing tasks and briefly communicating the content of the lesson. Next is the warm-up on land, which is achieved by walking, easy running and various general and special development exercises. This is followed by warm-up in water, which is done by applying different procedures and exercises specific to the chosen process.

The fundamental part of the lesson has a precise orientation of the tasks, in fact constituting a chain in a whole series of lessons. The main tasks are the following: training and improvement of motor swimming skills, ensuring the development of motor skills and applying the knowledge acquired in the concrete conditions required by competitions.

The main means used in the fundamental part of the lesson are: exercises for mastering and improving technical swimming procedures, exercises for developing speed and endurance and tests and verification rules.

The task of concluding the lesson is to: recovery of the body after the effort, appreciate the activity, draw conclusions, formulate proposals and homework and prepare for the next activity.

The new scientific education realizes the need for the full integration of the child, through his own forces in the universe of knowledge, production and life, under the wise and skilful guidance of the teacher, coach or instructor. The work of the educator, teacher, coach - remaining essential - completely transformed: from teacher he becomes "a good guide", from actor he changes into "director", and his real role is to organize the environment and prepare the educational tool (curriculum) so that they produce motives and reasons for personal action in the subject, acting on his sensitivity.

The method of learning is the child's access to his own humanization, to his transition from the stage of nature, to that of humanity, to fully integrate him in the needs of life, of the present and of the perspective, of the future. From here we find so many attempts, concerns, solutions, investigations, sometimes even errors in believing that modern methods mean everything, or on the contrary, others remain conservative and keep the tradition absolutely sacred, ignoring the attempts, renewals, possibilities of modernization and optimization of the learning process.

As teachers, educators, we need to get to know the entities, the individuals we work with, to be interested in the family climate, the climate of the neighborhood, the street, of friends, environmental factors, which can propel positive or negative influences. Let's know some aspirations, dreams, ideals that children express at different ages. Let us retain the positive ones, let us act with a lot of pedagogical tact in order to diminish and gradually eliminate the negative phenomena, let us support their positive parts, and associate it with us, so that together with them we can fight against our own negative parts. We must take into account the peculiarities of growth, development, particularities of the person, sensitivity, analyzers, the degree of education, their instruction. At the same time, let us trust the child's strengths, let us correctly appreciate his abilities, skills, his possibilities of affirmation.

The teacher through his personality must be a model, an ideal in the eyes of the child, being at the same time a good colleague, a reliable support in difficult times. He must be fair, punctual, impartial, honest, demanding but understanding at the right place and time, well trained professionally and in other fields, dedicated and enthusiastic about his work.

The growth of children between 6 and 8 years is generally uniform, accelerating towards the end of the period; it is mainly due to the elongation of the lower limbs, which causes a sharp thinning of the child's body. Up to the age of 8, the growth differences of

children of the opposite sex are not large: in girls, from the age of 10, an acceleration of growth begins due to the appearance of puberty.

The brain is almost as heavy as an adult's, but functionally, the development is not complete; there is a better development of the first signaling system; the cortical motor area is approaching saturation (it is complete only at 13-14 years). The neurons in the anterior horn of the spinal cord are large until the age of 8, when pigmentation begins. At the level of intumescence, bulky neurons are mainly grouped, but at this age the specific nuclei of the adult cannot be distinguished yet.

The accentuated plasticity of the central nervous system at this age ensures a special receptivity, but the weak development of the differentiation inhibition makes difficult the stable fixation of the new notions. The superior nervous activity is perfected so that towards the end of this period the capacity for cortical inhibition develops, without balancing the arousal. The activity of the glands with internal secretion is insufficient during this period. The peripheral part of the kinesthetic analyzer, together with the vestibular and visual analyzers, is perfected, the movements become more precise, the coordination is better, and the unnecessary, uneconomical contractions are gradually excluded. Time and space are appreciated more justly.

The bones are harder by strengthening the functional lamellar systems, which causes a slight increase in their resistance to tensile stress, pressure and twisting. Between 6-8 years old, the general growth rate is faster than until this age, and later (8-11 years old) we will witness its marked slowdown, especially in the somatic sphere (waist increase). - Andronescu A. 1966. Between 7 - 9 years - in girls - and 7 - 11 years - in boys - the rate of ossification and growth decreases compared to the previous stage. No new ossification centers appear at this stage.

The finalization of thoracic kyphosis takes place at the age of 6-7 years. The muscles reach to represent at the age of 6, 21.7% of the body weight (compared to over 35% in adults). Muscle tone is lower in children of ante - pubertal age than in adults, which favors the wider performance of movements in the joints, but makes it difficult to achieve fine, differentiated, precision movements.

Neuromuscular excitability is lower in schoolchildren of this age than in adults. The reaction and execution speed is better, but the strength is still weak, due to the still low muscle mass.

The psychical development of the 6-8 year old child is achieved under the strong influence of the complete environment created by entering the school. The transition to a systematic accumulation of knowledge, the acquisition of the general bases of some sciences, contributes to the broadening of the mental horizon, the development of thinking and the change of character of all psychic processes (memory, perception, attention, etc.). The child enters into new relationships with the people around him, with teachers, colleagues, family members.

The students' thinking at the beginning of the period has a pronounced intuitive character; gradually, under the influence of the educational process, as the sensations, perceptions and representations multiply, its logical character begins to stand out.

From the predominantly intuitive memory, specific to 6-7 year old students, a gradual movement is made, under the influence of the educational process, to logical memory. Its ability to process, reproduce, fix and actively store is improved through systematic repetitions, around the age of 8. At this age, the so-called motor memory is closely related to visual memory. The beginner student has a weak capacity for self-control during learning.

Imagination is active, oriented towards simple, concrete objects; reproductive and creative imagination develop.

Sensory capacity. Its development materializes in the increase of sensitivity, visual capacity, ability to orient in space and time perception. The ability to operate with representations is developed, which are enriched due to the complexity and activity of the student, with images from different fields, including the motor one. Around the age of 6-7, the child comes to establish relationships between the various elements of the objects he observes, to coordinate and discern the causes (R. Dotterens). At the age of 8, the ability to observe is manifested.

The emotional life of the child of this age acquires a greater stability and balance. The actions dictated by necessity begin to be gradually replaced by those derived from pleasure, changing also the motivation of the activity (for grades 1 - 2 the game and motor activities remain in the foreground). The attitude towards work is outlined, developing the feeling of duty and the awareness of responsibility that acquires a wider social content and through the tasks that must be performed on the line of children's organizations.

Due to some peculiarities of the nervous or psychic system (impulsivity, shyness), some children have transient functional clumsiness (awkwardness), which must be remedied by individualizing the instructive-educational process.

The general conclusion regarding the possibilities of adaptation to effort of the body of the 6-8 year old child consists in pursuing the general physical training, learning and improving the different swimming procedures. In fact, during this period takes place the preparation of the body for obtaining the performance, which will form the purpose of the preparation in the next phase.

BIBLIOGRAPHY

1) Cârstea, Gh.,1993– Teoria şi metodica educației fizice şi sportului, Ed. Universul Bucureşti.

2) Cerghit I., Radu T.I., Popescu E., Vlăsceanu I. Didactica, 2000.

3) Ciobanu, C.,1972 – Înot pe înțelesul tuturor, Ed. Stadion

4) Counsilman, J. – The Science of Swimming, Ed. Caunsilman

5) Crețu, T. Psihologia vârstelor. București, 2000.

NORWAY – THE FIRST COUNTRY IN THE WORLD DEFINITIVELY WAIVING THE ANALOGUE RADIO TRANSMISSION. AN EXAMPLE OF GOOD PRACTICES AND THE APPLICABILITY OF A SIMILAR DECISION IN ROMANIA

Camelia-Alexandra Boierean
PhD Student, „Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Norway is the first country in world which has made the change of radio transmission from analog to digital, in a long process finished in December 2017, after being prepared for many years. The transition from analog to digital radio was made when all the radio stations were prepared to broadcast digitally. At the beginning of 2017, many local radio stations has still broadcasting in FM, so the consumers be prepared for the transition (they had to buy some new receivers in order to continue listening to the radio). Norway is an example of good practices in this area, because is the first country who gave up the classical radio transmission in behalf of the digital one. In this paper we try to find out if and how Romania could also change the transmission of the radio with DAB system.

Keywords: DAB, digital radio, analog radio, radio digitization, digizitation of the radio, DAB+, DAB Norway, Digital Audio Broadcasting.

În decembrie 2017, Norvegia a devenit prima țară din lume care a schimbat în totalitate emisia radio analog cu cea digitală, în urma unui proces lung, care s-a finalizat în 2017, dar care a fost gândit și conceput încă de cu câțiva ani în urmă. Radioul digital aduce cu sine numeroase avantaje legate de emisie, unul dintre cele mai importante fiind acela că emisia DAB/DAB+ este una fără prea multe perturbații, indiferent de zonele unde este ascultat radioului. De altfel, dispare necesitatea de a căuta un nou post de radio odată ajuns cu mașina într-un alt județ, pentru că radioul digital „își caută singur" posturile de radio.

Radioul digital a apărut, totuși, în urma unui proces anevoios, care a început încă din anii '90, când experții radiofonici au conștientizat necesitatea unui "update al radioului". A urmat apoi o vastă documentare a experților pentru a vedea în mod concret care sunt posibilele avantaje pe care acest radio digital le-ar aduce și care ar fi procesul de tranziție de la clasicul radio, pe care cu toții îl cunoaștem, la unul digital. Primele discuții legate de necesitatea unui nou tip de emisie au avut în prim plan o serie de probleme identificate până atunci în ceea ce privește radioul, cum ar fi perturbațiile pe dispozitive mobile și în mașini, pe fondul unei emisii statice, cum este cea FM.

Tehnologia prin care se realizează emisia FM nu este capabilă, potrivit experților, să emită într-un format care să facă față cerințelor tot mai vaste din partea publicului, care astăzi ascultă preponderent radioul în mașină sau de pe dispozitive mobile (telefoane, tablete sau laptop-uri), spre deosebire de vremurile în care radioul era ascultat prin intermediul unor aparate statice de recepție. Problema perturbațiilor existente la ascultarea radiolui, recurentă și tot mai des ridicată, a „provocat" experții industriei să se gândească la o nouă metodă de emisie radiofonică, menită să soluționeze problemele amintite. Până la găsirea metodei pe care astăzi o numim generic DAB, au existat o serie de discuții legate de felul în care ar trebui să arate noua metodă de emisie/recepție radiofonică, fiind enumarate și discutate

numersoase condiții pe care ar trebui să le urmărească. Cea mai discutată și, desigur, una elementară, era aceea ca noul tip de emisie să rezolve problema perturbațiilor (Gilski, 2017).

De asemenea, pe fondul unei tehnologizări și unei informări tot mai accentuate a publicului, necesitatea introducerii sau inventării unor noi metode de producție radiofonică ori a unor noi facilități pentru acesta era un subiect luat în calcul. Odată ce radioul devenea digital, publicul era nevoit să plătească pentru un aparat nou de recepție radiofonică, astfel că și avantajele trebuiau să fie extrem de vizibile pentru a-i convinge pe oameni că, un serviciu pe care obișnuiau să îl primească până atunci gratuit, merită și trebuie acum să fie plătit (Jieru, 2016).

Pentru a accentua penetrarea radioului digital în cât mai multe țări, începând din anul 2016 mai multe mașini vândute nu doar în Norvegia, ci și în alte țări, vin echipate cu noile aparate de recepție radiofonică digitală, astfel încât, într-un scenariu similar cu cel din Norvegia, radioascultătorii să fie pregătiți și să aibă dotările tehnice necesare pentru a putea să asculte radioul. Problema rămâne însă în cazul mașinilor mai vechi, unde proprietarii vor fi nevoiți să își schimbe singuri, dacă vor dori, aparatele de recepție clasice montate deja pe autoturisme, scenariu în care vorbim de costuri ridicate (un aparat de recepție mobil costă circa 150 de euro, iar prețul unuia mobil poate fi dublu) (getdigitalradio.com).

Avantajele radioului digital

Sistemul de emisie DAB vine cu numeroase avantaje față de sistemul clasic de emisie AM sau FM, între care cel mai mare avantaj este acela că sunetul este unul net superior atunci când vorbim despre emisia DAB, față de celelalte două tipuri (Gilski, 2017). Cel mai important avantaj este acela pe care l-am menționat și anterior – și anume faptul că putem asculta radioul digital oriunde ne dorim, indiferent că vorbim despre o zonă muntoasă, unde în mod normal radioul clasic n-ar fi funcționat sau, dacă ar fi făcut-o, ar fi fost cu perturbații care ne-ar fi cauzat numeroase neplăceri. De asemenea, dacă ne aflăm în mașină, în mijlocul unei intersecții, și nu putem fi suficient de atenți la ce anume s-a discutat într-un anumit moment la radio, este bine de știut că aparatele digitale de recepție radiofonică ne permit să derulăm înapoi un program radiofonic. De altfel, putem și să întrerupem un program în desfășurare sau să înregistrăm pentru mai târziu o emisiune pe care nu vrem să o ratăm, pentru că aceste aparate de recepție digitală radiofonică ne oferă posibilitatea de a folosi un card de memorie pe care să stocăm orice ne dorim. Putem, de asemenea, să aflăm în timp real informații despre postul de radio pe care am ajuns sau despre prezentator, programele care se desfășoară sau care urmează, dar și numele artistului sau al melodiei pe care o ascultăm, pentru că aceste aparate sunt dotate cu un ecran LCD unde sunt afișate toate aceste informații. Neașteptat, dar putem să și vedem ce se întâmplă într-un studio radio (uneori) tot pe ecranul LCD sau putem să vedem fotografii, videoclip-uri sau alte fișiere multimedia, pe care fie le afișăm noi printr-un share screen, fie le afișează postul de radio (Western Daily Press, 2007).

Aparatul de recepție radiofonică digitală „arată mai degrabă ca un pachet de televiziune portabil, cu un ecran care afișează text și grafice transmise pe toată durata unui program". Totodată, sistemul DAB funcționează, dacă vreți, și precum un GPS, oferindu-le utilizatorilor posibilitatea de a accesa informații despre trafic prin intermediul unor servicii de navigare speciale, care sunt menite să le faciliteze șoferilor evitarea ambuteiajelor. Semnalul, care este „solid ca o piatră", facilitează atât ascultarea radioului, cât și utilizarea acestor funcții noi ale acestuia, nefiind necesară reîntoarcerea la o anumită zonă de emisie (Boyd, 1994).

În 11 ianuarie 2017, Norvegia a devenit prima țară din lume care a început acest proces numit generic digitalizarea radioului, încercând o tranziție totală de la FM la digital – tranziție care a fost efectuată cu succes la finalul aceluiași ani. Tranziția s-a efectuat după o serie largă de campanii de informare difuzate prin toate mijloacele posibile, prin care norvegienii au fost extrem de bine informați cu privire la ce anume urmează să se întâmple,

care sunt avantajele și beneficile și, în fond, de ce anume ar trebui să-și cumpere noi aparate de recepție radiofonică.

Decizia digitalizării a afectat atât radioascultătorii, cât și radiodifuzorii, iar mai jos vom vedea, prin intermediul unui studiu realizat de Kantar Media, cum anume a fost afectat peisajul media din Norvegia în timpul digitalizării radioului, dar și după.

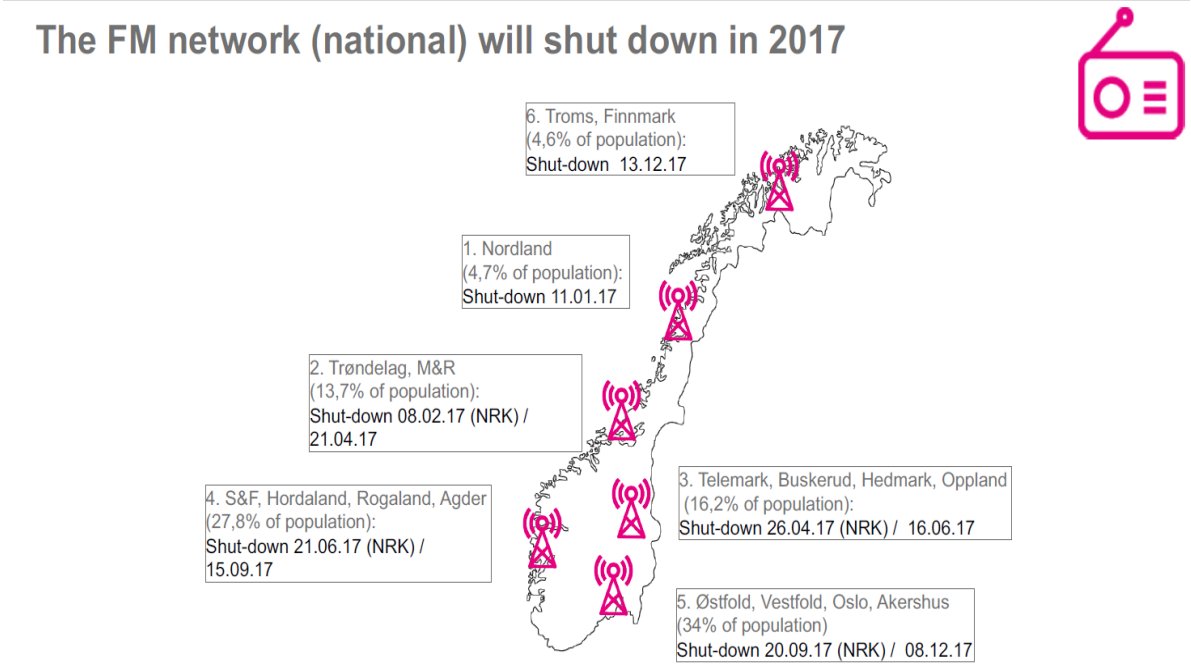

Fig. 1.1. Programul încetării emisiei FM pentru posturile naționale în 2017

(Sursa: Kantar Media, Status Report for Radio Broadcasting in Norway 2017, pag. 8)

Putem observa, prin intermediul graficului de mai sus, care a fost calendarul programat pentru tranziția de la FM la DAB în Norvegia. Regiunea de Nord, așa cum se poate vedea ,este și prima care urma să realizeze tranziția (ceea ce s-a și întâmplt, conform graficului, în ianuarie 2017). La finalul anului, în 13 decembrie 2017, regiunea Troms a fost printre ultimele care au efectuat tranziția.

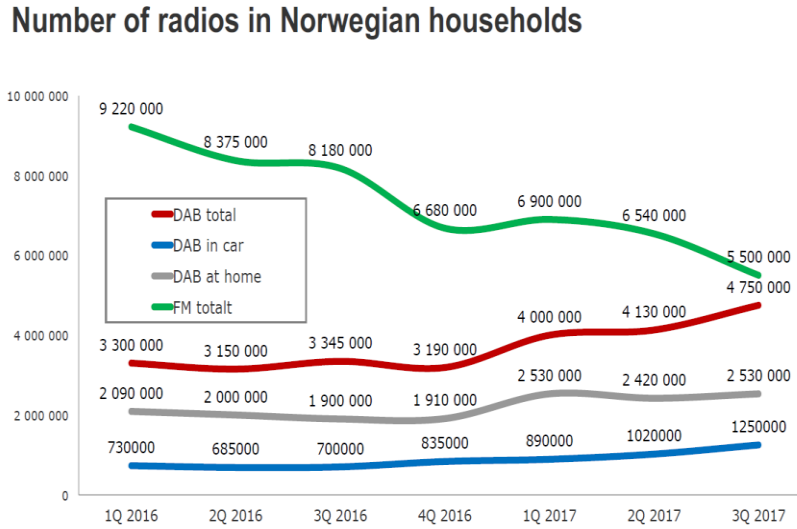

Fig. 1.2. Numărul de aparate radio în gospodăriile norvegiene

(Sursa: Kantar Media, Status Report for Radio Broadcasting in Norway 2017, pag. 10)

Graficul de mai sus prezintă numărul de aparate de recepție radiofonică deținut de gospodăriile din Norvegia, în funcție de tipul acestora (DAB – aparatele de recepție digitală, DAB în mașini și FM/DAB per total). Putem observa faptul că FM-ul a pierdut foarte mult

teren de la începutul anului 2016 și până în cel de-al treilea trimestru din anul 2017, când a fost realizat studiul de față, ajungând de la nouă milioane de aparate de recepție la cinci milioane și jumătate.

În același timp, observăm că numărul total al receptoarelor de tip DAB a crescut de la trei milioane la aproape cinci milioane (cu toate că înregistrase ușoare scăderi în al doilea și în al patrulea trimestru din 2016), cea mai mare creștere fiind înregistrată începând din primul trimestru al anului 2017, odată cu adoptarea radioului digital și renunțarea treptată la emisia FM.

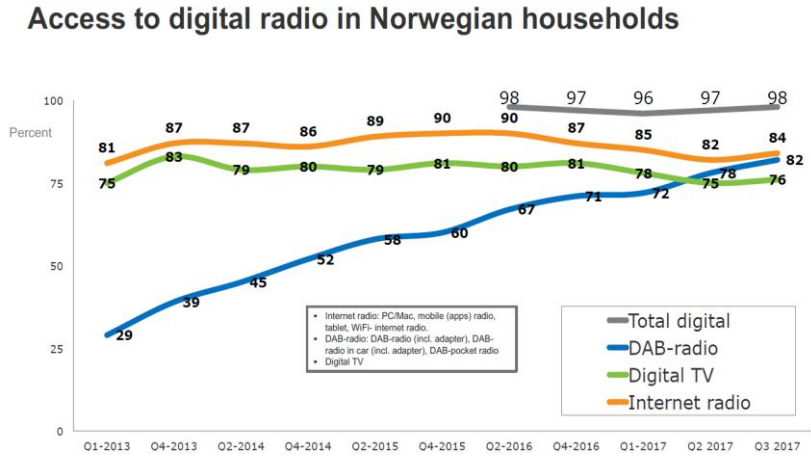

Fig. 1.3. Modalitățile prin care gospodăriile din Norvegia accesează radioul digital

(Sursa: Kantar Media, Status Report for Radio Broadcasting in Norway 2017, pag. 11)

Graficul de mai sus ne arată modalitățile prin care gospodăriile din Norvegia accesează radioul digital (prin aparate DAB – incluzând adaptoarele pentru mașini, prin intermediul TV-ului digital sau prin intermediul Internetului). Putem observa că ascultarea radioului digital prin intermediul aparatelor de recepție digitală a cunoscut cea mai mare creștere din 2013 până în 2017, ajungând de la 29% la 82%. Accesarea prin intermediul Internetului și a televiziunii digitale a rămas aproape la fel, existând fluctuații mici, nesemnificative.

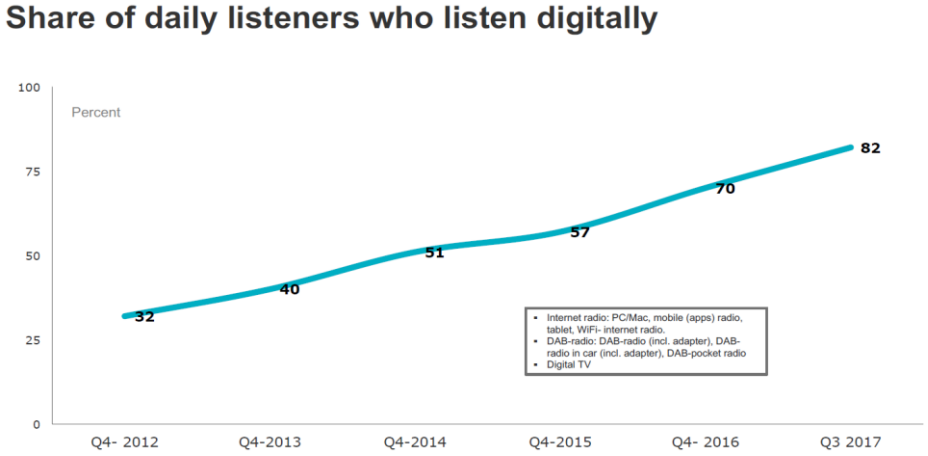

Fig. 1.4. Ponderea ascultătorilor care ascultă zilnic digital

(Sursa: Kantar Media, Status Report for Radio Broadcasting in Norway 2017, pag. 12)

Graficul de mai sus prezintă ponderea zilnică a persoanelor care ascultă radioul digital (prin internet, prin DAB sau prin intermediul TV-ului digital). Observăm o creștere importantă din ultimul trimestru al anului 2012 și până în cel de-al treilea trimestru al anului 2017, de la 32% până la 82%.

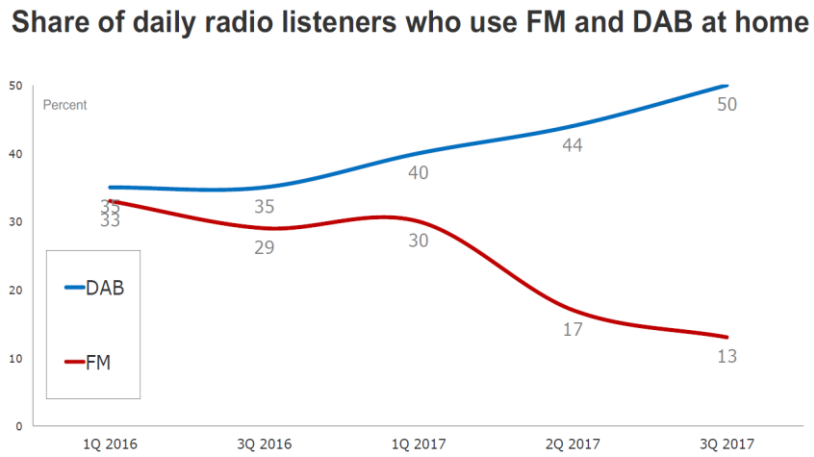

Fig. 1.5. Ponderea ascultătorilor care utilizează FM și digital acasă (zilnic)

(Sursa: Kantar Media, Status Report for Radio Broadcasting in Norway 2017, pag. 14)

Graficul de mai sus ne arată, în procente, ponderea ascultătorilor zilnici care ascultă radioul FM versus digital. Observăm, așadar, o scădere importantă a numărului celor care ascultă radioul FM, concomitent cu o creștere a celor care îl ascultă în mod digital. Ascultarea radioului digital a început să câștige teren încă de la finele trimestrului trei al anului 2016, creștere care s-a accentuat în 2017, odată cu începutul procesului de digitalizare propriu-zisă a radioului. Tot în aceeași perioadă a început și scăderea pentru FM, iar aceste cifre ne arată, desigur, faptul că radioascultătorii s-au adaptat și au început să achiziționeze aparatele de recepție digitală și să asculte astfel radioul.

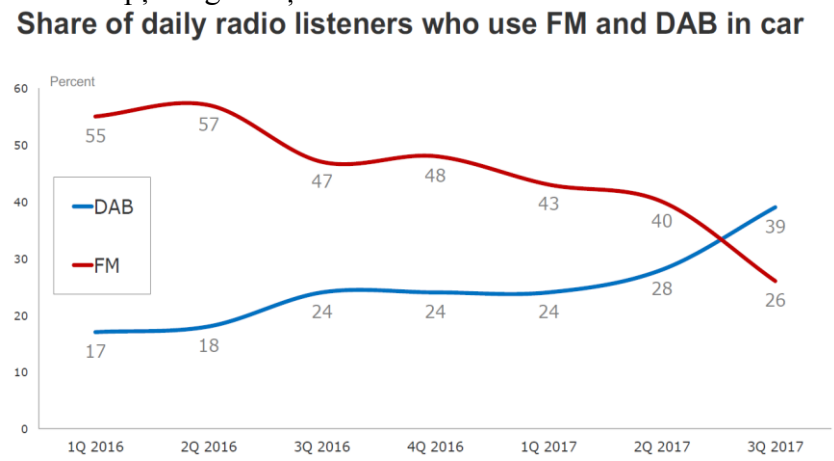

Fig. 1.6. Ponderea ascultătorilor care utilizează FM și digital în mașină

(Sursa: Kantar Media, Status Report for Radio Broadcasting in Norway 2017, pag. 15)

Graficul de mai sus ne arată numărul persoanelor care ascultă radioul în mașină prin intermediul aparatelor FM versus DAB. La fel ca în cazul graficului anterior, observăm o creștere a ascultării prin intermediul DAB și o scădere a ascultării prin intermediul FM, generată, desigur, de necesitatea radioascultătorilor de a continua să asculte posturile preferate în timp ce se află la volanul autoturismului. Foarte important aici de menționat este faptul că acei consumatori care au avut mașini echipate cu aparate de recepție FM au fost nevoiți să le înlocuiască cu unele DAB, mai ales că inclusiv mașinile noi (dinainte de digitalizare) au venit echipate cu aparate FM. Alternativa, în cazul celor care încă nu și-au înlocuit aparatele FM cu cele DAB, este aceea de utilizare a adaptoarelor DAB, în locul aparatelor de recepție propriu-zise. Sigur că adaptoarele pot aduce la rândul lor neplăceri, pentru că la o simplă mișcare se poate pierde conexiunea și la reconectare va fi nevoie de o nouă căutare a postului de radio și, fără doar și poate, adaptoarele nu vin cu beneficiile cu care vin aparatele de recepție DAB (interactivitate, date despre vreme, trafic etc.).

Studiu de caz – Tranziția radioului românesc de la FM la digital

Pentru a afla dacă și cum anume România ar putea urma exemplul de bune practici al Norvegiei, am realizat un interviu cu mai mulți experți radiofonici români. Am dorit să aflu care sunt necesitățile (tehnice, de resurse umane etc.) pe care țara noastră le-ar avea pentru a putea efectua o astfel tranziție de la analog la digital. În acest sens, am adresat zece întrebări deschise, prin care am încercat să identificăm eventualele schimbări sau investiții ce ar putea fi necesare în cazul în care țara noastră ar face și ea tranziția totală spre radioul digital. Răspunsurile obținute sunt prezentate, pe scurt, în cele ce urmează.

La întrebarea nr. 1, *„De ce considerați că un consumator ar alege radioul în detrimentul altor media?”*, răspunsurile predominante au dus în direcția accesibilității acestui mijloc de informare, dar și a portabilității radioului, acestea două fiind, după părerea majorității respondenților, două dintre cele mai importante avantaje. De asemenea, rapiditatea în transmiterea informațiilor în masă prin intermediul radioului, dar și specificul programelor radio ar fi, după părerea experților respondenți, alte motive pentru care oamenii ar alege să asculte radio în detrimentul altor mijloace media.

La cea de-a doua întrebare, *„Norvegia și-a programat, pentru anul 2017, tranziția totală a radioului spre digital. În România, există deja câteva posturi cu emisie digitală. După părerea dumneavoastră, există posibilitatea unei tranziții similare în țara noastră, în viitorul apropiat?”*, majoritatea respondenților au fost de părere că, în țara noastră, radioul digital este greu de obținut în anii ce vor urma. Principalele motive invocate de către respondenți pentru care acest lucru nu ar fi posibil ar fi cele tehnice, urmate de cele financiare. Respondenții, deși majoritatea de acord cu o eventuală tranziție a radioului spre digital în România, consideră că, din cauza costurilor ridicate ale renunțării la transmisia prin unde hertziene, dar și ale prețurilor mult prea mari pe care consumatorii ar trebui să le plătească pentru noile aparate digitale de recepție, digitalizarea în România este departe de realizare, Norvegia fiind „un caz unic în Europa”.

La întrebarea numărul 3, *„În cazul digitalizării, consumatorii ar fi nevoiți să achiziționeze aparate digitale pentru o recepție corectă a sunetului. Din punct de vedere al producției, acest lucru ar implica schimbări în ceea ce privește aparatura și pregătirea necesară?”*, răspunsurile experților radiofonici au arătat că, în momentul de față, costurile aparatelor de recepție digitală nu sunt foarte accesibile pentru țara noastră, iar canalele de transmisie digitală ar fi destul de costisitoare, radiourile românești nefiind dispuse să investească în acest sens. De asemenea, din punct de vedere al consumatorilor, experții radio intervievați consideră că aceștia nu ar fi dispuși să plătească între 100-150 euro pentru un aparat care să le ofere doar sunet, ceea ce ar putea fi un real impediment în procesul de digitalizare.

La cea de-a patra întrebare, *„Considerați că radiourile românești ar fi pregătite de o tranziție totală spre digital, într-un viitor apropiat?”*, răspunsurile au fost împărțite, majoritatea experților considerând că o astfel de tranziție nu ar fi posibilă în România în viitorul apropiat, iar alții fiind de părere că, datorită rapidității și dinamicii radioului, pregătirea pentru digitalizare s-ar putea realiza la nevoie.

La a 5-a întrebare, *„Care ar fi, după părerea dumneavoastră, cei mai importanți factori care ar putea împiedica digitalizarea radioului românesc?”*, experții radiofonici au fost de părere că piața (lipsa cererii în România), politica și rațiunile economice sau financiare ar fi cei mai importante elemente care ar putea împiedica digitalizarea radioului românesc. De asemenea, unii experți consideră că responsabilii nu au calculat suficient de bine care ar fi avantajele și dezavantajele acestei posibile tranziții, ceea ce ar putea împiedica, pe viitor, această proces despre care vorbim.

La cea de-a șasea întrebare, *„Ce avantaje/dezavantaje are radioul digital, din punctul dumneavoastră de vedere?”*, printre răspunsurile experților s-au numărat următoarele

avantaje: utilizarea unui singur emițător pentru mai multe programe, lipsa bruiajului în transmiterea sunetului, costurile reduse la emițători, afișaj electronic pentru utilizatori (date despre vreme, trafic și alte informații utile), interconectare la Internet, titlul piesei muzicale difuzate pe radio, urmat de numele postului de radio etc., dar și următoarele **dezavantaje**: costurile tranziției pentru radiodifuzori, afectarea intimității ascultătorului, comodificarea vieții private, prețul mare de achiziție al receptoarelor DAB pentru radioascultători, lipsa de informare a publicului, nepregătit pentru tranziție etc.

La întrebarea cu numărul 7, *„Cum credeți că se vor adapta radioascultătorii unei eventuale tranziții, având în vedere că acest lucru implică o schimbare a aparatelor de recepție?”*, radioascultătorii au oferit răspunsuri prin care au arătat că oamenii vor răspunde pozitiv la creșterea calității programelor oferite de radioul digital, însă, având în vedere că există deja aplicații care furnizează atașat programelor online multe dintre serviciile pe care le-ar oferi și un radio digital, e posibil ca oamenii să nu fie dispuși să plătească sume de bani pentru lucruri de care beneficiază deja. De asemenea, unii experți radio sunt de părere că, generația de peste 50 de ani se va adapta „foarte greu sau vor refuza, dacă vor avea alternativă”, iar cei tineri vor reacționa mai ușor schimbărilor ce vor avea loc, însă, cu toate acestea, majoritatea experților sunt de părere că „e puțin probabil ca omul de rând poate fi convins să-și cumpere un device scump care îi oferă doar radio”, aceștia arătând că radioascultătorii ar încerca mai degrabă să găsească alternative.

La cea de-a opta întrebare, *„Ar înlocui ascultătorii aparatul radio digital necesar cu alte dispozitive (telefon mobil, tabletă, automobil etc.)?”*, experții au răspuns afirmativ, toți fiind de părere că oamenii fac deja acest lucru, ascultând programe radio muzicale prin intermediul diferitelor dispozitive. De asemenea, unii experți consideră că un receptor radio încorporat în interiorul smartphone-urilor ar oferi un impuls dezvoltării acestui tip de transmisie, în situația în care schimbarea transmisiei analogice cu cea digitală s-ar produce.

La întrebarea cu numărul 9, *„Credeți că genurile jurnalistice existente în radio ar fi influențate în vreun fel de această tranziție?”*, răspunsurile au fost cele mai variate. Unii respondenți sunt de părere că nu vor exista modificări fundamentale, pe motiv că preferințele radioascultătorilor rămân aceleași, indiferent de mediul în care oamenii ascultă radioul, alții consideră că tranziția spre digital înseamnă și o contopire cu mediul online, ceea ce ar duce automat la modificarea genurilor jurnalistice, alții consideră că tranziția va duce la mai multă tabloidizare, comercializare și degradare a calității producțiilor sau că acest fenomen ar produce schimbări în cazul genurilor jurnalistice doar în cazul în care vor exista modificări în ceea ce privește publicul-țintă.

La ultima întrebare, cu numărul 10, *„Formatele radio existente (Adult Contemporary, Contemporary Hit Radio, Easy Listening etc.) ar suferi, după părerea dumneavoastră, eventuale modificări în momentul digitalizării?”*, răspunsurile experților radio au fost unele pozitive, toți fiind de părere că formatele radio ar suferi modificări benefice, jurnaliștii radio fiind nevoiți să lucreze la o mai mare calitate și varietate. De asemenea, după părerea experților, ar apărea nișe și sub-nișe noi în cazul digitalizării, acestea urmând a fi modificate odată cu cerințele publicului consumator.

Pe baza rezultatelor obținute în urma intervievării experților, s-au tras câteva concluzii, dintre care cea mai importantă este aceea că o posibilă digitalizare a radioului românesc este departe de realizare. Motivele țin de prețul ridicat al receptoarelor digitale, care ar scădea abia odată cu trecerea timpului, datorită avansării tehnologiei. De asemenea, în urma intervievării experților, un alt dezavantaj găsit este o posibilă incapacitate de adaptare la tehnologie a generației de peste 50 de ani, fapt care ar necesita o mai mare perioadă de acomodare. Totodată, unii experți intervievați consideră că nu ar fi un moment prielnic pentru digitalizarea radioului, din cauză că acesta se află deja într-o perioadă de respingere din partea oamenilor. În prezent, o tranziție totală a radioului analog spre digital pare a fi departe

de realizare în România, iar dacă ar avea loc, experții consideră că „ar ucide radiourile românești cu totul”.

De asemenea, interviul cu experții ne-a arătat faptul că emisia digitală ar presupune anumite modificări benefice în ceea ce privește formatele radio existente, dar și în privința genurilor jurnalistice, care ar trebui să se dezvolte. De asemenea, unii respondenți cred că o schimbare prost venită ar fi degradarea calității producțiilor, deși calitatea programelor ar trebui să crească. Din punct de vedere al performanței, s-a constatat faptul că emisia digitală oferă mai multe canale de recepție decât în cazul benzilor AM și FM, o precizie în ceea ce privește audiența, lipsa bruiajului și costuri reduse la emițători. Totuși, pentru a se realiza tranziția, redacțiile ar avea nevoie de aparaturi speciale, ceea ce ar presupune importante investiții inițiale.

BIBLIOGRAPHY

Anderson, J.N., Radio broadcasting’s digital dilemma. Convergence, 19(2), pp.177-199, 2013.

Bohlin, E., Preissel, B., Weber, A. and Preissl, B., 2006. How free is the radio spectrum?. info.

Beaumont, C. Must FM die to save digital radio? A new report considers TV-style 'analogue switch-off' for radio. claudine beaumont has doubts. The Daily Telegraph Retrieved from https://search.proquest.com/docview/321581938?accountid=8013, 2008.

Beaumont, C. Must FM die to save digital radio? A new report considers TV-style 'analogue switch-off' for radio. claudine beaumont has doubts. The Daily Telegraph Retrieved from https://search.proquest.com/docview/321581938?accountid=8013, 2008.

Bignell, Jonathan. Media semiotics: An introduction. Manchester University Press, 2002.

Campbell, Richard, Christopher R. Martin, and Bettina Fabos. Media and culture: An introduction to mass communication. Macmillan, 2011.

Careless, James, In the U.K., Digital Listening Has Legs in RadioWorld from November 19, 2014.

Cazeneuve, Jean. Sociologie de la radio-télévision. FeniXX, 1986.

Chandler, Daniel. Semiotics for beginners. (1994).

Chantler, Paul, and Peter Stewart. Basic radio journalism. CRC Press, 2013.

Deuze, Mark. Media industries, work and life. European journal of communication, 2009.

Devlin, J. P. Going Digital: New Technology, New Relationship. From Analogue to Digital Radio. Palgrave Macmillan, Cham, 2018. 161-202.

Devlin, J. P. From analogue to digital radio: Competition and cooperation in the UK radio industry. Springer, 2018.

THE INVOLVEMENT OF ROMANIANS IN THE DIASPORA DURING THE PARLIAMENTARY ELECTIONS FROM THE 6th OF DECEMBER 2020

Alexandra-Georgiana Poenaru
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Democracy is functional when it is accessible to all. Ideas of free elections, participation and political transparency are the vectors of a modern democratic society, "having as manifestation the vote" (Teodorescu, Gherasim Proca, 2006: 37). In this context, voting is an essential element of defining the democratic political system. In this paper we set out to carry out an analysis on the interest shown by Romanians in the Diaspora in exercising the right to vote in the parliamentary elections of 6 December 2020. According to the information provided by the Permanent Electoral Authority, 748 polling stations were approved abroad and 39,244 Romanian citizens from 110 countries were registered in the electoral lists for postal voting.

Keywords: democracy, elections, voting, Diaspora, Romanians, parliamentary elections

1. Introduction

In its most widespread view, the term democracy refers to the kind of political order in which the people are sovereign and involved in making decisions concerning the destiny of the whole community. Democracy presents a number of attributes that distinguish it from other political regimes. Can be recalled: freedom of the individual, the rule of law, the separation of power in the state, the re-responsiveness of citizens' rights and freedoms, equality of opportunity, the will of the majority and the protection of minorities, pluralism and the vote. Universal, secret, equal, direct and freely expressed voting is carried out without the exercise of any constraint, be it economic, racial, religious or gender on the electoral choices of the citizen.

In any democratic society to vote is not only a right, but also a duty. Participation in elections, together with other democratic procedures, creates the opportunity for citizens to participate in political life, express their political will and control political power through elected representatives.

The right to vote is regulated both nationally and internationally. At national level, according to the Romanian Constitution, Article 36, citizens have the right to vote from the age of 18, fulfilled up to and including election day. In accordance with paragraph 2 of Article 36, 'they shall not have the right to vote for the mentally debilitated or alienated, prohibited, nor to persons convicted, by final judgment, of losing their electoral rights'. At international level, according to Article 21, paragraph 3 of the Universal Declaration of Human Rights, it states: " the will of the people must form the basis of state power; this will must be expressed by non-falsified elections, which take place periodically by universal suffrage, equal and expressed by secret ballot or following an equivalent procedure ensuring freedom of vote".

Generally speaking, voting is nothing more than a type of social choice in which members of a community or a population group express an opinion or an option for a person, a solution, an idea. In front of the ballot boxes all citizens are equal and democracy cannot function otherwise. From this point of view the political system in modernity cannot exist without its basic element – the vote.

Therefore, in this study we aim to make a brief presentation from a theoretical point of view on the concept of voting. At the same time, we are considering carrying out an analysis on the interest shown by Romanians in the Diaspora in exercising the right to vote in the parliamentary elections of 6 December 2020 in accordance with the statistical information provided by the Permanent Electoral Authority.

2. Voting Patterns

The voting behavior takes place in a certain political context and therefore depends primarily on that framework. The framework is given by the type of elections (local, parliamentary, presidential, European Parliament), the nature of the vote (one or two rounds), the type of vote (uninominal, multinominal) etc.

Below we will present the main theoretical models that explain the electoral option. The literature groups theories on electoral behavior into two broad categories: the sociological approach and the individual approach. In the second approach, two subcategories can be identified, one psycho-sociological invoice and one economic invoice.

2.1. Sociological invoice models

In the case of sociological models the voting decision is localized at the group level and not at the level of individuals. On an exaggerated note, it can be said that it is not individuals who vote, but groups, the size of the vote being rather collective. The voting mechanism is based on the social positioning of the individual, in other words on belonging to one or more social groups, the membership by which each individual is defined. On the one hand, "only in interaction with the group, the individual will identify those themes that are important to him (implicitly and to his fellows), acquire information and signals about political life, crystallize his own perceptions of the parties that best represent his own political positions" (Gheorghiță, 2010:75), in the process of political socialization. On the other hand, at the group level, a number of approaches and even formal links with political formations are developing and maintained. The relationship is a good one for both sides, the interests of the groups being represented by political formations in the construction of public policies, and political parties rely on groups to obtain electoral support (Dalton, 2010:173).

2.2. Psycho-sociological invoice models

Psycho-sociological invoice models are centered on the operationalization of the voting concept "in the broader context of theories of behavior" (Gheorghiță, 2010:59) According to the theory of behavior, an organism develops a specific response (action) following stimuli from the environment (context), but also by the organism itself. In summary, Drăgan (1998:294) proposes the following delimitation of psycho-sociological models as those models that "are centered on assessing the social attitudes of voters and studying the motivations of electoral conduct, paying great attention to the process of community identification and the effect on persuasion (manipulation) in channeling electoral options". This delimitation merely underlines the concentration of psycho-sociological invoice models on internal mechanisms by which the voter re-signifies the impulses coming from the electoral context in order to exercise electoral action.

2.3. Economic invoice models

Economic invoice voting models are models that start from the premise that the voter acts rationally when choosing to give the vote to a candidate party. The voter compares personal needs, interests and values in relation to political offerings. The vote shall be allocated to that offer which best meets the needs, interests and values of the voter. Such a choice implies a "rational and sophisticated" voter (Gheorghiță, 2010:47), who assesses in full

knowledge the offers of political competitors by carrying out a genuine thematic analysis – that is why this vote is also called a thematic vote.

3. Romanians in the Diaspora and interest in the parliamentary elections of the 6th of December, 2020

The vote of the Romanians abroad is a subject that comes to the attention of the public especially during the elections. Originally present in the various news column of the election night, the problem has come to identify itself over time with the images of voters waiting their turn for hours at polling stations in Italy, Spain or France. For example, in 2009 the vote of Romanians abroad marked deeply the results of the presidential elections by changing the result of the second round. In the present case, this has brought to the fore the electoral potential of this category of voters.

Reported to the parliamentary elections of 6th of December 2020, according to the information provided on the website of the Permanent Electoral Authority, Romanians abroad have at their fingertips two ways to exercise their right to vote. The first option is to be a voter abroad at a polling station and the second is to vote by mail. Next, we will briefly present the two alternatives that Romanians have at their disposal to express their political option.

a. Voter abroad at a polling station

By registering as a voter abroad, the Romanian citizen with the right to vote who has his domicile or residence abroad, requests the organization of a polling station in the locality and state where he wants to vote. The date of 21 September 2020 was the deadline for registration in the Electoral Register as a voter abroad at a polling station. In this case, 3939 applications from Romanians from 70 countries were registered (see Table 1).

Table 1. Requests from Romanian voters abroad at a polling station

No.	Country	No. of applications
1.	Great Britain (UK)	816
2.	Germany	421
3.	Spain	385
4.	Italy	322
5.	Netherlands	282
6.	Moldova	216
7.	France	196
8.	Belgium	191
9.	Austria	116
10.	Switzerland	115

Source: *Statistics Permanent Electoral Authority*

As can be seen in Table 1, the main countries where Romanians have applied to vote at a polling station are the ones that bring together the largest communities of Romanians. It can be seen that the interest of Romanians in this election is quite low if we refer to the number of Romanian migrants living in those countries. Applications were also registered from Romanians living in Ireland (114), Denmark (86), United States of America (84), Sweden (72), Luxembourg (63), Norway (61), Czech Republic (45), Canada (37), Poland (35), Finland (28 Hungary (27), United Arab Emirates (22), Cyprus (16), Greece (14), Malaysia (14), Qatar (13), Portugal (12), Russian Federation (11), Bulgaria (9), Kuwait (9), Australia (7), Turkey (6) ,Singapore (6), Korea (South, 5), Israel (5), New Zealand (5), Saudi Arabia (5), Malta (5), China (4), Slovakia (4), Japan (4), Iceland (4), Lebanon (3), Ukraine (3), Philippines (3), Serbia (3), Jordan (3), 2 applications from Afghanistan, Kenya, Tunisia, Mexico, Thailand, Hong Kong and a request from Peru, Frencg Guiana, Algeria, Estonia,

Virgin Islands, Saint Vincent and the Grenadines, Monaco, Cuba, India, Belarus, Oman, Macedonia, Slovenia, Albania, Chile.

A low interest in participation in elections can be caused by a number of factors including financial reasons due to the relatively long distance to the polling station, the lack of political culture and political socialisation and the type of elections that are held. Like Romanians in the country, interest in elections is disproportionate in the view that some elections are considered more important or less important. For example, interest in presidential elections is higher compared to other types of elections.

b. Vote by correspondence

By registering as a postal voter, the Romanian citizen with the right to vote, who lives abroad and holds valid residence documents from that State, requests the mailing of voting documents to his mailing address. For this case, the deadline for registration in the Electoral Register as a voter abroad by mail was 22 October 2020 with 39244 applications registered in 110 countries.

Table 2. Requests from Romanian voters abroad by correspondence

No.	Country	No. of applications
1.	Great Britain	9226
2.	Germany	5773
3.	Italy	3378
4.	Spain	3338
5.	France	2769
6.	Belgium	1924
7.	Netherlands	1865
8.	Switzerland	1781
9.	Austria	1495
10.	United States of America	1227

Source: *Statistics The Permanent Electoral Authority*

It can be found that the option of postal voting is of slightly higher interest compared to the first alternative presented. Mail voting is characterized by lower financial and organisational costs, instead it is dependent on an efficient postal service. Registration as a postal voter and requesting the mailing of voting documents to the mailing address involves going through some steps. These steps, presented at length on the website of the Permanent Electoral Authority[1], are as follows:

1. Access to the page votstrainatate.ro;
2. Press the "I want to vote by CORRESPONDENCE" button;
3. Fill in fields (CNP, name, e-mail address);
4. Completion of first name
5. Enter the address to which voting documents are to be received by filling in the country, locality, territorial subdivision, street, postal code, real estate number, block number, apartment and other details of the delivery address;
6. Phone number;
7. Documents for postal voting shall be sent, in the envelope, free of charge by post. The envelope will also contain instructions for completing and transmitting the vote. For the return of voting documents, the voter has two options:

[1] AEP, Presentation of the postal voting application registration process/flow, available online at https://votstrainatate.ro/Mesaj/PrezentareVotCorespondenta, accessed at the 28th of November, 2020, 3:05 PM.

- by selecting the first option "I want to send the postal vote to the country" the voter sends the envelope back to the country by post at no additional cost;

- by selecting the second option "I want to send the vote by mail to the diplomatic mission" the voter shall forward the envelope, in person or by post, to the diplomatic mission in the country in which he is located, at his own expense.

8. Attach the scanned copy or photo of the residence document in one of the following formats: jpg, png, tiff, pdf, doc, docx, odt.

9. Attach a scanned copy or photo of the ID in one of the following formats: jpg, png, tiff, pdf, doc, docx, odt.

10. After filling in all fields, press the "Send Request" button.

11. Receipt by the voter of an email with the confirmation link in order to register and complete the application. The validation link is valid for 24 hours and can only be used once.

Returning to the interest of Romanians for different types of elections, three reasons can be identified in the literature why turnout is important (Comşa, Gheorghița, Tufiş (coord.), 2010:55):

a.cu the higher the attendance rate, the greater the legitimacy of the chosen ones or the preferred variant;

b.differentiated mobilisation of different categories may provide a relative advantage to certain competitors;

c.a turnout corresponding to the category distribution of the entire voting population shall ensure, at a theoretical level, a proportionate representation of the interests of all categories of voters.

One of the important dimensions of the sociological study of electoral absenteeism is the analysis of the causes and motivations underlying the respective non-participation in the vote. Miller and Shanks (1996) provide a panoply of answers summarized in simplified formulations: interested voters /uninterested in politics, less informed voters, or because they are more or less involved in politics. Added to this are the equally synthesized answers provided by Rosenstone and Hansen (2003): voters have more or less the necessary resources, and voters have been persuaded by someone to vote or not to vote. Following the analysis of absenteeism in the French electoral space, Denni and Lecomte (2004:44-50) identify four factors that catalyze non-turnout. Thus the authors delineate (a) conjuncture absenteeism, (b) sociological absenteeism and (c) detachment absenteeism from politics.

In the volume, *Elections 2008* (Teodorescu (coord.), 2009a: 218-220) is presented a grid of analysis of electoral absenteeism based on four directions: (a) absenteeism, understood as a human decision based on the "social definition of the situation", (b) explanations that put at their heart socialization as a fundamental process, (c) mobilization – explanation of electoral participation and (d) individual resources of voters. Thus, in view of the causes and motivations of absenteeism, it is clear that the emphasis is less on the virtues of voters, their personal characteristics and more on society's inability to 'broadcast and maintain a democratic norm' (Denni and Lecomte, 2004:50). The quoted authors believe the real question is not "why did voter turnout" but "why do voters still vote"?

Two types of answers were given to the question "why do voters vote" to the question "why do voters vote". "The first is that voters are rational, but that rationality must be defined in another way. The second is that voters go to the polls for irrational reasons, so that they do not derive from the calculation that shows that this way they get benefits; sometimes, in order not to emphasize this aspect of irrationality, it is said that voters go to the polls for sociological reasons" (Miroiu, 2006: 230).

4. Protective measures concerning the exercise of the right to vote abroad in the epidemiological context generated by COVID-19

The Permanent Electoral Authority has made available to Romanian citizens abroad a number of information materials on the exercise of the right to vote safely given the current epidemiological context generated by coronavirus infection. The main measures that Romanians must observe at the turnout are the following:

1. Preparation for travel to the polling station:

- wearing the protective mask covering the nose and mouth;
- verification of the identity document and, where appropriate, the document proving residence abroad;

2. At the polling station, Romanians must:

- disinfect their hands at the entrance to the polling station;
- avoid direct contact with other people;
- keep a distance of at least 1 metre from the other participants in the electoral process.

3. In order to exercise the right to vote safely:

- the voter presents himself in front of the computer operator and positions his own identity document in the tablet holder;
- for identification, remove the protective mask briefly at a distance of at least 1.5 metres from the operator and then electronically sign the tablet-generated list and retrieve the instrument to be signed without contact with the operator;
- avoiding contact with members of the polling station while the voter signs electronically on the electoral roll and taking over the materials necessary for voting;
- after exercising the right to vote, the stamp with the vote shall be returned and the voter shall affix his own sticker with the vote;
- tracking the direction indicated for the exit.

Conclusions

Concluding, voting is an essential element of defining the democratic political system and unitary, homogeneous and equal voting is specific to modernity. The political system cannot be imagined today without its basic element, the vote, the only one that confers legitimacy. Generally speaking, voting is a type of social choice in which members of a community express an option for a person/party, in fact a particular solution or idea, following a very complex decision-making process. Romanians in the Diaspora are an important niche that has lately attracted the attention of politicians as a result of the impact their vote can have on the election results. However, for Romanians abroad, participation in the vote may be a way of keeping in touch with their country of origin.

For the parliamentary elections on the 6th of December 2020 the interest of Romanians in the Diaspora is relatively low. The number of requests for postal voting is 39,244 applications and for voter status at a polling station is 3939 applications. For example, in order to see the difference from the presidential elections, in 2009, 147,754 Romanians from abroad voted in the second round, the votes cast being decisive in determining the final result and 2014, 377,651 people voted at the same stage of the elections. According to data provided by the Ministry of Foreign Affairs, 648,426 people were registered at the 2019 presidential elections. They are added to the more than 25,000 Romanians who voted by mail, so the number of diaspora voters exceeded 670,000.

Ultimately, both voters and members of the electoral offices of polling stations will comply with a number of measures imposed as a result of the current epidemiological context for the safe exercise of their voting rights.

BIBLIOGRAPHY

Gheorghiță, Andrei, 2010, Lideri politicișsi construcția deciziei de vot, Iași, Institutul European.

Dalton, Russell, 2002, Citizen politics. Public opinion and political parties in advanced industrial democracies, New York, Seven Bridges Press.

Drăgan, Ioan, 1998, Construcția simbolică a câmpului electoral, Iași, Institutul European.

Miller, Warren, Shanks, Meril, 1996, The New American Voter, Cambridge, Harvard University Press.

Rosenstone, Steven, Hansen, Jhon Mark, 2003, Mobilisation, Participation and Democracy in America, Harlow, Longman.

Denni, Bernard, Lecomte , Patrick, 2004a, Sociologia politicului, Volumul 1, traducere de Marta Nora Țărnea, Cluj Napoca, Eikon.

Teodorescu, Gheorghe (coord.), 2009a, Alegeri 2008: Campanii, lideri și sondaje, Volumul 1, Iași, Polirom.

Teodorescu, Gheorghe, Gherasim-Proca, Ovidiu, 2006, Sisteme și comportamente electorale, Iași, Fundația AXIS.

Miroiu, Adrian, 2006, Fundamentele politicii, Volumul 1, Iași, Polirom.

*Romanian Constitution

*Universal Declaration of Human Rights

*Permanent Electoral Authority, disponibil online la adresa https://www.roaep.ro/prezentare/ .

THE IMPACT OF LITERATURE ON THE DEVELOPMENT OF ADEQUATE AFFECTIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS

Aurica Nicoară
PhD Student, „Ion Creangă" University of Chișinău, Moldova

Abstract: The affective development of adolescents is intensely approached in the research of specialists from different geographical areas. It is observed that in today's society they are subject to emotional transformations as a result of a forced maturation of the social and cultural context. Adolescents' questions related to age and society can be answered in appropriate readings to guide them to emotional development in accordance with their needs. Through the readings that teachers select to be studied by students, they can positively or negatively influence their socio-emotional development.

Keywords: literature, affectivity, adolescents, emotion, learning, development

Dezvoltarea afectivă a adolescenților este abordată intens în cercetările specialiștilor din diferite arii geografice. Se observă că în societatea actuală aceștia sunt supuși unor transformări din punct de vedere emoțional ca urmare a unei maturizări forțate de contextul social și cultural. Adolescenții trăiesc experiențe multiple pentru care nu sunt pregătiți fiind predispuși la greșeli. Întrebările acestora raportate la problematica vârstei și a societății își pot găsi răspunsul în lecturi adecvate care să-i ghideze către o dezvoltare emoțională în concordanță cu nevoile lor. Prin lecturile, pe care profesorii le selectează pentru a fi studiate de către elevi, aceștia pot influența pozitiv sau negativ dezvoltarea socio-emoțională a tinerilor.

Lectura reprezintă un subiect predominant în studiile de teorie literară definindu-se „ca o acțiune de transpunere, de asumare și de integrare a unui mesaj în identitatea unui cititor. În plan didactic, se pledează pentru ca lectura să fie înțeleasă ca o interacțiune cognitivă și emoțională cititorului ca un mod de comunicare ce se dezvăluie prin interpretarea mecanismului vizionar, implicând dimensiunea ontologică, gnoseologică, axiologică și estetică a cărții și a existenței individului".[1]

Din experiența mea ca profesor și observându-i și pe alți colegi, elevii petrec mult timp creându-și aptitudini academice pentru decodarea unui text ținând cont de trăsăturile specifice tipului de text căruia i se subordonează și rar discută despre reacțiile emoționale pe care le au pornind de la ceea ce citesc. Programa, deși schimbată, îi obligă pe elevi să devină buni cunoscători ai argumentelor. Aceste aptitudini sunt importante, dar unii elevi se simt mai comfortabil nu să asimileze noțiuni teoretice ci să discute textul literar din perspectiva emoților, relațiilor dintre personaje și mesajului transmis. De altfel, ultimele teste de evaluare cuprind itemi de tip PISA accentul căzând pe înțelegerea textelor și stabilirea unor legături între acestea pornind de la asocieri sau diferențe. Acest tip de exercițiu necesită dezvoltarea competenței de lectură în timpul școlii.

În școală elevii observă, identifică, învață și își exersează abilitățile sociale și emoționale, normele sociale și codurile comportamentale. Abilitățile socio-emoționale, cunoscute și sub numele de abilități non-cognitive, reprezintă setul de comportamente, atitudini și valori de care are nevoie un individ pentru a reuși să se descurce eficient în situații

[1] Rațiu Bogdan- *Dinamica lecturii*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2019, p.8

interpersonale și sociale și să aibă atitudinea potrivită pentru sarcinile și provocările zilnice. Aceste abilități sunt pe de o parte emoționale deoarece implică identificarea emoțiilor și comportamentelor, și pe de altă parte sociale deoarece acestea ar trebui să ajute fiecare individ la îmbunătățirea interacțiunii cu alți indivizi sau grupuri de indivizi. Învățarea social-emoțională este definită de CASEL (The Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) drept un proces prin care copiii și adulții dobândesc și aplică eficient cunoștințele, atitudinile și abilitățile necesare pentru a înțelege și gestiona emoțiile, a atinge obiective personale și colective, a simți și manifesta empatie pentru ceilalți, a stabili și menține relații de susținere și decizii responsabile.

Educatorii, părinții și membrii comunității ar trebui să îi ajute pe elevi să își dezvolte dragostea și pasiunea pentru lectură prin facilitarea accesului acestora la toate tipurile de literatură, lectura fiind importantă în dezvoltarea abilităților cognitive. Receptarea textului scris, conform noilor programe reglementate de *Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LIFT-2)*, vizează competențe specifice și activități de învățare ce stimulează relaționarea cu textul și afectivitatea elevilor: identificarea mesajului, emoțiilor, atitudinilor exprimate, formularea unor ipoteze, evidențierea diferențelor culturale ale comunităților proprii și ale altor comunități etnice reliefând comportamentele sociale și valorile.

Valoarea literaturii pentru copii este susținută de D. Norton[2] care consideră că literatura îi ajută pe elevi să-și dezvolte inteligența emoțională și creativitatea, transmite de la o generație la alta teme importante din cultura omenirii oferindu-le posibilitatea aprecierii propriei moșteniri culturale. Este crucial pentru copii să învețe aceste valori, deoarece ”dezvoltarea atitudinilor pozitive față de propria noastră cultură și culturile altora este necesară atât pentru dezvoltarea socială, cât și pentru cea personală.” [3] Prin studiul literaturii elevii își dezvoltă propriile opinii despre subiect pornind de la valorificarea temei, personajelor și mesajului transmis. Acest exercițiu își pune amprenta asupra dezvoltării cognitive încurajându-i la o gândire mai profundă despre literatură. Literatura de calitate va lăsa întotdeauna loc interpretărilor, permițând diferențe de opinie, conducând astfel la dezvoltarea capacității de argumentare a adolescenților prin susținerea punctului de vedere din perspectiva experienței personale. Într-un eseu consacrat istoriei lecturii, Alberto Manguel evocă o serie de gesturi simbolice prin intermediul cărora lectura le poate fi prezentată copiilor ca o interiorizare necesară a semnificațiilor textelor. ”În fiecare societate cu știință de carte, a învăța să citești este ceva ce ține de o inițiere, o ieșire printr-un ritual, din starea de dependență și comunicare rudimentară. Copilul care învață să citească capătă acces pe calea cărților, la memoria colectivă și astfel, se familiarizează cu un trecut comun, pe care el sau ea îl înnoiește, într-un grad mai mare sau mai mic, cu fiecare lectură. ” [4]

Receptarea mesajului scris reprezintă un demers cu o încărcătură cognitivă, afectivă și estetică atât de mare, încât actul cititului este considerat ca fiind cu mult deasupra multora din canalele prin care se difuzează cultura. B. Schartz este de părere că ”există o adevărată prăpastie între a ști să citești și a ști să înveți, a ști să exploatezi lectura, adică să te slujești cum trebuie de acest mijloc specific, care este textul tipărit.”[5] De aceea, pentru a reuși să valorificăm textul literar este necesară o activitate sistematică din partea tuturor factorilor implicați în educație, profesori și elevi, pentru a se forma compartamentele de a studia, de a ști să lucreze cu textul, pentru a-i înțelege multiplele lui valențe.

---

[2] Norton,D.&Norton,S.-*Through the eyes of a child: An introduction to children's literature* (8th.ed.), Boston, MA:Prentice-Hall, 2010

[3] *idem, p.3*

[4] Alberto Manguel, *Istoria lecturii*, traducere din limba engleză de Alexandru Vlad, Editura Nemira, București, 2011, pp. 89-90

[5] Schartz,Bertrand-*Educația mâine,* EDP, București, 1976,p.157

Copiii sunt impresionabili în anii de formare, iar literatura pentru copii îi poate ajuta să devină atenți la nevoile celor din jur, inteligenți din punct de vedere emoțional și prietenoși. Textele literare au puterea de a stimula dezvoltarea emoțională și morală fiindcă unele dintre ele conțin numeroase momente de criză, când personajele sunt puse în dificultate și trebuie să ia decizii morale fiind nevoite apoi să contemple motivele deciziilor luate. Adolescenții vor fi puși să-și încurajeze inteligența emoțională prin furnizarea de experiențe emoționale diverse ce le modelează empatia și îi ajută să înțeleagă comportamentul uman, conștientizând care pot fi consecințele acțiunilor fără a trăi experiența propriu-zisă.

Tot din textele literare, alese cu grijă de către profesori, copiii vor putea să-și dezvolte abilitatea de a înțelege punctele de vedere ale altor persoane și de a nu fi egoiști în relațiile cu ceilalți pentru că transformarea acestora în cetățeni de calitate pornește de la înțelegerea și acceptarea sentimentelor celorlalți. Textele pun cititorii să trăiască experiențe și sentimente diverse prin intermediul personajelor, să își dea seama cum ar fi să fie altcineva incluzându-i pe cei care nu sunt ca ei. Trăirea unui sentiment nou se realizează prin crearea unei ambianțe specifice. Retrăirea unor unor sentimente presupune recrearea unei situații similare cu o alta, care a generat acel sentiment și care a mai determinat trăiri identice. Sentimentele au caracter electiv și sunt orientate concret spre persoane, fapte evenimente, obiecte.

Romanele și poveștile sunt pline de emoții. Personajele experimentează ascensiunile și coborâșurile condiției umane, adesea în mod dramatic, și pe măsură ce citim, simțim lucruri despre personaje cât și despre noi înșine. Din aceste motive, literatura oferă o poartă de învățare social-emoțională în orice context. Experiențele ar putea fi îndreptate spre sensul vieții, spre spiritual și valori, spre o informație care să suscite interesul și spre activități care să-l implice total: ”literatura deschide la infinit această posibilitate de interacțiune cu ceilalți, îmbogățindu-ne deci, nemăsurabil. Ea ne provoacă emoții de neînlocuit, care fac ca lumea reală să devină mai încărcată de sens și mai frumoasă, ea îi permite fiecăruia să răspundă mai bine vocației sale de ființă umană”.[6]

Aptitudinile care constituie competențe emoționale sunt detaliate de Saarni Carolyn [7] după cum urmează, ele nefiind independente:

1. Conștientizarea stării emoționale a celor din jur;
2. Capacitatea de a discerne emoțiile celorlalți;
3. Abilitatea de a descrie emoțiile;
4. Capacitatea de a empatiza cu experiențele emoționale ale celorlalți;
5. Capacitatea de a realiza diferența dintre emoțiile interioare și exprimarea lor;
6. Capacitatea de adaptare în fața emoțiilor adverse prin utilizarea strategiilor de autoreglare;
7. Conștientizarea rolului emoțiilor în structura relațiilor interumane;
8. Capacitatea de autoeficiență emoțională;

Afectivitatea, emoțiile și empatia sunt categorii de analiză care au potențialul de a avansa teorii critice în ceea ce privește literatura pentru copii. Un punct de vedere referitor la acest aspect este cel al Mariei Nikolajeva care susține că ”literatura pentru copii adeseori face apel la emoții decât la rațiune și stimulează răspunsul afectiv al cititorilor”[8]. Relația dintre reprezentare și empatie narativă, afectivitate și poziționarea cititorului, emoție și etică evidențiază faptul că textele pentru copii și tineri sunt folosite ca instrumente pentru socializare emoțională, endoculturalizare, convingere politică și educație morală și etică.

---

[6] Tzvetan Todorov, *Literatura în pericol*-traducere din limba franceză de Luigi Bambulea, Ed. Art, București, 2011, p.16

[7] Saarni Carolyn -*The Development of Emotional Competence*, 1st Edn New York, NY: Guilford Press,1999, p.5

[8] Nikolaeva, M. *Reading for Learning:Cognitive Approaches to Children's Literature*.John Benjamins, Amsterdam and Philadelphia, 2014,p.60

Parcurgând procesul formării conduitei morale a elevilor trebuie spus că problema cea mai spinoasă a acestuia o constituie transformarea informației din textele literare în acte de comportament. Pentru a-și exercita funcționalitatea operațional-practică în plan psihologic, informațiile morale trebuie să fie trăite afectiv pentru a deveni convingeri. Ele sunt inițial idei care au pus stăpânire pe sentimentele și voința adolescentului devenind pentru acesta adevărate principii pedagogice. Convingerile exprimă acceptare, aderare totală, participare afectivă și activă la diverse valori sociale.

Operele pe care le propunem spre discuție adolescenților trebuie să aibă povești familiare. Prin selectarea unor lecturi potrivite vârstei, dar și finalității propuse de către profesor, elevii sunt ghidați să obțină cunoștințe, profesorul bazându-se pe reflexul curiozității și al interesului de cunoaștere manifestat de către destinatarii educației. Învățarea implică astfel formarea unei gândiri abstracte, a unor sentimente complexe, construirea voinței și personalității. Acaparați de jocuri video, filme și platforme sociale adolescenții par deseori greu de impresionat. Personajele sunt ființe fictive și fără actori care să le aducă la viață inteligența emoțională a elevilor trebuie ghidată astfel încât aceștia să poată oferi la final un răspuns emoțional semnificativ. Procesul de a intra în lumile imaginare ale ficțiunii creează empatie și le îmbunătățește adolescenților capacitatea de a vedea lucrurile din punctul de vedere al altor persoane. Empatia emoțională, care este critică pentru relațiile noastre de zi cu zi, ne permite, de asemenea, să ne imaginăm trăind așa cum fac personajele atunci când citim ficțiune. Studiul literaturii ar trebui să ne ofere modele complexe de înțelegere a celorlalți dar și pe noi înșine.

Dacă profesorii își doresc ca elevii să beneficieze în urma lecturii nu doar de cunoștințele academice și de conținut științific, ci să își dezvolte și inteligența emoțională, aceștia trebuie să schimbe modalitatea de evaluare tradițională adaptând-o la testele PISA. La urma urmei trăim cu toții pe o planetă violentă, tulburată, cu multiple probleme și este posibil ca prin lectură adolescenții să înțeleagă care sunt soluțiile pentru a supraviețui. Literatura nu mai este văzută ca un obiect al cunoașterii, ci ca mediatoare a cunoașterii permițând înțelegerea unor viziuni asupra lumii. Abordată din perspectiva comprehensiunii lectura apare ca un proces personal, activ ce presupune interacțiunea a trei factori cititorul – textul și contextul lecturii. În raportul operă-cititor privilegiat este elevul-cititor și dezvoltarea lui individuală. Dezvoltarea înseamnă și formarea unor capacități reflexive și critice, dezvoltarea creativității și nu în ultimul rând, maturizarea afectivă.

Relația dintre cunoștințe, convingeri și comportament poate fi redată prin formula: prin cunoștințe la convingeri și comportament, iar, apoi, urmând drumul invers: comportament-convingeri-cunoștințe. Cunoștințele generatoare de trăiri emoționale (de stimulente) se contopesc în convingeri, care, întărite apoi prin comportament, deschid calea spre un nou ciclu al acestui proces, la indici calitativi superiori. În procesul repetării, al exersării actelor morale, comportamentul întărește convingerile, ajungându-se la o nouă semnificație valorică și afectivă a normelor morale. Prin urmare, relația dintre cunoștințe, convingeri și comportament este reversibilă. Rostul lecturii este de a forma capacitatea de descifrare a textelor literare și nonliterare esențiale în dezvoltarea intelectuală și emoțională a copiilor.

BIBLIOGRAPHY

1. Cosmovici, A.-*Psihologie generală*, Iași, Polirom,2005

2. Goia, V.-*Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*,Cluj-Napoca, Dacia, 2002

3. Manguel,A.-*Istoria lecturii*, traducere din limba engleză de Alexandru Vlad, Editura Nemira, București, 2011

4. Nikolaeva, M. *Reading for Learning:Cognitive Approaches to Children's Literature*, John Benjamins, Amsterdam and Philadelphia, 2014

5. Norton,D.&Norton,S.-*Through the eyes of a child: An introduction to children's literature* (8th.ed.), Boston, MA:Prentice-Hall, 2010

6. Parfene,C.-*Literatura în școală.Contribuții la o didactică modernă a disciplinei.* București, Editura Didactică și Pedagogică,1977

7. Rațiu, B.- *Dinamica lecturii*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2019

8. Saarni ,C. -*The Development of Emotional Competence*, 1st Edn New York, NY: Guilford Press,1999

9. Schartz,Bertrand-*Educația mâine,* EDP, București, 1976

10. Todorov,T- *Literatura în pericol*-traducere din limba franceză de Luigi Bambulea, Ed. Art, București, 2011

11. Vianu, T. *Receptarea operei de artă*,în *Estetica*. București:Orizonturi, 2010

THE SPECIFICITY OF PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT AND LEARNING IN CHILDREN WITH MENTAL DEFICIENCY

Cornelia Mocanu
PhD Student, „Ion Creangă" University of Chişinău, Moldova

Abstract: Developing communication skills and their importance for developmentThe general risk of children with multiple disabilities is studied to a much lesser extent than communication of healthy children. This gap becomes apparent in the family process with works on the problems of children with multiple disabilities. It is currently required also the need for an in-depth analysis of the legitimacy of developing communication in the category given by children.

Keywords: development, communication, multiple disabilities, mintal deficiency.

Copiii cu dizabilităţi mintale fac parte din categoria copiilor cu cerinţe de educaţie speciale (CES). Gama cerinţelor speciale este mai vastă şi cuprinde, pe lângă categoria „dizabilităţi", încă alte două categorii: „dificultăţi" şi „dezavantaje" .În ultimii 20 de ani cercetările din domeniul educaţiei au adus în centrul atenţiei specialiştilor (fie aceştia cadre didactice sau cercetători), dar şi a elevilor şi părinţilor, situaţii educaţionale noi, inedite, care au supus mediul şcolar unor adevărate încercări. Teorii ideologice precum cele legate de incluziune şi inte-grare şcolară**,** cele legate de normalizarea mediului de învăţare sau a celui social ridică în continuare pro-bleme serioase legate de implementarea în practică a ideologiei acestui curent educaţional importat din OccidentDezvoltarea psihică se referă la apariția și manifestarea proceselor, însușirilor, stărilor și structurilor psihice, în timp ce dezvoltarea socială implică o continua amplificare a posibilităților de relaționare cu ceilalți și o acordare cât mai bună a propriei conduite cu diversitatea cerințelor sociale.Este demonstrat faptul că una dintre cele mai răspândite caracteristici ale copiilor cu deficienţe mintale o reprezintă întârzierea în dezvoltare, inclusiv în dezvoltarea limbajului.Fenomenul întârzierilor sau al nedezvoltării unor aspecte ale limbajului este menţionat, practic,în orice definiţie sau în orice descriere a deficienţei mintale. De exemplu, investigând un grup de zece elevi cu deficienţe mintale de 9-10 ani, cu un coeficient intelectual plasat între 60 si 75 puncte de referinţă, după ce le aplică o serie de teste de evaluare a limbajului (după A. Descoeudres, R. Zazzo ş. a.), cercetătorul român Doru V. Popovici constată că „nu există absolut niciun elev debil mintal din lotul analizat, care să nu prezinte întârzieri semnificative îndezvoltarea limbajului, faţă de vârsta cronologică"[1].În aceeaşi ordine de idei, cercetătorul subliniază că inerţia patologică şi, în general,dereglarea dinamicii corticale se reflectă şi asupra limbajului deficienţilor mintal, provocând,printre altele, o anumită disociere între activitatea lor verbală şi activitatea de gândire, fenomencu influenţe negative asupra ambelor procese şi cu numeroase consecinţe defavorabile pentrucomunicare, pentru activitate în general şi, în mod special, pentru activitatea de învăţare.

Afirmaţia se referă, arată acelaşi autor, în primul rând, la limbajul verbal ca mijloc general de învăţare şi comunicare; în acelaşi timp, însă, afirmaţia se referă şi la orice altă situaţie de comunicare cu mediul social ambiant, inclusiv la situaţia semiotică ce se creează în realitatea şcolară, atunci când, în cadrul activităţilor de învăţare, se face apel la diferite mijloace specializate de semnificare şi de transmitere a mesajului didactic. Cu cât deficienţa mintală este mai gravă, cu atât comunicarea verbală pierde tot mai mult din conţinut, devine tot mai săracă,lipsită de coerenţă şi forţă. Comunicarea este laconică şi încărcată deseori de violenţe verbale, însoţită de o gestică şi pantomimică exacerbate, dezagreabile şi relativ neadecvate la conţinut.

Comunicarea gestuală îndeplineşte funcţii diferite, ea având rol de susţinere, suplinire şi

[1] Popovici D.V. Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficienţe mintale. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 303 p.

completare a comunicării verbale[2].La copiii cu deficienţe, menţionează E. Lapoşin, se atestă nedezvoltarea vorbirii, ce se caracterizează prin dereglarea tuturor laturilor: semantică, gramaticală, fonetică, în primul rînd atrăgînd atenţia limitarea şi sărăcia vocabularului. Mai mult, la preşcolarii cu probleme ale dezvoltării psihomotrice neformată este nu doar vorbirea, ci şi premisele acesteia: la ei nu sunt dezvoltate acţiunile orientative, e scăzut interesul faţă de mediul înconjurător, nu este dezvoltată activitatea obiectuală. Totodată, aceşti copii nu exprimă necesitatea de comunicare şi au nedezvoltate mijloacele preverbale de comunicare[3].

Limbajul verbal reprezintă, dupa cum se ştie, principalul domeniu în care se manifestăfuncţia de simbolizare sau, aşa cum o numeşte J. Piaget, funcţia semiotică. Ea constă în „posibilitatea de a reprezenta un lucru (un semnificat oarecare: obiect, eveniment, schemă corporală etc.) cu ajutorul unui semnificant diferenţiat"sau „în capacitatea de a descoperi unui obiect reprezentarea sa, iar reprezentării sale – semnul potrivit", comentează E.Verza [2].Fiind considerată drept una dintre funcţiile umane specifice, cu apariţie relativ târzie în filogeneză, caracterizată prin grad sporit de fragilitate în faţa acţiunii factorilor patogeni, la copiii cu deficienţă mintală funcţia semiotică se află în stare accentuată de nedezvoltare. După cum demonstrează C. Păunescu şi I. Muşu, manifestarea tulburărilor funcţiei semiotice, chiar şi la nivelul limbajului nonverbal al acestor copii, reprezintă „unul din cele mai serioase handicapuri ale procesului informaţional, dar, mai ales, funcţional, de comunicare cu mediul înconjurător"[3]

E.Verza de asemenea evidenţiază fragilitatea şi labilitatea comportamentului verbal al copiilor cu deficienţe mintale, manifestate prin grave dificultăţi de exprimare logicogramaticală a conţinutului situaţiilor în care se află şi de adaptare a conduitei verbale lamodificările ce se produc în mediul înconjurător.

În vocabularul utilizat de către această categorie de copii predomină substantivele, numărul de verbe este mai mic decât în vorbirea copiilor fără deficienţe. „Cu cât partea de vorbire este mai lipsită de suport concret, cu atât utilizarea ei este mai sporadică. Din această cauză, frecvenţa predominantă a substantivului faţă de celelalte părţi ale vorbirii se menţine mai mult timp decât la copiii normali", arată M. Roşca Copiii cu deficienţe întâmpină dificultăţi considerabile în înţelegerea şi utilizarea comparaţiilor, epitetelor, metaforelor. La aceşti copii dezvoltarea vorbirii active este afectată în măsură mai mare decât dezvoltarea vorbirii pasive. După o activitate îndelungată cu specialistul copiii ajung să înţeleagă sensul mesajului adresat lor prin actul vorbirii, să realizeze instrucţiunile date. Dar nu vorbesc. Ritmul de dezvoltare a vorbirii întârzie din cauza activismului scăzut al copilului, interesului redus faţă de ceea ce îl înconjoară şi, inclusiv, faţă de comunicare.

Caracterul precar al comunicării este amplificat de inadecvarea condiţiilor socio-culturale, dar şi de instituţionalizarea de la vârstă fragedă a copilului cu deficienţe. Absenţa unor deprinderi durabile de comunicare în contexte sociale cât mai variate blochează iniţierea şi cultivarea unor relaţii interpersonale de calitate, ceea ce îi menţine pe copiii cu deficienţă mintală într-o continuă

stare de izolare. Deficienţele de comunicare sunt însoţite de deficienţele comportamentale.

Gradul redus de curiozitate de care dau dovadă aceşti copii şi referenţialul comun extrem de limitat diminuează, practic până la dispariţie completă, interesul pentru intercunoaştere. Analizând tipologia distanţelor psihologice în comunicare, E.Verza observă că „distanţa psihologică se diminuează până la ştergerea ei totală în condiţiile când comunicarea se desfăşoară între handicapaţi şi este dependentă de gravitatea deficienţei, iar dacă la comunicare participă, alături de handicapaţi, şi subiecţi normali, distanţa psihologică se amplifică pentru aceştia din urmă şi rămâne relativ neconştientizată de către primii" [4].Studiind dezvoltarea comunicării la copiii cu deficienţă mintală, D.V. Popovici remarcă importanţa educării şi corectării limbajului la această categorie de subiecţi, deoarece antrenează „limbajul, mai ales sub aspect semantic, în strânsă legătură cu gândirea,

[2] Ibidem, pp. 282
[3] Lapoşina E. În: Psihologie. Pedagogie specială-Asistenţă socială, nr. 19, 2010, p. 42-54
[4] Verza E. Conduita verbală a şcolarilor mici (normali, logopaţi şi debili mintal). Bucureşti:

contribuind, în final, la realizarea unor progrese în sfera personalităţii, realizând o mai bună adaptare a acestor indivizi la mediul de existenţă" [5].

Înţelegerea mesajului verbal implică, pe de o parte, aspectul gramatical al vorbirii, adică latura sa exterioară, iar pe de alta parte – aspectul semantic, reprezentând latura sa de conţinut. În perioada de dezvoltare a limbajului, la copilul fără deficienţe între aceste două aspecte poate să existe o oarecare disociere, dar, odată cu maturizarea psihică, ele se prezintă din ce în ce mai unitar.

Cercetările comparative vizându-i pe copiii cu şi fără deficienţe de diferite tipuri demonstrează că, în ceea ce-i priveşte pe copiii cu deficienţe mintale, disocierea respectivă se menţine, adesea, până la vârste avansate. În locul generalizărilor semantice, elevii cu deficienţe mintale recurg, de regulă, la reproducerea unor tipare verbale, constituite şi consolidate prin experienţa lor anterioară. De asemenea, în locul unor activităţi conştientizate în urma explicaţiilor verbale, ei apelează frecvent la imitaţie, la preluarea modelelor de acţiune întâlnite în mediul lor, chiar dacă modelele respective nu sunt potrivite în cazul dat[6].

Copilul cu deficienţe mintale, în comparaţie cu cel fără deficienţe, prezintă o întârziere considerabilă în dezvoltarea limbajului (gângurit – la 2 ani, cuvinte – la 3 ani, primele propoziţii– la 7 ani). Acest retard este cauzat de specificul proceselor psihice care îi creează acestui copil dificultăţi de însuşire a comportamentului lingvistic corect şi, ca urmare, au de suferit relaţiile sale cu mediul în care trăieşte şi învaţă. Forma şi gravitatea deficienţei lingvistice afectează mai mult sau mai puţin funcţiile comunicării, aceasta devenind „labilă, cu momente de stagnare şi cu dezvoltări progresive, lente, fapt ce se corelează cu însuşirile dominante de personalitate prin exercitarea unor influenţe reciproce, ca apoi să se evidenţieze în comportamente globale ce au tendinţa de a se obiectiviza într-o formă specifică pentru fiecare subiect în funcţie de condiţia de ansamblu a întregului psihism", afirmă Gh. Radu[7].

Spre deosebire de comunicarea verbală a copilului fără deficienţe, la copiii cu deficienţe mintale, în funcţie de gravitatea acestora, comunicarea este marcată de laconism exagerat (aşa numitul „stil telegrafic") şi de agresivitate verbală. Aspectele semantice ale vorbirii cedează în faţa celor pragmatice, informaţia vehiculată nu posedă claritatea şi puterea de convingere necesare pentru a asigura un echilibru adecvat cu mediul. În plus, aceşti copii nu-şi pot manifesta plenar în exprimarea şi în receptarea ideilor, emoţiilor, atitudinilor achiziţiile verbale anterioare.

Dizabilitatea de limbaj ridică în faţa acestor copii obstacole, de multe ori – insurmontabile, care îi împiedică să se simtă liber în acţiuni şi în exprimarea gândurilor. Atunci când sunt implicaţi

într-o conversaţie, este uşor de observat reţinerea şi teama lor de a vorbi, inerţia şi rigiditatea verbală şi comportamentală. Conform lui C. Păunescu, comunicarea la această categorie de copii este perturbată de tulburări de limbaj, adeseori profunde, care necesită tratament logopedic. Limbajul copilului cu deficienţă mintală nu este operaţional în plan formal-logic şi acesta nu devine niciodată operaţional, deoarece cuantumul de simbolizare este sub limita procesului de reflectare. Copiii din categoria respectivă prezintă o conduită verbală simplificată, mutilată, neorganizată, iar transportul de informaţii se face incomplet atât din punctul de vedere al recepţiei, cât şi din punctul de vedere al producerii. Comunicarea verbală a copilului cu deficienţă mintală este distorsionată. El face puţine comentarii, adresează un număr mic de cereri partenerilor, pune puţine întrebări, dă dovadă de posibilităţi reduse în a-şi exprima atitudinile şi sentimentele în mod virtual, evită comenzile[8]. În completarea acestor teze, vom preciza că deficienţii mintali compensează dizabilitatea de exprimare prin folosirea gestului (arătarea cu degetul) ca instrument de descriere a obiectelor ale căror denumiri nu le cunosc sau nu le pot sonoriza în mod clar. Astfel, gestul devine

comportament verbal, mijlocul principal de expresie.

E.Verza arată că tipul şi gravitatea deficienţei produc o perturbare, mai mică sau mai mare, a funcţiilor de recepţie şi de expresie în comunicarea verbală, ceea ce influenţează negativ relaţiile cu

[5] Popovici D.V. Elevii cu tulburări de învăţare. În: Educaţia integrată a copiilor cu handicap. Bucureşti: UNICEF, 1998. 90 p

[6] Verza E. Conduita verbală a şcolarilor mici (normali, logopaţi şi debili mintal). Bucureşti:

[7] Radu Gh. Psihopedagogia şcolarilor cu handicap mintal. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 342 p.

[8] Păunescu C. Deficienţa mintală şi procesul învăţării. Bucureşti: EDP, 1976. 324 p.

cei din jur şi comportamentul social al copilului. Ca rezultat, informaţia vehiculată nu poate cuprinde totalitatea evenimentelor şi, deci, nu asigură adaptarea adecvată la mediul înconjurător. Aşa se explică faptul că la copiii cu deficienţe de intelect comunicarea este labilă, cu momente de stagnare/blocaj, cu evoluţii ascendente lente. Cu cât deficienţa este mai gravă, cu atât comunicarea verbală este mai săracă, anostă, incoerentă, în timp ce gestica şi mimica devin exacerbate, dezagreabile pentru cei din jur, inadecvate sub aspect conţinutal [9].

D.V. Popovici remarcă faptul că la copiii cu deficienţe de intelect se reţine nu numai dezvoltarea vorbirii active, ci şi dezvoltarea vorbirii adresate, pe care ei o înţeleg cu mult mai greu decât semenii lor fără deficienţe. Ajuns la vârsta de 7 ani copilul cu deficienţe posedă o experienţă a comunicării verbale de doar 3-4 ani. În plus, ritmul de dezvoltare a vorbirii lui în toţi aceşti ani a fost încetinit, iar activismul verbal – insuficient. De aici şi subdezvoltarea vorbirii copilului, dificultăţile de comunicare cu adulţii şi cu semenii. Evident, o atare situaţie îl determină pe copil să evite, pe cât posibil, implicarea în discuţii, formularea întrebărilor şi oferirea răspunsurilor la întrebările adresate lui de către cei din jur. Pentru că nu posedă gradul necesar de înţelegere semantică a mesajelor lansate de către interlocutori, copilul se confruntă cu mari probleme atunci când i se cere să execute nişte activităţi concrete[10] .În cazul acestor copii funcţia reglativă a vorbirii este diminuată. Or, se ştie că în comportamentul copiilor cu parcurs normal de dezvoltare această funcţie începe să joace un rol considerabil încă de la vârsta precoce. În procesul formării deprinderilor şi abilităţilor copiii cu deficienţe mintale se bazează mai mult pe materialul intuitiv decât pe instrucţiunea verbală.

Aceste particularităţi sunt principalele cauze ale nedezvoltării vorbirii. La aceşti copii dezvoltarea motricităţii verbale are loc în ritmuri lente, nediferenţiat; în procesul vorbirii lor le este greu să coordoneze mişcările respiratorii, fonatorii şi articulatorii. Ei prezintă deficienţe grave în ceea ce priveşte controlul auditiv şi cel kinestetic, imprecis şi insuficient format; o diminuare catastrofală a nevoii de comunicare verbală, ceea ce conduce la limitarea contactelor verbale şi, în consecinţă, la o încetinire şi mai mare a procesului de însuşire a vorbirii Nivelul redus al activismului cognitiv determină specificitatea calitativă a motivelor cognitive: instabilitatea acestora; absenţa intereselor profunde şi extinse faţă de fenomenele lumii înconjurătoare; uniformitatea şi sărăcia contactelor cognitive cu adulţii[11] .

Deoarece bagajul cunoştinţelor privind mediul înconjurător şi social este mic, copiii nu pot povesti despre proprietăţile şi calităţile obiectelor, chiar şi ale celor deseori întâlnite în experienţa lor de viaţă; funcţia operaţională a creierului este insuficient formată, de aceea ei nu pot generaliza şi abstractiza caracteristicile, iar prezentarea gramaticală este inferioară standardelor specifice vârstei; interesul faţă de învăţare nu este clar exprimat, predomină motivaţia de joc; este subdezvoltată reglarea voluntară a comportamentului.

Procesul de socializare a copiilor cu deficienţă mintală se confruntă cu probleme greu de soluţionat, cum ar fi lipsa deprinderilor de comunicare interpersonală în mediul persoanelor fără deficienţe; inexistenţa necesităţii de a comunica; autoaprecierea inadecvată; perceperea negativă a altor persoane; egocentrismul; înclinaţia spre a fi întreţinuţi şi tutelaţi. Viaţa copilului cu deficienţă mintală nu presupune contactul larg cu semenii săi: dacă copilul este instituţionalizat, atunci el este înconjurat de persoane cu probleme social-psihice şi comunicative asemănătoare; dacă se află în familie, atunci alături sunt doar familia, rudele

Rotaru M.[12] a cercetat nivelul de dezvoltare al actului lexic la copiii deficienţi mintal, elaborînd recomandări în scopul corecţiei şi dezvoltării acestuia. Totuşi, aspectele semanticolexicale ale comunicării copilului cu deficienţe de intelect sînt studiate insuficient şi doar tangenţial cu alte probleme, de cele mai multe ori – sub aspect cantitativ (de exemplu: stabilirea numărului de cuvinte înţelese şi utilizate, în funcţie de vîrsta mintală sau cronologică, definiţia cuvintelor, generalizarea

[9] Verza E. Conduita verbală a şcolarilor mici (normali, logopaţi şi debili mintal). Bucureşti:
[10] Popovici D.V. Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficienţe mintale. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 303 p.
[11] .Lapoşina E. În: Psihologie. Pedagogie specială-Asistenţă socială, nr. 19, 2010, p. 42-54
[12] . Rotaru M. Cercetarea, corecţia şi dezvoltarea actului lexic la copiii deficienţi mintal. Date experimentale, recomandări. Chişinău: UPS „I.Creangă", 2002. 65 p.

sensului unui cuvînt şi alţi parametri). Aceste studii nu oferă informaţii complete şi complexe cu privire la capacităţile de ordin lexical, de care dă dovadă copilul cu deficienţe de intelect. Potrivit rezultatelor obţinute şi fixate în studii de specialitate, privită prin prisma parametrilor cantitativi vîrsta mintală pare determinantă, constată D.V. Popovici. Existenţa unor diferenţe evidente în ceea ce priveşte numărul de cuvinte înţelese şi utilizate activ de către copiii din cele două categorii – cu şi fără deficienţe. S-a constatat, însă, că atunci când copiii diagnosticaţi cu una dintre deficienţele de intelect se află în acelaşi mediu şi colaborează cu cei cu parcurs normal de dezvoltare diferenţele tind să se estompeze, să-şi piardă din caracterul lor evident, categoric şi chiar să dispară. Plasaţi în aceste condiţii, copiii cu deficienţe de intelect ajung să poată nominaliza stimulii grafici, să înţeleagă şi să utilizeze adecvat cam acelaşi număr de cuvinte ca şi semenii lor fără deficienţe de intelect. Domeniul în care copiii din prima categorie cedează în faţa celor din categoria a doua vizează înţelegerea şi utilizarea activă a cuvintelor cu sens abstract şi asta deoarece capacitatea lor de abstractizare se menţine într-un cadru limitat şi greu de depăşit din cauza condiţiei lor psihointelectuale. În rest, în special privit prin prisma repertoriului, bagajul lexical activ al copiilor preşcolari din ambele categorii, în special cel bazat pe un material verbal familiar, practic nu diferă [13].

Situaţia se schimbă către vîrsta de 7-8 ani, cînd, potrivit studiilor, la copiii fără deficienţe de intelect se modifică modul de organizare a lexicului. Aceştia îşi însuşesc principiul asocierii secvenţiale (de exemplu, la cuvîntul-stimul pisică ei reacţionează prin cuvîntul-răspuns miaună) şi, ca urmare, treptat, încep să construiască lanţuri asociative paradigmatice, utilizînd frecvent în vorbire cuvinte din aceeaşi clasă gramaticală (de exemplu: frate-soră, alb-negru). Această schimbare, care semnifică o etapă importantă în integrarea lexicală şi în structurarea progresivă a lexicului, se produce şi la copiii cu deficienţe de intelect, atîta doar că acest proces este limitat, principiul combinatoric de utilizare activă a lexemelor secvenţial-paradigmatice în vorbire fiind slab dezvoltat la copiii cu probleme de intelect, afirmă acelaşi autor [14].

Studiind trăsăturile specifice ale comunicării la copiii cu probleme de intelect, cercetătorii au stabilit cîteva particularităţi generale:

a) caracterul multiaspectual (de polihandicap) al tulburărilor, determinat de afectarea concomitentă la acelaşi individ a mecanismelor şi instrumentelor de comunicare;

b) asocierea tulburărilor în cauză cu alte deficienţe de dezvoltare, determinate de malformaţiile aparatului fonoarticulator, tulburările respiratorii, de psihomotricitate şi senzoriale, legate de specificul proceselor psihice care determină gradul înalt de rezistenţă la procedurile de terapie;

c) prezenţa masivă a acestor tulburări la preşcolari şi la elevii din clasele primare [Ibid., 14].

E. Verza şi Gh. Radu au analizat în lucrarea lor frecvenţa tulburărilor de limbaj la elevii cu deficienţe de intelect din clasele primare ale şcolilor speciale. Tabloul sinoptic se prezintă după cum urmează: tulburări de pronunţie (dislalii simple şi polimorfe), a căror cauză principală constă în capacitatea deficitară de percepere şi reproducere exactă a modelelor verbale; deficitul de dezvoltare a vocabularului determinat, în general, de particularităţile proceselor cognitive; tulburări dislexo-disgrafice, influenţate de lipsa de interacţiune a analizatorilor implicaţi în aceste procese care nu favorizează analiza şi sinteza; prezenţa agramatismelor atît în limbajul oral, cît şi în cel scris, avînd cauze comune cu ale dislexiei şi disgrafiei; tulburările de ritm şi fluenţă ale vorbirii (bîlbîială, tahilalia, bradilalia), avînd drept cauze perturbaţiile din sfera afectiv-volitivă care, însă, nu pot deveni la fel de grave ca la copiii cu intelect normal datorită, în special, conştientizării superficiale a acestora; nazonanţa, tulburările de voce şi alalia, care, sub aspect procentual, prezintă o pondere mai redusă, aproape nesemnificativă[15].

[13] Popovici D.V. Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficienţe mintale. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 303 p.
[14]Popovici D.V. Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficienţe mintale. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 303 p.
[15] Radu Gh. Psihopedagogia şcolarilor cu handicap mintal. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 342 p.

E.Verza şi Gh. Radu recomandă, ca, lucrînd cu această categorie de copii, psihopedagogii trebuie să ţină cont de faptul că, sub aspect lexical, vocabularul acestora este limitat, din el lipsind, aproape cu desăvîrşire, cuvintele ce desemnează noţiuni abstracte, că există o discrepanţă considerabilă între vocabularul activ şi cel pasiv al acestor copii. Deoarece în vorbirea spontană, în răspunsuri ei actualizează, în primul rînd, cuvintele cu circulaţia cea mai largă, specialiştii vor insista pe extinderea treptată a ariilor semantice luate ca reper pentru activităţile recuperative cu aceşti copii .

Deoarece cuvintele-noţiuni cu caracter abstract sunt utilizate greşit într-un context diferit de cel în care au fost învăţate de către copii, cu cât partea de vorbire este mai lipsită de suport concret, cu atât utilizarea ei este mai rară. De aici şi diferenţa mare între numărul cuvintelor înţelese şi numărul cuvintelor rostite, deci utilizate activ în vorbire. În ceea ce priveşte organizarea şi structurarea lexicului, aici se utilizează mai frecvent principiile asocierii secvenţiale, urmate de cele ale asocierii paradigmatice. Cît priveşte aspectul semantic, chiar dacă se apelează la „piste" precum trăsătura semantică, elementul de sens, aici se remarcă dificultăţile în definirea şi caracterizarea verbală a unor cuvinte-noţiuni, probleme în utilizarea sinonimelor şi antonimelor.

E.Verza arată, că, prin prisma aspectului morfologic, remarcăm caracterul predominant al substantivului în comparaţie cu celelalte părţi ale vorbirii, fenomenul explicîndu-se prin limitarea drastică, la aceşti copii, a gîndirii şi, ca urmare, a vorbirii prin noţiuni abstracte. Ca frecvenţă, substantivele sunt urmate de verbe, copilul cu deficienţe de intelect, la fel ca şi semenii săi fără deficienţe, fiind, în general, fascinat de acţiune şi mişcare. Statistic vorbind, cele mai des utilizate de către copiii cu deficienţe de intelect sunt cele ce definesc acţiuni: a face, a zice, a se juca, a mînca, a pleca etc. şi stări: a sta, a dormi, a şedea etc. Verbele utilizate, de regulă, sunt la timpurile prezent şi trecut, la persoanele I şi III. Dacă ne referim la pronumele personale favorite, atunci le vom menţiona pe cele cu funcţie expresivă (eu, noi) şi impresivă (tu, în special). Cele cu funcţie noţională (persoana a III-a) sunt mai rar utilizate. Sunt utilizate frecvent şi pronumele demonstrative aceasta, acesta etc., care, de multe ori, vin să completeze lacunele de vocabular şi caracterul rigid al acestuia. În limbajul copiilor cu deficienţe mintale adjectivul ocupă un loc neînsemnat, fiind utilizat de multe ori inadecvat din cauza inaccesibilităţii semantice. În lipsa calificativelor, vorbirea acestor copii nu poate fi nuanţată stilistic, de unde şi „stilul telegrafic" pe care îl abordează frecvent [16].

Analiza aspectului sintactic lasă să se întrevadă o doză importantă de rigiditate în ceea ce priveşte ordinea logică a cuvintelor în propoziţie, omiterea cuvintelor de legătură, caracterul incomplet, de multe ori inadecvat al propoziţiilor şi frazelor. Copiii nu pot produce construcţii sintactice complicate, ramificate, limitîndu-se la enunţuri scurte, chiar monosilabice (propoziţiile subordonate lipsesc, practic, cu desăvârşire). Cel mai frecvent întîlnite sunt schemele constructive subiect-verb-obiect, arată E.Verza şi Gh. Radu, pe cînd cele de tipul subiect-verb-obiect-complement se atestă cu o frecvenţă foarte redusă. Ca rezultat al incapacităţii de a acorda după număr şi persoană predicatul cu subiectul aceşti copii generează, de regulă, construcţii sintactice defectuoase din punct de vedere gramatical. Acest fenomen este deosebit de evident atunci cînd copilul este pus în situaţia de a formula o întrebare[17].

Conform lui S. Chelcea, limbajul este unul dintre cele mai accentuate fenomene care îi diferenţiază pe copii la intrarea în şcoală, la care se adaugă şi eventualele handicapuri de limbaj, care vor diferenţia mai pregnant copiii[18]. În funcţie de prezenţa la copii a anumitor devieri de la caracteristicile-standard ale acestui fenomen, procesul complex de dezvoltare rapidă a limbajului copiilor cu deficienţe mintale va trece neapărat prin integrarea lor în comunitate, prin socializarea treptată şi consecventă, prin formarea unor grupuri de loisir alături de copiii cuparcurs normal de dezvoltare, - toate acestea constituindu-se în elemente de suport al obiectivului principal (formarea/valorificarea capacităţilor de comunicare la copiii cu nevoi speciale). Raportată la copiii

[16] Verza E. Conduita verbală a şcolarilor mici (normali, logopaţi şi debili mintal). Bucureşti:

[17] Radu Gh., Verza E.Terapia limbajului în învăţământul ajutător. Raportul limbaj comunicare-învăţare la deficienţii mintal. În: Verza E. Probleme de defectologie. Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1988, 281 p.

[18] Chelcea S. Comunicarea nonverbală în spaţiul public. Bucureşti: Tritonic, 2004. 184 p.

cu deficienţe de intelect, la care se atestă şi anumite tulburări de limbaj, inclusiv severe şi profunde, această sarcină complexă va putea fi dusă la bun sfîrşit doar printr-o abordare multiaspectuală, prin implicarea echipei pluridisciplinare, din care să nu lipsească logopedul, psihopedagogul, alţi specialişti în domeniul comunicării. Cu referinţă la aplicarea programelor şi metodelor sistematice şi concrete de reabilitare a elevilor cu deficienţă mintală D.V. Popovici precizează că specialiştii sunt optimişti, argumentând prin date experimentale că, atunci când acestea sunt utilizate competent, chiar din momentul intrării în şcoală, programele de intervenţie terapeutică ce vizează dezvoltarea limbajului, are de câştigat capacitatea acestor elevi de a asimila cunoştinţe şi de a achiziţiona

BIBLIOGRAPHY

1. Belibova S. Probleme teoretice şi practice în comunicarea copiilor cu deficienţe multiple. În:

Teorii şi experienţe în educaţia incluzivă. Culegere de articole. Chişinău: Pontos, 2013, p. 47-52

2. Chelcea S. Comunicarea nonverbală în spaţiul public. Bucureşti: Tritonic, 2004. 184 p.

3.Lapoşina E. În: Psihologie. Pedagogie specială-Asistenţă socială, nr. 19, 2010, p. 42-54

4. Păunescu C. Deficienţa mintală şi procesul învăţării. Bucureşti: EDP, 1976. 324 p.

5. Piaget J. Le langage et la pensee chez l'enfant. Paris: Delachaux et Niestle, 1923. 318 pp.

6. Popovici D.V. Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficienţe mintale. Bucureşti: Pro Humanitate, 2000. 303 p.

7. Popovici D.V. Elevii cu tulburări de învăţare. În: Educaţia integrată a copiilor cu handicap.

Bucureşti: UNICEF, 1998. 90 p.

8. Radu Gh., Verza E.Terapia limbajului în învățământul ajutător. Raportul limbaj comunicare-învățare la deficienții mintal. În: Verza E. Probleme de defectologie.

București: Editura Didactică și Pedagogică, 1988, 281 p.

9. Rotaru M. Cercetarea, corecţia şi dezvoltarea actului lexic la copiii deficienţi mintal. Date experimentale, recomandări. Chişinău: UPS „I.Creangă”, 2002. 65 p.

10. Roșca M. Psihologia deficienților mintal. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1967.

248 p.

11. Rusnac V. Asistenţa copiilor de vîrstă fragedă marcaţi de devieri de dezvoltare. În: Psihologia sec. XX: probleme vechi, viziuni noi. Culegere de articole. Chişinău: IŞE, 2001.

12. Verza E. Conduita verbală a şcolarilor mici (normali, logopaţi şi debili mintal). Bucureşti:

LEARNING IN COVID TIME - 19 AND AFTER

Marian Ciontescu
PhD Student, „Valahia" University of Târgoviște

Abstract: The paper is about EDUCATION during COVID - 19 and beyond. We will talk about monitoring the effective use of traditional ways of distance learning. Ensuring continuity of learning during school closures must be a priority for all governments around the world. From the beginning of the PANDEMIC, teachers have been put in the situation of implementing distance and certain ways of learning, often without sufficient guidance, training or resources.
Even in contexts with adequate infrastructure and connectivity, many teachers lack the most basic ICT skills, which means that they will probably struggle with them for their own continuing professional development, not to mention facilitating distance learning. quality.
Preventing a learning crisis requires urgent action by all. Education is a global common good and an engine of progress in sustainable development.

Keywords: Pandemic, covid -19, education, learning, schools

Capitolul I – Criza învățării

Încă din luna martie a anului 2020, de când s-a declanșat pandemia Covid-19, s-a creat cea mai mare perturbare a sistemelor de învățământ din istorie, afectând miliarde de cursanți din peste 200 de țări de pe toate continentele și totodată populația studențească din lume, aproape 100% în țările cu venituri mici și mijlocii.

Închiderea școlilor și a altor spații de învățare agravează disparitățile educaționale preexistente prin reducerea oportunităților pentru mulți dintre cei vulnerabili: copii, tineri și adulți care trăiesc în zone sărace și rurale.

Aceste pierderi de învățare amenință, de asemenea, să se extindă dincolo de această generație, să șteargă decenii de progres și acces la educație. In contextul actualei pandemii de Covid-19 care a afectat și România, populația se confruntă cu o serie de probleme de ordin economic și social determinate de reducerea activității agenților economici, dar și de reorganizarea activității serviciilor de sănătate, de asistență socială și a celor de educație. În mod cert perturbarea educației a avut loc și va continua să aibă efecte substanțiale dincolo de educație.

Închiderea instituțiilor educaționale împiedică furnizarea de servicii esențiale copiilor și comunităților, cel mai semnificativ pas pe care țările îl pot face pentru a se grăbi la redeschiderea școlilor și totodată la continuarea educației în mod tradițional este de a suprima transmiterea virusului prin control național și localizarea focarelor locale. Odată ce este realizat acest lucru, este primordial să se ocupe în ciuda provocării complexe de redeschiderea instituțiilor educaționale ghidați de următorii parametri: asigură siguranța tututor , un plan concret pentru o educație durabilă, educația incluzivă și consultarea tuturor factorilor interesați și implicați.

De asemenea, liderii din educație cu calități de leadership, management și strategie, viziune și determinare atenți la starea de bine și rezultate educaționale bune, vor trebui să coordoneze redeschiderea în siguranță și să răspundă provocarilor create de această pandemie. Capacitatea adevăraților leaderi educaționali de a opera cu agilitate în situație de incertitudine pentru elevii comunității locale este imperios necesară în această perioadă dificilă.

În acest sens guvernele țărilor ar putea lua în considerare următoarele chestiuni: concentrarea asupra echității și incluziunii, consolidarea capacităților pentru gestionarea riscurilor la toate nivelurile, să asigure o conducere puternică în fiecare sistem și să își consolideze consultarea tuturor celor implicați prin mecanisme de comunicare. Schimbări masive făcute într-un timp scurt pentru a

răspunde șocurilor din sistemele de învățământ sunt esențiale pentru a ne reimagina educația și pentru a accelera schimbări în didactică și învățare.

Închiderea școlilor a necesitat schimbări majore în modul de învățare provocând perturbări grave în sistemele de învățământ, învățarea la distanță devenind modalitatea cea mai accesibilă pentru continuarea curriculumului. În foarte puține țări se monitorizează utilizarea eficientă a învățării la distanță, estimările indicând o acoperire variabilă în țările cu venituri mari, deficiența sub 50 % atribuită decalajului digital venind de la țările cu venituri mici și mijlocii.

Închiderea școlilor a provocat decalaje în ceea ce privește evaluarea elevilor și studenților, în majoritatea țărilor examenele fiind amânate sau chiar anulate, iar în altele au fost înlocuite cu evaluări continue sau alte modalități alternative cum ar fi testarea on-line pentru examene finale.

Progresul elevilor a fost monitorizat prin sondaje telefonice, urmărirea utilizării platformelor educaționale prin implementarea unor aplicații de învățare sau evaluări rapide ale învățării.

În ciuda deficiențelor provocate de această pandemie în învățare, miza învățării la distanță deschide o oportunitate pentru a extinde modalitățile flexibile de învățare on-line, o schimbare susținută în acest sens bazându-se pe o scară largă a tehnologiei pentru a asigura continuitatea învățării în timpul pandemiei, chiar și pentru cei mai marginalizați.

Luând în considerare toate incertitudinile provocate de Covid-19 ar trebui ca noi să găsim noi modalități de a aborda criza învățării și să producem un set de soluții posibile de implementat. Eforturile noastre se vor concentra pe pierderile de învățare, prevenirea abandonului școlar în special în grupurile defavorizate, de a oferi abilități pentru a susține profesia didactică, de a avea profesori disponibili la extinderea educației și soluții de a elimina barierele din calea conectivităților tehnologiei.

Cap. II. Învățarea incluzivă

Pe măsură ce statele adoptă practici de învățare la distanță, elevii cu dizabilități se confruntă cu bariere din cauza absenței echipamentului necesar, acces la internet, materiale accesibile și asistență care le-ar permite să urmeze on-line programe. Unele țări dezvoltă instrumente și resurse pentru cursanții cu dizabilități și părinții lor. Acest lucru necesită îmbunătățirea caracteristicilor de accesibilitate cum ar fi narațiunea audio, videoclipuri cu limbajul semnelor, texte simplificate, dispozitive de asistență, utilizarea măsștilor transparente, mai ales pentru copiii surzi, care pot să citească în continuare pe buze.

Rezultatele negative ale închiderii prelungite a școlilor au un impact disproporționat asupra copiilor strămutați. Riscul la care sunt supuși fiind de abandon școlar. UNHCR a luat măsuri pentru ca tinerii și copiii strămutați să poată accesa alternative de învățare la distanță. În peste 70 de țări, guvernele au adoptat programe de hrănire școlară care să continue sprijinirea copiilor în timpul închiderii școlilor, iar în peste 50 de țări se asigură acasă rații către copii și familiile lor, inclusiv prin livrarea zilnică a meselor. Unele țări au optat pentru înlocuirea meselor cu bonuri sau numerar pe care familiile le pot folosi pentru a cumpăra alimente sau alte obiecte esențiale.

Majoritatea profesorilor din întreaga lume nu erau, în mare parte, pregătiți să susțină continuitatea învățării și să se adapteze la noile metode didactice. Sănătatea fizică a profesorilor a fost pusă în pericol atunci când a fost necesar să ofere educație față în față pentru copiii vulnerabili, însă teama de a pierde salariile, beneficiile și responsabilitățile familiale în detrimentul fricii de a fi expus la virus a jucat un rol important în a continua să predea și să poarte o parte disproporționată. Mai multe ONG-uri s-au mobilizat pentru a oferi suplimentar sprijin psihologic, mulți profesori având nevoie de acest sprijin.

Cap. III. Învățământul superior

Creată acum mai bine de 70 de ani, sub auspiciile UNESCO, Asociația Internațională a Universităților (IAU) reprezintă o voce globală în învățământul superior din întreaga lume oferind o platformă unică pentru cooperarea internațională, dezbateri și activități în domeniul învățământului superior. Aceasta promovează și susține învățământul superior bazat pe valoare și pe

contribuția învățământului superior în societate, una dintre responsabilitățile sale constând în implicarea tuturor părților interesate în analiza tendințelor și a informării globale.

Pentru a înțelege mai bine perturbarea creată de Covid- 19 în sistemul de învățământ și pentru a putea răspunde investigărilor primelor măsuri intreprinse de instituțiile de învățământ, Asociația Internațională a Universităților a decis să lanseze un sondaj global privind impactul Covid -19 asupra învățământului din întreaga lume, acesta fiind disponibil on-line în perioada martie – aprilie 2020.

Sondajul nu ar fi nici primul și nici singurul privind impactul Covid – 19 asupra educației, diferite organizații internaționale și rețele de studenți din Europa realizând astfel de sondaje.

Pandemia Covid-19, care într-un timp foarte scurt a dus la o criză în sănătate și socio-economie fără precedent, și care ne va marca viețile mult timp de acum încolo, a avut un impact dramatic în întregul sector al învățământului superior din întreaga lume. Particularitatea arătată de pandemia Covid - 19 este necesitatea creșterii perspectivei internaționale și globale pentru a analiza impactul Covid – 19 pe termen scurt, mediu și lung.

IAU s-a poziționat într-un mod unic să analizeze efectele pandemiei asupra învățământului superior la nivel global, eforturile combinate generând provocările actuale pe care instituțiile și sistemele naționale cu care se confruntă ajută la informarea viitoarelor perspective asupra învățământului superior.

Pandemia virală Covid – 19 ne-a afectat pe toți, din întreaga lume, și are un impact puternic asupra individului și asupra societății în general, criza sănătății evoluând rapid într-o criză economică, culturală și socială. Răspunsurile imediate la pandemie au fost să dezvolte rapid măsuri care limitează răspândirea infecției, măsuri care au dus la închiderea unor țări, dar cel mai important, la închiderea instituțiilor educaționale limitând astfel continuarea educației în mod tradițional și trecerea la o învățare la distanță.

Măsurile luate au avut efect imediat asupra învățământului superior și un impact dramatic, condițiile în care trebuia să se desfășoare învățământul superior de cercetare numindu-se acum "educație on-line de urgență", studenții confruntându-se cu provocări fără precedent, personalul angajat simțind nesiguranța locului de muncă. Conducătorii instituțiilor educaționale au încercat să reinventeze cum să-și desfășoare operațiunile în școli, campusuri și alte centre cu rol de învățare.

Consecințele acestei pandemii vor fi resimțite mult timp în viitor, iar pentru a prevedea scenarii pe termen mediu și lung este important să ne aplecăm și să surprindem ce se întâmplă acum și care vor fi consecințele pentru elevii, studenții naționali și internaționali.

Este de apreciat tendința inovatoare în abordarea problemelor cu care se confruntă sectorul învățământului preuniversitar și universitar, dar în același timp impactul mișcării on-line și impactul crizei economice, la nivel național și internațional, va aduce o scădere a calității și va slăbi capacitatea învățământului preuniversitar și universitar de a-și asuma responsabilități față de societate.

Este clar că viitorul învățământului trebuie regândit, atât național cât și internațional, iar o cooperare multilaterală cu factorii de decizie politică, comunitățile locale și alte părți interesate este imperios necesară.

IAU s-a angajat să sprijine sectorul învățământului superior și toate părțile interesate, inclusiv liderii și, prin intermediul lor, personalul și studenții pentru a se asigura că pot ajuta în continuare și că putem construi lumea de care avem nevoie.

Rezultatele diferitelor sondaje privind pandemia Covid – 19 asupra tuturor sistemelor de învățământ și implicit asupra educației merită să fie investigate și comunicate întrucât anchetele se referă sau coincid cu diferitele etape ale propagării pandemiei în întreaga lume.

Aproape toate instituțiile care au răspuns la aceste sondaje au fost afectate de Covid – 19, unele dintre ele răspunzând că toate activitățile din campus au fost oprite, iar instituția superioară s-a închis complet.

În ceea ce privește învățarea și predarea la clasă aproape toate instituțiile au răspuns că a fost înlocuită cu predarea și învățarea la distanță, trecerea de la față în față la distanță nevenind fără

provocări, principala provocare fiind accesul la infrastructura IT, dar și competențele tehnice ale cadrelor didactice.

Totodată putem spune că această trecere forțată la o predare și învățare la distanță oferă o importantă oportunitate și posibilitate de a avea o învățare mai flexibilă, mai hibridă, și de combina învățarea sincron cu învățarea asincron.

În ceea ce privește cercetarea, sondajele ne arată că cel puțin 80 % dintre instituțiile de învățământ superior au raportat că au fost cercetări afectate de pandemia Covid – 19 în instituțiile lor, cel mai frecvent fiind impactul anulării călătoriilor internaționale.

Capitol IV – Tinerii în pandemie

Impactul pandemiei Covid- 19 asupra tinerilor și grupurilor vulnerabile ne îngrijorează, organizațiile de tineret exprimându-și cea mai mare nemulțumire asupra bunăstării mintale a ocupării forței de muncă, posibilitatea pierderii veniturilor, distrugerea relațiilor familiale și ale prieteniilor, limitarea libertăților, dar și a întreruperii educației.

În timp ce impactul pandemiei variază de la o țară la alta, majoritatea guvernelor țărilor au implementat măsuri de distanțare, de închidere și izolare pentru a stopa/ limita răspândirea acestui virus.

Tinerii își exprimă cele mai mari îngrijorări față de aceste măsuri și criza provocată de Covid – 19 asupra psihicului, veniturilor financiare și ocuparea forței de muncă.

Conform unei anchete a OECD (Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică), au fost identificate aspecte considerate provocatoare în efectele crizei Covid – 19: plata redusă sau nesigură în sectoarele cele mai grav afectate (restaurante, hoteluri, concerte etc.), risc ce poate duce la pierderea locurilor de muncă din aceste domenii; creșterea șomajului, în fața pierderii locului de muncă sau scăderea veniturilor tinerii sunt predispuși să cadă în sărăcie. În plus, tinerii care absolvesc în perioada de criză au puține șanse să se angajeze sau dacă se întâmplă acest lucru o vor face pe niște venituri atât de reduse încât nu pot avea independență financiară.

Șocul economic provocat de criza Covid – 19 duce la o rată a șomajului în rândul tinerilor peste nivelul dinaintea crizei, demonstrând un impact major pe termen mediu și lung asupra tinerilor, dar și a generațiilor viitoare asupra perspectivelor viitoare de angajare și câștiguri.

Închiderea școlilor și a universităților a afectat milioane de copii și tineri din întreaga lume și va schimba total modul de învățare în timpul acestei pandemii și după. Anumite instrumente inovatoare de predare și învățare experimentate de școli și profesori ca răspuns la această criză, vor avea un impact de durată asupra sistemelor de educație, lucru ce implică o pierdere în dezvoltarea social și economică pe termen lung.

Angajamentul arătat de școli și profesori în asigurarea continuității învățării în tot acest timp cât școlile sunt închise este umbrit de neparticiparea tuturor elevilor la aceste alternative educaționale.

Conform studiului OECD puțin peste jumătate dintre elevi și studenți au putut accesa în mod consecvent cea mai mare parte a curriculumului. Conform estimărilor OECD se spune că un an școlar pierdut este echivalent cu o pierdere cuprinsă între 7 % și 10 % din veniturile pe viață.

Lipsa oportunităților la dispozitive electronic educe mai mult la inegalități în rândul tinerilor și copiilor în timpul învățării în pandemie.

Copiii și studenții din familii provenite din medii sociale defavorizate au mai puține șanse la resurse digitale de învățare la domiciliu, lipsa spațiului liniștit de a studia acasă și lipsa conexiunii la internet fiind principalele cauze.

Rezultatele sondajului OECD ne arată că există impacturi psihologice semnificative ale distanțării sociale între tineri, iar măsurile de carantină asupra tinerilor provoacă stres, anxietate și singurătate, adulții tineri (între 18 – 28 ani) experimentând un nivel mai mare de suferință comparativ cu alte grupe de vârstă de la începutul pandemiei.

Totodată, măsurile de blocare sau carantinare au dus la o creștere a violenței domestice, adolescenții, copiii și femeile fiind expuși la violență de către membrii familiei și partenerii intimi, de la debutul pandemiei Covid – 19 apelurile către liniile telefonice de urgență care raportează

violența în familie împotriva copiilor, tinerilor și femeilor crescând semnificativ față de perioada anului precedent în Europa, potrivit OMS.

BIBLIOGRAPHY

1. THE IMPACT OF COVID-19 ON HIGHER EDUCATION AROUND THE WORLD, Giorgio Marinoni, Hilligje van't Land, Trine Jensen, Published by the International Association of Universities, May 2020.

2. Regional/National Perspectives on the Impact of COVID-19 on Higher Education, Published by the International Association of Universities, August 2020.

3. Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond AUGUST 2020

4. Guidelines on Distance Education during COVID-19, COL (2020). Guidelines on Distance Education during COVID-19. Burnaby: COL

5. JOINT PAPER: IAU AND ESN COVID-19 impact on Higher Education: Institutional and Students' Perspectives

6. https://www.iau-aiu.net/IMG/pdf/joint_paper_iau_and_esn_-_institutional_and_students_perspectives_of_covid-19_impact_on_higher_education.pdf

ȘTEFAN BÂRSĂNESCU: EPISTEMOLOGICAL CRITERIA NECESSARY TO WRITE THE PEDAGOGICAL CONTEMPORARY UNITY AS SCIENCE

Simona-Andreea Șova

PhD Student, „Ion Creangă" University of Chișinău, Moldova

Abstract: The historical research indicated, in time, two categories of sciences, with different status, because of the epistemological maturation process: a) emancipated sciences, that become independent by clarifing the specific study object and the research metodology; b) sciences that are in an undignity state, that delayed their beginning process (as autonomous sciences), that are, from this cause, in a situation of gnoseological inferiority with the emancipated sciences. Through these delayed sciences, from an epistemological point of view, it is the pedagogy. It's lack of unity is the cause and the source of chaos in pedagogical practice. To solve such a complex problem, Ștefan Bârsănescu uses the method of historical research, but not in an istoriographical point of view, but at a deeper level, of historical pedagogy.

Keywords: historical pedagogy, science, epistemology, taxonomy, education.

În realizarea studiului nostru, care valorifică resursele cercetării fundamentale, proprii pedagogiei istorice, am avut în vedere următorul obiectiv specific: avansarea unor criterii epistemologice necesare pentru realizarea unității pedagogiei contemporane ca știință, relevante la nivel de obiect de studiu specific (educația, instruirea, învățământul) și de metodologie de cercetare specifică (fundamentală – istorică și teoretică). Ștefan Bârsănescu urmărește „demonstrarea unei probleme epistemologice" – *unitatea pedagogiei contemporane ca știință*. În cadrul ei, analiza unei epoci de evoluție a pedagogiei este folosită „numai pentru a desprinde răspunsul la întrebările principale", cu valoare de criterii epistemologice; a) „cum a fost concepută pedagogia din punct de vedere al obiectului" de studiu specific; b) din ce perspectivă metodologică „s-a propus studierea lui."[1]

În „PREFAȚĂ LA EDIȚIA ÎNTÂI", a cărții „*Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*" (1936), Ștefan Bârsănescu, evidenția problema fundamentală pe care a trebuit să o rezolve orice știință în contextul evoluției sale istorice. Autorul are în vedere faptul că: a) „la origine, toate științele erau contopite în filozofie"; b) „treptat din trunchiul filozofiei s-au disociat discipline diverse care s-au constituit ca științe autonome".

În „PREFAȚĂ LA EDIȚIA A II-A*"* (1976), autorul extinde obiectul investigației, „completat cu dezvoltarea științei educației din ultimele patru decenii (1936-1976)", care nu elimină, ci amplifică tensiunea epistemologică a celor două întrebări referitoare la unitatea pedagogiei „de sistem", respectiv de *obiect de studiu specific*, și de *stil științific* specific obiectului cercetat, respectiv de *metodologie de cercetare specifică* unei științe socio-umane.[2]

La nivel de *obiect de cercetare specific* (*educația, instruirea, învățământul*), situația pedagogiei este încă diferită de cea a „științelor exacte" (logico-matematice și ale naturii), emancipate și maturizate epistemologic. *Unitatea pedagogiei* nu este confirmată nici măcar prin formula utilizată pentru definirea domeniului, formulă care întreține tendința de a reprezenta „mai curând o grupă întreagă de pedagogii: pedagogie experimentală, pedagogie psihologică, pedagogie

[1] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*, Iași, 1936; ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 7-8.
[2] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*, p. 5-6.

psihotehnică, pedagogie socială, pedagogie rurală pedagogie urbană sau pedagogii a personalității, a valorii, a culturii, a vieții, a rațiunii" etc. Lipsa de rigoare este întreținută și „în sfera gândirii teoretice, unde aceeași denumire a pedagogiei își schimbă sensul după autori, confesiuni religioase, state". Chiar și la nivel de „sinteze pedagogice se vorbește mai mult de *curente, sisteme* și *direcții pedagogice*, decât de *o pedagogie*", argumentată epistemologic ca știință specializată în studiul educației la scara întregii societăți.

Unitatea pedagogiei la nivel de obiect de studiu specific poate fi rezolvată doar prin fixarea epistemologică a conceptelor de bază ale domeniului. Doar astfel, pot fi depășite „divergențele terminologice" promovate deseori în istoria domeniului de tendința de „*lărgire a pedagogiei clasice*", care „indică mai curând pulverizarea ei în sisteme și curente mărunte". În plan *epistemologic,* întrebarea este dacă aceste „noi teorii și opinii pedagogice pot fi privite ca ramuri și mlădițe dezvoltate pe trunchiul viguros al pedagogiei generale, cu care face corp, sau sunt eflorescențe care duc o viață proprie (…), care ține de un spirit superficial al epocii."[3]

Răspunsul la această întrebare-problemă este căutat de Ștefan Bârsănescu în istoria pedagogiei, tratată special ca „pedagogie istorică", aptă să valorifice „faptele" evidențiate la nivel de *istoriografie*. Unitatea pedagogiei la nivel de obiect poate fi investigată astfel prin raportare istoriografică la cele mai importante studii pedagogice, „studii care pot fi clasificate în patru categorii"[4]:

1) Studii cu caracter *monografic*. Ele includ antologii de „figuri de mari pedagogi", cu impact universal și național. În România este amintită lucrarea lui H. Brandsch, „Pedagogi români contemporani", publicată în limba germană (Sibiu, 1935), tradusă în limba română (Cluj, 1937), „care conține monografiile Spiru C. Haret, G.G. Antonescu, O. Ghibu, Șt. Bârsănescu, C. Narly";

2) Studii care tratează *curentele pedagogice*, afirmate în plan național și universal. Ele oferă „o sinteză de teorii", importante pentru identificarea direcțiilor de evoluție a pedagogiei ca știință specializată în educație. La acest nivel, cercetarea pedagogică istorică din România a produs opere importante în epoca modernă (vezi Stanciu Stoian; Iorgu Stoian, *Curente noi în pedagogia contemporană*, 1932) și postmodernă, contemporană (Ion Gh. Stanciu, Viorel Nicolescu, Nicolae Sacalis, *Antologia pedagogiei americane contemporane,* 1971).

3) „Studii în care autorii urmăresc să descopere un principiu de dezvoltare a pedagogiei generale". Ele „încearcă a stabili direcția în care evoluează pedagogia epocii", într-o anumită etapă, determinată social-istoric. La acest nivel este evocată lucrarea lui Peter Petersen, *Noua mișcare europeană a educației* (Weimar, 1926) care are ca scop programatic „a stimula înainte de toate acțiunea audienților, acolo unde viața le va fixa locul ca să realizeze fapta".

4) Studii promovate prin „pedagogiile diferitelor popoare sau confesiuni", incluse de regulă în opere extinse care expun „Pedagogia contemporană în marile țări de cultură" (J. Schroteler, Munchen 1933-1934, vol. I-II) sau problematica universală a pedagogiei și a învățământului, dezvoltate amplu, în mai multe volume la nivel de „Hanbuch der Erziehungswissenschaft" (*Manual de știința educației*).

Aceste studii, interpretate la nivel de *pedagogie istorică* pot oferi sugestii pentru reconstituirea unității epistemologice a pedagogiei. Este ceea ce Ștefan Bârsănescu încearcă să realizeze prin toată opera sa, în mod special prin lucrările integrate de noi în zona *pedagogiei generale/ pedagogiei culturii,* a *pedagogiei sociologice/ politicii educației* și a *pedagogiei filozofice de orientare epistemologică.*

La nivel de metodologie de cercetare proprie *pedagogiei istorice*, unitatea epistemologică a pedagogiei poate fi asigurată dacă avem în vedere „nucleul fenomenului istoric uman", care este specific fiecărui domeniu de cunoaștere (*pedagogică*, în cazul nostru). În viziunea filozofică a lui Lucian Blaga acest „nucleu", identificabil la nivelul oricărui „fenomen istoric uman", are „în chip esențial" două dimensiuni fundamentale: a) *singularitatea* care „poate avea când aspecte ireversibile, când aspecte de repetiție" cu accente variabile în funcție de context; b) diversitatea

[3] *Ibidem,* p. 11-12.
[4] *Ibidem,* p. 14-19.

generată de „amprentele stilistice” specifice, proprii fiecărui domeniu de activitatea socio-umană. În cazul *pedagogiei* aceste „amprente stilistice”, sunt proprii obiectului de studiu specific, educația ca activitate cu funcție formativă, raportată permanent la „valorile sau referințele axiologice” aflate la baza conținuturilor generale ale educației intelectuale, morale, estetice etc.[5]

Perspectiva *pedagogiei filozofice de orientare epistemologică*, promovată de Ștefan Bârsănescu, evidențiază specificul educației și a învățământului care în calitate de „fenomene istorice” pot fi cunoscute prin raportare la „un singur cordon cenzorial”, care solicită „organizarea materialului istoric prin categorii intelectuale”.[6] Aceste „categorii intelectuale” reprezintă *conceptele fundamentale* ale domeniului elaborate și articulate sistemic la nivel de pedagogie generală, construită de Ștefan Bârsănescu din perspectivă filozofică epistemologică în termeni de *pedagogie culturală*, dezvoltată inclusiv din perspectiva *sociologică* a *politicii educației*).

Reperele epistemologice care susțin „categoriile intelectuale” ale educației, definită ca fenomen social-istoric pot fi identificate la nivelul definiției și analizei educației în cadrul *metodologic* specific *pedagogiei generale*, concepută ca și *pedagogie a culturii* (vezi Ștefan Bârsănescu, *Curs de pedagogie generală*, 1934, ediția a II-a, 1935):

1. Educația – obiectul de studiu specific al pedagogiei. „Este activitatea conștientă” care are ca misiune (funcție generală) dezvoltarea psiho-fizică a individului” care trebuie să evolueze la nivel de „personalitate culturală” (capabilă să recepteze, să trăiască și să creeze valori, confirmate la nivel social-istoric).

2. „*Funcțiunile triple ale educației*” – subordonate funcției generale – sunt:

a) „îngrijirea / dezvoltarea corpului omenesc – vehicul al vieții spirituale”; această „funcțiune” susținută valoric, implică „educația fizică”;

b) trecerea omului de la „o viață impulsivă” la o existență rațională, bazată „pe acțiuni precedate de reflexiuni”; această „funcțiune”, susținută valoric, implică „educația intelectuală”);

c) orientarea omului „către sfera artei și frumosului, binelui și moralei, adevărului și științei, dreptului și politicii, divinului și pietății, economicului și utilului”; această. „funcțiune”, susținută prin valorile științifice și moral-civice și religioase, implică „educația omului de cultură” (științifică, morală, politică, artistică etc.)

3. Finalitățile educației fundamentate pe baza valorilor generale ale culturii sunt:

a) Idealul educației - formarea personalității culturale.

b) Scopurile generale ale educației și ale învățământului au *un caracter*:

- *obiectiv*; la acest nivel scopurile generale vizează receptarea valorilor culturale existente, care trebuie „cunoscute, păstrate și sporite”;

- *subiectiv*; la acest nivel scopurile generale vizează capacitatea fiecărui individ de a vibra în contact cu valorile culturale, care trebuie trăite și asimilate.

4. Valorile pedagogice ale culturii. Sunt identificate și definite la nivel de ***concepte fundamentale***, construite prin demersul *hermeneutic* propriu *cercetării fundamentale teoretice* și *istorice*, stabilizate la nivel de ***pedagogie a culturii*** promovată ca direcție importantă în procesul de stabilizare epistemologică a *pedagogiei* la nivel de **pedagogie generală** (vezi Ștefan Bârsănescu, sub redacția generală, 1969).

A. Cultura. „Reprezintă „totalitatea cunoștințelor acumulate și a valorilor create de umanitate. După *natura* sa poate fi *materială* și *spirituală*, iar după *raporturile* sale cu omul, *obiectivă* și *subiectivă*. *Cultura materială* reprezintă totalitatea produselor culturale realizate de om pentru asigurarea și dezvoltarea vieții sale. *Cultura spirituală* reprezintă totalitatea bunurilor spirituale, făurite de om în vederea dezvoltării și înnobilării sale sufletești” – aceste *bunuri spirituale* sunt „întruchipate de *știință* și *filozofie*, de *morală* și *drept*, de *artă* și *literatură*” (…). „*Cultura obiectivă* există independent de voința și de conștiința omului, dar are valoare numai în raport cu el. Ea mai poartă denumirea de *cultură concepută static* (…). *Cultura subiectivă* reprezintă „activitatea complexă de cultivare, de dezvoltare, de formare și de înnobilare a corpului

[5] Lucian Blaga, *Ființa istorică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977, pp. 46, 48.
[6] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*, p. 105.

(*cultura fizică*) și a psihicului uman (cultură intelectuală, morală, estetică și profesională) – cultura *subiectiva* se mai numește și *cultura concepută dinamic*".

Cultura are un mare rol în **educația omului**. Prin contactul cu bunurile culturale, dispozițiile și aptitudinile omului se dezvoltă, dobândind o structură și o direcție proprie de lucru. *Bunurile culturale* au un efect educativ cu atât mai mare cu cât sunt mai corespunzătoare structurii individului" (vezi *pedagogia* lui G. Kerschensteiner și a lui Ed. Spranger). „Astfel, *educația prin cultură* are un pronunțat caracter axiologic" (prin raportarea sa permanentă la toate *valorile culturii*, conformate social (*științifice, filozofice, morale, juridice, artistice, literare* etc.).[7]

B) Cultura generală. Reprezintă o „noțiune principală în *didactică* – angajată *fundamental* în *proiectarea educației și a instruirii în cadrul procesului de învățământ* – care desemnează *cultura obiectivă* și *subiectivă* necesară fiecărui individ în viața zilnică. Ea se compune din *cunoștințe* multilaterale, *priceperi* și *deprinderi* necesare în viața de relații. Este de diferite niveluri:

a) *cultura generală elementară*, constituită din cunoștințe și deprinderi de scris, citit și socotit – *cultura instrumentală*;

b) *cultura generală medie*, formată din cunoștințe din toate domeniile științei și culturii care se asigură prin frecventarea școlii generale și liceale;

c) *cultura generală superioară*, formată din cunoștințe științifice, politice, filozofice, psihologice, pedagogice, din domeniul literaturii și artei, din cunoștințe de limbi străine, de metodologie generală a cercetării științifice" necesare pentru formarea „cadrelor de înaltă calificare" – „ cunoștințe însoțite de năzuința de perfecționare și de creație într-un anumit domeniu ale culturii materiale și spirituale". Din perspectivă pedagogică este subliniată importanța *culturii generale medii – „* cu cât cultura generală medie este mai solidă cu atât cultura generală superioară se dezvoltă mai prompt și mai sigur".[8]

C) Pedagogia culturii. Reprezintă „o direcție în pedagogie, care contribuie la consolidarea ***pedagogiei generale***, ca știință specializată în studiul educației. Apare la începutul secolului XX, cu contribuția mai multor pedagogi consacrați: Ed. Spranger și G. Kerschensteiner, L. Volpicelli, H. Nohl, G. Berger, C. Narly, Șt. Bârsănescu etc. Este o direcție „axată pe ideea educației prin și pentru *cultură*". Ea susține construcția conceptelor pedagogice fundamentale, care trebuie stabilizate epistemologic la nivel de *pedagogie generală*, pe baza *valorilor culturale* confirmate social-istoric: *adevărul* științei; *binele* moral - juridic, civic, profesional etc. ,*frumosul* din artă, *utilul* pe care îl asigură tehnica etc.). Aceste *valori culturale* sunt reflectate specific la nivelul unor concepte pedagogice fundamentale care definesc și analizează: a) *funcțiile educației* (cu caracter obiectiv, cu accent pe *funcția culturală*); b) *finalitățile educației* (idealul și scopurile educației); c) *conținuturile și formele educației* (intelectuală, morală, artistică, profesională, fizică).

Pedagogia culturii este centrată asupra *funcției generale a educației* care, în mod *obiectiv*, este predominant *o funcție culturală* definită de Ștefan Bârsănescu în termeni afirmativi, categorici (la nivel și în sens *normativ*) – „a educa înseamnă, în primul rând, a pune pe elevi în contact cu cultura, dar cu respectarea unor reguli", referitoarea la „structura bunului de cultură" (științific, moral, artistic, tehnic etc.) care trebuie să fie în concordanță cu: a) structura elevului (psihologică și socială); b) gradul lui de dezvoltare; c) forma lui de viață.

Analiza critică a pedagogiei culturii, realizată de Bârsănescu din perspectiva *pedagogiei istorice*, evidențiază: a) capacitatea sa de reorientare a pedagogiei generale, „de la un intelectualism abstract și pur livresc la un proces de dezvoltare și adâncire a personalității umane"; b) limitele sale, dependente de anumite condiții istorice, în cadrul cărora *filozofia culturii* este predominantă în raport cu *pedagogia culturii* care „la începuturile ei, se situează pe o poziție atemporală".[9]

5. Disciplinele pedagogice de bază care pot susține „unitatea epistemologică a pedagogiei"

[7] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*, p. 71-71, subl. ns.
[8] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință,* p. 72-73, subl. ns.
[9] *Ibidem*, p. 196, 197.

A) Pedagogia elaborată și promovată la nivel de **pedagogie generală.** Reprezintă „o știința socială cu statut academic, întrunind condițiile necesare" (n.n. epistemologice): a) *un obiect propriu de cercetare* (*educația*) pe care îl examinează sub un unghi particular, specific, al realizării, în formă superioară" (n.n. vezi *normativitatea* și *metodologia de cercetare* – specifice pedagogiei); b) un sistem de cunoștințe adunate (n.n. *concepte fundamentale*), organizate și filtrate de-a lungul timpului de marii teoreticieni ai educației ca și adevăruri care au dobândit un caracter axiomatic" (vezi n.n. *normativitatea pedagogiei*, realizată la nivel superior prin elaborarea axiomelor educației); c) „metode proprii de explorare a universului educativ" (n.n. studiat de disciplinele incluse în *pedagogia generală*, inițiată de Herbart: *fundamentele pedagogiei, didactică generală / teoria generală a învățământului, teoria educației*).

Pedagogia, reconstruită în a doua jumătate a secolului XX, „cunoaşte o creştere a materiei capitolelor ei până la constituirea lor ca *ştiinţe*, care ajung la o interesantă diversificare" a cercetărilor care nu trebuie să ducă, însă, la pulverizarea obiectului de studiu specific, ci la *aprofundarea* acestuia în cadrul *normativ superior, unitar epistemologic,* consolidat la nivelul *pedagogiei generale*. În această perspectivă, Ștefan Bârsănescu evidențiază existența a trei *discipline pedagogice fundamentale*:

- „***Pedagogia fundamentală***". „Studiază noțiunile de bază ale pedagogiei (pedagogie, educație, învățământ, subiect și obiect al educației – vezi educatorul / profesorul și educatul / elevul, studentul etc.; instituțiile educației – integrate la nivel de sistem de educație și de învățământ)";
- „***Bazele pedagogiei***"(care includ și ***Teoria educației***). „Au drept obiect studiul structurii generale a educației", cu componentele sale *axiologice* – valorile educației / *valorile culturale* care susțin construcția pedagogiei / educației la nivel de: a) *funcție generala* a educației; b) *finalități ale educației* (vezi *idealul* și *scopurile* educației); c) *conținuturi / dimensiuni și forme generale* ale educației (intelectuale, morale, artistice, tehnice / profesionale);
- ***Didactica generală*** (***Teoria generală a procesului de învățământ***) – „morfologia pedagogică. Ea „examinează actele de educație și de învățământ (educația ca proces, instrucțiunea / instrucția; asistența educativă)". În cadrul căreia este dezvoltată, în mod special, „metodologia pedagogică" (sau *tehnologia didactică*), care „studiază metodele educative / didactice (metode preventive, metode de modelare a persoanei, metode terapeutice etc.)"[10]

B) Didactica. Reprezintă „o disciplină pedagogică" importantă, integrată în ***Pedagogia generală*** alături de ***Fundamentale / Bazele pedagogiei*** și de ***Teoria educației***. ***Didactica*** are „ca obiect de studiu specific învățământul școlar ca formă principală de *instrucțiune* (n.n. instrucție / instruire) și de educație". Sfera de referință a **didacticii**, în calitate de *știință pedagogică fundamentală*, este raportată la „două câmpuri de cercetare": **a)** „învățământul în ansamblu și pe toate treptele de școlaritate" – la acest nivel, **didactica** „poartă numele de **didactica generală**": b) „obiectele de învățământ" (distribuite pe trepte de învățământ) – „în acest caz", **didactica generală** este aplicată la nivel de „**Didactică specială** sau **Metodică**.

Analiza *filozofică* a relației *general – particular* și analiza *pedagogică* a relației dintre *cultura pedagogică generală – cultura pedagogică particulară* (*aprofundată, de specialitate*), asigură eliminarea erorilor, prelungite până în prezent, când persistă tendința promovării „masterului didactic" centrat prioritar (sau chiar exclusiv), asupra „didacticii fiecărei discipline" (*didactica*: limbi române, matematicii, fizicii, geografiei, istoriei, filozofiei, muzicii, educației fizice etc.). La acest nivel, Ștefan Bârsănescu, evidențiază eroarea fundamentală, structurală, generată de „teoria" conform căreia „*didactica generală* ar studia (doar) problema *pe care o predăm*, iar *metodica* (n.n., *didactica particulară*), problema *cum* predăm".

Didactica generală este validată, astfel, cu argumente *epistemologice* și *deontologice* solide, susținute la nivel de *cercetare fundamentală* (*istorică* și *teoretică*), ca „ramură fundamentală a științei pedagogice, care cere prețuire și o cultivare cât mai atentă și mai profundă".[11]

[10] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință,* p. 202, 203.
[11] Ștefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință*, p. 81, 82.

C) Tehnologia didactică reprezintă „o disciplină *pedagogică* de ramură incipientă, dependentă de *didactica generală*, care studiază *tehnicile noi* legate de *instruirea programată, pedagogia cibernetică*, învățământul cu mașinile, laboratorul lingvistic, *mijloacele audiovizuale*, inclusiv *televiziunea școlară*”**.** Ștefan Bârsînescu evidențiază calitatea tehnologiei didactice de „rezultat al dezvoltării tehnicii moderne – aplicată în activitatea de instruire – factor stimulator în acțiunea de dezvoltare a învățământului”. *Metodologia de cercetare* utilizată de autor este intradisciplinară. La acest nivel, *Tehnologia didactică*, are ca „obiect principal de studiu încadrarea acestor tehnici în *sistemul* (n.n. și *procesul*) de învățământ tradițional”. Ea implică o colaborare eficientă între „pedagogi” și „tehnicieni”, necesară pentru „adoptarea unei formule intermediare între punctul de vedere pur științific și cel pedagogic”. În această perspectivă, *Tehnologia didactică* reprezintă *o știință pedagogică* sau *a educației*, construită *intradisciplinar*, prin aprofundarea problematicii specifice *metodelor de instruire* și perfecționarea acestora la nivel de *procedee* și *mijloace de învățământ* care utilizează cele mai noi *tehnici de învățare*. Este zona în care conceptul pedagogic de *tehnologie didactică*, definit și analizat de Ștefan Bârsănescu în contextul istoric al anilor 1960-1970, este deschis spre toate noutățile generate de „revoluția științifică a învățământului”, angajate inclusiv în direcția *instruirii asistată de calculator* .[12]

În limitele studiului nostru prezent, s-a abordat problema epistemologică sesizată de Ștefan Bârsănescu, doar la nivel de *Introducere*, fixată în termenii demonstrației istorice realizată de autor, în mod intensiv, prin focalizarea sa asupra celor două criterii care trebuie îndeplinite pentru a conferi pedagogiei:

a) *unitate de sistem*, necesară la nivel de *obiect de cercetare specific*, educația și învățământul, care trebuie definit și analizat la nivel global, riguros și profund, „fără o dictatură a cuvântului” care întreține „o anarhie a formulelor care țin loc de idei”;

b) *unitate* de *metodă de cercetare* specifică, necesară pentru a ajunge la ceea ce este esențial în educație și învățământ, ceea ce presupune „să găsești un just fir călăuzitor care să asigure studiul obiectului atât în ansamblu, cât și în părțile lui, spre a obține o cunoaștere clară și completă” (Ibidem, pp 11, 21).

BIBLIOGRAPHY

1. Bârsănescu Ș. Unitatea pedagogiei contemporane ca știință. Ediția a II-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976. 370 p.
2. Blaga L. Ființa istorică. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1977. 450 p.
3. Cristea S. Fundamentele Ştiinţelor educaţiei. Teoria generală a educaţiei. Bucureşti: Litera Internaţional, 2003. 240 p.
4. Cucoș C. Istoria pedagogiei. Idei și doctrine fundamentale. Ediția a II-a revăzută și adăugată. Iași: Editura Polirom, 2017. 422 p.
5. Stanciu I. Școala și doctrinele pedagogice în secolul XX. Ediția a III-a, revăzută. Iaşi: Institutul European, 2006. 370 p.

[12] *Ibidem*, p. 258, 259.

SUCCESS AND WAYS OF APPROACHING SUCCESS

Teodor-Sorin Cumpănăşoiu
PhD Student, Free International University of Moldova, Chişinău

Abstract: The main reason most people fail to achieve what they want to achieve is that they lack a clear definition of success and its sources. This is because, despite the desire to succeed, they do not specify clearly enough what they want. Thus, they do not get to know what abilities they have and resign themselves to remain what they are and do what they have done before.
In order to form the child's personality and find the best methods of education, meetings, debates, meetings were organized with specialists, psychologists, pedagogues, social workers, teachers, parents. Following the debates, ten rules have been established that parents and educators must keep in mind in order to educate their children.
Authority has its source in the competence and prestige of the teacher and excludes the attitude of offending the student. It is not based on bans, but on support and incentives to mobilize energy. It means neither tyranny nor intimidation, but a firm attitude and respect for students. Likewise, authority does not lead to distancing, but on the contrary, to approaching the student, to understanding the needs and problems that trouble him. Authority is combined with exigency. A demanding teacher with students is demanding, first of all, with himself. Demand, like authority, strengthens the climate of mutual understanding, for the benefit of the whole instructive-educational activity.

Keywords: success, psychology, students, authority, positive thinking.

Principii de bază în atingerea succesului

Principalul motiv pentru care majoritatea oamenilor nu reuşesc să realizeze ceea ce vor să realizeze este acela că le lipseşte o definiţie clară a succesului şi a surselor acestuia. Asta deoarece, în ciuda dorinţei de a reuşi, nu îşi precizează cu suficientă limpezime ce anume doresc. Astfel, ei nu ajung să afle de ce capacităţi dispun şi se resemnează să rămână ceea ce sunt şi să facă ce au mai făcut.

De multe ori ne măsurăm succesul comparându-1 cu al celorlalţi, însă succesul autentic îl reprezintă valorificarea propriului potenţial, dezvoltarea şi îmbogăţirea propriei personalităţi. Poţi măsura succesul comparând ceea ce ai realizat cu ceea ce ştii că eşti în stare să realizezi. Când trăieşti la adevăratul tău potenţial, ai succes indiferent dacă nu eşti o celebritate său dacă nu ai strâns averi. Pe de altă parte, chiar dacă eşti foarte cunoscut şi ai bani din belşug, dacă nu trăieşti conform potenţialului tău (fizic, intelectual, emoţional şi spiritual), îţi vor lipsi starea de fericire interioară, echilibrul şi capacitatea de a te bucura de viaţă.[1]

Din fericire, arta succesului se învaţă. Iar cele mai utile surse sunt mărturisirile celor care şi-au creat singuri succesul, după multe încercări, greşeli şi sute de lecţii ale vieţii.

Iată, în continuare, câteva metode eficiente pentru a dobândi mai mult succes[2]:

1. *Stabileşte-ţi corect obiectivele*!

Obiectivele constau în ceea ce doreşti să fii, să faci şi să obţii. Există câteva reguli de stabilire a unui obiectiv:

- Să fie clar, precis, uşor de formulat într-o singură propoziţie;
- Să fie măsurabil;
- Să fie formulat pozitiv;
- Să fie credibil pentru tine însuţi;
- Să fie mobilizator (să te pasioneze);

[1] ***, Curriculum-ul preşcolar. *Educaţia şi instruirea copiilor de 5-7 ani în grupele pregătitoare*, Ştiinţa, Chişinău, 2000, p.63;
[2] Cungi C., *Cum să ne afirmăm*, Editura Polirom, Iaşi, 2003, p.184.

■ Să aibă un termen de timp (cu excepția cazurilor în care obiectivul nu depinde numai de tine - de exemplu: *să îmi întâlnesc partenerul ideal*);

2. *Cunoaşte-te pe tine însuți*!

Fă-ți timp pentru a te observa și analiza cu atenție. E foarte important să te înțelegi, să stabilești în ce valori și principii crezi, care îți sunt limitele și potențialul. Succesul tău depinde de cât de bine te cunoști și cât de clar îți este drumul pe care îl alegi în viață.

3. *Învață să te accepți și să te placi*!

Dobândirea succesului presupune un anumit grad de auto-acceptare și respect de sine. Asta înseamnă să-ți asumi propria ființă fără a te plânge, să înțelegi că ești om, că ești supus greșelii, dar și capabil de realizări uluitoare. Nu-ți pune bețe în roate, menținându-ți o părere proastă despre tine și despre capacitățile tale. Învață să-ți recunoști potențialul și să te apreciezi cu adevărat. [3]

4. *Vreau* și *Pot*

Cultivă-ți și dezvoltă-ți o stare de spirit de tip *Vreau și pot*. Este cea mai bună rețetă pentru a-ți îmbunătăți imaginea despre tine însuți și pentru a-ți spori auto-respectul. Prin atitudinea aceasta îți clădești încrederea în tine însuți, de care ai mare nevoie pentru a-ți împlini scopurile și a te bucura de succes.

5. *Controlul gândurilor*

A-ți ține sub control gândurile înseamnă a decide singur asupra destinului propriu -altfel spus, de tine depinde cum îți va fi viața. Desigur, nu e ușor să-ți înnoiești felul de a gândi și e nevoie de mult efort pentru a te debarasa de vechile gânduri negative. Hrănește-ți mintea cu gânduri și atitudini pozitive, fiindcă succesul este în mare parte rezultatul unui optimism autentic.

George Bernard Shaw despre succes: *Oamenii dau întotdeauna vina pe împrejurări pentru ceea ce sunt. Eu nu cred în împrejurări. Oamenii care reușesc în viață sunt aceia care pleacă în căutarea împrejurărilor favorabile dorite, și dacă nu le găsesc, le creează*[4]

Unele dintre caracteristicile de bază ale liderilor, precum și ale persoanelor care ocupă locuri înalte pe scara ierarhică a vieții sunt:

- Conștientizează cine sunt;
- Știu în ce cred;
- Știu pentru ce luptă.

În scopul formării personalității copilului și găsirii celor mai bune metode de educație, s-au organizat consfătuiri, dezbateri, întâlniri cu specialiști medici, psihologi, pedagogi, asistenți sociali, profesori, părinți. În urma dezbaterilor s-au stabilit zece reguli pe care trebuie să le aibă în atenție, deopotrivă, părinții și educatoarele în vederea educării copiilor[5]:

1. Să-ți iubești copilul

Să te bucuri de el, să-l accepți așa cum este, să nu-1 jignești, să nu-1 umilești, să nu-1 deranjezi, să nu-1 pedepsești pe nedrept, să nu-1 lipsești de încrederea ta, să-i dai prilej să te iubească.

2. Să-ți protejezi copilul.

Să-1 aperi de primejdii fizice și sufletești, la nevoie chiar prin sacrificarea propriilor interese și cu riscul propriei tale vieți.

3. **Să fii bun exemplu pentru copilul tău.**

Să transmiți valorile și normele etice ale societății. Să-i dovedești că trebuie să trăiască în dragoste și armonie cu ai săi și cu toți cunoscuții familiei. Să trăiască în cinste, în adevăr, cu respectul bunurilor, convingerilor și al sentimentelor altora. Să crească și să simtă, tot timpul, comunitatea *mamă-copil-tată*. Să-1 obișnuiești să participe la activitatea obștească.

4. **Să te joci cu copilul tău.**

Să-ți faci timp pentru copilul tău, să vorbești cu el, să te joci cu el cum îi place (jocurile lui), să iei în serios jocul lui, să te familiarizezi cu lumea imaginilor lui.

---

[3] Idem;

[4] Zlate M., *Eul și personalitatea*, Editura Trei, București, 1999, p. 53;

[5] Yasiliev M., *Activități distractive cu conținut matematic*, în Revista de Pedagogie și Psihologie, Chișinău, 1994, nr. 7-9, pp. 12-15.

5. Să lucrezi cu copilul tău.

Să-ți ajuți copilul când încearcă să participe la muncă în casă ori în grădină.

Când copilul este mai mare, să-1 obișnuiești să participe la treburile zilnice din gospodărie și pentru gospodărie.

6. Să lași copilul să dobândească singur experiențe de viață, chiar dacă suferă.

Copilul acceptă numai experiențele pe care le face singur. Propriile tale experiențe sunt lipsite de valoare pentru copilul tău. Trebuie să ai curajul să-i dai prilejul de a-și acumula experiențe proprii, chiar dacă sunt legate de anumite riscuri [53].

7. Să-i arăți copilului posibilitățile și limitele libertății umane.

Să înfățișezi copilului posibilitățile extraordinare de desfășurare ale omului, în conformitate cu înzestrarea și talentele fiecăruia. Dar, în același timp, să-i arăți că orice om trebuie să recunoască anumite limite în faptele sale, chiar și în familie, față de părinți.

Ajuta-1 pe copil să recunoască și să respecte aceste limite.

8. Să-l înveți să fie ascultător.

Să supraveghezi și să îndrumi comportarea copilului, astfel încât prin acțiunile sale să nu genereze suferință nici pentru alții. Răsplătește-l pentru respectarea regulilor stabilite. La nevoie, încearcă să impui respectarea regulilor prin pedepsire!

9. Să aștepți de la copil numai aprecierile pe care le poate da, conform gradului de maturitate și propriei experiențe.

Copilul are nevoie de mult timp până învață să se orienteze în aceasta lume complicată. Ajută-1 cât timp poți și cere-i o părere proprie sau un verdict numai când este în stare să-1 dea, conform experiențelor acumulate și gradului de maturitate!

10. Să-i oferi copilului trăiri cu valoare de amintire (călătorii, excursii, vacanțe, serbări de familie, manifestări sportive, spectacole).

În vederea educării copilului sunt necesare și importante anumite cunoștințe și calități pe care părinții trebuie să le dovedească, de exemplu: pricepere, sănătate fizică și psihică, simțul răspunderii [52],

Priceperea implică atât cunoștințe teoretice privind educația în familie, cât și deprinderi practice referitor la modul cum să lucreze propriul lor copil. Este necesar ca părinții să fie calmi și, în același timp, fermi atunci când fac observații copiilor, să nu-și piardă cumpătul să încerce să înțeleagă că educarea copilului trebuie făcută cu blândețe și nu cu furie.

Sănătatea fizică și psihică a părinților are o mare însemnătate pentru copiii lor, constituindu-le baza zestrei biologice care se transmite. Efortul părinților în creșterea, dezvoltarea și educarea copiilor, nu este suficient fără o atmosferă de bună înțelegere, dragoste și optimism[6].

Simțul răspunderii îi obligă pe părinți să se gândească la viitorul copiilor lor. De aceea, ei trebuie să fie preocupați ***cum, când să*** fie severi, dar mai ales ***cât*** pot fi de severi.

Copilul *se hrănește la fel ca și noi, adulții, din trăiri frumoase care ne ridică deasupra cotidianului, trăiri care ne oferă prilejul să cunoaștem viața altor oameni și lumea. Așa cum*.

Fiind o premisă principală a formării conduitei morale, educația morală în familie nu se poate rezuma la un simplu proces de transmitere didacticistă a unor cunoștințe, norme sau principii abstracte.

Este necesar a avea în vedere întreg ansamblul conștiinței morale a copilului adică constituirea unor sentimente și convingeri durabile, a unor deprinderi și obișnuințe, cu alte cuvinte, a pune accentul atât pe componenta cognitivă, cât și pe cele de natură afectivă, evaluativă sau comportamentală.[7]

Stima de sine și încrederea în sine -factori ce favorizează succesul

Auzim adesea în jurul nostru formulări de genul *are încredere în sine* sau *nu are încredere în sine, se respectă* sau nu *se respectă*. Ce este încrederea în sine? De unde știm că o persoană are încredere în sine și o bună stimă de sine și o alta nu are încredere în sine și are o stimă de sine scăzută? Care sunt semnele obiective care ne ajută să tragem aceste concluzii? Dar cum gândim

[6] Osterrieth P., *Copilul și familia*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973, p.241;
[7] Rusnac S., *Consiliere psihologică în grup. Forme și metode*, ULIM, Chișinău, 2005, p.127;

despre noi înșine? De unde știm dacă avem încredere în noi și o stimă de sine pozitivă? Cum se manifestă o imagine de sine pozitivă? Dar o imagine de sine negativă? Care sunt consecințele unei imagini de sine pozitive/negative? Care sunt factorii care favorizează dezvoltarea stimei de sine? Ce legătură există între imaginea de sine, stima de sine și încrederea în sine? Cum se construiește încrederea în sine?

Imaginea de sine este definită de modul în care ne percepem propriile noastre caracteristici fizice, emoționale, cognitive, sociale și spirituale care conturează și întăresc dimensiunile eului nostru. În funcție de percepția noastră la un moment dat al dezvoltării noastre, de ceea ce ne-am dori să fim sau ceea ce am putea deveni, putem distinge mai multe ipostaze ale eului nostru: eul actual, eul ideal și eul viitor.

Imaginea de sine ne influențează comportamentele, de aceea este important să ne petrecem cât mai corect, să dezvoltăm convingeri realiste despre noi înșine. Există persoane care, deși au o înfățișare fizică plăcută, se percep ca fiind fie prea slabe sau prea grase, prea înalte sau prea scunde, insuficient de inteligente etc. Percepția de sine nu reprezintă adevărul despre noi, ci este doar o *hartă* pentru propriul *teritoriu* (*Harta nu este teritoriul* - PNL), un barometru al stării noastre de bine. Relațiile armonioase cu membrii familiei și cei din jur, performanțele profesionale, asumarea unor responsabilități în acord cu resursele proprii indică o imagine de sine pozitivă, în timp ce absența motivației sau o motivație scăzută, agresivitatea defensivă, comportamentele de evitare, rezistențele la schimbare sunt principalii indici pentru o imagine de sine negativă[8].

Stima de sine reprezintă modul în care ne evaluăm pe noi înșine în raport cu propriile așteptări și cu ceilalți și este direct proporțională cu conștientizarea valorii noastre. Fiecare ființă umană este unică și are o valoare care merită să fie respectată. Valoarea unei ființe umane este dată de suma comportamentelor, acțiunilor și potențialităților sale trecute, prezente și viitoare. Capacitatea ființei umane de a se proiecta în viitor, de a-și conștientiza, dori și anticipa devenirea prin raportarea la ex-perințele și succesele anterioare și credința despre propria eficacitate contribuie la întărirea stimei de sine.

Am auzit mulți părinți spunând: *Nu faci bine, lasă că fac eu că știu mai bine* sau *Ești prea mic, nu poți tu să faci asta*. Astfel de fraze pot ucide în față încrederea în sine. Din dorința de a-i feri de suferințe și eșecuri în viață, mulți părinți își supra-protejează copiii menținându-i dependenți și împiedicându-i astfel să-și dezvolte încrederea în sine. Încrederea în sine depinde mai mult de capacitatea noastră de a face anumite lucruri, în timp ce stima de sine reprezintă rezultatul unei auto-evaluări și are un rol foarte important în stabilirea identității noastre. O stimă de sine pozitivă se bazează pe percepția pozitivă despre propriile noastre comportamente, de aceea este important să ne respectăm nevoile și limitele pentru că acțiunile noastre să ne pună în valoare, să fie viabile în ochii noștri[9].

Încrederea în sine nu este înnăscută și nu depinde doar de educația pe care am primit-o în copilărie când părinții noștri ne-au învățat să facem împreună cu ei și ne-au stimulat să ne asumăm responsabilități pentru a deveni autonomi în viață. Încrederea în sine este realistă și predictibilă, deoarece se sprijină pe rezultate concrete obținute în trecut, pe experiențele reale pe care o persoană le-a trăit și care-i permit să prezică rezultatele la care se așteaptă în viitor. Deci încrederea în sine nu este oarbă și prezintă o anumită doza de incertitudine. Ea se bazează pe conștientizarea propriilor cunoștințe și competențe într-un anumit domeniu, pe rezultatele pozitive obținute anterior și este întreținută prin abordarea treptată a altor experiențe în scopul de a fixa și transfera competențele, precum și pentru a descoperi alte competențe de care nu eram conștienți[10].

Este important ca experiențele noi să fie abordate treptat, deoarece eșecurile repetate la experiențe noi pentru care nu reușim să găsim o explicație pot avea efecte negative asupra încrederii în sine și a stimei de sine. Dacă suntem flexibili și putem reîncadra acțiunile și experiențele noastre astfel încât să vedem partea bună, pozitivă a lucrurilor și să învățăm ceva din ceea ce ni se întâmplă, reușim să ne construim încrederea în sine și să ne întărim stima de sine. Convingerile noastre ne

[8] Munteanu A., *Psihologia copilului și a adolescentului*, Editura Augusta, Timișoara, 1998, p. 196.
[9] Laudau E., *Psihologia creativității*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 276;
[10] Freud A., *Normal și patologic la copil - evaluări ale dezvoltării*, Fundația Generația, București, 2002, p. 21;

dirijează comportamentele, de aceea este important să păstrăm acele convingeri care sunt bune pentru noi şi ne ajută să ne schimbăm cadrele de referinţă. Abordarea unei situaţii dintr-o altă perspective ne permite să ne schimbăm reacţiile, să dezvoltăm comportamente noi, mai adecvate situaţiei prezente şi să obţinem astfel rezultate mai bune în viaţă.

Oamenii obişnuiţi, de regulă, au o stare permanentă de neîncredere în visele lor, în valori şi în idealuri. În consecinţă, sunt în permanentă nehotărâţi şi bat pasul pe loc. La celălalt pol, liderii rezolvă orice problemă, care apare.

Totul începe în interiorul nostru. Cele mai mari valori se ascund în nucleul personalităţii. Ele te fac să fii cel care eşti. Acţiunile tale sunt dictate de către valorile ascunse în interiorul tău, indiferent de faptul dacă le conştientizezi sau nu. Cu cât mai mult vei cunoaşte ceea ce se ascunde în interiorul tău, cu atât mai eficient şi mai exact vei acţiona în exterior.

Cinci niveluri ale personalităţii[11]

Ne putem imagina personalitatea sub forma de copac tăiat, cu cercurile sale concentrice, care se propagă de la centru spre periferie. Personalitatea este determinată de cinci cercuri. Primul este cercul valorilor, care se extinde până la cercul convingerii. Valorile determină convingerile pe care le ai vizavi de tine şi de lumea care te înconjoară. Dacă preţuieşti dragostea, compasiunea şi mărinimia, atunci eşti convins că oamenii din jurul tău sunt destoinici de aceste valori şi vei avea o atitudine pe potrivă.

Speră la mai bine

Convingerile, la rândul lor, determina a treia componentă a personalităţii -cercul aşteptărilor. Dacă eşti posesorul valorilor pozitive, atunci crezi că eşti un om bun. Dacă crezi în tine, atunci aştepţi să se întâmple doar lucrări bune şi vei fi montat permanent pozitiv, vei fi plin de viaţă şi orientat spre viitor, vei căuta părţile bune ale oamenilor şi ale situaţiilor. Al patrulea nivel este statutul de viaţă. El exprimă valorile, convingerile şi aşteptările tale. Presupunem că trăieşti într-o lume de basm şi crezi în succesele personale, care urmează să apară. În acest caz, eşti convins că tot ce se întâmplă cu tine, într-un fel sau altul, te ajuta să obţii succesul. În consecinţă, achiziţionezi un statut de viaţă pozitivist, în raport cu cei care te înconjoară, şi ei, la rândul lor, vor avea aceiaşi atitudine pozitivă faţă de tine. Îţi va apărea o mare poftă de viaţă şi vei fi un optimist incurabil. Oamenii vor munci cu mare plăcere alături de tine şi pentru tine, vor avea o mare satisfacţie de la această colaborare, vor dori să cumpere de la tine şi să-ţi vândă mărfuri, precum şi să te ajute. De aceea o atitudine interioară pozitivistă merge mână în mână cu succesul exterior. Al cincilea nivel sunt acţiunile tale. Ele, în final, sunt reflecţia valorilor, convingerilor şi aşteptărilor. Succesele tale sunt determinate de ceea ce se petrece în interiorul tău şi de nici un alt factor.

Relaţia interior - exterior

După modul în care omul îşi construieşte viaţa, putem afla la ce se gândeşte în permanenţă. Cel care este pozitivist, optimist, orientat spre scopuri şi viitor are o viaţă externă fericită şi plină de succes. Aristotel spunea că scopul vieţii umane este obţinerea fericirii personale. Apogeul fericirii este atins atunci când acţiunile tale sunt în concordanţă cu convingerile şi cu valorile tale. Trăind în armonie cu ceea ce consideri că este valoros, de preţ şi demn, involuntar te simţi fericit şi încrezut. Scopurile trebuie să corespundă valorilor, iar valorile scopurilor. De aceea evaluarea valorilor este punctul de start pentru scopuri măreţe şi acţiuni perfecte. Pentru a evalua valorile este nevoie să decidem ce este într-adevăr important şi tot restul vieţii să ne supunem acestor scopuri. Orice încercare de a acţiona în contradicţie cu convingerile interioare provoacă stres, insatisfacţie, pesimism, încrâncenare şi dezamăgire. Responsabilitatea ta de bază în raport cu tine este să cunoşti perfect valorile tale.

Înţelege ce vrei cu adevărat

Stiven Covi a spus: *Dacă avansezi pe scara succesului, atunci ea este rezemată de zidul corect*. O altă frază înaripată aparţine lui Carly Simon: *şi aceasta este tot ce mi-am dorit*. Mulţi oameni merg o viaţă spre scopurile fixate, şi în momentul realizării lor nu au nici o satisfacţie. Acest lucru se întâmplă atunci când acţiunile externe sunt în distonanţă cu convingerile interioare.

[11]Miroiu A., *Învăţământul românesc azi. Studiu de diagnoză*, Editura Polirom, Iaşi, 1998.

Nu permite ca aceasta să se întâmple şi cu tine. Socrate a spus următoarele: *Viaţa nu costă nimic fără experimente*. Este valabil şi pentru valorile tale. Potriveşte-ţi acţiunile cu valorile tale. Opreşte-te din când în când şi întreabă-te: *Care sunt valorile mele în acest domeniu*? În Biblie este un asemenea pasaj: *Ce folos că ai cucerit lumea, dacă pe tine te-ai distrus?* Cei mai fericiţi oameni de pe pământ sunt cei care trăiesc în armonie cu convingerile lor şi se călăuzesc de credo-ul personal. Nefericit este cel care trăieşte în distonanţă cu ceea ce crede şi ce preţuieşte[12]

Ai încredere în propria intuiţie

Încrederea în sine este temelia măreţiei. Credinţa în sine este rezultatul ascultării intuiţiei. Oamenii devin măreţi atunci când încep să asculte de forul interior şi cred că fiecare pas este coordonat de forţele superioare. Viaţa în armonie cu adevăratele valori este cel mai sigur drum spre încrederea în sine, spre stima personală şi demnitate. Practic, orice problemă poate fi rezolvată cu ajutorul valorilor personale. De fiecare dată când eşti supus unui stres întreabă-te: *În ce mod, în situaţia creată, acţiunile mele sunt în distonanţă cu valorile mele*?

Urmăreşte modul tău de comportament

Cum poţi afla care sunt adevăratele tale valori. Foarte simplu. Valorile se reflectă întotdeauna în acţiuni, mai ales în situaţii critice sau stresante. Atunci când vei fi impus de situaţie să acţionezi într-un fel sau altul, totdeauna vei face acest lucru în concordanţă cu cele mai importante şi de valoare principii ale tale din acest moment. Valorile sunt aranjate într-o anumită ierarhie. Unele sunt mai importante, altele mai puţin importante. Pentru a afla cine eşti şi spre ce tinzi, decide prioritatea fiecărei valori. Doar în cazul când vei avea o imagine clară a ierarhiei valorilor tale, vei putea să-ţi organizezi viaţa ta exterioară.

Factorii succesului şcolar

Măiestria pedagogică exprimă nivelul superior al competenţei didactice. Ea nu se confundă cu tehnica predării sau cu priceperea de a utiliza inactivitatea didactică metodele şi procedeele cele mai eficiente; măiestria pedagogică consta în priceperea de a acţiona permanent şi adecvat în orice situaţie didactică în spiritul obiectivelor educaţionale.

Este capacitatea profesorului de a gândi, proiecta, organiza şi conduce în spirit creator şi cu mare eficienţă procesul de instruire şi educare[13]

Prin măiestria pedagogică se manifestă un complex de însuşiri ale personalităţii, cum sunt atracţia pentru activitatea cu elevii, calmul, răbdarea, simţul măsurii, supleţea, fermitatea, spiritul de inventivitate şi creativitate. După Pavelcu ea presupune: cunoaşterea de sine, iubirea profesiunii de cadru didactic şi a elevului, axate pe optimism pedagogic şi capacitatea de a forma şi dezvolta la copil o energie, o valoare, ea însăşi creatoare de valori culturale, materiale şi spirituale[14].

Capacitatea de instruire, componentă esenţială a măiestriei pedagogice, constă, în general, în priceperea de a organiza materialul de învăţat şi de a-l preda într-o formă accesibilă şi atractivă. Această capacitate este corelată cu inteligenţa profesorului, implicată nemijlocit în selectarea materialului din disciplina de specialitate şi în organizarea şi sistematizarea lui pentru a putea fi transmis în condiţii optime. A preda -subliniază A. Ionescu- înseamnă a prezenta fapte, exemple, modele, exponate etc., a propune elevilor o activitate asupra acestora, adică a-i conduce să le analizeze, să le compare -deci, să lucreze cu acest material- şi să extragă apoi esenţialul, pe care să-l fixeze în definiţii, legi, principii etc.[15]

Competenţa psihopedagogică presupune ca profesorul să stăpânească temeinic sistemul de cunoştinţe şi priceperi pe care îl predă, să-şi organizeze ideile într-o expunere logică, coerentă, clară, precisă, în conformitate cu cerinţele pedagogice moderne. Predarea trebuie să fie atrăgătoare, sugestivă, antrenantă.

Aceasta vizează cunoaşterea capacităţilor personale de către fiecare profesor în parte. Supra-estimarea calităţilor proprii, infatuarea, disprețul faţă de elevi şi faţă de alte persoane cu care intră în

[12] Mărgineanu N., *Condiţia umană*, Editura ALL, Bucureşti, 76.
[13] Adler A., *Cunoaşterea omului*, Editura IRI, Bucureşti, 1996. p. 261;
[14] Yasiliev M., *Activităţi distractive cu conţinut matematic*, în Revista de Pedagogie şi Psihologie, Chişinău, 1994, nr. 7-9, pp. 72;
[15] Glava A., Glava C., *Introducere în pedagogia preşcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p.39.

relație provoacă incompatibilitate și desconsiderare. Se relevă că astfel de trăsături negative de personalitate dau naștere la numeroase conflicte între profesor și elev și între profesor și colegii din instituția de învățământ respectivă. O corectă evaluare a calităților personale, și îndeosebi modestia, dimpotrivă, atrag prețuirea și respectul atât din partea elevilor, cât și din partea celorlalți profesori. Dar modestia și corecta autoevaluare a capacităților și calităților personale nu trebuie să conducă la o auto-subevaluare a acestor calități, la lipsa de încredere în forțele proprii, pentru că aceasta este dăunătoare atât profesorului, cât și activității didactice în general.

Cunoașterea elevului este absolut necesară întrucât procesul de predare nu se desfășoară la întâmplare, ci avându-se în vedere cunoașterea particularităților de vârstă și individuale ale acestuia. Profesorul are datoria de a-și adapta strategiile și metodele de predare-învățare în raport cu aceste particularități. De asemenea, este necesar ca el să posede informații referitoare la interesele și aptitudinile elevilor pentru a le potența în mod corespunzător și a le direcționa spre un domeniu în care ele să fie dezvoltate și valorificate atât în favoarea elevului, cât și a societății.

Competența didactică și, totodată, măiestria pedagogică sunt de neconceput fără atașamentul sau iubirea față de elev. Elevul simte când este iubit și când nu este iubit. El trăiește intens trebuința de afecțiune, de prietenie, de atașament, de atitudine plină de căldură și înțelegere din partea profesorului. Atitudinea rece, distantă este dăunătoare relațiilor interpersonale ale profesorului cu elevii săi.

Desigur, atașamentul, dragostea, iubirea fata de elev nu trebuie confundată cu slăbiciunea și cu excluderea exigenței. Iubirea față de elev se împletește armonios cu respectul față de personalitatea lui în formare. Pavelcu consideră că *Adevărata iubire pedagogică se deosebește de cea părintească, adesea oarbă și exclusivă; ea este îmbinată cu exigență, echilibrată de simțul dreptății și al respectului reciproc, luminată de conștiința demnității și a răspunderii, despuiată de interesul personal al educatorului…*[16]

Iubirea pedagogică este dirijată de rațiune, este echilibrată nu pentru a-i face favoruri elevului și nu pentru a-i satisface unele slăbiciuni, ci pentru a-1 educa și a-i dezvolta personalitatea.

Numeroși oameni ai școlii au subliniat că fără atașamentul, fără iubirea față de elevi nu poate fi practicată meseria de profesor.

Autoritatea își are izvorul în competența și prestigiul profesorului și exclude atitudinea de a ofensa elevul. Ea nu se bazează pe interdicții, ci pe sprijin și stimulente de mobilizare a energiilor. Nu înseamnă nici tiranie și nici intimidare, ci atitudine fermă și respect față de elevi. De asemenea, autoritatea nu duce la distanțarea, ci dimpotrivă, la apropierea față de elev, la înțelegerea nevoilor și a problemelor care îl frământă.

Autoritatea se îmbină cu exigența. Un profesor exigent cu elevii este exigent, mai întâi, cu el însuși. Exigența, ca și autoritatea, întărește climatul de înțelegere reciprocă, în beneficiul întregii activități instructiv-educativă.

Tactul pedagogic este o componentă esențială și specifică a măiestriei și competenței didactice. El constă în capacitatea profesorului de a acționa adecvat și suplu în diverse situații ale procesului de predare-învățare. Într-o cercetare efectuată de Dan-Spanoiu unui grup de elevi de vârstă școlară mijlocie li s-a cerut, între altele, să prezinte însușirile profesorului pe care îl consideră preferat. Printre acestea ei au menționat: explică bine lecția, pe înțelesul elevilor, este binevoitor, calm, îi iubește pe copii și îi ajută; este vesel, simpatic; îi apreciază corect pe elevi; este exigent; înțelege problemele vârstei; este inteligent, talentat[17]

Toate acestea, apreciază autoarea, exprimă tendința motivațională a elevilor spre un model de profesor preferat și constituie o manifestare a orientării personalității, în sensul asimilării unor valori de comportament școlar și social. Ele exprimă totodată trăsăturile specifice unui profesor care manifestă tact pedagogic.

Profesorii și elevii din clasele mai mari menționează, în general, cam aceleași însușiri ale profesorului care posedă capacitatea denumită tact pedagogic. Astfel, Stepanovic arată că profesorii concep tactul pedagogic ca o abilitate de a înțelege elevii, de a fi omenos, de a evalua și nota corect,

[16] Stănciulescu E., *Sociologia educației familiale*, Vol. II, Editura Polirom, Iași, 1998, p.203;
[17] Verza E., Verza E., *Psihologia vârstelor,* Editura Prohumanitate, București, 2000, p.15.

de a da dovadă de exigență și severitate moderate, de a sprijini și îndruma elevul, de a-i ierta greșelile minore, de a fi drept în acordarea recompenselor și a pedepselor, de a nu-1 persecuta pe elev, de a nu-i aminti mereu de o greșeală.[18]

Elevii, din clasele mari, la rândul lor, menționează: omenia, însușirea de bun psiholog, înțelegerea sentimentelor de prietenie și dragoste la tineri, ignorarea micilor abateri, renunțarea la pedeapsă când elevul și-a recunoscut vina, discreție în problemele personale sau de familie ale elevului, evaluarea și notarea obiective, de a nu fi prea sever, *a ști de glumă* (simțul umorului) etc. Tactul pedagogic solicită inteligență, ingeniozitate și afectivitate pentru a se acționa adecvat, suplu și creator în vede-rea reușitei depline a actului educațional.

Aptitudinile educative se diferențiază de cele *didactice,* ele referindu-se la capacitatea profesorului de a forma convingerile morale, civice, estetice etc. ale elevilor; de a exercita influente pozitive asupra vieții lor afective (provocare de emoții și sentimente pozitive puternice); de a forma și dezvolta deprinderile și obișnuințele de conduită morală, civilizație, patriotică; de a exersa și educa trăsăturile pozitive de voință și caracter; de a organiza și desfășura activități educative la clasă și în afara ei; de a evalua și autoevalua activitățile educative.[19]

Se relevă că a educa, alături de a instrui, înseamnă totodată a dezvolta la elevi virtuți sociale, a le forma respectul pentru profesori și colegi prin metode și procedee pedagogice în cadrul cărora să fie eliminate abuzurile de disciplinare.

Măiestria pedagogică înseamnă deci, nu numai a instrui, ci și a educa. Ea corelează pe deplin cu cerințele formulate de științele educației și psihologia școlară referitoare la formarea și dezvoltarea adecvată a personalității elevilor.

Cooperarea este o altă modalitate prin care se dezvoltă gândirea elevilor. Numeroase cercetări au avut ca obiect activitatea cooperantă a grupului (mai ales, în rezolvarea problemelor).

Învățarea în grup are efecte pozitive asupra gândirii și o întâlnim atât la nivelul preuniversitar, cât și la -nivel universitar (realizarea comună a unor proiecte, dezvoltarea unor teme, pregătirea în, -grup pentru examene).

În grup se formulează mai multe puncte de vedere, uneori contradictorii care, pentru găsirea soluțiilor corecte, solicită intens gândirea, stimulând efortul fiecărui elev. Prin transfer, fiecare membru al grupului asimilează de la ceilalți diferite strategii rezolutive.

Reprezentările sociale sunt imagini, concepte, idei, credințe (convingeri) asupra unor procese sau evenimente sociale: comportamente de grup, relații dintre indivizi, statusuri, stiluri comunicative etc.

Psihologia socială a educației a studiat reprezentările sociale pe care le au profesorii și reprezentările sociale aparținând elevilor și a demonstrat dependența de ele a eficienței în activitatea didactică a profesorului și în reușita școlară a elevului.

Zicala populară *cine are carte, are parte* este o reprezentare socială, o imagine, o idee sau o credință că cine absolvă anumite trepte ale învățământului se va bucura de un succes mai mare în activitatea viitoare și va avea o viață mai prosperă. Astfel de imagini sau credințe exercită deci, o intensă influență asupra comportamentelor oamenilor în general, cât și asupra aceluia de a se dedica studiilor.

Credințele sau convingerile sunt atât de natură cognitivă, cât și de natură afectivă, întrucât implică idei și sentimente. Ele sunt foarte rezistente la schimbare, datorită afectivității, fiind adânc înrădăcinate în psihicul uman. Organizându-se în sisteme de structuri, credințele influențează profund activitatea instructiv-educativă.

Un autor, Gilly (1984), a analizat rezultatele unei anchete și a pus în evidență două aspecte importante ale reprezentărilor sociale pe care le au învățătorii asupra elevilor: primul, legat de conformismul elevilor în realizarea sarcinilor școlare, relevă că trăsăturile unui elev bun sunt: atenția, tenacitatea, activismul, responsabilitatea, interesul pentru munca, regularitatea efortului; cel de-al doilea aspect, care are în vedere participarea elevilor la viața grupului școlar, atrage atenție asupra faptului că buna integrare și acceptare de grup reprezintă două condiții importante ale

[18] Dewey J., *Fundamente pentru o știință a educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1992, p. 81;
[19] Țârcovnicu V., *Pedagogie generală*, Editura Facla, Timișoara, 1975.

reuşitei şcolare. Alte studii pe aceeaşi temă şi-au propus să pună în evidenţă reprezentările profesorilor de liceu asupra elevului bun şi asupra elevului slab. În aceste reprezentări elevul bun are ca note: motivat, inteligent, harnic, adaptat. Elevul slab manifestă lipsa de motivaţie, inadaptare.[20]

Majoritatea cercetărilor subliniază că în reprezentările profesorilor efortul voluntar al elevului reprezintă principala condiţie a reuşitei şcolare. De aceea, efortul de a învăţa este valorizat într-o măsură mai mare decât este valorizată inteligentă. Este citat Mollo care ajunge la concluzia că în reprezentările profesorilor asupra elevului bun s-au fixat însuşirile: mobilizarea (efortul), realităţile intelectuale şi spiritul participativ.[21]

Ceea ce influenţează puternic reprezentările profesorului sunt statutul şi rolul lui. Reuşita şi eşecul şcolar sunt înţelese şi evaluate din perspectiva normelor şi reglementărilor instituţiei de învăţământ unde acesta îşi desfăşoară activitatea.

Elevii, la rândul lor, îşi formează şi ei reprezentări asupra profesorilor, care îşi vor pune amprenta pe interacţiunea cu ei şi reprezentări asupra profesorilor, care îşi vor pune amprenta pe interacţiunea cu ei şi le vor influenţa performanţele şcolare. Acest tip de reprezentări sociale se dezvoltă îndeosebi pe baza evaluării capacităţii empatice a profesorilor (pornindu-se de la posibilitatea lor de a participa la emoţiile şi sentimentele elevilor, la împărtăşirea acestora, de a se transpune în psihologia lor), a capacităţii organizatorice de care dau dovadă (de a organiza, îndruma şi conduce clasa de elevi) şi a capacităţii lor de instruire (claritatea explicaţiilor şi accesibilitatea cunoştinţelor). De fapt, caracteristicile profesorului *bun* nu au fost întotdeauna bine definite, în această privinţă existând încă opinii divergente, care pornesc de la sistemul de valori avut în vedere de observator şi de la aşteptările care decurg din acest sistem. De obicei, sunt consideraţi ca fiind *buni* profesorii care respectă normele grupului căruia îi aparţin şi care obţin performanţe ridicate în activitatea instructiv-educativă. Gherghinescu consideră că *noţiunea de profesor bun pare a fi relativă la experienţa, cultura, valori acceptate de observator, idei pedagogice în curs, dependente de natura disciplinei şi chiar de elevii înşişi.*[22]

Grupurile sociale sunt numeroase. Clasa de elevi ca grup social face parte din grupul mic, care de obicei cuprinde sub 30 de membri. Grupul de elevi este un grup formal (organizat pe bază de reglementări şcolare, după anumite reguli). Profesorul face parte din conducerea grupului, el are datoria de a cunoaşte tensiunile existente în grup, cazurile de deviere de la normele grupului şi de a lua şi aplica măsurile de îndreptare care se impun. Un bun conducător al grupului urmăreşte să transmită cel puţin o mică parte din autoritatea sa grupului clasei, sau unui nucleu al acesteia. Un asemenea lider sprijină, în mod real, elevii să-şi păstreze trăsăturile de grup. Un bun lider posedă abilitatea, deprinderea şi înţelegerea necesare pentru a-i ajuta pe membrii grupului la satisfacerea trebuinţelor şi aspiraţiilor lor.[23]

Conducerea grupului de elevi de către profesor ocupă locul central în sistemul interacţiunilor de la acest nivel. El coordonează, planifică, supraveghează şi evaluează activitatea membrilor grupului. Se ocupă de atitudinile, moralul, starea de spirit şi climatul de grup. În calitate de lider, se bucură de autoritatea şi prestigiul conferite de statutul şi de rolul său în învăţământ, precum şi de calităţile lui personale: capacitatea de a conduce, competenţa profesional-ştiinţifică, cea psihopedagogică şi psihosocială. Lewin, Lippitt şi White au efectuat cercetări referitoare la avantajele şi dezavantajele diferitelor stiluri sau maniere ale adulţilor-lideri de a se comporta în grupurile de copii şi de a surprinde impactul acestora asupra comportamentelor de grup şi individuale. Grupurile de copii de 11 ani aveau de realizat aceleaşi sarcini. Au fost studiate următoarele trei tipuri de conducere sau de leadership: leadership-ul autoritar, leadership-ul democratic şi laissez-faire.[24]

---

[20] Neacşu I., *Instruire şi învăţare*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti,1990, p.266;
[21] Moscovici S., *Psihologia socială a relaţiilor cu celălalt*, Editura Polirom, Iaşi, 1998, p.67;
[22] Laudau E., *Psihologia creativităţii*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1979, p.115.
[23] Idem;
[24] Neacşu I., *Instruire şi învăţare*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti,1990, p.92;

Liderul autoritar se ocupă de problemele grupului și adoptă toate deciziile privind organizarea și activitatea acestuia. El nu le spune copiilor nimic referitor la planul de activitate a grupului, un control strict asupra realizărilor sarcinilor.

Liderul democratic, de asemenea, nu participă întotdeauna la activitatea de grup. El însă evită să ia de unul singur decizii, în schimb îi îndeamnă pe copii să adopte măsurile cele mai bune pentru organizarea activității. Când copiii îi solicită sprijinul în realizarea sarcinii, acesta le era oferit imediat. De obicei, liderul democrat le punea la dispoziție două alternative, iar grupul de copii era lăsat să selecteze liber alternativa pe care o consideră mai eficientă. În vederea îndeplinirii obiectivului propus membrii grupului se puteau asocia, tot în mod liber, cu cine voiau.

În stilul de conducere laissez-faire, liderul-adult are mai mult un rol pasiv, el lăsând în seama copiilor toate inițiativele. Deși afișa o atitudine prietenoasă, prin comportamentul său sugera indiferență și neimplicare, în sensul că ezită când se află în situații de a oferi sfaturi și evită orice gen de evaluare.

Una dintre concluziile acestor cercetări este aceea că în condițiile leadership-ului autoritar copiii aveau tendința de a transfera toată responsabilitatea asupra adultului. Dependența față de acesta îi face pe copii pasivi, irascibili, uneori afișând chiar gesturi de revoltă. În celelalte grupuri nu s-au constatat astfel de comportamente și relațiile cu liderul erau amicale. Atmosfera tensionată determină în grupurile autoritare agresivitate, apatie care afectează unitatea grupului.

Dimpotrivă, în grupurile democratice și laissez-faire raporturile dintre copii sunt detensionate și facilitează manifestări de prietenie. Cele trei stiluri de conducere se diferențiază și în privința motivației și a eficienței. Astfel, când liderul autoritar lipsea, copiii încetau lucrul, în timp ce absența liderului democratic nu producea acest efect.

În anumite condiții, stilul autoritar se dovedește și el a fi util. Astfel de condiții sunt, de exemplu, buna structurare a sarcinii, simpatia membrilor grupului și posibilitatea de a recompensa și de a sancționa corect. *De aceea, apreciem că profesorii eficienți sunt cei ce știu să țină o dreaptă cumpănă între controlul strâns și exigent și deplina libertate de decizie a clasei.*[25]

Conducerea și controlul pe care profesorul le exercită în clasă exprimă de fapt autoritatea și puterea sa. Puterea constă în capacitatea cadrului didactic de a produce comportamente proiectate. Ea se află la baza tuturor formelor de interacțiune. În psihologia socială a educației se relatează despre mai multe tipuri de putere a profesorului, cu precizarea că din acest punct de vedere elevul este dezavantajat, el neavând nici un fel de putere. Atunci când elevul este sancționat pozitiv pentru orice, chiar dacă nu a învățat și nu a depus nici un efort desigur ca rezultatele finale vor fi negative. Din cercetările efectuate până acum rezultă necesitatea că profesorul să-și bazeze autoritatea pe *puterea de referință* (întemeiată pe identificarea elevului cu profesorul, deținătorul puterii) și să evite de a-și baza puterea pe coerciție. Exercitarea puterii coercitive duce doar la rezultate temporare, ea constituinduse de fapt într-un factor blocant pentru activitatea de învățare.

În grupul de elevi, datorită relațiilor de la-individ la individ, elevii și profesorii se cunosc direct și reciproc. Fiecare îi cunoaște personal pe ceilalți, ei acționând împreună în procesul de comunicare, de a fi evaluat de către cei din jur, de a împărtăși gânduri, sentimente și convingeri. Zapan[26] propune o tehnica de *apreciere obiectivă a personalității* bazată pe cunoașterea reciproca a indivizilor din același grup și pe realizarea unei percepții sociale a lor. Aceasta tehnică presupune: colectarea aprecierilor emise de membrii unui grup asupra performanțelor proprii, ca și ale celorlalți; efectuarea de aprecieri cu privire la primele rezultate și ierarhizarea indivizilor avându-se în vedere aceste rezultate; corelarea ierarhiei de la prima și de la cea de-a doua apreciere cu ierarhia reală a rezultatelor.

Aprecierea devine cu atât mai obiectivă, cu cât aceasta evaluare exprimă, mai veridic, trăsăturile respective de personalitate. Întotdeauna aprecierea persoanelor presupune raportarea rezultatelor colectate de la un model sau clasificarea lor. S-a constatat că aprecierile în grup sunt mai obiective decât cele individuale.

[25] Neacșu I., *Instruire și învățare*, Editura Științifică, București,1990, p.262.
[26] Zlate M., *Eul și personalitatea*, Editura Trei, București, 1999, p.89;

Nu este posibilă cunoașterea de la prima întâlnire a membrilor unui grup. La început se poate obține cel mult o imagine globală și superficial, pe baza unor aspecte exterioare și nesemnificative. Cunoașterea în grup presupune timp și în mod necesar interacțiunea indivizilor.

Cunoașterea interpersonală este dependentă, atât de capacitatea de cunoaștere a celui care realizează cunoașterea, cât și de cunoașterea în grup de către ceilalți a persoanei asupra căreia este îndreptată cunoașterea.

Evaluarea se referă la nivelul și valoarea performanțelor școlare ale elevilor, la măsura în care aceste performanțe se află în concordanță cu obiectivele educaționale, toate acestea oferind datele necesare pentru adoptarea celor mai bune decizii pe care le poate lua educatorul. De aceea, evaluarea trebuie să stea în atenția oricărui educator.

Cozărescu și Ștefan (2004) sunt de părere că problemele psihologice ale evaluării pot fi studiate prin raportare la: profesorii care evaluează; elevii care sunt evaluați; părinții pentru care evaluarea realizată de profesori este o modalitate de a stabili o comunicare cu ei; administratorii școlii, care își fac pe acest fundament, o idee despre ceea ce realizează profesorul; comunitatea, în general care, datorită evaluărilor, stabilește clasamente atât ale profesorilor, cât și ale liceelor (în funcție de rezultatele la bacalaureat).[27]

Dezbateri științifice au stârnit nu numai tehnica evaluării, care în ultimul timp a cunoscut îmbunătățiri substanțiale, ci și factorii care produc dificultăți în realizarea ei. Acești factori țin, mai ales, de personalitatea profesorului și, fiindcă sunt analizați, pe larg, în manualele de pedagogie, noi îi vom aminti aici: efectul *halo*; efectul de contrast; efectul de ordine; ecuația personală a evaluatorului; efectul de similaritate; efectul tendinței centrale; eroarea logică; efectul Pygmalion.

Din unele lucrări se poate desprinde concluzia că tehnica evaluării ar avea o importanță mai mică și că educatorul prin subiectivitatea lui, ar putea uneori, să asigure o obiectivitate chiar mai mare. Ni se pare însă că este o exagerare, provenită din dorința de a sublinia rolul profesorului în evaluare. Suntem însă de părere că tehnica evaluării își are rolul ei bine stabilit. De asemenea, avem convingerea că micșorarea coeficientului de subiectivitate din actul evaluării este dependentă nemijlocit de lupta în sine și cu sine a educatorului și de valorile sociale și morale după care acesta se conduce. Orice profesor trebuie să cunoască tehnica evaluării, întrucât *Cultura evaluării se învață, în egală măsură de către profesori și elevi, fiind una dintre sursele principale pentru diminuarea tensiunii create de evaluatori.*[28]

Dezbaterile cooperante pe o temă antrenează operațiile intelectuale ale fiecărui participant.

De asemenea, cooperarea face posibil schimbul de informații, care îmbogățesc structurile cognitive individuale.

Activitatea în grup a elevilor, discutarea anumitor teme sau proiecte este foarte variată. Se subliniază că, de exemplu, la literatură, istorie, filozofie predominantă este analiza și interpretarea de texte. La matematică, fizică, chimie accentul este plasat pe rezolvarea de probleme despre care știm că ocupă locul central în dezvoltarea capacităților intelectuale și în psihologia gândirii.

Definiția succesului și a oamenilor de succes

Este o întrebare inevitabilă, care se referă la aspirații și la modurile de a le atinge. Succesul poate fi privit din multe puncte de vedere: țintă, scop urmărit, criteriu de clasificare, stare de spirit. Ca stare de spirit ar fi acea trăire de o intensitate maximă pe care o resimte o persoană atunci când atinge un anumit scop de natură materială sau spirituală.[29]

Înseamnă să poți să îți creezi un context în care să se întâmple tot ceea ce îți propui și, mai mult, să ai parte apoi și de lucruri la care nu te-ai gândit[30].

Succesul are o componentă externă, socială, adică să fii cel mai bun în domeniul ales, și una internă și emoțională, care ține de activități, oameni și rezultate care îți înfrumusețează viața.[31].

---

[27] Moscovici S., *Psihologia socială a relațiilor cu celălalt*, Editura Polirom, Iași, 1998, p.259.
[28] Șchiopu Ursula, *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967, p.11;
[29] Miroiu A., *Învățământul românesc azi. Studiu de diagnoză*, Editura Polirom, Iași, 1998;
[30] Cungi C., *Cum să ne afirmăm*, Editura Polirom, Iași, 2003;
[31] Idem;

Este altceva decât perfecțiunea, este o țintă la care ajungi dacă ai greșit într-atât încât ai învățat din eșecurile tale, ți-ai depășit limitele și ai asimilat mereu lucruri noi.[32].

Cu siguranță în procente s-ar descrie așa: 40% muncă, 20% vizionarism și 40% hazard. Multă muncă și un pic de noroc[33].

Să fac ceva deosebit și într-un mod corect, iar rezultatul să reziste în timp. Ambele componente ale succesului sunt la fel de importante, pentru că în lumea de azi trebuie să te diferențiezi, și pentru a putea să ai un sentiment de împlinire sufletească[34].

În afaceri, să atingi nivelul financiar dorit fără să ai nici un regret sau amintire neplăcută. Și nu regret nici perioada grea de la început, când stricam toate cămășile mele cu glicol, nici faptul că am ales să nu fac nici un compromis. Am construit încet și toate au venit la timpul lor.

Să ajungi să lucrezi cu oameni interesanți, pe care îi ad-miri și care să te considere un partener egal de discuție[35].

Succesul înseamnă să cunoști ceea ce contează cu adevărat pentru tine, ce te reprezintă și duce la împlinirea ta, la dezvoltarea ca persoană. În afaceri, reprezintă îndeplinirea și chiar depășirea obiectivelor, fără a face rabat de la etică. Să reușești să obții ce ți-ai propus și de preferat mai mult decât ceilalți. Atingerea unui scop. *Ai atins un succes, treci mai departe,* ar putea fi deviza succesului. Este important să-ți propui în permanență scopuri noi, să fii într-o permanentă mișcare, să fii dinamic, să bifezi tot ce realizezi, după care să-ți propui alte scopuri[36].

Cele șapte principii ale lui Donald Trump

1. Trebuie să ai din naștere suficientă inteligență.
2. Trebuie să-ți placă ceea ce faci.
3. Nu abandona niciodată ceea ce ai început.
4. Încrederea în sine este cea mai importantă.
5. Divide et impera - Dezbină și cucerește.
6. Trebuie să-ți păstrezi calmul în majoritatea situațiilor.
7. Trebuie să fii loial. Donald Trump. [37]

Auzim adesea persoane care spun: *Speranța moare ultima*. Sunt oameni care privesc lucrurile cu o doză de optimism în noianul de probleme care îi înconjoară.

Într-o viață care nu este trăită pe roze, doza de optimism necesară nu o putem găsi decât în sufletul nostru. Atunci când suntem împovărați de griji și credem că nu mai putem face față este necesar să privim lucrurile cu detașare și cu optimism.

Psihologii spun că o gândire pozitivă atrage după sine lucruri pozitive, iar o gândire negativă atrage, desigur, lucruri negative. Există și o explicație logică, având în vedere faptul demonstrat că, odată ce avem o minte limpede putem rezolva problemele cu mult mai multă ușurință, pe când, având mintea încărcată negativ, nu putem găsi soluții rapide și clare pentru situațiile dificile cărora trebuie să le facem față în viața de zi cu zi.

Pe de altă parte, o gândire pozitivă ne face să privim viața cu detașare sau cu o implicare constructivă. Este ca și când te-ai confrunta cu rezolvarea unei probleme de matematică. Dacă pleci de la premisa că nu ești în stare să o rezolvi, nu are niciun sens să te apuci de ea. Doza de neîncredere este mai mare decât doza de încredere. Dar dacă pleci de la premise că trebuie să o rezolvi și ca ești în stare să faci acest lucru, doza ta de optimism va crește odată cu puterea de muncă și de concentrare.

Este demonstrat științific că cei care manifestă o gândire pozitivă au parte de soluționarea majorității problemelor cu care se confruntă, dar au și un tonus bun, fapt ce le conferă mult mai multă putere de muncă și luciditate.[38]

---

[32] Miroiu A., *Învățământul românesc azi. Studiu de diagnoză*, Editura Polirom, Iași, 1998;
[33] Cungi C., *Cum să ne afirmăm*, Editura Polirom, Iași, 2003;
[34] Miroiu A., *Învățământul românesc azi. Studiu de diagnoză*, Editura Polirom, Iași, 1998;
[35] Idem;
[36] Cungi C., *Cum să ne afirmăm*, Editura Polirom, Iași, 2003.
[37] Neacșu I., *Instruire și învățare*, Editura Științifică, București,1990;
[38] Yasiliev M., *Activități distractive cu conținut matematic*, în Revista de Pedagogie și Psihologie, Chișinău, 1994, nr. 7-9.

De ce să nu ne axăm mai mult spre o gândire pozitivă emanând totodată raze de fericire și bucurie în jurul nostru, în loc să privim totul în gri, de ce să nu căutam să observăm bucuria, frumusețea, dragostea și splendoarea întregului ce ne înconjoară. Dacă o să căutam bucuria, atunci când o s-o găsim o să devenim dependenți de ea și să ne-o dorim pentru tot restul vieții.

BIBLIOGRAPHY

[1]. ***, Curriculum-ul preșcolar. *Educația și instruirea copiilor de 5-7 ani în grupele pregătitoare*, Știința, Chișinău, 2000, p.63;

[2]. Adler A., *Cunoașterea omului*, Editura IRI, București, 1996. p. 273;

[3]. Cungi C., *Cum să ne afirmăm*, Editura Polirom, Iași, 2003, p.184;

[4]. Dewey J., *Fundamente pentru o știință a educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1992, p. 365;

[5]. Freud A., *Normal și patologic la copil - evaluări ale dezvoltării*, Fundația Generația, București, 2002, op. 21;

[6]. Ghiran V., Iftene F., *Aspecte de psihiatrie clinică și socială a copilului și adolescentului*, Editura Genesis, Cluj- Napoca, 1998, p. 327;

[7]. Glava A., Glava C., *Introducere în pedagogia preșcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 268;

[8]. Laudau E., *Psihologia creativității*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 276;

[9]. Mărgineanu N., *Condiția umană*, Editura ALL, București, 2003, p.234;

[10]. Miroiu A., *Învățământul românesc azi. Studiu de diagnoză*, Editura Polirom, Iași, 1998, p.230;

[11]. Moscovici S., *Psihologia socială a relațiilor cu celălalt*, Editura Polirom, Iași, 1998, p.256;

[12]. Munteanu A., *Psihologia copilului și a adolescentului*, Editura Augusta, Timișoara, 1998, p. 196;

[13]. Neacșu I., *Instruire și învățare*, Editura Științifică, București,1990, p.265;

[14]. Osterrieth P., *Copilul și familia*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973, p.241;

[15]. Rusnac S., *Consiliere psihologică în grup. Forme și metode*, ULIM, Chișinău, 2005, p.127;

[16]. Stănciulescu E., *Sociologia educației familiale*, Vol II, Editura Polirom, Iași, 1998, p. 432;

[17]. Șchiopu Ursula, *Psihologia copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967, p.348;

[18]. Țârcovnicu V., *Pedagogie generală*, Editura Facla, Timișoara, 1975, p. 254;

[19]. Verza E., Verza E., *Psihologia vârstelor*, Editura Prohumanitate, București, 2000, p. 386;

[20]. Yasiliev M., *Activități distractive cu conținut matematic*, în Revista de Pedagogie și Psihologie, Chișinău, 1994, nr. 7-9, pp. 12-15;

[21]. Zlate M., *Eul și personalitatea*, Editura Trei, București, 1999, p. 256.

MOTIVATION AS AN ABILITY

Oana-Mălina Stoian
PhD Student, State University of Moldova, Chișinău

Abstract: Motivation is the product of effort, performance and value, the key to understanding and explaining behavior. This regulatory psychic mechanism can be considered as a stimulation and discharge of energy (Freud), as a learned reaction (behaviorist theories), as a psychological factor influencing behavior (Brown), as a spontaneous activity that energizes the body and explains the transition from a resting state to another action (Hebb). However, we cannot appreciate motivation only as a state we go through without knowing why, but it is a skill, an ability. This happens when high quality psychological needs are experienced, creating an optimal motivational attitude. The development of motivation as a skill can be achieved only by developing creativity, new knowledge skills and discovering a meaning, values. The most important thing is to find out what motivates us and how it motivates us. Motivation turns into a cognitive-dynamic structure that orients the action towards a concrete finality.

Keywords: psychological needs, ability, competence, motivation, stock

Orice organism viețuitor este mânat în acțiunile sale de către trebuințe native sau dobândite (Al.Roșca). În acest sens, organismul utilizează actele instinctive, dar mai ales inteligența, așadar a unor mijloace necesare satisfacerii trebuințelor. Acestea, împreună cu impulsurile pe care le produc, generează motivele sau mobilurile conduitei. Kant considera că motivele fără inteligență sunt oarbe, iar inteligența fără motive este goală. Putem astfel considera opinia lui Fran Tarkenton potrivit căreia ,,oamenii nu-și schimbă comportamentul decât dacă au ceva de câștigat din aceasta" una relativ adevărată, deoarece nu întotdeauna motivația acționează ca o alegere, ci uneori este declanșată și de o obligație (de exemplu de restabilire a echilibrului cu mediul). În acest caz, vorbim despre motivele sau vectorii care conduc subiectul într-o direcție, bazată pe un sens. Nu trebuie însă să confundăm un imbold sau stimulent (care reprezintă condiții externe), cu motivul (care reprezintă o forță din interiorul organismului).

La baza motivaţiei stă un echilibru constant, cu toate modificările mediului. Când acest echilibru este perturbat, atunci fiinţele reacţionează în vederea restabilirii lui. Dezechilibrele se traduc prin nevoia de hrană, de apă, de căldură etc. Dintre funcţiile motivaţiei, cele mai importante sunt următoarele:

- funcţia de activare internă, de atenţionare a unui dezechilibru fiziologic sau psihologic;
- funcţia de factor declanşator al acţiunilor efective;
- funcţia de autoreglare a conduitei.

Putem defini trebuinţele ca fiind structuri motivaţionale fundamentale ale personalităţii reflectând echilibrul biopsihosocial al individului în condiţiile mediului înconjurător. Trebuinţa traduce o stare de dezechilibru, dând naştere la tendinţe, care constau într-o pornire către mişcare, către o acţiune. Dacă nu întâmpină nici un obstacol, declanşează una sau mai multe mişcări, dar în acelaşi moment apar mai multe tendinţe. Trebuinţele pot fi conştiente sau nu. Vorbim de dorinţă când trebuinţa este conştientă. Acestea pot fi clasificate astfel:

- trebuinţe primare – înnăscute – biologice, organice, fiziologice şi funcţionale;
- trebuinţe secundare – dobândite – materiale, spirituale şi sociale.

Orientările selective, relativ stabile şi active spre anumite domenii se cunosc sub denumirea de interese și se pot clasifica în:

- generale şi personale;
- pozitive sau negative;
- profesionale şi extraprofesionale.

Tendința (impulsul sau propensiunea) este trebuința aflată în starte de exicitabilitate accentuată care determină spre miscare, spre acțiune spontană. Intenția este tendința cu un grad superior de alaborare mentală, orientată spre un scop. Valența este forța de atracție sau de respingere exercitată de lucruri, persoane, activități (obiecte psihologice) asupra unui subiect, rezultată din interacțiunea însușilor obiectelor cu trebuințe ale subiectului; este pozitivă cand proporțiile obiectului corespund unei trebuințe; este negativă când determină respingerea. În schimb, motivele sunt trebuințe atât de puternice încât determină, declanșează activitățile prin care se satisfac. Ele au două segmente corespunzătoare funcțiilor motivației: segmentul energizant, forța cu care este declanșată și susținută activitatea (aspectul orientativ - direcțional). Vectorii-motive nu există izolați, ci formează grupuri sau constelații de motive. Într-o constelație relațiile dintre motive sunt analog celor dintre forțele fizice:

- motive diferite pot avea aceeași direcție și același sens, energia lor cumulându-se (un elev învață pentru a primi o notă mare, pentru că dorește să se afirme în grup sau pentru că este interesat de un domeniu);
- motivele pot avea orientări diferite, fiecare vizând realizarea altei activități; poți dori să vizionezi un spectacol sau să mergi în excursie la munte. Uneori aceste activități se ordonează în timp, satisfăcându-se succesiv; când nu este trăit pe plan subiectiv ca o stare de tensiune foarte puternică, care se cere înlăturată.

Cea mai bună sistematizare a conflictelor este si azi considerată cea a lui Kurt Lewin (1931). El diferențiază: - conflicte de apropiere – apropiere;

- conflicte de evitare – evitare;
- conflicte de apropiere – evitare.

Ideile bine plasate în structura personalităţii, puternic trăite afectiv şi care impulsionează spre o acţiune sunt denumite convingeri. Sunt certitudini doar ideile care reprezintă o valoare, pentru individ, care interacţionează cu trebuinţele, necesităţile, dorinţele, aspiraţiile lui. Când un individ se imaginează pe el în anume sisteme de idei sau de imagini înseamnă că el îşi imaginează idealul. Ansamblul ideilor şi teoriilor despre om, societate şi natură poartă denumirea de concepţie despre lume şi viaţă. Tematicile existenţei pot fi clasificate astfel:

- tematica reglativă -domeniul trebuinţelor vitale: hrană, apă, căldură;
- tematica integrării sociale;
- tendinţa spre ridicarea socială;
- activarea existenţei;
- tematica creativă, a realizării personale;
- tematica normativă a supunerii la normele şi regulile sociale.

Putem clasifica motivaţiile două câte două, în perechi opuse:

- motivaţia pozitivă şi negativă;
- motivaţia intrinsecă şi extrinsecă;
- motivaţia cognitivă şi afectivă.

În majoritatea cazurilor, activitățile complexe nu sunt determinate de un singur motiv, ci de un sistem motivațional. Dintre motivele care determină comportamentul unele sunt conștiente (persoana le cunoaște si le acceptă), altele sunt subconștiente (nu se gândește la ele, dar poate să le conștientizeze cu ușurință), altele sunt incoștiente (nu le acceptă, totuși ele se pot manifesta sub forma unor acte ratate, în vise sau în testele de personalitate). Uneori, în cadrul sistemului motivational, mai multe motive orientează comportamentul spre același scop. Aceste motive sunt convergente. Ele ușurează luarea deciziilor și declanșarea acțiunilor. De multe ori motivele sunt divergente și orientează comportamentul spre scopuri diferite. În aceste cazuri se produce un conflict motivațional. Acesta se poate rezolva fie prin inhibarea unuia dintre motive și realizarea celuilalt, fie prin inhibarea ambelor motive și acceptarea unui al treilea motiv intermediar sau substitutiv.

Dacă comportamentul este determinat de cauze, motive externe, atunci spunem că motivația este extrinsecă sau indirectă. În aceste situații motivul și scopul acțiunii nu coincid;

acţiunea în sine nu produce satisfacţie, dar duce la unele rezultate dorite. Alteori, cauza, motivul se află în interiorul psihicului.

Dacă comportamentul este determinat de cauze, motive interne atunci motivaţia este intrinsecă sau directă. În acest caz motivul şi scopul coincid şi activitatea produce satisfacţie. Rezultatele unei activităţi depind în mare masură de caracterul extrinsec sau intrinsec al motivaţiei. Persoanele motivate extrinsec au rezultate mai slabe, sunt mai puţin active şi creative decât cele motivate intrinsec. Bineînteles cele mai bune rezultate se obţin dacă cineva este motivat şi intrinsec si extrinsec. Majoritatea activităţilor sunt motivate atât intrinsec cât şi extrinsec, dar unul din motive poate să domine (Cosmovici, Iacob, 1998, p. 202). În acest punct, putem vorbi despre nivelul de aspiraţie.

Nivelul de aspiraţie este rezultatul pe care o persoană doreşte să-l obţină într-o anumită activitate. Nivelul de aspiraţie este în legătură cu trebuinţa de realizare, de performanţă. El este un fenomen motivaţional deoarece ne îndeamnă să muncim mai mult sau mai puţin pentru rezultatul dorit. Nivelul de aspiraţie ridicat şi trebuinţa de realizare au o importanţă foarte mare în obţinerea unor rezultate bune în activitate. De aceea cercetătorii au încercat să afle prin ce se deosebesc persoanele cu un nivel de aspiraţie ridicat de cele cu un nivel de aspiraţie scăzut. Ei au identificat mai multe deosebiri;

a) nivelul de aspiraţie este în legătură cu conştientizarea aptitudinilor (dacă un individ ştie că are aptitudini într-un anumit domeniu, el se aşteaptă la rezultate mai bune în activitate, adică are un nivel de aspiraţie mai ridicat. De regulă, persoanele cu un nivel intelectual mai bun au şi un nivel de aspiraţie mai ridicat, deoarece conştientizează capacitatea lor de a rezolva problemele de natură intelectuală).

b) cei cu un nivel de aspiraţie ridicat sunt mai realişti atunci când îşi propun scopurile. Ei îşi propun scopuri de un nivel înalt, dar realizabile. Cei cu nivel redus de aspiraţie fie îşi propun scopuri cu mult sub posibilităţile lor reale, fie scopuri situate atât de sus încât nu pot fi atinse (explicaţia alegerii unor scopuri nerealizabile este aceea că ei nu pot fi acuzaţi dacă nu le pot atinge).

c) dacă au succes, cei cu nivel de aspiraţie ridicat atribuie succesul aptitudinilor lor, iar cei cu nivel de aspiraţie redus îl atribuie norocului. În caz de eşec, cei cu nivel de aspiraţie ridicat consideră că nu au muncit destul şi de aceea încearcă din nou, perseverează. Cei cu nivel de aspiraţie scăzut renunţă, pentru că ei consideră că nu au aptitudinile necesare pentru acea activitate.

d) diferenţele dintre cei cu nivel de aspiraţie ridicat şi scazut se pare că se datorează în mare măsură atitudinilor educative din familie şi şcoală. Cei cu nivel de aspiraţie ridicat au fost încurajaţi mai mult de părinţi şi profesori şi au fost orientaţi spre activităţi în care au obţinut succese. Succesele duc la creşterea încrederii în sine şi în posibilitatea de a avea succese şi în viitor. Părinţii, care în loc să încurajeze copiii îi critică tot timpul, pun în evidenţă deficienţele, insuccesele lor, contribuie la scăderea nivelului de aspiraţie. Aceşti copii au impresia că vor avea eşecuri, indiferent de eforturile pe care le vor depune.

Când vorbim despre motivaţie, trebuie să avem permanent în vedere întrebarea ,, Ce îi motivează pe oameni?". De fiecare dată atunci când se analizează motivaţia se pleacă de la întrebarea ,, Sunteţi motivaţi să...?", ceea ce considerăm că este greşit. Susan Fowler este de părere că trebuie să începem prin întrebarea ,, Ce anume vă motivează să...?", autoarea cărţii ,, Noua ştiinţă a motivării" fiind de părere că oamenii sunt întotdeauna motivaţi, iar noi nu trebuie să observăm <u>dacă</u> o persoană este motivată, ci <u>cum</u> este motivată. Rolul motivaţiei este esenţial în activitatea psihică şi în dezvoltarea personalităţii, deoarece este primul element cronologic al oricărei activităţi, cauza ei internă. Putem defini schematic motivaţia ca fiind produsul dintre efort, performanţă, valoare.

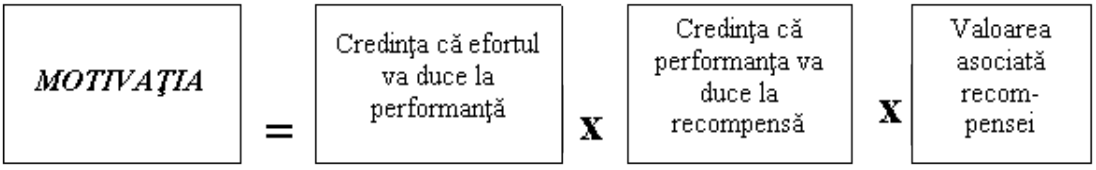

Însă nu recompensa trebuie să fie cea care determină efortul nostru susținut în atingerea performanței, întrucât această corelație este una negativă. Cele care trebuie să determine atingerea performanței sunt valorile și țelul, adică acele standarde cognitive premeditate care transformă motivația în competență.

Susan Fowler identifică într-un studiu realizat în cadrul institutului Ken Blanchard trei nevoi psihologice necesare pentru a fi îndeplinite în motivarea oamenilor - *autonomia, relaționarea* și *competența* (ARC):

- *Autonomia* poate fi explicată ca fiind nevoia umană de a percepe existența unor alegeri, este nevoia de a simți că toate acțiunile noastre sunt realizate din proprie voință, percepția că noi suntem cei care determină acțiunile noastre, este libertatea asumată percepută. Viktor Frankl, psihoterapeut, afirma: „Orice îi poate fi luat omului, mai puțin un lucru: cea de pe urmă rămășiță de libertate omenească – să aleagă în orice împrejurare propria atitudine, să aleagă propriul drum."
- *Relaționarea* reprezintă nevoia de a fi iubit și de a iubi, de a fi în legătură cu ceilalți, mai presus de rațiune. Se aseamănă cu nevoile personale, interpersonale și sociale asimilate celor de apartenență descrise de Abraham Maslow. În acest fel limităm frica noastră de a fi deconectați de ceilalți.
- *Competența* a fost definită de Susan Fowler ca fiind nevoia noastră de a ne simți eficienți în gestionarea provocărilor și oportunităților de zi cu zi. Aceasta presupune faptul că ne putem eficientiza abilitățile prin accentuarea sentimentului de dezvoltare și progres, prin raportare la valorile și țelul individuale.

Nevoia de competență se referă la dobândirea, prin intermediul activităților în care este implicat individul, sentimentului că acțiunile și rezultatele sale au un impact pozitiv și sunt recunoscute, valorizate (Ryan și Deci, 2002). Nevoia de relaționare implică motivația umană de conexiune socială, de a simți grija celorlalți și apartenența la un grup sau o comunitate (Baumeister și Leary, 1995; Ryan și Deci, 2002). Nu în cele din urmă, nevoia de autonomie se referă la exprimarea autentică a sinelui, la sentimentul că persoana este în acord cu emoțiile, dorințele și nevoile sale de învățare (Ryan și Deci, 2002; Skinner și Edge, 2002). Pe seama împlinirii acestor nevoi de competență, sociologii în educație promovează transformarea societății și educației din societate de simplu-consum în societate a consumului de cunoaștere (Osorio, 2003).

Putem aprecia astfel că motivația nu este doar o stare prin care trecem fără să știm care este cauza, ci este o abilitate, o deprindere. Creativitatea, dezvoltarea de noi abilități, descoperirea unui sens, a unei valori generează dezvoltarea motivației. Pentru Schopenhauer acest lucru se poate traduce prin voința de a trăi, în timp ce pentru Nietzsche aceasta reprezintă voința de putere, care va conduce către realizarea supraomului. Pentru aceasta însă trebuie să facem diferența dintre "acum" și "apoi", deoarece nevoile psihologice nu sunt impulsuri, iar calitatea procesului de autoreglare a organismului depinde și de mediul încunjurător, raportat la experiențele anterioare. Acest lucru presupune o ipostază motivațională optima, adică experimentarea unor nevoi psihologice de înaltă calitate. Trebuie să avem permanent în vedere faptul că nimic nu se poate compara cu satisfacerea unei nevoi, iar fiecare nevoie se bazează aproape întotdeauna pe cea anterioară. Nu trebuie însă confundată trebuința cu dorința. În opinia lui Al. Roșca, ,, trebuința este o condiție activatoare care, nu prezintă o direcție specifică de acțiune", în timp ce dorința este definită de autor drept un impuls care nu poate fi satisfăcut imediat, însă în mintea noastră persistă ideea sau imaginea acelui scop, a obiectului care ne poate satisface trebuința (și care ne-a adus satisfacerea acestei trebuințe și în trecut). Desigur că acestea sunt determinate de condiții externe organismului (stimulente sau imbolduri) și de forțe din interiorul organismului (motive). Motivația este primordială în activitatea psihică și în dezvoltarea personalității deoarece:

- este primul element cronologic al oricărei activități, cauza ei internă;
- semnalizează deficituri fiziologice și psihologice (ex: foamea semnalizează scăderea procentului de zahăr din sânge sub o anumita limită, în vreme ce trebuința de afiliere este semnalizată de sentimentul de singurătate);

- selectează și declanșează activitățile corespunzatoare propriei satisfaceri și le susține energetic (trebuința de afirmare a unui elev declanșează activități de învățare, participare la concursuri);

- contibuie, prin repetarea unor activități și evitarea altora, la formarea și consolidarea unor însușiri ale personalității (interesul pentru muzică favorizează capacitatea de execuție a unei lucrări muzicale).

Însă Susan Fowler consideră că problema cea mai mare, nu este să identificăm dacă suntem sau nu motivați, întrucât în opinia autoarei, oamenii sunt întotdeauna motivați. Important este să descoperim ce anume îi motivează și dacă calitatea energiei lor le influențează rezultatele pe termen scurt. În acest fel putem descoperi și adevărata natură a motivației umane, cea care o transformă în abilitate. Se consideră că oamenii se nasc motivați, având o dorință înnăscută de a prospera. În acest caz însă trebuie să evidențiem și problematica extrem de importantă pe care o remarcă Al. Roșca: o deprindere care inițial a deservit o trebuință, poate deveni la rândul său un motiv de acțiune, dacă motivul inițial a dispărut? Considerăm că acest lucru se poate realiza numai dacă perspectiva motivațională nu subminează nevoile ARC (autonomie, relaționare și competență) și doar dacă fiecare individ are în vedere obiectivul și nu recompensa.

Astfel, prin urmărirea scopului, se poate genera dezvoltarea abilităților, inclusiv a celor motivaționale, iar perspectiva motivațională se va îndrepta către esența lucrurilor, a valorilor. De aceea, acțiunile noastre trebuie îndreptate către obiectiv și nu către premiul obținut în urma îndeplinirii acestuia, mai ales că urmărirea scopului generează dezvoltarea abilităților. În acest fel se dezvoltă autonomia, relaționarea, deci practic anumite competențe motivaționale. Cheia către dezvoltarea motivației este identificarea a ,,ce anume" motivează individul.

BIBLIOGRAPHY

Baumeister, R.F., & Leary, M.R. 1995. The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*

Buzea, C. 2010.Motivația.Teorii și practici.Iași: Institutul European

Cosmovici,A, Iacob,L. 1998. Psihologie școlară.Iași: Editura Polirom

Fowler,S.2016.Noua știință a motivării. București: Editura Publica

https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0361476X20300254

Roșca, Al.1943.Motivele acțiunilor umane. Sibiu: Editura Insitutului de Psihologie al Universității din Cluj la Sibiu

Zlate,M.2009.Fundamentele psihologiei.Iași: Editura Polirom

FROM ABANDONMENT AND INSTITUTIONALIZATION TO SOCIO-PROFESSIONAL

INTEGRATION OF YOUNG BENEFICIARIES OF SOCIAL PROTECTION SERVICES

Victor Amarandi
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract:Very often, street children, war victims, children of refugee parents or those placed in the care of institutions/ organizations are considered abandoned. Thus, the notion of "abandonment" becomes rather diffuse, the phenomenon of abandonment being still a social construct once it takes place in a particular/ specific cultural and historical context. The concept of institutionalization can be closely linked to both social development and the socialization process. Moreover, according to Sergiu Gherghina (2007), institutionalization can be treated as "the gradual transformation of socialization until the norms, ways, rules and paths followed by institutions draw and elaborate actions" (p. 341). Regarding the social plan of the integration of young people from the social protection system, G. Neagu and C. Petrescu (2016) notice a series of specific problems. Firstly, the social integration services and the programs dedicated to the acquisition of independent living skills are briefly analyzed, these being considered to be relatively poorly developed, despite the progress that has been made in the field. The main, but insufficiently exploited life skills are related to income management, nutrition, hygiene of housing, personal hygiene, etc. C. Reid (2007) discusses several pillars that could facilitate the social integration of young people leaving the social protection system. These pillars refer to social relationships, education, housing, life skills, identity, involvement, emotional health and financial support.

Keywords: abandonment, adoption, attachment, social institution, institutionalization, institutionalized care, social integration, professional integration, exclusion and inclusion, community.

Potrivit **Anei Muntean (2016),** abandonul este definit „ca faptul de a lăsa copilul singur, lipsit de îngrijiri sau a-l lăsa astfel cu intenția de a renunța pentru totdeauna la îngrijirea și custodia lui" (p. 17).

Urmărind filonul istoric al practicii abandonului copiilor descris de Ana Muntean (2013) în primul capitol al volumului *Adopția și atașamentului copiilor separați de părinții biologici*, voi sintetiza o serie de date relevante cercetării propuse.

În Europa fenomenul de abandon era unul deosebit de răspândit, fapt ce stârnea numeroase emoții atât din partea celor care abandonau, cât și din partea celor care primeau copilul abandonat. Astfel, în Italia, Franța, Anglia și în alte națiuni din Europa Apuseană se considera faptul că odată abandonați, copiii aparțineau statului. Totodată, în Irlanda secolului al XVIII-lea copiii abandonați erau convertiți religios pentru a crește numărul minorității anglicane conducătoare, iar în Rusia aceluiași secol a circulat ideea alcătuirii unei a treia clase sociale situate între nobilime și țărănime iobagă.

În civilizația romană, copilul era așezat după naștere în mijlocul unei piețe, iar recunoașterea simbolică a paternității se înfăptuia prin ridicarea sa simbolică de către tată. În caz contrar, acesta era lăsat în grija trecătorilor, putând fi adoptat de necunoscuți. Ulterior, copilul abandonat îndeplinea rolul de servitor.

După marea epidemie de ciumă din Europa (1348-1430), fenomenul de abandon a cunoscut o dezvoltare fulminantă, fiind înființate ospicii speciale destinate copiilor care riscau să fie uciși prin sufocare – o practică larg răspândită în secolul al XV-lea.

În perioada secolelelor XVI – XVII, se obișnuia ca părinții să își abandoneze copiii pe lângă mănăstiri, unde existau spații special amenajate. De aceștia se ocupau călugării, care îi creșteau în spiritul unei vieți ascete, mănăstirești, unii devenind călugări, alții meșteșugari.

Totodată, în unele contexte din secolul al XVIII-lea, copiii abandonați reprezentau o importantă rezervă pentru oștire sau pentru a munci în țesătorii (a se vedea în acest sens perioada lui Ludovic al XVI-lea). Realizând o referire la opera lui **Blaise Pierrhumbert** - *Le premier lien: theorie de l'attachement*, apărută în anul 2003 un alt tip de abandon era cel specific familiilor burgheze, care obișnuiau să își lase copiii unor doici până după alăptare, când reveneau în interiorul familiilor de origine.

Spre finalul secolului al XIX-lea, în Statele Unite ale Americii, după terminarea Războiul Civil (1861-1875) existau un număr ridicat de copii abandonați pe străzile marilor orașe (spre exemplu, New York). În perioada respectivă, s-a luat decizia adoptării unui set de măsuri practice prin care să fie ameliorată situația copiilor abandonați. Pe acest fond, copiii abandonați erau transportați dinspre așezările urbane spre cele rurale, fiind plasați la familii, unele dintre ele înstărite, unde erau crescuți alături de alți copii.

Mai târziu, aceștia ocupau poziții de servitori în familiile respective. De altfel, în contextul unei asemenea practici sociale, apare pentru prima dată „secretul" legat de originea copilului, astfel încât familia originară să nu îl caute mai târziu și, implicit, să aibă posibilitatea de a-l regăsi.

După cum punctează **Ana Muntean (2013),** se poate observa că abandonul copiilor a fost de-a lungul vremii un fenomen deosebit de larg răspândit, având un caracter cvasipermanent și fiind profund influențat de diverse contexte sociale, culturale și politice. De asemenea, numărul copiilor abandonați creștea exponențial în momentele marcate de diverse crize majore (spre exemplu, războaie, foamete sau maladii/ epidemii).

Referitor la fenomenul de abandon al copiilor în spațiul autohton, consemnat de Ana Muntean se observă existența unui istoric tumultuos, fiind o practică relativ frecventă, circumscrisă unor contexte socio-culturale și politice specifice. Spre exemplu, încă din perioada ocupației Imperiului Otoman, unii copii erau trimiși la Poartă drept tribut urmând a fi pregătiți ca viitori ieniceri pentru armata otomană. Totodată, erau oferiți copii provenind chiar din rândul familiilor artistocrate, ca o garanție a devotamentului față de Înalta Poartă. Un exemplu relevant este cel reprezentat de cărturarul Dimitrie Cantemir, care timp de peste două decenii a fost luat ca zălog la Înalta Poartă, încă de la împlinirea vârstei de 15 ani.

Îndreptându-ne însă spre istoria recentă, implicațiile cele mai profunde ale abandonului copiilor asupra societății românești s-au înregistrat în perioada comunistă, în special după 1966, când a fost instaurată politica demografică pronatalistă - prin intermediul **Decretului 770/ 1966**, ce înlocuia *de facto* Decretul nr. 463 din 30 septembrie 1957, prin care se permitea, în anumite condiții, avortul la cerere.

Cătălin Zamfir (1997) evidențiază principalii factori care au contribuit la o explozie a abandonului în ultimele două decenii ale regimului socialist.

Un prim factor menționat este referitor la *politica pronatalistă,* considerată a fi deosebit de violentă, odată ce avorturile au fost interzise concomitent cu interdicția utilizării modalităților moderne de control ale nașterilor. Chiar dacă la vremea respectivă această măsură era considerată una benefică, pe fondul unei scăderi abrupte a ratei natalității, ulterior au ieșit la iveală o suită de efecte negative, între care s-au regăsit creșterea masivă a numărului de copii nedoriți, precum și apariția copiilor în familii dezorganizate sau care se confruntau cu sărăcia.

De altfel, familiile din clasele inferioare renunțau la orice formă de planificare familială, odată ce erau marginalizate din punct de vedere social și aveau un acces deosebit de limitat la diverse resurse de control a nașterilor.

Un al doilea factor a fost constituit de *sărăcirea rapidă de după anul 1980.* În acest caz, sărăcia extremă și privațiunile suferite de populație s-au suprapus peste o formă accentuată de dezorganizare socio-familială. Ponderea familiilor care sufereau de diverse lipsuri era una tot mai ridicată, ceea ce a condus la o „lipsă de control asupra propriei vieți, incluzând aici și lipsa de control asupra propriei natalități**" (Zamfir, 1997, p. 86).** Astfel, veniturile obținute erau relativ reduse,

dovedindu-se insuficiente pentru ca nevoile familiilor să poată fi acoperite la un nivel optim. De altfel, în cele mai multe situații, era necesară obținerea de minim două salarii în cadrul unei familii pentru a fi asigurat un nivel mai ridicat de trai. Pe un asemenea fond, familiile care se întreținеau dintr-un singur salariu și care aveau în grijă mai mulți minori întâmpinau greutăți majore, crescând așadar riscul de abandon al copiilor. În plus, incapacitatea de muncă a unuia dintre părinți punea în pericol situația financiară a familiei. Totodată, gospodăriile erau supraaglomerate, ponderea cuplurilor tinere căsătorite care dețineau o locuință individuală fiind foarte scăzută. Nu în ultimul rând, prin programul de alimentație științifică și prin politica de raționalizare a alimentelor au fost afectate numeroase categorii de populație, în special copiii și bătrânii, în rândul cărora s-au înregistrat incidențe crescute ale problemelor de sănătate.

Al treilea factor analizat de **Cătălin Zamfir (1997**) este privitor la *rata ridicată a mortalității materne.* Odată cu interzicerea avorturilor, femeile procedau la mijloace alternative și ilegale de întrerupere a sarcinilor, cu consecințe grave asupra sănătății. Tocmai pentru a fi evitate asemenea riscuri majore, o mare parte dintre femei alegeau să ducă o sarcină până la termen, iar după naștere să își abandoneze copilul.

Cel de-al patrulea factor semnalează *deficiențele sistemului de protecție a copilului,* care nu era centrat pe prevenție, ci mai degrabă pe încurajarea indirectă a abandonului. Astfel, încă din perioada imediat următoare nașterii, un copil putea fi internat pe perioade provizorii, însă nedeterminate în diverse instituții (spre exemplu, spitale), considerându-se că o asemenea măsură temporară vine în sprijinul familiilor sărace, aflate în imposibilitatea de a face față unor rigori minimale de creștere a copilului. Cu toate acestea, pe termen mediu și lung s-a dovedit faptul că asemenea copii, lăsați în îngrijirea sistemului de protecție și privați astfel de îngrijirea parentală, nu reveneau în familiile lor de origine, ci erau plasați, în cele din urmă, în diverse instituții de ocrotire (spre exemplu, în leagăne).

Nu în ultimul rând, al cincilea factor a fost legat de degradarea atât cantitativă, cât și calitativă a serviciilor medicale și de educație oferite copiilor, precum și a facilităților destinate mamelor cu copii (spre exemplu, grădinițe și creșe).

În sinteză, după cum este subliniat în raportul **UNICEF (2006, p. 139)** centrat pe analiza situației copiilor vulnerabili, înainte de 1989 existau o serie de norme și valori sociale, după care se considera că ar fi necesar să funcționeze mecanismul de îngrijire și protecție a copilului. Printre aceste norme și valori se sociale se regăseau:

- Interzicerea avorturilor și scoaterea în afara legii a anticoncepționalelor;
- Familiile erau încurajate să aibă cât mai mulți copii, o normă lăudabilă fiind considerată de 5 copii/ familie
- Legislația era permisivă cu situațiile familiilor care renunțau la copii și care îi trimiteau în îngrijirea unei instituții publice;
- Procesul de instituționalizare era considerat a fi benefic atât pentru copil, cât și pentru familiile dezorganizate, cu risc social ridicat. De altfel, personalul implicat obișnuia să promoveze instituționalizarea într-o manieră pozitivă;
- Nu existau prevederi legate de gestionarea unor probleme sociale, fiind tratate marginal, iar pentru rezolvarea lor se luau în considerare preponderent soluții de ordin medical;
- Nu existau servicii de suport, consiliere și asistență la nevoie, destinate familiilor și copiilor.

Pornind de la premisa că tânărul sau copilul abandonat trece de la un mediu familial la unul instituțional, în această parte am cuprins un set de definiții referitoare la conceptul de „instituție”, acesta fiind strâns relaționat cu procesul de instituționalizare.

Într-o accepțiune largă, potrivit ***Dicționarului Explicativ al Limbii Române*** **(2009)** instituția se constituie ca „un organ sau organizație care desfășoară activități cu caracter social, cultural, administrativ etc.”. O a doua definiție oferită de DEX ipostaziază instituția drept o „formă de organizare a raporturilor sociale, potrivit normelor juridice stabilite pe domenii de activitate”.

Realizând o sinteză a transformărilor și abordărilor pe care le-a cunoscut conceptul de „instituție", **Yves Fricker (2009)** suprinde câteva borne istorice importante care au contribuit la dezvoltarea explicațiilor termenului. Într-o primă fază, Fricker amintește de extensia pe care Emille Durkheim o conferă instituției, fiind apropiată noțiunii de „fapt social", care constă în moduri exterioare individului de a gândi, de a acționa și de a simți.

De altfel, în viziunea lui **Emille Durkheim (1974),** conceptul de instituție este asociat cu „un set de reguli și strategii de bune practici, acceptat de indivizii unei societăți, iar sociologia poate fi numită pe drept „știința instituțiilor", a nașterii și a funcționării societății" (p. 53).

În cadrul ***Dicționarului de sociologie*** **(1998) editat de Cătălin Zamfir și Lazăr Vlăsceanu**, instituția denumește din punct de vedere sociologic „regulile de influențare și control social ale comportamentelor individuale, modelele specifice și stabile de organizare și desfășurare a interacțiunilor dintre indivizi și grupuri social sociale orientate spre satisfacerea unor nevoi de bază, valori și interese cu importanță esențială, strategică pentru menținerea colectivităților sociale" (p. 298).

Așadar, prin apariția instituțiilor, colectivitățile trec de la o stare naturală la una socială, având conștiința apartenenței și cunoașterii unui organism special investit cu atribuții sociale particulare.

Unele studii (**Ch. Groark& R. B. McCall, 2011, R. B. McCall, 2013, R.B. McCall et. al, 2016, van Ijzendoorn et. al., 2011)** au evidențiat faptul că instituțiile de ocrotire specială destinate copiilor care cresc în afara familiilor de origine posedă o suită de caracteristici comune referitoare la maniera de funcționare, indiferent de spațiul unde acestea își derulează activitatea. Printre elementele comune se regăsesc:

- În cadrul centrelor, grupurile de copii sunt foarte numeroase, iar raportul dintre numărul de beneficiari ai serviciilor și îngrijitori este mult disproporționat, existând o pondere scăzută a celor din urmă;
- Tendința instituțională este de a alcătui grupuri de copii omogene sub aspectul vârstelor și, eventual, a formelor de dizabilități de care suferă. De altfel, copiii sunt transferați cu o mare ușurință de la o grupă de vârstă la alta, mai ales în primii doi sau trei ani de viață;
- Potrivit unor calcule, un copil ar putea interacționa cu peste 50 de îngrijitori diferiți în decursul primelor 19 luni de viață. Așadar, îngrijitorii se schimbă constant din cauza alternării turelor de lucru – multe întinse pe durata a 24 de ore, și nu au posibilitatea de a-și centra activitățile constant, doar pe anumite grupuri;
- Numeroși alți adulți apar în viața copiilor din centre: specialiști medicali, consilieri psihologici, voluntari, potențiali părinți adoptivi ș.a.
- Îngrijitorii/ specialiștii din centre participă la un număr limitat de training-uri, acestea fiind orientate mai degrabă pe rezolvarea problemelor de sănătate și mai puțin pe îmbunătățirea abilităților de interacțiune socială. Personalul din instituțiile de protecție socială este alcătuit preponderent din femei – așadar, copiii văd rareori bărbați, iar acestea se preocupă intens de activitățile de menaj ale copiilor (asigurarea hranei, spălat, îmbrăcat ș.a);
- În cadrul centrelor, specialiștii își desfășoară, de cele mai multe ori, activitățile de îngrijire destinate copiilor într-o manieră mai degrabă distantă, lipsită de afectivitate.

O clasificare pe trei paliere a tipurilor de instituții de ocrotire, luând în considerare criteriul calității îngrijirii oferite copiilor a fost realizată de **M. R. Gunnar (2001):**

1. Instituții care nu asigură copilului acces la servicii de sănătate, la o alimentație corectă și care nu acoperă nevoile de interrelaționare;
2. Instituții care asigură un suport adecvat sub aspectul alimentației și a serviciilor de sănătate, dar în care există o formă de deprivare socială;
3. Instituții care acoperă toate nevoile resimțite de copil, dar în care nu pot fi stabilite relații de lungă durată cu îngrijitorii sau specialiștii.

Analizele efectuate în literatura de specialitate semnalează faptul că instituția de ocrotire clasică nu reprezintă în mod neapărat un mediu potrivit pentru dezvoltarea copilului. De altfel, numeroase state au în vedere închiderea instituțiilor de acest tip și identificarea celor mai bune alternative, plecând de la premisa că întârzierea dezvoltării cognitive este asociată în dese rânduri cu

îngrijirea instituțională **(Sherr et. al., 2017).** Majoritatea copiilor primesc îngrijire în interiorul familiilor lor, fapt ce le asigură un puternic sentiment de protecție **(Boothby et. al., 2012, Fluke et. al. 2012)**, plasându-se așadar în contrapondere cu cei proveniți din instituțiile de ocrotire.

După cum subliniază **Anca Tompea (2007),** o soluție la problemele copiilor și tinerilor instituționalizați ține de crearea mai multor case de tip familial care ar putea „facilita o mai bună pregătire pentru integrarea în societate și creșterea încrederii de care aceștia au nevoie pentru o viață socială corespunzătoare" (p. 296).

De altfel, în cadrul articolului 3 al **Convenției cu privire la Drepturile Copilului**, se stipulează faptul că „statele părți vor veghea ca instituțiile, serviciile și așezămintele care răspund de protecția și îngrijirea copiilor să respecte standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente."

Termenul de instituționalizare este definit în ***Micul dicționar academic*** **(2010)** drept oficializare, respectiv internare (a unui copil într-un centru de plasament sau) a unui bătrân într-un azil". De asemenea, verbul „a instituționaliza" este definit „a face să dobândească un caracter instituțional, oficial, a oficializa" (DEX, 2009).

Instituționalizarea reprezintă într-un sens larg, definită din punct de vedere operațional, „procesul prin care instituțiile devin stabile în termenii patternurilor integrate de comportament, atitudine și cultură" **(Ghergina, 2007, p. 339).** Autorul realizează o distincție între o serie de aspecte interne și aspectele externe ale procesului instituționalizării. Pe de o parte, din punct de vedere intern se face referire la dezvoltările specifice instituției, iar elementele externe relevă în fapt modalitatea în care instituția relaționează cu societatea în care se dezvoltă.

Conceptul de instituționalizare poate fi strâns legat atât de dezvoltarea socială, cât și de procesul de socializare. De altfel, potrivit lui **Sergiu Gherghina (2007),** instituționalizarea poate fi tratată drept „transformarea graduală a socializării până în momentul în care normele, căile, regulile și căile urmate de instituții creionează și elaborează acțiuni" (p. 341).

Pe fondul dezbaterilor intense din ultimii ani privind maniera în care ar putea fi combătut fenomenul „excluziunii sociale", a fost introdus termenul de „incluziune socială", utilizat cu precădere în procesul de formulare a unor politici sociale la nivel european și global.

Cu toate acestea, la nivel internațional, nu există un consens asupra definirii incluziunii sociale. Acest fapt est cauzat de diferențele de ordin structural și cultural dintre state. De altfel, în caracterizarea incluziunii sociale nu pot fi incluși doar indicatori ce țin de venituri, condiții de locuit, șomaj ș.a., ci și cei ce vizează bunăstarea personală, latura subiectivă a agentului social – spre exemplu, stima de sine, sentimentul de apartenență la un grup/ comunitate, nivelul de satisfacție ș.a.m.d. După cum observă **Laura Stoica (2007)** „accentul cade (...) pe ceea ce constituie necesități umane de bază și într-o mai mică măsură pe venit sau bogăție.

Bunăstarea materială este o dimensiune cheie a incluziunii sociale, însă aceasta din urmă este corelată și cu termeni precum coeziune socială sau capital social" (p. 301).

În ceea ce privește planul social al integrării tinerilor proveniți din sistemul de protecție socială, G. **Neagu și C. Petrescu (2016)** sesizează o serie de probleme specifice. Într-o primă parte, sunt analizate succint serviciile de integrare socială și programele consacrate dobândirii deprinderilor de viață independentă, acestea fiind considerate a fi relativ slab dezvoltate, în pofida progreselor realizate în domeniu. Principalele competențe de viață insuficient exploatate țin de gestionarea veniturilor, alimentația, igiena spațiului locativ, igiena personală etc. De asemenea, autoarele consideră că asemenea servicii sau programe ar trebui inițiate în rândul grupurilor de copii încă de la vârstele de 12-13 ani, astfel încât aceștia să beneficieze de un interval de timp rezonabil, până la părăsirea sistemului de protecție socială, pentru consolidarea cunoștințelor dobândite.

Stabilirea unor relații sociale solide se constituie într-o componentă extrem de importantă, odată ce tinerii care cresc în instituții de îngrijire nu au posibilitatea și oportunitatea să își consolideze legături cu alte persoane. Relațiile sociale pozitive și bazate pe încredere stabilite cu diverși adulți sau cu diverse sisteme externe de suport joacă un rol decisiv în gestionarea unor provocări ce apar pe parcursul tranziției spre viața de adult. De altminteri, după cum punctează **C. Reid (2007)** cercetările

demonstrează faptul că tinerii care reușesc să mențională relații strânse cu cel puțin un „adult semnificativ" manifestă tendința de a dobândi cu o mai mare ușurință reușite pe plan socio-profesional.

Un alt pilon este reprezentat de educație. C. Reid menționează că tinerii care reușesc să finalizeze cel puțin studiile medii au șanse mai ridicate de a accede spre o ocupație care să le permită obținerea veniturilor necesare susținerii traiului zilnic. Cu toate acestea, tinerii din sistemul de protecție socială înfruntă numeroase provocări referitoare la educația școlară, accentuate de starea de incertitudine ce le caracterizează existența (spre exemplu, sunt nevoiți, cu anumite ocazii, să își schimbe colectivitățile/ grupurile școlare, neavând astfel parte de stabilitate sau își întrerup temporar studiile).

După ieșirea din sistemul de ocrotire, tinerii au nevoie de o locuință stabilă. În primii ani de viață, unii copii sunt nevoiți să își schimbe frecvent domiciliul, fiind plasați în grija unor asistenți maternali sau în alte centre de tip familial. Modificările frecvente de rezidență au un impact semnificativ asupra dezvoltării tânărului, adâncind de fapt starea de instabilitate și incertitudine.

Tinerii din sistemul de protecție socială ar trebui să aibă oportunitatea de a învăța încă de la vârste fragede diverse abilități/ deprinderi de viață (*life skills*). Pe măsură ce acumulează asemenea cunoștințe, aceștia și-ar putea schimba perspectiva asupra tranziției spre viața de adult, caracterizată printr-un grad ridicat de autonomie și independență. Totodată, tinerii instituționalizați au dreptul de a cunoaște elementele pe care se fundamentează propria lor identitate. Chiar dacă răspunsurile pe care le-ar putea primi nu sunt ușor de asimilat, fiind vorba despre istorii de viață marcate de diverse șocuri biografice cu un potențial impact negativ, informațiile despre identitatea lor i-ar putea sprijini în dezvoltarea lor ca membrii ai unei comunități. Prezentam cateva oportunitati de integrare soico-profesionala adresate tinerilor din centrele sociale de protectie din cadrul D.G.A.S.P.C. Iasi si la care au avut posibilitatea de a participa.

Ca urmare a derulării proiectului intitulat *Eu, Tu, El și Ea – Noi ne reprezentăm!*[1], în spectrul organizațiilor non-guvernamentale din România a fost lansat în vara anului 2016 Consiliul Tinerilor Instituționalizați (C.T.I.)[2]. Potrivit fondatorilor, scopul acestui organism „este de a acționa pentru apărarea și promovarea drepturilor tinerilor institutionalizați aflați în prezent sau nu (post-institutionalizați) în sistemul de protecție specială, pentru creșterea participării active a acestora la viața comunităților în care activează, precum și pentru a susține și promova interesele comune ale membrilor săi la nivel local, regional, național, european și internațional."[3] De asemenea, un rol major al Consiliului este reprezentat de consultarea constantă a principalelor instituții și autorități ale statului implicate în sistemul de protecție specială, tinerilor fiindu-le oferită posibilitatea de a se implica direct în procesul de propunere a unor măsuri care să îmbunătățească situația lor. Consiliul încearcă să creeze un cadru pentru dezvoltarea socio-profesională a tinerilor și pentru diminuarea fenomenului de excluziune socială la care ar putea fi supuși odată cu ieșirea din sistemul de protecție specială. De altfel, impactul înființării acestui Consiliu a fost unul major, fiind prezentat încă de la început ca un exemplu de „bună practică"[4], odată ce vine în întâmpinarea unui grup considerat a fi deosebit de vulnerabil din punct de vedere social.

Alte exemple de proiecte derulate de Consiliul Tineri Instituționalizați:

- *Eu, Tu, El şi Ea – Noi ne reprezentăm*, demarat în anul 2016 – cuprinde activităţi de formare de deprinderi de a vorbi în public pentru tineri cu vârsta peste 14 ani, aflaţi în sistemul de

[1] Proiect realizat cu sprijinul financiar al Fondului pentru Inovare Civică, un program dezvoltat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile în parteneriat cu Romanian-American Foundation, Trust for Civil Society în Central and Eastern Europe și sponsorizat de Raiffeisen Bank.

[2] Consiliul a fost înființat la inițiativa Asociației Desenăm Viitorul Tău, Federeii – Asociația Adulților din Casele de Copii și Life Education for All, organizații care au drept obiect de activitate apărarea drepturilor copiilor aflați în sistemul de protecție specială.

[3] A se vedea http://consiliultinerilor.ro/despre/, pagină web accesată la data de 17.07.2019.

[4] A se vedea articolul *Consiliul Tinerilor Instituționalizați, lansat oficial* (f.a.) apărut în revista Abstract, Buletin informativ lunar al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului Brașov, an 1, nr. 5, iunie 2016, pp. 12-13, accesat online: http://www.dgaspcbv.ro/wp-content/uploads/2017/09/revista-nr-5.pdf, la data de 14.08.2019.

protecţie a copilului. De asemenea, programul a mai urmărit dezvoltarea capacităţii tinerilor de a se autoreprezenta şi de a-şi susţine argumentat un punct de vedere în raport cu autorităţile publice/ instituţiile statului.

- Proiectul educaţional *Vara asta e mea* (2017) – proiect ce a vizat îmbunătățirea deprinderilor sociale în rândul tinerilor proveniți din sistemul de protecție specială, prin participarea la activități educaționale în domenii precum: limbi de circulație internaționale, desen, muzică, scriere, comunicare ș.a. Cursurile au fost susținute de voluntari.
- Campania *Vreau acasă* (2018) – prin intermediul căreia este promovat dreptul fundamental la o familie.
- Conferința Internațională *Vreau acasă* (octombrie 2018) - la care au luat parte deopotrivă tineri proveniți din sistemul de protecție specială și autorități publice, facilitându-se dialogul între cele două părți atât pe plan legislativ, cât și al măsurilor de intervenție socială ce ar putea fi implementate prin diverse colaborări și parteneriate.
- *Marșul Îngerilor* (decembrie 2018) – eveniment organizat pentru comemorarea copiilor și tinerilor decedați în casele de copii din România.

Un alt exemplu de strategie de intervenție integrată destinată incluziunii socio-profesionale a tinerilor proveniți din sistemul de protecție socială este conferit de programul „Absolvent", derulat de Fundația „COTE" din județul Iași. Realizând o sinteză a desfășurării programului între anii 1996 și 2011, I. Ghica (2012) menționează că au fost sprijiniți un număr de 165 de tineri post-instituționalizați din județul Iași în vederea integrării lor socio-profesionale. Printre măsurile menționate de autor se numără: găzduirea pe o perioadă de timp în apartamente care să faciliteze tranziția spre viața independentă/ autonomă, asigurarea unor cheltuieli de subzistență (întreținere, alimente, igiena, transport, medicale etc.), facilitarea găsirii unui loc de muncă pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială, organizarea și derularea de workshop-uri/ dezbateri/ întâlniri pe teme specifice referitoare la optimizarea incluziunii sociale, precum și programe de consiliere și orientare socio-profesională construite dintr-o perspectivă multidiscplinară prin implicarea asistenților sociali, economiști, psihologi ș.a., cu accent pe formarea unor deprinderi de viață, realizarea de echipele multidisciplinare a unor planuri de intervenție etc. De altfel, perioada de susținere a tinerilor beneficiari a fost de maxim 10 luni.

BIBLIOGRAPHY

Durkheim, E. (1974). *Regulile metodei sociologice*. București: Editura Științifică.

Fricker, Y. (2009). Instituție și instituționalizare. În Borlandi, M., Boudon, R., Cherkaoui, M.,

Gherghina, S. (2007). Instituționalizare. În Zamfir, C., Stănescu S. (eds.), *Enciclopedia dezvoltării sociale* (pp. 338-342). Iași: Polirom.

Gunnar M. R. (2001). Effects of early deprivation. În Nelson C. A., Luciana M. (eds.), *Handbook of developmental cognitive neuroscience* (pp. 617-629). Cambridge, MA: MIT Press

Muntean, A. (2013). *Adopția și atașamentului copiilor separați de părinții biologici*. Iași: Polirom.

Muntean, A. (2016). Abandon. În George Neamțu (coord.) *Enciclopedia Asistenței Sociale* (pp. 17-19). Iași: Polirom.

Neagu, G., Petrescu, C. (2016). *Metodologie de lucru cu tinerii din rural și cei din sistemul de protecție a copilului*. Academia Română – Institutul Național de Cercetări Economic „Costin C. Kirițescu". Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

Sherr, L., Roberts, K. J., Gandhi, N. (2017). Child violence experiences in institutionalised/ orphanage care. *Psychology, Health & Medicine*, 22(1), 31-57.

Stoica, L. (2007). Incluziune socială. În Zamfir, C., Stănescu S. (eds.), *Enciclopedia dezvoltării sociale* (pp. 300-305). Iași: Polirom.

Tompea, A. (2007). Grupuri/ societăți/ zone aflate în criză/ dificultate. În Zamfir, C., Stănescu S. (eds.), *Enciclopedia dezvoltării sociale* (pp. 291-300). Iași: Polirom.

UNICEF. (2006). *Copii la limita speranței. O analiză focalizată asupra situației copiilor vulnerabili, excluși și discriminați în România.* București: Vanemonde. Raport disponibil la adresa web: http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/copii-la-limita-sperantei.pdf, accesată la data de 19.08.2019.

Zamfir, C. (coord.). (1997). *Pentru o societate centrată pe copii. Raport realizat de Institutul de Cercetare a Calității Vieții*. București: Alternative.

Zamfir, C., Vlăsceanu, L. (eds.). (1998). *Dicționar de sociologie*. București: Editura Babel.

Zamfir, E., Preda, M., Dan, A. (2007). „Excluziune socială". În Zamfir, C., Stănescu S. (eds.). *Enciclopedia dezvoltării sociale* (pp. 240-255). Iași: Polirom.

Zelinka, E. (2016). Instituționalizare. În George Neamțu (coord.), *Enciclopedia Asistenței Sociale* (pp. 477-479). Iași: Polirom.

THE ROLE OF PARENTS AS PARTNERS IN EDUCATION

Janeta Iuga and Ionela Toda
postdoctoral researcher, MA student, West University of Timişoara

Abstract: The relationship between family and school is based on cooperation and collaboration. Thus, its foundations are mutual trust, efficient communication, unconditional acceptance of family individuality and a permanent link with the educational institution. This is very important because it leads to the responsibilty of both parts in the educational activities. In this respect, the central element of the educational activity is the student, who links the both parts, family and school because both of them have a decisive influence regarding his evolution as individual from the social, cultural and economical point of view. Therefore, the family 's decisions regarding the education of the student are influenced by the relationship parent-child, the way in which the child perceives the school and also by the imagine of the entire family regarding school. Thus, the establishment of some relationships based on the acceptance and recognition of any social group will lead to the reciprocal enrichment.

Keywords: education, parents, partnership, implication, school.

Relaţia de cooperare şi colaborare dintre familie şi şcoală, ale cărei fundamente sunt încrederea reciprocă, comunicarea eficientă, acceptarea necondiţionată a individualităţii familiei şi păstrarea unei strânse legături cu instituţia de învăţământ în vederea realizării unei activităţi educaţionale care să răspundă cerinţelor evolutive ale societăţii, duce la responsabilizarea directă a acestora.

Printr-o implicare a cărui grad a crescut treptat de-a lungul timpului, familia a devenit unul dintre cei mai importanţi factori decizionali în ceea ce priveşte educaţia copiilor. Astfel colaborarea eficientă între aceştia şi şcoală devine o bază comună a unei viitoare activităţi educaţionale eficiente.

Şcoala reprezintă un alt factor decizional important alături de familie, cadrul didactic reprezentând un liant între acestea, un facilitator al comunicării în vederea sprijinirii elevilor în procesul de învăţare.

Elevul este elementul central al activităţii educaţionale, buna colaborare dintre familia lui şi şcoală, fiind un sprijin în parcurgerea eficientă a etapelor evolutive.

Parteneriatul educaţional dintre şcoală şi familie este un concept important din punct de vedere pedagogic, presupunând unitatea obiectivelor educaţionale care vor fi stabilite între cele două părţi implicate, fiind orientat spre acelaşi scop.

Rolul copilului în parteneriatul educaţional dintre şcoală şi familie este unul de o importanţă crescută. Deciziile luate de familie cu privire la educaţia acestuia sunt influenţate de relaţia părinte - copil, modul în care copilul percepe şcoala fiind totodată strâns legat de imaginea creată în familie cu privire la aceasta.

În contextul actual, şcoala are un rol important în ceea ce priveşte cunoaşterea nevoilor cu care se confruntă familia din punct de vedere socio - economic şi cultural. Stabilirea unor relaţii bazate pe acceptarea şi recunoaşterea valorilor fiecărui grup social vor duce prin alăturarea şi îmbogăţirea acestora la dezvoltare reciprocă.

În ultimii ani, conştientizarea părinţilor a crescut iar rolul pe care aceştia îl au nu este acela de subordonare ci de parte activă, participantă la formarea şi dinamica evolutivă a copiilor. Este clar conturată ideea că prin participarea familiiei la viaţa şcolară se activează un factor decisiv care contribuie la succesul educaţional al elevilor. Pe de altă parte , dialogul pe care şcoala îl poaartă permanent cu familia constituie un sprijin valoros pentru părinţi fiind o sarcină provocatoare şi uneori dificilă pentru şcoală. Se observă de multe ori o cerere implicită de ajutor din partea părinţilor , exprimată prin dorinţa de implcare în activităţile şcolii şi prin luarea de iniţiative în sprijinul elevilor

sau chiar a profesorilor, ceea ce duce la o maturizare educațională din partea acestora. Pentru profesori este deosebit de important să nu abandoneze părinții singuri, să le acorde sprijin în cele mai critice momente ale rolului lor și așa destul de dificil și fundamental în dezvoltarea copiilor. De fapt, lucrul cu părinții va îmbunătăți și rezultatele copiilor prin dezvoltarea autonomiei acestora și stimularea evoluției lor generale. Pornind de la calitatea ,,culturii educaționale" a părinților avem posibilitatea de a îmbunătăți atitudini, comportamente, idei și valori care vor fi o bază pentru integrarea socială, bazată pe convingeri profunde cu rădăcini adânci în familie și prin creșterea calității relației școală-familie.

O definiție a parteneriatului școală-familie-comunitate dată de Moore-Thomas și Day-Vines în 2010 spunea că relația ,,prin intermediul căreia personalul școlii realizează un parteneriat cu familia și alți membri ai comunității pentru a-i ajuta pe copii să aibă succes la școală"este de fapt o premisă a modelelor date de către Epstein.

Implicarea parentală se reflectă în prezentarea unui model pozitiv al părintelui, modalitățile de implicare în activitățile de timp liber ale copilului, modelul socio-economic transmis de către familie și rolul pe care fiecare membru al familiei îl are. Toate acestea formează educația pe care copilul o va transpune în social și care va avea un rol important și în comportamentul școlar.

Analizând diferite studii, s-a putut observa că majoritatea cercetătorilor au pornit de la premisa că implicarea părinților are clare beneficii în multiple planuri ale educației copiilor.

Cu toate că rezultatele studiilor realizate în diferite părți ale lumii nu au avut un rezultat unilateral ca o consecință a modelelor parentale specifice fiecărei zone, marea majoritate a studiilor au înclinat balanța spre o rezultat pozitiv între implicarea familiei prin rolul pe care acesta și-l asumă prin parteneriatul cu școala.

O importanță deosebită în dezvoltarea copilului nu vine doar din partea familiei ci și a sistemului social și educațional cu care acesta intră în contact. În societatea actuală se observă o implicare din ce în ce mai strânsă a părinților în școală, opiniile acestora fiind hotărâtoare din punct de vedere decizional, organizațional și administrativ. În acest sens școala a fost obligată să își revizuiască anumite principii și să trece o parte din responsabilități familiei, prin intermediul unor contracte educaționale individualizate pe care fiecare părinte le va analiza și le va semna la începutul anului școlar. Astfel se crează o legătură între instituția de învățământ și familie, părinții înțelegând mai bine rolul pe care îl are școala în demersul său de transformare a copilului dar și faptul că a fi părinte este o responsabilitate față de copil, față de societate dar și față de sine, obligând părintele să evolueze social, economic și mai ales educațional.

Școala este însă atentă și la nevoile familiei, aceasta fiind analizată din punct de vedere social și educațional. Ca urmare a acestei analize părinții vor beneficia de suport din partea sistemului educațional în funcție de tipul parental.

Societatea modernă se concentrează din ce în ce mai mult pe realizări precum: munca și banii, în vederea obținerii unor beneficii materiale care să ducă implicit la o avansare pe plan social și financiar. În acest nou cadru prioritar, copiii devin din ce în ce mai puțin importanți. Acest lucru se reflectă tot mai mult în rezultatele slabe ale acestora, prin deficiențele lor comportamentale și lipsa motivației lor pentru activitățile de pregătire de orice fel.

În cadrul acestei cerctări mi-am propus să studiez opiniile profesorilor și părinților cu privire la rolul pe care părinții îl au ca parteneri ai actului educațional.

Societatea modernă se concentrează din ce în ce mai mult pe realizări precum: munca și banii, în vederea obținerii unor beneficii materiale care să ducă implicit la o avansare pe plan social și financiar. În acest nou cadru prioritar, copiii devin din ce în ce mai puțin importanți. Acest lucru se reflectă tot mai mult în rezultatele slabe ale acestora, prin deficiențele lor comportamentale și lipsa motivației lor pentru activitățile de pregătire de orice fel. În cadrul acestei cerctări mi-am propus să studiez opiniile profesorilor și părinților cu privire la rolul pe care părinții îl au ca parteneri ai actului educațional.

Implicarea părinților toate activitățile care asigură necesitățile fundamentale și siguranța de sine a copilului ca și elaborarea direcțiilor de organizare și sprijin material și moral. În acest domeniu părinții trebuie să acționeze din proprie inițiativă. Parteneriatul educațional este un proces de

colaborare între două sau mai multe părți pentru realizarea unui interes sau un scop comun. Comportamentul şcolar are o justificare cognitivă, afectivă sau emoțională din partea celui care îi manifestă. Statutul socio- economic este măsura economică și sociologică a unei persoane și a poziției economice și sociale a unei persoane sau a familiei în raport cu ceilalți.

Cercetarea a avut ca scop: investigarea modului în care văd părinții și profesorii parteneriatul educațional și implicarea părinților în educație, rezultatele și comportamentul elevilor din ciclul primar și gimnazial și modul în care statutul socio-economic al familiei influențează/moderează această relație.

Obiective:

1. Analizarea modului în care văd părinții și profesorii parteneriatul educațional atât la nivel primar cât și gimnazial.
2. Determinarea raportului dintre statutul socio-economic și implicarea parentală.
3. Crearea unui program care să vină în sprijinul unei colaborări eficiente între familie și școală în vederea obținerii unor rezultate optime în domeniul educațional și comportamental al elevilor.

Ipoteza generală a acestui studiu este că o colaborare între școală și familie este foarte importantă având contribuții pozitive, dar acest parteneriat poate avea și urmări de tipul unor tensiuni sau conflicte. Drept urmare, în prezenta cercetare voi lua în considerare atât opinia părinților cât și opinia profesorilor, considerând ambele perspective la fel de relevante.v

Intrebări:

1. Cum este privită implicarea parentală în actul educațional din punctul de vedere al profesorilor comparativ cu al părinților?
2. În ce măsură statutul socio-economic al familiei moderează/influențează relația dintre implicarea parentală și rezultatele și comportamentele elevilor?
3. Ce repere și valori ar putea fi utilizate pentru ca implicarea parentală în școală să ducă la rezultate optime?

Ipoteze:

1. Există o diferență între atitudinea profesorilor și cea a părinților în ceea ce privește rolul familiei în parteneriatul educațional.
2. Statutul socio-economic al familiei influențează concretizarea unui parteneriat educațional în vederea obținerii unor rezultate și comportamente dezirabile din partea elevilor.
3. Prin implementarea unui program educațional destinat părinților vor fi diminuate diferențele atitudinale dintre familie și școală cu rezultate pozitive în desfășurarea actului educațional.

Instrumentele utilizate

1. Chestionar adrersat părinților, realizat în Formulare google, care conține 15 itemi, pe 3 dimensiuni: implicare acasă, implicare la școală și comunicare cu școala;
2. Chestionar adresat cadrelor didactice, realizat în Formulare google, care conține 23 de itemi și vizează modul în care școala susține și atrage părinții ca parteneri activi ai procesului educativ.
3. Acordul pentru participarea la studiu

Tipul de cercetare

Prin faptul că preconizează să răspundă la întrebări prin analiza relației dintre variabile, această cercetare își propune să facă un studiu observațional, urmărindu-se analizarea unor elemente concludente privitoare la implicarea părinților în activitatea școlară și felul în care școala încurajează aceasta. Cercetarea este de tip cantitativ. Subiecții vor fi chestionați o singură dată, se vor aplica instrumente de măsurare, ceea ce face ca studiul să fie transversal.

PREZENTAREA REZULTATELOR

Descrierea eşantionului

Eșantionul a fost format din 62 de părinți și 31 de cadre didactice, ambele categorii fiind din mediul urban.

Rezultatele elevilor la învăţătură

În urma consultării documentelor școlare s-a putut face o corelație între cele două variabile, implicarea părinților și rezultatele la învățătură și comportamentul elevilor. De asemenea, în funcție de statutul socio-economic al familiilor chestionate s-a putut observa tipul de parteneriat pe care școala l-a implementat, pentru a veni în sprijinul acestora.

Probarea ipotezelor

Ipoteza 1, *Există o diferență între atitudinea profesorilor și cea a părinților în ceea ce privește rolul familiei în parteneriatul educațional,* rezultă din **întrebarea 1,** *Cum este privită implicarea parentală în actul educațional din punctul de vedere al profesorilor comparativ cu al părinților.*

În urma studiului realizat, am constatat că prima ipoteză se confirmă, atât părinții cât și profesorii considerând că există o diferență între atitudinea lor cu privire la rolul familiei în parteneriatul educațional.

Mă implic în viața lui școlară

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative t
4	6	9.7	9.7	9.7
5	56	90.3	90.3	100.0
Total	62	100.0	100.0	

Ipoteza 2, *Statutul socio-economic al familiei influențează concretizarea unui parteneriat educațional în vederea obținerii unor rezultate și comportamente dezirabile din partea elevilor.* rezultă din întrebarea 2, *În ce măsură statutul socio-economic al familiei moderează/influențează relația dintre implicarea parentală și rezultatele și comportamentele elevilor?* și chestionarul pentru profesori.

În funcție de statutul socio-economic al familiei se poate concretiza un parteneriat educațional care duce la obținerea unor rezultate și comportamente dezirabile din partea elevilor, a doua ipoteză se confirmă.

Din totalul de 62 de părinți respondent, 48,4 % au susținut că se implică în activitatea de învățare/ dezvoltare personală a propriilor copii prin asigurarea pregătirii suplimentare (meditații), 41,9 % se implică prin oferirea de suport pentru activitățile extracurriculare, restul de 9,7 % implicându-se prin stabilirea împreună cu copilul a recompensei.

În ce măsură vin părinții să-și ofere serviciile scolii?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	deloc	5	16.1	16.1	16.1
	mica masura	12	38.7	38.7	54.8
	potrivit	9	29.0	29.0	83.9
	mare masura	4	12.9	12.9	96.8
	foarte mare masura	1	3.2	3.2	100.0
	Total	31	100.0	100.0	

Relația profesor - părinte mai poate fi îmbunătățită, prin participare la concursuri sau alte activități, așa cum susțin 63,6 % dintre cadrele didactice sau 36,4 % implicând părinții în proiecte educaționale.

Ipoteza 3, *Prin implementarea unui program educațional destinat părinților vor fi diminuate diferențele atitudinale dintre familie și școală cu rezultate pozitive în desfășurarea actului educațional,* rezultă din **întrebarea 3,** *Ce repere și valori ar putea fi utilizate pentru ca implicarea parentală în școală să ducă la rezultate optime?*, **chestionarul pentru părinți** și **chestionarul pentru profesori.**

În ceea ce privește condițiile necesare pentru success, din totalul de 62 de părinți chestionați, peste 50 consideră că efortul susținut duce la succes în plan educațional, mai puțin de 10 din totalul acestora considerând că o rețea dezvoltată de relații interpersonale este o astfel de condiție. În cazul familiilor cu statut socio - economic mediu și dezvoltat, din totalul de 31 de cadre didactice, peste 20 consideră că șansa/ norocul reprezintă o condiție necesară pentru succes, peste 10 considerând că succesul se datorează sprijinului financiar din partea familiei și rețelei dezvoltate de relații interpersonale.

Un procent de 70% dintre părinți sunt de acord că prin implicarea într-un program de tipul ,,Școala părinților" ar duce la o creștere a motivației de învățare a elevilor și vor fi diminuate diferențele atitudinale dintre familie și școală. Astfel ipoteza se confirmă.

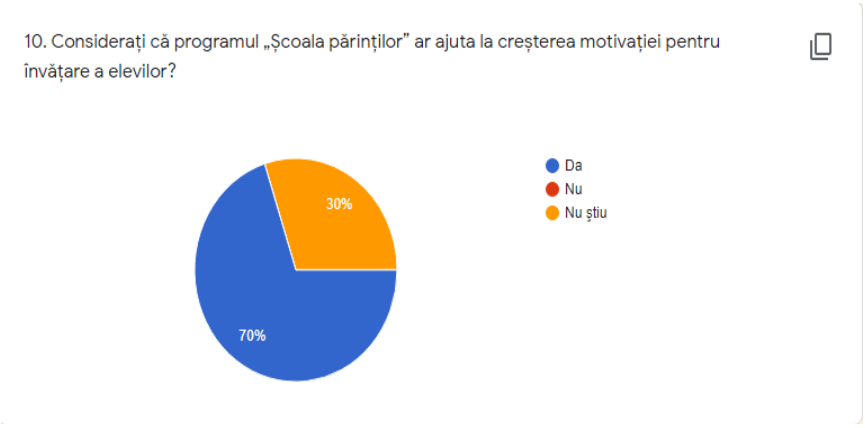

În urma acestui studiu am evidențiat faptul că o bună colaborare între școală și familie este foarte importantă, având contribuții pozitive.

Concluzii și recomandări

Interesul pentru creșterea gradului de implicare a părinților în activitățile educaționale este în continuă creștere, fapt evidențiat prin cercetarea realizată. Școala, prin intermediul cadrelor didactice, se implică în încurajarea părinților prin diferite forme de parteneriat și o bună cunoaștere a nevoilor familiei. Identificarea nevoilor copiilor și familiilor acestora duce la cunoașterea tipologiei parentale și implicarea părinților în partenerite menite să-i ajute în sprijinirea propriilor copii.

În urma acestui studiu am observat că părinții au înțeles necesitatea implicării în activitatea școlară a copiilor lor, participând la diferite activități, atât școlare cât și extrașcolare.

Consider că este recomandabil a stabili o relație cât mai bună cu familia și colaborarea cu aceasta în diferite forme, prin parteneriatul realizat, făcându-i direct răspunzători pentru educația propriilor copii. Statutul socio- economic al familiei are o influență importantă asupra rezultatelor școlare și a comportamentului copiilor și totodată în implicarea părinților în activități de parteneriat sau în orice alt tip de activitate.

Limitele studiului

Una dintre limitele acestei cercetări este reprezentată numărul relativ mic de personae din care au fost alcătuite cele două eșantioane, atât cel al părinților cât și cel al cadrelor didactice. Imposibilitatea realizării unei analize de nevoi a familiilor implicate în parteneriat și imposibilitatea analizării documentelor școlare pentru corelarea statutului socio- economic al familiei, implicarea parentală și rezultatele și comportamentele elevilor reprezintă deasemenea limite ale cercetării.

BIBLIOGRAPHY

Agabrian M., Milea V.- *Parteneriate școală-familie-comunitate*, studiu de caz, Iași: Institutul European, 2005.

Anderson, K. J. şi Minke, K. M. - „Parent involvement in education: Toward an understanding of parents' decision making." *The Journal of Educational Research*, 5(8), 311-323. doi:10.3200/JOER.100.5.311-323, 2007.

Gremalschi A. - *Creşterea rolului părinţilor şi comunităţilor în guvernarea educaţiei, Studii de politici educaţionale*, Institutul de Politici Publice, Chişinău, 2017.

Maimon M.- *Atitudinile profesorilor și părinților față de implicarea parentală în parteneriatul școală-familie*, Studiu de caz, Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca, Cluj, 2017.

Marin M - *Parteneriate pentru învățare, Sinteză de politici în domeniul educației*, Institutul de politici publice, Chișinău, 2017.